

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

Τμήμα Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Κοινωνικές Διακρίσεις, Μετανάστευση, Ιδιότητα του Πολίτη

**«Μνήμη και ταυτότητα: Η περίπτωση της Αδελφότητας
Μπρανωτών»**

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Αναστασία Καψάλη

Τριμελής εξεταστική επιτροπή:

Έφη Γαζή, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, επιβλέπουσα

Εμμανουήλ Σπυριδάκης, Αναπληρωτής Καθηγητής

Λίνα Βεντούρα, Καθηγήτρια

Κόρινθος, 2018

Copyright © Αναστασία Καψάλη, 2018

All rights reserved. Με την επιφύλαξη παντός δικαιώματος.

Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας έκδοσης, εξολοκλήρου ή τμήματος αυτής για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα. Ερωτήματα που αφορούν τη χρήση των μελετών για κερδοσκοπικό σκοπό πρέπει να απευθύνονται προς τους συγγραφείς. Οι απόψεις και τα συμπεράσματα των κειμένων εκφράζουν τους συγγραφείς και μόνο.

Στους γονείς και την αδελφή μου

Ευχαριστίες

Ο Halbwachs τόνιζε πως κανείς δεν είναι μόνος του στην πραγματικότητα. Έτσι και η δική μου έρευνα μαζί με τη συγγραφή της διπλωματικής, είχε πολλούς συνοδοιπόρους που με βοήθησαν. Με αλφαβητική σειρά θα ήθελα να ευχαριστήσω τους καθηγητές μου που με βοήθησαν με τις παρατηρήσεις τους και με την πρόταση κάποιου επιστημονικού κειμένου που αγνοούσα, ευχαριστώ την κ. Αλίκη Αγγελίδου, την κ. Λίνα Βεντούρα, τον κ. Μάνο Σπυριδάκη. Θα ήθελα ξεχωριστά να ευχαριστήσω τον κ. Ελευθέριο Αλεξάκη που αν και δεν με γνώριζε προσωπικά με βοήθησε με τις παρατηρήσεις του.

Ωστόσο, το μεγαλύτερο ευχαριστώ το χρωστάω στην καθηγήτριά μου και επιβλέπουσα της εργασίας αυτής κ. Έφη Γαζή. Έδειξε πολλές φορές κατανόηση μαζί μου και υπήρξε αρκετά ανοιχτή στις ιδέες που είχα για την έρευνα και την συγγραφή της διπλωματικής.

Θα ήθελα να ευχαριστήσω από καρδιάς τις φίλες μου Γωγώ, Ευτυχία, Μαρία, Lilly-Rose, Σεβαστή, Χριστίνα και Χρύσα από την πρώτη στιγμή με στήριξαν και πολλές φορές έγιναν κριτές της συγκεκριμένης εργασίας, βοηθώντας με να πάω ένα βήμα περαιτέρω.

Χωρίς τη βοήθεια των πληροφορητών, των συγχωριανών μου και της Αδελφότητας δεν θα πραγματοποιούταν ίσως καμία σελίδα της συγκεκριμένης εργασίας. Αν και οφείλω να ευχαριστήσω ξεχωριστά τον συγχωριανό μου κ. Γιώργο Γκίκα για το υλικό και τις γνώσεις που μου μετέφερε για το χωριό μας. Από την άλλη πλευρά, θα ήθελα να ευχαριστήσω τον κύριο πληροφορητή αυτής της έρευνας τον συγχωριανό μου κ. Γιώργο Περέντη. Υπήρξε πρόθυμος πάντα να με βοηθήσει, ήταν ο πρώτος που άκουσε την ιδέα μου για να ασχοληθώ με αυτό το θέμα και με προέτρυνε να το κάνω από την πρώτη κιόλας στιγμή.

Οφείλω να πω ένα μεγάλο ευχαριστώ στους γονείς, τον παππού και την γιαγιά μου που με μεγάλωσαν με πολύ αγάπη και ήταν πάντα εκεί, για να ακούσουν όλα τα όνειρα και τους προβληματισμούς μου για την ζωή. Η αδελφή μου Μαντώ υπήρξε δίπλα μου από όσο θυμάμαι τον εαυτό μου, περάσαμε πολύ όμορφα χρόνια μεγαλώνοντας μαζί. Την ευχαριστώ και εύχομαι να περάσουμε πολύ όμορφα χρόνια και στο μέλλον.

Περίληψη

Η παρούσα μεταπτυχιακή διατριβή, ασχολείται με την Αδελφότητα που ιδρύσαν εσωτερικοί μετανάστες από ένα χωριό της Ηπείρου, την Αγία Μαρίνα-Μπράνια. Η συγκεκριμένη Αδελφότητα βρίσκεται από το 1929 σε λειτουργία. Οι στόχοι της υπάρχουσας διατριβής, είναι να εξετάσουν εάν η Αδελφότητα αποτελεί ένα μέσο διατήρησης μνήμης και ταυτότητας των χωριανών που ζουν στην Αθήνα. Για την επίτευξη της διατριβής χρησιμοποιήθηκε η ποιοτική έρευνα. Παράλληλα επιλέχθηκαν ως μέθοδοι συλλογής δεδομένων, η συνέντευξη εις βάθος και η επιτόπια έρευνα στην Μπράνια. Μέσα από την έρευνα αποδείχθηκε πως η Αδελφότητα αποτελεί το μέσο διατήρησης της τοπικής ταυτότητας. Επιπροσθέτως διατήρησε τις μνήμες αλλά κατασκεύασε εκ νέου μνήμες από την ενεργό συμμετοχή των χωριανών στις δράσεις της. Τέλος η Αδελφότητα κατασκεύασε δομικά έργα ζωτικής σημασίας στο χωριό.

Λέξεις κλειδιά: Μνήμη, Ταυτότητα, Αδελφότητα

Abstract

This postgraduate thesis deals with the Fraternity of established internal migrants from a village in Epirus, Agia Marina-Brania. This particular Fraternity has been in operation since 1929. The objectives of this thesis are to examine whether the Fraternity is a means of preserving the memory and identity of villagers who now live in Athens. Qualitative research methods such as in depth interviewing and participant observation were used to collect data in Brania. The research confirmed that the Fraternity is a means of preserving local identity. I found that in addition to preserving memories it rebuilt them via active involvement of the villagers. Finally Fraternity built structures that are of paramount importance in the village.

Key words: Memory, Identity, Fraternity

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Ευχαριστίες

Περίληψη- Abstract

Εισαγωγή

Μέρος 1^ο Βιβλιογραφική επισκόπηση

Κεφάλαιο 1: Οι πτυχές της Μνήμης

1. Εννοιολόγηση της μνήμης.....9
2. Τα χαρακτηριστικά της μνήμης.....11
3. Τα υποκείμενα και ο ρόλος που διαδραματίζουν στην διαμόρφωση της μνήμης.....12
4. Ο διαχωρισμός της μνήμης 15
5. Η μνήμη ως ένα προϊόν πολιτισμικής επιβίωσης.....16
6. Μνήμη και ταυτότητα 16

Κεφάλαιο 2: Οι πτυχές της Ταυτότητας

1. Εννοιολόγηση και χαρακτηριστικά της ταυτότητας.....19
2. Θεωρητικές προσεγγίσεις των ταυτοτήτων.....21
3. Ατομική και συλλογική ταυτότητα.....24

Κεφάλαιο 3: Μετανάστευση

1. Η Εσωτερική μετανάστευση και οι μετασχηματισμοί που δημιουργούνται.....25
2. Η Ελληνική περίπτωση.....28

Κεφάλαιο 4: Η περίπτωση των Αδελφοτήτων

1. Ιστορική αναδρομή στον ορό Αδελφότητα.....30
2. Ρόλος Αδελφοτήτων.....32
3. Η δομή της Αδελφότητας και των διοικητικών συμβουλίων.....33
4. Δράσεις.....34

Κεφάλαιο 5: Το χωριό Αγία Μαρίνα-Μπράνια

1. Ιστορική αναδρομή.....35
2. Αδελφότητα Μπρανιωτών.....39
3. Φάσεις της Αδελφότητας.....41

4. Σκοποί ιδρύσεως της Αδελφότητας.....	43
5. Σωματειακή οργάνωση της Αδελφότητας και του διοικητικού συμβουλίου.....	44
6. Πόροι της Αδελφότητας.....	46
7. Κοινωνικές εκδηλώσεις στον τόπο εγκατάστασης και στον τόπο καταγωγής.....	48

Μέρος 2^ο

Κεφάλαιο 6: Μεθοδολογία της έρευνας

1. Τα ερευνητικά ερωτήματα.....	51
2. Τρόποι συλλογής δεδομένων.....	53
3. Μια έρευνα των τεσσάρων εποχών.....	54
4. Οι πολλαπλές υπαγωγές μου στο πεδίο.....	55
5. Τα χαρακτηριστικά των πληροφορητών.....	56

Μέρος 3^ο

Κεφάλαιο 7: Αποτελέσματα και ανάλυση έρευνας

1. Σύσταση της Αδελφότητας.....	58
2. Συμμετοχή των ατόμων και σχέση με την Αδελφότητα.....	59
3. Τι πιστεύουν οι χωριανοί για το έργο της Αδελφότητας.....	66

Κεφάλαιο 8: Συμπεράσματα.....

Βιβλιογραφία .....

Παράρτημα.....

Εισαγωγή

Η παρούσα διπλωματική αποτελεί μια προσπάθεια κατανόησης της Αδελφότητας Μπρανωτών. Με ενδιέφερε να ερευνήσω κατά πόσο αποτέλεσε ένα μέσο διατήρησης μνήμης και ταυτότητας για τους χωριανούς που μετανάστευσαν προς την Αθήνα. Η συγκεκριμένη οργάνωση μετράει 89 έτη δυναμικής παρουσίας στην Αθήνα και κυρίως στο τόπο καταγωγής των μελών την Αγία Μαρίνα-Μπράνια.

Η θεωρία που ακολούθησα ήταν η κοινωνική κατασκευή. Οι εννοιές της μνήμης και της ταυτότητας δεν είναι φυσικές ή αμετάβλητες. Μετασχηματίζονται στο χρόνο ανάλογα με το νόημα που προσδίδουν τα υποκείμενα στο παρόν.

Ακολούθησα ως μέθοδο παραγωγής δεδομένων την συνέντευξη εις βάθος παίρνοντας συνέντευξη από δώδεκα χωριανούς, έξι άνδρες και έξι γυναίκες. Παράλληλα έκανα επιτόπια έρευνα στο χωριό σε διαφορετικά χρονικά διαστήματα.

Εξαρχής είναι αναγκαίο να αναφέρω ότι το συγκεκριμένο χωριό αποτελεί τον τόπο καταγωγής μου. Η έρευνα στον οικείο πολιτισμό μου φαινομενικά ήταν εύκολη ωστόσο υπήρχαν μεγάλες διαφορές στο πεδίο από όσο είχα φανταστεί. Οι πολλαπλές υπαγωγές μου αποδείχθηκαν πως δυσκολεύαν τον τρόπο που προσέγγιζα τα πράγματα καθώς και τους πληροφορητές μου. Δύσκολο αποδείχθηκε κάποιες φορές και για τους ίδιους τους πληροφορητές. Το θέμα έρευνας μου, τους έφερε κάποιες στιγμές σε αμηχανία. Μπορώ να πω όμως πως οι δυσκολίες γρήγορα ξεπεράστηκαν.

Στο πρώτο μέρος της διπλωματικής μέσα από την βιβλιογραφική επισκόπηση προσπάθησα να διευκρινίσω τις κεντρικές εννοιές της εργασίας, οι οποίες είναι η μνήμη και η ταυτότητα. Έννοιες άρρηκτα συνδεδεμένες καθώς τα υποκείμενα τις ανακατασκευάζουν συνεχώς. Η διπλωματική μου καταπιάνεται με το ερώτημα, εάν οι μνήμες και η τοπική ταυτότητα του Μπρανωτών διατηρείται μέσα από την Αδελφότητα. Θεώρησα πρόπον να ασχοληθώ με την έννοια της μετανάστευσης, καθώς το χωριό που ερεύνησα μετανάστευσε τον 20^ο αιώνα προς την Αθήνα.

Επιπροσθέτως παρουσιάζω την Αδελφότητα ως έννοια μέσα στο πέρασμα του χρόνου. Στο τέλος του πρώτου μέρους, θεώρησα χρήσιμο να αφιερώσω δυο κεφάλαια αναφορικά με το χωριό καθώς και την Αδελφότητα του.

Στο δεύτερο μέρος, βρίσκεται το μεθοδολογικό μέρος της διπλωματικής. Παρουσιάζω αναλυτικότερα τους λόγους επιλογής θέματος, το ερευνητικό ερώτημα, την μέθοδο συλλογής δεδομένων, τα χαρακτηριστικά των υποκειμένων και την σχέση μου μαζί τους.

Στο τρίτο μέρος ακολουθούν, η ανάλυση μαζί με την παρουσίαση των αποτελεσμάτων από τις συνεντεύξεις και την επιτόπια έρευνα. Επίσης, υπάρχουν τα συμπεράσματα της παρούσας διπλωματικής· υπάρχει η βιβλιογραφία που χρησιμοποίησα για να επιτευχθεί η παρούσα εργασία μαζί με το έγγραφο που παρουσίασα στους πληροφορητές μου για να πάρω την συγκατάθεση τους. Τέλος υπάρχουν οι απομαγνητοφωνήσεις με τα ονόματα των πληροφορητών μου εντελώς αλλαγμένα, καθώς θέλω να τους προφυλάξω.

Μέρος 1ο Βιβλιογραφική επισκόπηση

Κεφάλαιο 1: Οι πτυχές της Μνήμης

1. Εννοιολόγηση της μνήμης

Η έννοια της μνήμης έχει απασχολήσει τους ανθρώπους εδώ και αρκετούς αιώνες. Στην αρχαία ελληνική σκέψη, η μνήμη συναρτάται με την γνώση και με το χρόνο. Ο Αριστοτέλης θεωρεί την μνήμη ως δύναμη διατήρησης παρελθόντος (Μπενβενίστε & Παραδέλλης, 1999).

Η ενασχόληση με την μνήμη γίνεται μέσω της επιστήμης, μέσω των Μ.Μ.Ε., ακόμη και τα άτομα που μπορεί να μην διαθέτουν κάποια ιδιαίτερη επιστημονική γνώση πάνω στο αντικείμενο, βρίσκονται αντιμέτωποι με την μνήμη. Κυρίως τις δεκαετίες του 1980 και 1990, οι επιστήμονες έκρουαν τον κώδωνα του κινδύνου θεωρώντας πως η μνήμη έχει γίνει ένα πεδίο της μόδας που ασχολούνται οι πάντες (Todorova, 2004).

Την συγκεκριμένη περίοδο που η μνήμη με την λήθη βρήκαν εκ νέου «άνοδο» συντελέστηκε η κατάρρευση της Ε.Σ.Σ.Δ. Η Δρουμπούκη αναφέρει χαρακτηριστικά πως η κατάρρευση την δεκαετία του 1990, σημειώνει έκρηξη της μνήμης (Δρουμπούκη, 2014). Παράλληλα οι μεταποικιακές σπουδές συνέβαλαν έντονα στην ανάδυση της μνήμης. Η μνήμη αποτέλεσε κεντρικό ζήτημα για διαφορετικούς επιστημονικούς κλάδους, όπως την ψυχιατρική, την φιλοσοφική, ιστορική και την κοινωνική επιστήμη.

Η ενασχόληση με το συγκεκριμένο θέμα για πρώτη φορά, παρατηρείται μετά το τέλος του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου (Μαντόγλου, 2012). Σπάνια αποτελούσε αντικείμενο έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες μέχρι τα μέσα του 1920. Οι κλάδοι σήμερα που απασχολούνται είναι η κοινωνιολογία, ψυχολογία, ιστορία και κοινωνική ανθρωπολογία.

Η Κοινωνική Ανθρωπολογία άργησε να ασχοληθεί, κατά τον Παπαταξιάρχη με την μνήμη. Δεν αποτέλεσε ιδιαίτερο αντικείμενο έρευνας από την αρχή της ίδρυσης της ως επιστημονικός κλάδος, καθώς υπήρχε η πεποίθηση ότι οι «πρωτόγονες κοινωνίες» που μελετούσε είναι στατικές και αναλλοίωτες στο χρόνο (Μπενβενίστε & Παραδέλλης, 1999).

Διαβάζοντας διάφορα βιβλία και άρθρα προσπάθησα να καταλάβω τι ορίζεται ως μνήμη. Όμως οι απαντήσεις που έδιναν περικόλειαν στο εσωτερικό τους αρκετά ερωτηματικά. Για παράδειγμα από ποιον ορίζεται; Ποιον ή και ποιους αφορά; Οι απαντήσεις σε όλα αυτά τα ερωτήματα θα δοθούν στις παρακάτω σελίδες του συγκεκριμένου κεφαλαίου.

Διαπίστωσα ότι υπάρχουν πάρα πολλοί ορισμοί ή καλύτερα προσπάθειες ορισμού της συγκεκριμένης έννοιας. Παρακάτω θα παρουσιαστούν κάποιοι ορισμοί που μου κέντρισαν το ενδιαφέρον με συνοπτικό σχολιασμό. Στο υποκεφάλαιο με τα χαρακτηριστικά της μνήμης πιστεύω ότι θα διαφωτιστούν όλες οι απορίες που υπάρχουν αναφορικά με το ερευνητικό αντικείμενο της μνήμης.

Ο Halbwachs υπήρξε πρωτοπόρος και θεμελιωτής από το 1920, ερευνώντας την έννοια της ατομικής και συλλογικής μνήμης. Επηρέασε τους μελλοντικούς ερευνητές όσο κάνεις άλλος. Ανέφερε την μνήμη ως πλέγμα εξωτερικών προς το άτομο σχέσεων, μορφών και αντικειμένων που στηρίζουν, εξαντικειμενικεύουν και ενσαρκώνουν το παρελθόν (Μπενβενίστε & Παραδέλλης, 1999). Χαρακτήριζε την μνήμη ως μια σύνθεση, δημιουργία, φαντασία και κατασκευή του παρελθόντος (Μαντόγλου, 2010).

Παραπάνω βλέπουμε ότι γίνεται λόγος περί κατασκευής. Καθώς πιστεύει ότι είναι μια κατασκευή του παρελθόντος όχι κάτι που υπάρχει από πάντα και δεν μπορεί να αλλοιωθεί ή να αλλάξει.

Η Μαντόγλου κινείται επίσης στην ίδια κατεύθυνση. Η συγκεκριμένη ερευνήτρια έχει ασχοληθεί κατά κόρον με το θέμα της μνήμης και της λήθης. Αναφέρει πως η μνήμη κατασκευάζει, διατηρείται, ανατροφοδοτείται και μεταβιβάζεται φέρνει το παρελθόν στο παρόν με ενεργό τρόπο (Μαντόγλου, 2012). Έχει μεταφράσει στα ελληνικά τα έργα του Halbwachs, μπορούμε να καταλάβουμε πόσο έχει επηρεαστεί από το έργο του. Στην έννοια που δίνει για την μνήμη πέρα από την σχέση μνήμης και κατασκευής μας, παρουσιάζει την σχέση παρελθόντος-παρόντος που όπως θα δούμε παρακάτω μέσω της μνήμης συνυπάρχουν.

Από την άλλη πλευρά, η Μπενβενίστε παρουσιάζει την μνήμη ως μια ενεργητική διαδικασία που μπορεί και κατασκευάζει ή μετασχηματίζει το «νόημα» της. Τονίζει πως η μνήμη, είναι ένας μηχανισμός διαχείρισης του παρελθόντος που έχει δικές του τεχνικές συντήρησης ή αυτοαναίρεσης για να υπάρχει, να ενεργοποιείται και να ενσωματώνεται στο σύστημα αξιών (Μπενβενίστε & Παραδέλλης, 1999).

Τέλος η Abrams θεωρεί τη μνήμη ως ένα οδικό χάρτη που μας λείπει που βρισκόμαστε και μας βοηθάει να βρούμε που θέλουμε να πάμε (Abrams, 2016). Με έναν αρκετά ποιητικό τρόπο μας παρουσιάζει την μνήμη ως χάρτη, που μας κατευθύνει και παράλληλα παρουσιάζει την αυτοσυνείδηση που έχει να κάνει με την μνήμη.

2. Τα χαρακτηριστικά της μνήμης

Στο σημείο αυτό αξίζει να παρουσιάσω τα χαρακτηριστικά της μνήμης. Αρχικά θα πρέπει να κατανοήσουμε πως μνήμη μας δεν είναι άγραφη πλάκα (Halbwachs, 1950). Πάντοτε θυμόμαστε μέσα από κοινωνικά πλαίσια τα οποία είναι ο χρόνος, ο χώρος και η γλώσσα (Halbwachs, 1950).

Κατά την Μαντόγλου, είναι ιστορικά προσδιορισμένη και καθορίζεται ιδεολογικά κοινωνικά, πολιτικά, πολιτισμικά στην εκάστοτε συγκεκριμένη στιγμή (Μαντόγλου, 2012). Η μνήμη είναι κοινωνική γιατί προκύπτει από ένα κοινωνικό περιβάλλον (Collard, 1993). Θα πρέπει να κατανοήσουμε ότι η ενθύμηση και η επιλογή της λήθης δεν γίνονται ποτέ εν κενώ.

Οι μηχανισμοί της μνήμης ορίζουν, κατευθύνουν και συγκροτούν την κοινωνική και ατομική ζωή (Σκουτέρη-Διδασκάλου, 1995). Θα δούμε παρακάτω πως η μνήμη πολλές φορές, μπορεί να αποδειχθεί σωτήρια για ανθρώπους που τους έχει μείνει μόνο αυτή και τους βοήθησε να πορευτούν στην υπόλοιπη ζωή τους.

Μολαταύτα για πολλούς, η μνήμη μπορεί να είναι ένα βάρος που θα το κουβαλούν για μια ζωή. Θα προσπαθήσουν να λησμονήσουν ωστόσο δεν τα καταφέρνουν. Δυστυχώς περίτρανο παράδειγμα αποτελούν οι εγκληματικές πράξεις των Ναζί που δολοφόνησαν τεράστιο ποσοστόν ανθρώπων.

Όσοι λίγοι επέζησαν επέλεξαν δυο εναλλακτικές. Η πρώτη ήταν να μιλούν για αυτά που βίωσαν, ώστε να γνωρίσει ο κόσμος τα εγκλήματα που διαπράχθηκαν. Ο Πρίμο Λέβι ένας από τους επιζήσαντες, δήλωνε ότι οι επιζήσαντες έχουν καθήκον να αναφέρουν ότι έχει συμβεί (Λέβι, 1998).

Εν αντιθέσει όμως υπήρχαν άτομα που επέλεξαν την σιωπή. Το ενδιαφέρον είναι ότι και οι απόγονοι τους χωρίς να βιώσουν τα συγκεκριμένα γεγονότα έχουν βαθιά βιώσει τις συγκεκριμένες μνήμες. Εν ολίγοις η μνήμη κληρονομείται (Μαντόγλου, 2010) και δεν αφήνει κανένα άτομο ανέπαφο.

Στους ορισμούς που παρουσίασα στην αρχή, έγινε από αρκετούς λόγος για κατασκευή της μνήμης. Ο Παπαταξιάρχης έχει διατυπώσει, πως η μνήμη είναι μια διαδικασία βαθύτατα εκλεκτική και όμως επινοητική (Παπαταξιάρχης, 1993). Οι ερευνητές έχουν χαρακτηρίσει την μνήμη ως μια διαλεκτική εμπειρία, δεν είναι απλά μια παθητική εικόνα του εγκεφάλου.

Ο Jodelet τονίζει ότι η μνήμη βρίσκεται σε εξέλιξη και κατασκευάζει το παρελθόν (Μαντόγλου, 2012)¹. Ο Portelli διατυπώνει πως δεν είναι η μνήμη χώρος αποθήκευσης, είναι μια ενεργητική διαδικασία παραγωγής νοήματος (Todorova, 2004). Ποτέ δεν παραμένει στατική και αμετάβλητη. Τα υποκείμενα καθορίζουν το νόημα της κάθε φορά.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να αναφέρουμε τη σχέση παρόν και παρελθόντος. Ο Halbwachs ανέφερε ότι το παρελθόν ανακατασκευάζεται με υλικά του παρόντος (Halbwachs, 1950). Βλέπουμε πάντα το παρελθόν μέσα από τα μάτια του παρόντος. Η ανάγνωση του παρελθόντος δεν είναι χρονικά ουδέτερη, επηρεάζεται από το ίδιο το παρελθόν που καλείται να αναγνώσει (Επιστημονικό Συμπόσιο, 2002). Ο Ψυχογιός τονίζει, πως το παρελθόν πάντα υπόκειται σε ενεστωτικές αναγνώσεις (Επιστημονικό Συμπόσιο, 2002).

Η Collard τονίζει ότι ο όρος αυτός που παραπέμπει εξ' ορισμού κάποιον όχι μόνο στο παρελθόν, αλλά και στην σχέση του παρόντος με το παρελθόν (Collard, 1993). Θα μπορούσαμε να πούμε ότι η μνήμη ενώ έχει δημιουργηθεί σε μια παρελθοντική στιγμή, αναδιαμορφώνεται συνεχώς στο παρόν και έχει τα μάτια της πάντοτε στραμμένα στο μέλλον.

Η μνήμη είναι αρκετά διαφορετική ανάλογα την ηλικία (Abrams, 2016). Οι ηλικιωμένοι ανακαλούν πιο εύκολα αναμνήσεις από τα πρώτα τους χρόνια ενώ η βραχυχρόνια μνήμη φαίνεται να ξεθωριάζει (Abrams, 2016). Το παρατήρησα και σε ένα ηλικιωμένο πληροφορητή μου που δεν θυμόταν τι έφαγε το προηγούμενο βράδυ.

Όμως θυμόταν με πολλές λεπτομέρειες, την διοργάνωση του διήμερου πανηγυριού που έκανε η Αδελφότητα την δεκαετία του 1990. Θυμόταν ολόκληρη την διαδικασία, τις θέσεις που έπρεπε να κάτσει ο κάθε χωριανός και οι ξένοι που ερχόντουσαν. Παρότι δυσκολεύτηκε να μου απαντήσει στην ερώτηση που του έκανα, αναφορικά με την επίσκεψη που έκανε στο ποτάμι την προηγούμενη μέρα.

3. Τα υποκείμενα και ο ρόλος που διαδραματίζουν στην διαμόρφωση της μνήμης

Μέσα από την μνήμη ανακαλούμε εικόνες, ιστορίες, εμπειρίες, συναισθήματα από την ζωή μας που βιωθήκαν κατά το παρελθόν (Abrams, 2016). Συνήθως δεν μπορούμε να καθορίσουμε πότε θα παρουσιαστεί μπροστά μας, για παράδειγμα μπορεί να αναδυθεί μια ανάμνηση μέσα από μια συγκεκριμένη μυρωδιά (Abrams, 2016).

---

¹ Ο Halbwachs, ο Jodelet και ο Barlett γράφουν την ίδια χρονική περίοδο και θέτουν τα θεμέλια για την μνήμη ως αναλυτικό αντικείμενο.

Αξίζει να αναφέρω την ενθύμηση της πληροφορήτριας μου Παρασκευής. Ένα βράδυ δύσκολο, όπως το χαρακτήρισε βγήκε να καπνίσει έξω στο μπαλκόνι της την συγκεκριμένη στιγμή έβρεξε. Η μυρωδιά του χώματος της θύμισε το χωριό και ένα αποτυχημένο πανηγύρι που έκανε η Αδελφότητα. Το μεσημέρι πριν γίνει το πανηγύρι έβρεξε καταρρακτωδώς, με αποτέλεσμα το βράδυ να μην έρθει ο κόσμος.

Η Παρασκευή αφού τέλειωσε το κάπνισμα, πήγε για ύπνο ποιο ήρεμη καθώς είχε θυμηθεί το χωριό της όπως μου είπε. Η Γιαλούρη αναφέρει ότι δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι η μνήμη βιώνεται από τις αισθήσεις και το ίδιο το ανθρώπινο σώμα μας (Παπαταξιάρχης, 1996).

Όμως θα πρέπει να κατανοήσουμε ότι τα υποκείμενα κατασκευάζουν την παράδοση και το παρόν, αποδίδουν σημασία και την αποδίδουν στο κόσμο τους (Παπαταξιάρχης, 1993). Τα άτομα επιλέγουν τι θα θυμούνται και πως θα το θυμούνται. Η διαδικασία αυτή μόνο ως ατέρμονη θα πρέπει να κατανοηθεί. Το άτομο έχει πρωταγωνιστικό ρόλο στην δημιουργία, στην διατήρηση και στην ανακατασκευή της.

Αξίζει να σημειωθεί πως η μνήμη δεν είναι ενιαία αλλά πολλαπλή. Τα άτομα δίνουν διαφορετικά νοήματα κάθε φορά στην μνήμη (Παπαταξιάρχης, 1993). Ίσως είναι πιο σωστό να κάνουμε λόγο για πολλές μνήμες. Η Μαντόγλου πιστεύει ότι δεν είναι μια αλλά πολλές (Μαντόγλου, 2012). Άλλωστε η ταυτότητα του ατόμου δεν είναι μια αλλά πολλές, καθώς ανήκουμε σε πολλές ομάδες. Μπορούμε να πούμε ότι η μνήμη είναι ένα σύνολο πολλαπλών μνημών.

Η μνήμη στην ιδιωτική σφαίρα της οικογενείας, των φίλων, της γειτονιάς μπορεί να είναι διαφορετική (Todorova, 2004). Ακόμη και σε ένα σημείο να είμαστε πολλά άτομα ο καθένας θυμάται διαφορετικά τα δρώμενα.

Οι πληροφορητές μου ήταν άνδρες και γυναίκες. Οι γυναίκες στο πανηγύρι της Αδελφότητας αναλάμβαναν το κομμάτι της τροφοδοσίας και του καθαρισμού, ενώ οι άνδρες εκείνο το βράδυ αναλάμβαναν το κομμάτι των δημοσίων σχέσεων. Είχανε πολύ διαφορετικές ενθυμήσεις από εκείνο το βράδυ, παρότι ήταν και οι δυο ομάδες εντός του ιδίου χώρου την ίδια χρονική στιγμή.

Η μνήμη ως μια διαδικασία πολλές φορές μπορεί να αντιδρά σε άλλες μνήμες για παράδειγμα οικογενειακές, εθνικές (Halbwachs, 1950). Πρέπει να κατανοήσουμε ότι η μνήμη μπορεί να είναι διαφορετικά δομημένη από τα πάνω και διαφορετικά από τα κάτω.

Αλλιώς μπορεί να θυμάται το ελληνικό έθνος τον αντισημιτισμό στην Ελλάδα και διαφορετικά οι επιζήσαντες της εβραϊκής Κοινότητας της Θεσσαλονίκης. Όπως η ιστορία έχει πολλαπλές αναγνώσεις έτσι και τα υποκείμενα την βιώνουν κάθε φορά με διαφορετικό τρόπο την μνήμη.

Αξίζει στο σημείο να αναφερθώ στην λήθη που συμπορεύεται με την μνήμη. Η λήθη ορίζεται εξίσου ως μια εκλεκτική διαδικασία γιατί αφορά διαδικασίες εκλεκτικής λειτουργίας της αντίληψης που εμείς επιλέγουμε (Μαντόγλου, 2010).

Ο Barlett τονίζει ότι η μνήμη και η αλλοίωση της εξαρτάται από τα ενδιαφέροντα, τα συναισθήματα και τον πολιτισμό, τον διαμορφωμένο τρόπο θεώρησης των πράγματων (Μπενβενίστε & Παραδέλλης, 1999). Το υποκείμενο θα επιλέξει εάν θα λησμονήσει κάποια εμπειρία της ζωής του είτε θα την θυμάται.

Ωστόσο το Έθνος-Κράτος «επιβάλλει» πολλές φορές την λήθη και την μνήμη. Ο Ernest Renan προσπαθώντας να αναλύσει τι είναι έθνος, υποστήριξε ότι τα μέλη ενός έθνους έχουν πολλά πράγματα κοινά μεταξύ τους αλλά έχουν λησμονήσει εξίσου αρκετά πράγματα (Renan, 1993).

Συγκεκριμένα υποστήριξε ότι έπρεπε ήδη να είχαν ξεχάσει την βραδιά του Αγίου Βαρθολομαίου και τις σφαγές του Midi το δέκατο τρίτο αιώνα (Άντερσον, 1997). Υπάρχουν αρκετές περιπτώσεις, όπου το Έθνος επιδιώκει την λήθη και την αποσιώπηση καταστάσεων ενώ από τα «κάτω» τονίζεται η ανάγκη ενθύμησης και όχι λησμονήσεις καταστάσεων.

Η Μαντόγλου τονίζει πως συχνά η λήθη είναι πιο ζωντανή από την μνήμη γιατί υπάρχει προσπάθεια να ξεχάσουμε (Μαντόγλου, 2010). Η επιλογή της λήθης όμως είναι δύσκολη διαδικασία για τα υποκείμενα, είναι μια εκ νέου κατασκευή όπως αναφέρει και ο Halbwachs (Halbwachs, 1950).

Ο Παραδέλλης διαπιστώνει ότι η συγκεκριμένη ενεργητική διαδικασία, είναι μια μνήμη που κατασκευάζεται υπό την επήρεια του παρόντος (Μπενβενίστε & Παραδέλλης, 1999). Η επιλογή της λήθης ή της αποσιώπησης είναι μια πράξη που «λέει» πολλά παρότι είναι απύσχα όπως πιστεύουμε.

Θα πρέπει να κατανοήσουμε ότι για τα άτομα μπορεί η μνήμη να γίνει ένας χώρος συνάντησης των υποκειμένων, εντούτοις μπορεί να γίνει μια αρένα όπου τα υποκείμενα συναντιούνται και έρχονται τελικά σε ρήξη (Μπενβενίστε & Παραδέλλης, 1999).

4. Ο διαχωρισμός της μνήμης

Η μνήμη διαχωρίζεται σε ατομική και συλλογική μνήμη. Ο Halbwachs ήταν ο πρώτος που διαπίστωσε και ανέφερε ότι κάθε ατομική μνήμη είναι μια ενόραση της συλλογικής μνήμης (Μαντόγλου, 2012). Οι δυο εκδοχές της μνήμης συμπορεύονται. Ο Halbwachs πίστευε ότι συμπληρώνουν η μία την άλλη. Τα άτομα χρειάζονται τους άλλους και σημεία αναφοράς (κοινωνικά πλαίσια) για να ανακαλέσουν το παρελθόν (Halbwachs, 1950).

Το ατομικό παρελθόν παρουσιάζει αναλογίες με το συλλογικό παρελθόν (Λε Γκοφ, 1998) παράλληλα δεν είναι αυτόνομο έχει ανάγκη τις μνήμες των άλλων (Halbwachs, 1950). Δεν είμαστε ποτέ μονοί μας ανέφερε ο Halbwachs (Halbwachs, 1950) και έχει μεγάλο δίκιο. Κουβαλάμε τις αναμνήσεις των άλλων μαζί με την δική μας. Οι αναμνήσεις μας επανέρχονται, επειδή οι γονείς μας, οι φίλοι μας ή άλλοι οι άνθρωποι μας τις θυμίζουν (Halbwachs, 1950).

Μοιάζει αρκετά με την ταυτότητα, το άτομο έχει ατομική και συλλογική ταυτότητα που περιπλέκονται μεταξύ τους και δημιουργούν το άτομο. Ακόμη και οι πιο προσωπικές μνήμες είναι βαθιά κοινωνικές (Μαντόγλου, 2012) όπως διατυπώνει η Μαντόγλου.

Ο Halbwachs ορίζει την ατομική μνήμη, ως τη μνήμη μιας ομάδας που έζησαν πράγματα από κοινού τα οποία τους καθόρισαν (Halbwachs, 1950). Το σχολείο είτε ή οικογένεια μπορεί να ενταχθεί στην πράγματα που έζησαν από κοινού τα άτομα.

Τα άτομα συμμετέχουν και στις δυο μνήμες (Μαντόγλου, 2012) έτσι δεν μπορούμε να τις μελετούμε ξεχωριστά. Ο Halbwachs διαπίστωσε ότι η συλλογική μνήμη αφορά μεγάλες ομάδες, όπως για παράδειγμα ένα Έθνος, κοινότητες είτε ευρύτερες περιοχές (Halbwachs, 1950).

Ο Πιέρ Νόρα αναφέρει ότι η συλλογική μνήμη είναι ορισμένη ως αυτό που μένει από το παρελθόν στο πλαίσιο του βιώματος των ομάδων ή ως αυτό που οι ομάδες δημιουργούμε με το παρελθόν τους (Λε Γκοφ, 1998). Ο Cofino μιλώντας για την συλλογική μνήμη, διαπιστώνει πως ενώνει μια κοινωνική ομάδα είτε πρόκειται για μια οικογένεια είτε πρόκειται για ένα έθνος, τα μέλη της οποίας έχουν διαφορετικά ενδιαφέροντα και κίνητρα (Todorova, 2004).

Η Susan Crane από την άλλη πλευρά, λέει πως η συλλογική μνήμη εντοπίζεται στα άτομα (Todorova, 2004) και όχι σε χώρους. Μπορεί να θέλει να δείξει πως το υποκείμενο μπορεί να καθορίζει αυτό το τι θα θυμάται. Βέβαια η μνήμη βρίσκεται στο χώρο και με την υλική της υπόσταση για παράδειγμα μέσω ενός αγάλματος.

5. Η μνήμη ως ένα προϊόν πολιτισμικής επιβίωσης

Κατά την Μαντόγλου τα συναισθήματα μας πηγάζουν από το παρελθόν μας (Μαντόγλου 2010). Η μνήμη όπως ανέφερα μπορεί να αποδειχθεί σωτήρια για τα άτομα που την κουβαλούν. Υπάρχουν άτομα που για αυτούς, η μνήμη είναι ένα προϊόν πολιτισμικής επιβίωσης ειδικά για τα άτομα που έχουν περάσει δύσκολες στιγμές στην ζωής τους (Hirschon, 1993). Μπορούμε να πούμε ότι είναι η μνήμη ένα είδος κεφαλαίου που χωρίς την ταυτότητα τους θα εξαφανίζονταν.

Μελετώντας τους Μικρασιάτες πρόσφυγες στην Κοκκινιά παρατήρησε η Hirschon, ότι τα πρώτα χρόνια έπαιξε η μνήμη σημαντικό ρόλο ώστε να αντέξουν στις δύσκολες συνθήκες (Hirschon, 1993). Τους βοήθησε να ανασυγκροτήσουν την νέα ζωή τους. Τόνισε ότι η διαφύλαξη των μνημών αποτελούσε για κάποιους μοναδική περιουσία (Hirschon, 1993). Ο εκτοπισμός τους ήταν αμέσως και αρκετοί δεν προλάβαν να πάρουν προσωπικά αντικείμενα.

Στην περίπτωση των χωριανών εάν και μετανάστες, αυτά που έφεραν στην Αθήνα ήταν μόνο οι μνήμες τους, όπως μου ανέφερε μια πληροφορήτρια μου δεν μπορούσαν να φέρουν στην Πρωτεύουσα «αντικείμενα» του χωριού².

Οι άνθρωποι μοιράζονται τις προσωπικές τους αναμνήσεις όταν συναντιούνται. Μιλούν δημόσια και όσο γίνεται δημόσιο λόγος τόσο παραμένον ζωντανές (Μαντόγλου, 2012). Με το να εκφράζουν τις μνήμες τους και το παρελθόν τους, μπορέσαν να μην χάσουν την ταυτότητα τους.

6. Μνήμη και ταυτότητα

Καθώς σκεφτόμουν το θέμα της διπλωματικής μου, διαπίστωνα ότι η μνήμη και η ταυτότητα είναι δυο εννοιές αλληλένδετες, που συμπορεύονται. Τα άτομα ενθυμούνται τον Εαυτό τους ανασκάπτοντας το παρελθόν τους για να εξηγήσουν την εξέλιξη της ταυτότητας τους (Abrams, 2016). Στο τέλος του κεφαλαίου, επέλεξα να αφιερώσω το συγκεκριμένο υποκεφάλαιο που θα αναφέρω στην συγκεκριμένη σχέση.

Για την μελέτη της μνήμης, οφείλουμε να λάβουμε υπόψη μας την ταυτότητα, το ανήκειν, την ιστορία και την ιδεολογία του ατόμου ή της ομάδας (Μαντόγλου, 2012). Καθώς η μνήμη κατασκευάζεται όπως διαπιστώσαμε εντός κοινωνικών πλαισίων.

---

² Υπονοούσε πως θα τους χλεύαζαν για την καταγωγή τους εάν έβλεπαν αντικείμενα από το χωριό.

Το να είσαι μέλος της οποιασδήποτε ανθρώπινης κοινότητας σημαίνει μεταξύ των άλλων ότι τοποθετείσαι σε σχέση με το παρελθόν σου (Μαντόγλου, 2012). Άλλωστε το ανήκειν σε μια ομάδα και μια ταυτότητα³, βοηθά στην κατασκευή και ανάκληση του παρελθόντος (Halbwachs, 1950). Η μνήμη παρεμβαίνει στο παρόν και συνδέει τις ομάδες με το παρελθόν τους.

Η μνήμη καθορίζει την ταυτότητα μας, χωρίς αυτή δεν μπορούμε να υπάρξουμε κοινωνικά (Abrams, 2016). Ο Candau αναφέρει ότι χωρίς την μνήμη δεν υπάρχει καμία κοινωνική σχέση, άρα ούτε κοινωνία, ούτε ατομική ή κοινωνική ταυτότητα, ούτε γνώση (Μαντόγλου, 2012). Η σχέση ταυτότητας και μνήμης είναι ένα κοινωνικό και συλλογικό γεγονός ιδιαίτερα στην περίπτωση των εκτοπισμένων λαών (Hirschon, 1993).

Οι δυο εννοείς είναι άρρηκτα συνδεδεμένες και η αποσιώπηση της μιας ή απόκρυψης της άλλης φέρνει στο προσκήνιο αρκετά προβλήματα στο υποκείμενο. Η μνήμη εκφράζει την ταυτότητα με πολλαπλές και αντιφατικές αναφορές στο παρελθόν (Παπαταξιάρχης, 1996). Συμμετέχει η μνήμη στην οικοδόμηση και την διατήρηση της κοινωνικής ταυτότητας (Halbwachs, 1950). Όμως εκφράζει η μνήμη την επιλογή της διατήρησης μια ταυτότητας και στο μέλλον. Ο Candau αναφέρει «memory makes us, we make memory» δηλαδή η μνήμη μας κατασκευάζει και εμείς την πλάθουμε με την σειρά μας (Μαντόγλου, 2012).

Πρωταρχική λειτουργία της μνήμης είναι η ενίσχυση της κοινωνικής ταυτότητας (Μαντόγλου, 2012). Η Μαντόγλου τονίζει ότι υπογραμμίζεται κάθε φορά η ιστορική συνέχεια της ομάδας. Παράλληλα κάθε φορά υπογραμμίζεται το περιεχόμενο της με τέτοιο τρόπο ώστε να εξυπηρετεί τα τρέχοντα συμφέροντα της (Μαντόγλου, 2012).

Η συντήρηση ταυτότητας είναι ένα προϊόν αλληλοεπιδρώντων παραγόντων που ανάμεσα τους εξέχουσα σημασία έχει η άσκηση της μνήμης, τόσο στο ατομικό όσο και στο κοινωνικό επίπεδο (Hirschon, 1993).

Μέσω των επιτελέσεων βέβαια διατηρούνται οι δυο εννοείς και αποκτούν νέα νοήματα συνεχώς από τα υποκείμενα. Οι αναμνήσεις θεωρούνται ότι έχουν χαθεί, απεναντίας αναδύονται με την επαφή των ατόμων με τα αντικείμενα, το χώρο ή τις καταστάσεις (Μπενβενίστε & Παραδέλλης, 1999). Αποτελεί ενδιαφέρουσα περίπτωση η κατασκευή μνημείων που στόχο έχουν την διατήρηση της μνήμης.

---

³ Κανένας βέβαια δεν ανήκει αποκλειστικά σε μια ομάδα ή έχει μόνο μια ταυτότητα.

Στην Μπράνια κατασκευάστηκε ένα παγκάκι εις μνήμη μιας χωριανής από την Αδελφότητα. Ήθελαν να τιμήσουν την μνήμη της, καθώς ήταν η τελευταία βοσκός του χωριού που δεν έφυγε από το χωριό. Μου ανέφεραν οι πληροφορητές μου, ότι το παγκάκι είναι εκεί όχι μόνο για να τιμηθεί η μνήμη της αλλά και να τους θυμίζει το πώς ήταν το χωριό τα παλαιότερα χρόνια που δεν ζούσαν στο χωριό.

Οι Revel και Hunt διαπιστώνουν ότι σε πολλές ανεπτυγμένες κοινωνίες η συλλογική επένδυση στα μνημεία είναι μια απάντηση στην επιτάχυνση της ιστορίας, στην ταχεία κοινωνική αλλαγή και στα προβλήματα της ταυτότητας (Todorova, 2004).

Ο πληροφορητής μου Περικλής όταν πήγε μετά από δέκα ολόκληρα χρόνια πίσω στο χωριό με το που πάτησε το πόδι του θυμήθηκε τα πάντα, ένιωσε σαν να μην πέρασε μια μέρα.⁴ Βλέποντας τους πρώτους χωριανούς στην πλατεία, τους θυμήθηκε περιμένοντας βέβαια να τον θυμηθούν και εκείνοι. Κάτι τέτοιο ήταν αδύνατο καθώς τον θυμόντουσαν ως παιδί ενώ όταν πήγε ήταν πλέον ενήλικας. Ο Περικλής χρειάστηκε μόνο να «βγει» προς την πλατεία για να θυμηθεί.

Τέλος αξίζει να δούμε ξανά την άποψη του Renan, χαρακτήρισε το Έθνος ως ένα καθημερινό δημοψήφισμα (Ozkirimli, 2013). Δηλαδή τα μέλη ενός Έθνους βρίσκονται σε μια συνεχόμενη διαδικασία για να αποφασίσουν εάν ανήκουν σε αυτό είτε σε κάποιο άλλο. Το ίδιο ισχύει με την ταυτότητα και την μνήμη, είναι ένα καθημερινό δημοψήφισμα για αυτούς. Επιλέγουν εάν θέλουν να κατέχουν τις ίδιες μνήμες· είτε να κατέχουν την ίδια ταυτότητα με τα άτομα της κοινότητας τους.

---

⁴ Στο σημείο αυτό θέλω να αναφέρω μια προσωπική εμπειρία που βίωσα στο πεδίο. Καθώς μου αφηγούταν την συγκεκριμένη στιγμή, θυμήθηκε την συγκεκριμένη ώρα της ημέρας που πήγε, το χωριό, τους ανθρώπους που είδε και μου τα αφηγήθηκε τόσο παραστατικά που αισθάνθηκα ότι βρέθηκα και εγώ εκείνη την στιγμή βιώνοντας όσα μου περιέγραφε. Ίσως το βίωμα του ήταν τόσο έντονο που χαραχτηκε για πάντα στην μνήμη του.

Κεφάλαιο 2: Οι πτυχές της Ταυτότητας

1. Εννοιολόγηση του όρου και χαρακτηριστικά της ταυτότητας

Στο τελευταίο υποκεφάλαιο του πρώτου κεφαλαίου, ασχολήθηκα με την σχέση των δυο κεντρικών εννοιών της έρευνας μου. Όπως διατύπωσα παραπάνω, η μνήμη παίζει σημαντικό ρόλο στην κατασκευή και την διατήρηση των ταυτοτήτων. Στο κεφάλαιο αυτό θα ασχοληθώ εκτενέστερα με την έννοια των ταυτοτήτων. Η επιλογή του πληθυντικού αριθμού οφείλετε στην αντίληψη ότι το υποκείμενο δεν είχε μια ταυτότητα αλλά πολλαπλές.

Αποτελεί ερευνητικό αντικείμενο από την δεκαετία του 1990. Η Μαδιανού διαπιστώνει ότι έχει σημειωθεί έκρηξη τα τελευταία χρόνια με την ενασχόληση της ταυτότητας (Μαδιανού, 2003). Έχει απασχολήσει ψυχολόγους, κοινωνιολόγους, ιστορικούς, κοινωνικούς ανθρωπολόγους, γεωγράφους, πολιτικούς επιστήμονες και άλλους (Jenkins, 2007).

Εξάλλου δεν απασχολεί μόνο τον ακαδημαϊκό χώρο, η ταυτότητα συνδέεται με τα πάντα (Jenkins, 2007). Η ταυτότητα δεν είναι όρος ακαδημαϊκός μόνο· κυριαρχεί στο δημόσιο λόγο και είναι διάχυτη παντού. Το ποιος είμαι απασχολεί τους ανθρώπους πολύ περισσότερο από ότι φανταζόμασταν.

Υπήρχαν φόβοι ότι η ταυτότητα θα εκλείψει μακροπρόθεσμα στην εποχή της παγκοσμιοποίησης. Το παράδοξο είναι ότι τις τελευταίες δεκαετίες από την μια έχουμε τον μεγάλο και τον έναν· από την άλλη έχουμε τα διασπασμένα μικρότερα κοινωνικά σύνολα για παράδειγμα μετανάστες, εγχρώμους, μειονοτικές ομάδες που ζητούν αναγνώριση (Μαδιανού, 2003).

Στην εποχή της παγκοσμιοποίησης, η πιο ισχυρές κοινωνικά ομάδες κατέχουν πρωταγωνιστικό ρόλο και διαμορφώνουν το Εμείς. Εν αντιθέσει με τους λιγότερο ισχυρούς να κατηγοριοποιούνται ως Άλλος.

Τις κοινωνικές επιστήμες της απασχολεί έντονα τα τελευταία χρόνια η συλλογική ταυτότητα. Ο Νοταράς αναφέρει ότι η έννοια της ταυτότητας παραμένει σημαντική στις κοινωνικές επιστήμες για πολλούς λόγους και η εγκατάλειψη της έννοιας αυτής ως μη χρήσιμη είναι μάλλον λανθασμένη θέση (Νοταράς, 2012).

Βρισκόμαστε σε μια εποχή που τα υποκείμενα μπορούν και ορθώνουν το ανάστημά τους και την φωνή τους εν μέρει πιο εύκολα από ότι παλαιότερα. Σίγουρα οι αιματηρές διαμάχες για τις ταυτότητες παραμένουν ακόμα (Μααλούφ, 1999).

Τα τελευταία τριάντα χρόνια στο τομέα της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας έχει δημιουργηθεί μια αύξηση των μελετών με τη θεματική της ταυτότητας (Ασπράκη, 2010). Ωστόσο δεν υπήρξε ερευνητικό αντικείμενο από «πάντα». Ερευνώντας «μη δυτικές» κοινωνίες, οι ανθρωπολόγοι και επηρεασμένοι από τα θεωρητικά ρεύματα της εποχής τους, θεωρούσαν ότι η ταυτότητα γειτνιάζει με τον πολιτισμό (Lewellen, 2009) κάτι που δεν διέθεταν οι ομάδες αυτές. Όμως αναφέρει ο Geertz ο πολιτισμός δεν προσδιορίζει την ταυτότητα και την συμπεριφορά του ατόμου (Μαδιανού, 2003).

Στο επόμενο υποκεφάλαιο θα γίνει περισσότερος λόγος για την ταυτότητα και τις απόψεις της επιστημονικής κοινότητας. Στο σημείο αυτό θα γίνει παρουσίαση κάποιων βασικών ορισμών για τις ταυτότητες που με ενδιέφεραν.

Η Μαντόγλου ορίζει την ταυτότητα ως πολλαπλές υπαγωγές, μια από τις κυρίαρχες είναι η αίσθηση του ανηκειν σε ένα κοινό έθνος (Μαντόγλου, 2010). Η Μαντόγλου στο συγκεκριμένο ορισμό διατυπώνει ορθά ότι η ταυτότητα είναι το σύνολο πολλαπλών υπαγωγών.

Ο Jenkins από την άλλη θεωρεί την ταυτότητα ως τη συστηματική θεμελίωση και νοηματοδότηση των σχέσεων ομοιότητας και διαφοράς μεταξύ ατόμων και μεταξύ συλλογικοτήτων (Jenkins, 2007). Ορίζει την ταυτότητα ως το ζήτημα το να γνωρίζουμε ποιος είναι ποιος (Jenkins, 2007).

Στον ορισμό που δίνει αναφέρει τις εννοιές της ομοιότητας και της διαφοράς. Θα πρέπει να κατανοήσουμε πως η ταυτότητα χωρίς αυτές τις εννοιές δεν υπάρχει. Ο Εαυτός «γίνεται» Εαυτός επειδή υπάρχει ο Άλλος. Και αντίστοιχα ο Άλλος «γίνεται» Άλλος επειδή υπάρχει ο Εαυτός. Είναι μια σχέση αλληλένδετη. Καθορίζουμε την ταυτότητα μας μέσα από το διάλογο ή ακόμη και την αντιπαράθεση.

Η Schnapper διατυπώνει πως η ταυτότητα ενός ατόμου είναι συνθέτη, υφίσταται συνεχώς νέες επεξεργασίες και ερμηνείας ανάλογα με τις ιστορικές συνθήκες και τους συνομιλητές (Schnapper & Allernand, 2006). Θεωρεί την ταυτότητα ως μια διαδικασία που μετασχηματίζεται συνεχώς. Ακριβώς με αυτό τον θα πρέπει να σκεφτόμαστε τις ταυτότητες. Τα άτομα επιλέγουν ποια «πλευρά» του εαυτού τους θα προβάλουν κάθε φορά ανάλογα με τις συνθήκες αλλά και ποιον έχουν απέναντι τους.

Η Μαδιανού πίστευε ότι οι ταυτότητες είναι έντονα εξαρτημένες από το ιστορικό γίνεσθαι και σε διαδικασία συνεχούς αλλαγής και μεταμόρφωσης (Μαδιανού, 2003).

Τονίζει ότι φαίνεται να εκλύουν την καταγωγή τους σε ένα ιστορικό παρελθόν στην πραγματικότητα οι ταυτότητες συνδέονται με ερωτήματα που αφορούν το μέλλον (Μαδιανού, 2003).

Μας απασχολεί το πώς και ποιοι θα είμαστε στο μέλλον. Είτε ακόμα καλύτερα μας ενδιαφέρει το πώς θα μας προσδιορίζουν οι Άλλοι στο μέλλον⁵. Ανάλογα με το πού τοποθετούμε κάθε φορά τον Εαυτό μας, ποια ταυτότητα επικαλούμαστε, αλλάζουν και αυτοί/αυτές που θεωρούμε πως μοιραζόμαστε κάτι κοινό.

Οι Tajfel και Turner είχαν αναπτύξει ένα πολύ ενδιαφέρον σχήμα για να μιλήσουν για τις ταυτότητες και τις επιλογές των ατόμων (Μαντόγλου, 2012). Αρχικά τα άτομα επιδιώκουν να διατηρήσουν ή να αποκτήσουν μια θετική κοινωνική ταυτότητα, τους βοηθά στην αυτοεκτίμηση τους. Η κοινωνική ταυτότητα στηρίζεται σε συγκρίσεις μέσα στην ομάδα αλλά και με αυτές που δεν ανήκουν.

Εάν η σύγκριση είναι θετική, βιώνουν μια θετική ταυτότητα. Ενώ εάν είναι αρνητική τότε την βιώνουν ως αρνητική. Όταν η κοινωνική ταυτότητα δεν ικανοποιεί τα άτομα εγκαταλείπουν την ομάδα και επιδιώκουν να γίνουν μέλη μιας άλλης· η οποία θα τους δώσει αυτά που ζητούν (Μαντόγλου, 2012)⁶.

Το σχήμα αυτό μας παρουσιάζει την σχέση του Εαυτού με τον Άλλον και που μπορεί να οδηγήσει. Εάν ο Εαυτός βρίσκεται σε θέση ισχύος μπορεί να κάνει τον Άλλον να βιώσει την ταυτότητα του ως αρνητική.

Τέλος σε μια ομιλία που παρακολούθησα, η Suryia Nayak είχε διατυπώσει έναν απλοϊκό μεν ορισμό αρκετά ενδιαφέρον δε⁷. Παρομοίασε την ταυτότητα ως ένα ζεστό καφέ. Για να γίνει ο καφές έχει κάποια συγκεκριμένα συστατικά, θέλει ζεστό νερό, ζάχαρη και καφέ. Χωρίς αυτά απλά δεν είναι καφές. Έτσι και η ταυτότητα είναι το σύνολο πολλών και διαφορετικών στοιχείων που μας «κάνουν» αυτό που είμαστε.

---

⁵ Κάτι τέτοιο είδα και στην επιτόπια μου. Οι μεγαλύτεροι σε ηλικία χωριανοί είχαν ένα μεγάλο άγχος για το μέλλον της τοπικής ταυτότητας τους, του χωριού και της Αδελφότητας.

⁶ Διαβάζοντας τις συγκεκριμένες αντιλήψεις μου γεννήθηκε έντονο το ενδιαφέρον πως γίνεται οι Μπρανιώτες να έχουν έρθει στην Αθήνα από τις αρχές του 20^{ου} αιώνα και να συνεχίζουν να αναφέρουν ότι είναι Μπρανιώτες-Ήπειρώτες και όχι Αθηναίοι.

⁷ Η ομιλία της πραγματοποιήθηκε στο Πάντειο Πανεπιστήμιο στις 18.1.2016 με τίτλο «Ο Ακτιβισμός της Μαύρης Φεμινιστικής Θεωρίας ως Μεθοδολογία».

2. Θεωρητικές προσεγγίσεις των ταυτοτήτων

Η Γκέφου-Μαδιανού τονίζει ότι η έννοια της ταυτότητας έχει ψυχαναλυτική καταγωγή (Μαδιανού, 2003). Ωστόσο ασχολήθηκαν και άλλοι κλάδοι με την συγκεκριμένη θεματική. Οι αντιλήψεις για την ταυτότητα μετασηματίστηκαν μέσα στην πάροδο των χρόνων.

Η πρώτη είναι η ουσιακρατική προσέγγιση· άσκησε τεράστια επιρροή στους ερευνητές και όχι μόνο, θεωρούσαν ότι η ταυτότητα είναι σταθερή και αναλλοίωτη στο χρόνο (Παπαταξιάρχη, 1996).

Τα άτομα έχουν μια κυρίαρχη ταυτότητα μέσα σε αυτό το θεωρητικό σχήμα. Θεωρούνται παγιωμένες οι ταυτότητες, αμετάβλητες σε όλα τα συμφραζόμενα μιας κοινωνίας (Μαδιανού, 2003). Σίγουρα το Έθνος-Κράτος έπαιξε και παίζει μεγάλο ρόλο στην διαίωσιση της προσέγγισης. Απαιτεί μοναδικές και αποκλειστικές ταυτότητες από τα μέλη της Φαντασιακής τους Κοινότητας (Αγγελόπουλος, 1997).

Η αίσθηση του συνανήκειν είναι αυτή που δημιουργεί την συγκεκριμένη Κοινότητα (Αντερσον, 1997). Όποιος παρεκκλίνει από αυτό που θεωρείτε «σωστό» ή δεν ανήκει στα κριτήρια που καθορίζει το Κράτος περιθωριοποιείται, αποκλείεται κοινωνικά. Δυστυχώς είχαμε και παραδείγματα που εξοντώθηκαν άτομα⁸.

Όπως αναφέρει ο Jacques Derrida, η συγκρότηση μιας ταυτότητας βασίζεται πάντα στον αποκλεισμό ενός Άλλου και στην καθιέρωση μιας βίαιης ιεραρχίας αναμεσα σε δυο άκρα π.χ. άνδρας-γυναίκα, μαύρος-λευκός. Οι ταυτότητες θεμελιώνονται στην βάση της ανισότητας και διαφοράς (Μαδιανού, 2003).

Κατά τον Παπαταξιάρχη στο δημόσιο λόγο εκφέρονται ως φυσικές (Παπαταξιάρχη, 1996). Παράλληλα ο Πασχαλίδης αναφέρει ότι η εθνική ταυτότητα απαξίωσε ή απέκλεισε άλλες μορφές ταυτοτήτων, καθιστώντας την διαφορά ως στίγμα (Πασχαλίδης, 1999). Η Τσιμπιρίδου πιστεύει ότι η διαφορά βιώνεται ως απαξία (Τσιμπιρίδου, 1999).

Ακόμα γινόμαστε μάρτυρες αιματηρών συγκρούσεων που στόχο έχουν την αναγνώριση της πολιτισμικής ιδιαιτερότητας (Αγγελόπουλος, 1997· Μααλούφ, 1999). Σύμφωνα με την ουσιοκρατική προσέγγιση της ταυτότητα, το δικαίωμα για την ταυτότητα του ενός μετατρέπεται σε απειλή του Άλλου.

---

⁸ Μπορούμε να ρίξουμε μια γρήγορη ματιά και θα δούμε τέτοιες περιπτώσεις. Για παράδειγμα το ολοκαύτωμα των Εβραίων, Τσιγγάνων, Ομοφυλοφίλων και άλλων ομάδων από τους Ναζί, είτε το απαρχαίνι της Νότιας Αφρικής.

Όμως θα πρέπει να κατανοήσουμε ότι ο Εαυτός παράγεται όταν υπάρχει ο Άλλος στον χώρο. Μόνο τότε γίνεται «ορατή» η διαφορά τους και σίγουρα ο Εαυτός γίνεται κατανοητός όταν κάποιος με θέση κυρούς την διακρίνει.

Η ανθρωπολογία έχει έρθει σε ρήξη με τις ουσιοκρατικές αντιλήψεις (Μαδιανού, 2003). Οι αντιλήψεις αυτές όχι μόνο ξεπερασμένες είναι αλλά εντελώς ρατσιστικές και επικίνδυνες για την κοινωνία μας. Η προσέγγιση που βρίσκεται στην απέναντι όχθη, παρουσιάζει το άτομο ως σύνολο πολλαπλών υπαγωγών που κατασκευάζονται συνεχώς από το ίδιο το υποκείμενο.

Εκείνο θα καθορίσει ποια ταυτότητα θα φέρει στην επιφάνεια και ποια όχι. Τα άτομα δεν έχουν ποτέ μια ταυτότητα. Δεν είναι δηλαδή απλώς ένας άνδρας ή μια γυναίκα, μαύρος ή λευκή, πάντα προϋπάρχουν πολλαπλές διαφορούμενες θέσεις υπαγωγών ή ταυτότητες (Μαδιανού, 2003). Σπάνια ανήκουν τα άτομα σε μια μόνο ομάδα (Μαντόγλου, 2012) εγώ θα τόνιζα ότι πάντα ανήκουμε σε ομάδες. Βλέπουμε τους Εαυτούς μας, ως άτομα καθώς και ως μέλη ομάδων.

Κατά την Κράββα, η ταυτότητα προάγεται μέσα από την ετερότητα και το αντίστροφο (Κράββα, 2003). Η ταυτότητα ατομική, συλλογική, εθνοτική, εθνική, θρησκευτική δεν μπορεί να υπάρξει σε απομόνωση και αποκτά το νόημα της από τον Άλλον (Μαδιανού, 2003). Η ταυτότητα είναι συνέπεια κοινωνικών σχέσεων των υποκειμένων.

Ο Mead υποστήριξε ότι δεν μπορούμε να δούμε τον Εαυτό μας, χωρίς να τον δούμε όπως τον βλέπουν οι Άλλοι (Jenkins, 2007). Η παραπάνω διαπίστωση ανήκει στο θεωρητικό ρεύμα του Κονστρουκτιβισμού.

Σε αυτό το θεωρητικό σχήμα, οι ταυτότητες αποτελούν προϊόντα δράσης και επινόησης (Παπαταξιάρχης, 1996). Ο κατασκευασμένος χαρακτήρας της ταυτότητας βρίσκεται πάντοτε σε μια ανοιχτή και μη δεδομένη διαδικασία. Οι επινοημένες από τα κάτω ή από τα πάνω υπαγωγές μπορούν να σχηματίσουν, να διατηρήσουν και να ανασχηματιστούν εκ νέου (Μπενβενίστε, 1999).

Θα πρέπει να κατανοήσουμε ότι η ταυτότητα δεν υπάρχει, γίνεται μέσα από την συνεχόμενη επιτέλεση. Τα άτομα ή οι ομάδες αναπτύσσουν και υιοθετούν στρατηγικές για τον ορισμό και την διατήρηση της ταυτότητας τους (Μαντόγλου, 2012). Μια από αυτές είναι και η δημιουργία συλλόγων.

Έτσι και εγώ αποφάσισα να ασχοληθώ με την Αδελφότητα του χωριού μου. Ήθελα να διαπιστώσω εάν όντως έχει βοηθήσει στο να διατηρηθεί η ταυτότητα του Μπρασιώτη. Αλλά θα γίνει εκτενέστερος λόγος στα επόμενα κεφάλαια της διπλωματικής εργασίας μου.

Επιστρέφοντας στο θέμα του υποκεφαλαίου, που είναι οι θεωρητικές προσεγγίσεις σήμερα πολλοί ερευνητές θεωρούν την ταυτότητα στην νέα εποχή ρέστη, άστατη και προσωρινή (Μαδιανού, 2003). Πολλοί κρίνουν ως αδύναμη την ταυτότητα. Ο όρος τελεί υπό αμφισβήτηση, πολλοί προτείνουν την αντικατάσταση του όρου με τον όρο πολλαπλές υποκειμενικότητες, είτε πολλαπλές τοποθετήσεις ή υβριδικά υποκείμενα (Μαδιανού, 2003).

3. Ατομική και συλλογική ταυτότητα

Όλες οι ταυτότητες είναι κοινωνικές και ορίζονται με βάση του νοήματος που τους δίνουμε (Jenkins, 2007). Ο Μααλούφ αναφέρει ότι η ταυτότητα κάθε ανθρώπου συντίθεται από μια πληθώρα στοιχείων (Μααλούφ, 1999). Η ταυτότητα θα πρέπει πάντα να την αναγνωρίζουμε ως μια συνθέτη ταυτότητα. Είναι σίγουρα μοναδική, αναντικατάστατη και διαμορφώνεται και μεταβάλλεται σε όλη την διάρκεια της ζωής μας (Μααλούφ, 1999).

Είμαστε πάντα ένας και πολλοί αναφέρει ο Jenkins (Jenkins, 2007). Η παρατήρηση του είναι πολύ σωστή καθώς η ατομική με την συλλογική ταυτότητα είναι αλληλένδετες. Η πρώτη δίνει βάση στην διαφορά ενώ η δεύτερη στην ομοιότητα (Jenkins, 2007).

Κατά το Νοταρά η συλλογική ταυτότητα είναι η ταύτιση ή η ταυτοποίηση του ατόμου με άλλους, με τους οποίους συγκροτούμε ομάδα και έχουμε τη συλλογική αίσθηση ότι ανήκουμε σε αυτή την κοινή ομάδα (Νοταράς, 2012). Ενώ ορίζει την ατομική ταυτότητα ως μια ιδιαίτερη προσωπική σύνθεση πολλαπλών υπαγωγών, οι οποίες παντρεύονται με τις εμπειρίες, τα συναισθήματα και την προσωπική ιστορία, τα βιώματα του καθενός (Νοταράς, 2012).

Ο Αλεξάκης θα συμφωνούσε με τον Νοταρά, καθώς τονίζει ότι η ατομική ταυτότητα συνδέεται επίσης με τα προσωπικά βιώματα και τις καταστάσεις που διαμορφώνουν έναν άνθρωπο (Αλεξάκης, 2009). Η ατομική ταυτότητα δεν έχει νόημα ως πρόταση έξω από το κόσμο των άλλων ανθρώπων (Jenkins, 2007).

Στον άνθρωπο υπάρχουν εξίσου ισχυρά και ταυτόχρονα δύο ανάγκες. Η πρώτη ανάγκη να διαφέρουμε, να αναγνωρισθεί η μοναδικότητά μας και η δεύτερη ανάγκη μας να ανήκουμε σε ομάδες, πράγμα που μας δίνει ασφάλεια και αλληλοϋποστήριξη (Νοταράς, 2012).

Η συλλογική ταυτότητα είναι ένα διακύβευμα κοινωνικών αγώνων. Όλες οι ομάδες δεν έχουν την «εξουσία ταυτοποίησης» γιατί η εξουσία ταυτοποίησης εξαρτάται από την θέση που καταλαμβάνουμε στο σύστημα σχέσεων το οποίο συνδέει τις ομάδες μεταξύ τους (Νοταράς, 2012).

Η ατομική ταυτότητα είναι ρευστή, πολλαπλή και πολλές φορές αντιθετική. Τα άτομα μπορούν να αποκρύψουν κάθε φορά πτυχές της ταυτότητας τους όπως και να την αναδείξουν. Το εμείς της συλλογικής ταυτότητας είναι πάρα πολύ ισχυρό είναι εξίσου πάντα εύθραυστο και συγκυριακό, πάντα ευάλωτο σε ανατροπές (Jenkins, 2007).

Οι πολλαπλές υπαγωγές που διαθέτει το άτομο εμπεριέχουν αντιφάσεις. Μπορούν να γίνουν ο λόγος σύγκρουσης με την ταυτότητα του Άλλου. Κατά τους Αγγελόπουλο και Danforth τα άτομα είναι αυτά που θα επιλέξουν πως να αυτοπροσδιορίζονται και πως θα προσδιορίζονται από τους «άλλους» (Αγγελόπουλος, 1997· Danforth, 1997).

Πριν τελειώσω το συγκεκριμένο κεφάλαιο θα κάνω λόγο για την τοπική ταυτότητα. Ο George Marcus αναφέρει πως οι τοπικές ταυτότητες αποτελούν συμβιβασμό των στοιχείων αντίστασης στην ενσωμάτωση σε ευρύτερα σύνολα και των στοιχείων οικειοποίησης αυτής της ευρύτερης τάξης (Μαδιανού, 2003).

Υπάρχουν άτομα ή ομάδες που κατέχουν την συγκεκριμένη μορφή ταυτότητας. Εάν ορίζεται ως θετική μπορούν και την διατηρούν. Οι μετανάστες για παράδειγμα αναγκάζονται πολλές φορές να αποκρύψουν την τοπική ταυτότητα τους. Καθώς μπορεί να περιθωριοποιηθούν και να στιγματιστούν από την πλειονότητα.

Κεφάλαιο 3: Μετανάστευση

1. Η Εσωτερική μετανάστευση και οι μετασχηματισμοί που δημιουργούνται

Η μετανάστευση με βεβαιότητα θα μπορούσαμε να αναφέρουμε ότι ταυτίζεται με την ανθρώπινη εμπειρία. Οι πρώτες μετακινήσεις τους είδους Homo εντοπίστηκαν στην Αφρική και χρονολογούνται εδώ και 2 με 1,5 εκατομμύρια χρόνια (Ντυφουά, 2010). Ο άνθρωπος για την εύρεση τροφής επέλεξε να μετακινείται συνέχεια. Μεταγενέστερα βέβαια εδραιώθηκε σε μια μόνιμη περιοχή και αποφάσισε να καλλιεργήσει.

Η μετανάστευση μπορεί να είναι προσωρινή, μακροχρόνια, εθελούσια ακόμα και δια της βίας (Luthi, 2010). Οι λόγοι μετακίνησης των ατόμων τους κατατάσσουν σε μετανάστες και πρόσφυγες. Με την δημιουργία εθνικών κρατών και εθνικών συνόρων, κατά την Μουσούρου οδηγούμαστε στη διάκριση της εσωτερικής και εξωτερικής μετανάστευσης (Μουσούρου, 2003).

Η Ελλάδα έχει υπάρξει χώρα αποστολής μεταναστών και χώρα υποδοχής. Στην παρούσα εργασία θα μας απασχολήσει ο μετανάστης, και ειδικότερα ο εσωτερικός μετανάστης. Μπορούμε να χαρακτηρίσουμε εσωτερική μετανάστευση, την προσωρινή αναχώρηση από τον τόπο κατοικίας σε έναν άλλον στα όρια της ελληνικής επικράτειας (Μπάγκαβος, 2004).

Θα πρέπει να έχουμε πάντα στο μυαλό μας ότι η διαδικασία αυτή έχει διαμορφώσει την κοινωνική, δημογραφική, πολιτική και πολιτισμική πραγματικότητα της εποχής μας (Μουσούρου, 2003). Μεταβάλλει δια παντός το σκηνικό με θετικά και με αρνητικά στοιχεία για τα ίδια τα άτομα, τις οικογένειες τους και το ίδιο το Κράτος. Με τις μετακινήσεις αυτές δομείται, αναδομείται και αποδημείται ο πληθυσμός κατά την Κυριαζή-Άλλισον (Κυριαζή-Άλλισον, 1998).

Μέσα από έρευνες αποδεικνύεται ότι η εσωτερική και η εξωτερική μετανάστευση αποτελούν μέρος της ίδιας διαδικασίας (Μουσούρου, 2003). Με τις επιπτώσεις να είναι σχεδόν ίδιες και στις δυο μετατοπίσεις, ο εσωτερικός μετανάστης αντιμετωπίζει δυσκολίες όχι βέβαια του ίδιου είδους με ένα άνθρωπο που μεταναστεύει εκτός εθνικών συνόρων (Luthi, 2010).

Οι μετανάστες ζουν σε δύο παράλληλους κόσμους, είτε ανάμεσα σε δύο πολιτισμούς και για αυτό κατά τη Μουσούρου κινδυνεύουν να καταστούν «οριακοί» (Μουσούρου, 2003). Στην περίπτωση αυτή, οι ήδη εγκατεστημένοι μετανάστες παίζουν έναν «ρόλο-κλειδί» για τους νεοφερμένους. Τους βοηθούν να προσαρμοστούν στα νέα δεδομένα. Οι οργανώσεις τύπου

Αδελφοτήτων ή πολιτισμικών συλλόγων, έπαιξαν έναν τέτοιο καθοριστικό ρόλο (Κακάμπουρα, 1999).

Κατά την Παπαστυλιανού υπάρχουν και ατομικοί παράγοντες που μπορούν να βοηθήσουν τα άτομα να προσαρμοστούν, είτε ακόμα και τους αφήσουν για πάντα πληγή (Παπαστυλιανού, 2005).

Η εσωτερική μετανάστευση μπορεί να είναι ενδεχόμενος, πιο εύκολη από ότι η εξωτερική. Ωστόσο τον 20^ο αιώνα που αφορά η παρούσα μελέτη δυσκόλευσε τα άτομα. Μπορεί να μην έμπαιναν στην διαδικασία να εισέλθουν σε εθνικά σύνορα αλλά διέρχονταν πολιτισμικά σύνορα. Τα οποία είναι διαφορετικά νοηματικά δομημένα από το κάθε άτομο. Ο πληροφορητής μου Κοσμάς μου, διηγείτο ένα μεσημέρι πόσο δύσκολο ήταν για αυτόν τους πρώτους μήνες στην Αθήνα.

Ένωθε ότι βρισκόταν σε έναν άλλο κόσμο, που δεν τον είχε φαντασθεί ποτέ μέσα από τις αφηγήσεις των συγχωριανών του⁹. Για έναν άνδρα που ζει την παιδική του ηλικία σε ένα χωριό και μεταναστεύει σε ένα διαφορετικό περιβάλλον σίγουρα παίζουν σημαντικό ρόλο. Πόσο μάλλον όταν βρίσκονται σε αρκετά διαφορετικά τεχνολογικά περιοχές που οι υποδομές τους δεν θυμίζουν με τίποτα το χωριό που αφήσαν πίσω. Μπορούμε να καταλάβουμε ότι οι αλλαγές που βίωσαν ήταν τεράστιες.¹⁰

Η μετανάστευση σε διαφορετικό μέρος είναι μία περιπέτεια ζωής (Παπαστυλιανού, 2005), ποτέ δεν είναι σε θέση το άτομο να γνωρίζει τι τον περιμένει. Για κάποια άτομα σίγουρα οι αλλαγές αυτές είχαν θετικό πρόσημο ενώ κάποιοι άλλοι δυσκολεύτηκαν και βίωσαν την εμπειρία της μετανάστευσης ως τραυματική. Η αποδοχή από τους ντόπιους καθώς και πολλές φορές από τους άλλους μετανάστες δεν είναι πάντα η καλύτερη. Με την είσοδο των νεοφερμένων γεννιέται ο «κίνδυνος».

Κατά τη Βεντούρα, η μετανάστευση μπορεί να επαναπροσδιορίσει τις θέσεις και τους ρόλους μέσα στην κοινωνία (Παύλου, 2004). Τότε τα άτομα φοβούνται ότι θα χάσουν την εξουσιαστική θέση που μπορεί να κατέχουν μέσα στο σύστημα της εκάστοτε κοινωνίας (Παύλου, 2004). Για να διατηρήσουν τις θέσεις τους, πολλές φορές καταφεύγουν σε διάφορες στρατηγικές που μειώνεται η ταυτότητα των μεταναστών. Οδηγεί τους μετανάστες να

---

⁹ Όσοι είχαν μεταναστεύσει κάποια χρόνια νωρίτερα, είχαν ενημερώσει για το τι μέλλει γενέσθαι στην Αθήνα.

¹⁰ Στην περίπτωση των Μπρανιωτών, οι τελευταίοι χωριανοί που έφυγαν την δεκαετία του 1970 σίγουρα μετέβησαν και αυτοί πολιτισμικά σύνορα. Θα ήταν υπερβολή βέβαια να διατυπώσω ότι πέρασαν το ίδιο πολιτισμικό σοκ με όσους έφυγαν το 1920 ακόμη και με αυτούς που έφυγαν το 1950.

αποκρύψουν την ταυτότητα τους. Ο μετανάστης βιώνει συνεχώς το ρατσισμό και την περιθωριοποίηση. Με αποτέλεσμα μόνο η συναναστροφή με τους συμπατριώτες του να μπορέσει να τον βοηθήσει, ώστε να ξεπεράσει κάθε είδους αντιξοότητες που βιώνει.

2. Η Ελληνική περίπτωση

Στο σημείο αυτό αξίζει να σημειώσουμε, ότι από την αρχαιότητα στον ελλαδικό χώρο σημειώνονται μετακινήσεις (Ντυφουά, 2010). Είναι άλλωστε γνωστό ότι οι Έλληνες υπάγονται στις κλασικές διασπορικές ομάδες.

Μαζικά η εξωτερική μετανάστευση ξεκινά στα τέλη του 19^ο αιώνα (Ντυφουά, 2010). Οι Έλληνες προερχόμενοι από την ύπαιθρο μέχρι το 1920 επιλέγουν να φύγουν εκτός χώρας και όχι να παραμείνουν εντός της σε άλλες περιοχές (Κυριαζή –Άλλισον, 1999). Το 1920 μόνο το 8% του ελληνικού πληθυσμού ζει στην Αθήνα (Κυριαζή –Άλλισον, 1999). Μέσα από την απογραφή του 1928, βλέπουμε την ύπαρξη εσωτερικής μετανάστευσης προς τις πόλεις σε μικρό ποσοστό (Κυριαζή –Άλλισον, 1999).

Κατά το 1940 στο εσωτερικό της χώρας, το ένα δέκατο του πληθυσμού επιλέγει την εσωτερική μετανάστευση. Το φαινόμενο λαμβάνει μεγάλες διαστάσεις από τις δεκαετίες του 1950 μέχρι της αρχές του 1970, με τα άτομα να μετακινούνται προς την Αθήνα ή την Θεσσαλονίκη (Κυριαζή –Άλλισον, 1999).

Σύμφωνα με την Collete Piault, η καπιταλιστική οικονομική ανάπτυξη οδήγησε σε περιθωριοποίηση αρκετών περιοχών της χώρας καθώς χαρακτηριζόντουσαν ως μη αποδοτικές (Δαμιανάκος, 1997). Έτσι η φυγή από την αγροτική περιοχή είναι επιλογή για την επιβίωση των ιδίων των κατοίκων.

Επιλέγουν τα μεγαλύτερα αστικά κέντρα, με αποτέλεσμα να σημειωθεί ερήμωση του πληθυσμού στους τόπους καταγωγής και αύξηση του πληθυσμού στο κέντρο. Η Αθήνα υπήρξε πόλος έλξης για εσωτερικούς μετανάστες, για ξένους πρόσφυγες και μετανάστες (Πετρονάτη, 1998). Μετακινούνται από αγροτικές περιοχές προς την Αθήνα γύρω στους 107.000 ανθρώπους την περίοδο 1955-1961. Μέσα από την απογραφή του 1961 βλέπουμε το 56% των κατοίκων της Αθήνας να είναι μετανάστες (Κυριαζή –Άλλισον, 1999). Πλέον στα τέλη του 1970, στην Αθήνα οι εσωτερικοί μετανάστες αποτέλεσαν το ένα τρίτο σχεδόν του συνολικού πληθυσμού της χώρας (Κακάμπουρα, 1998).¹¹

---

¹¹ Αναφέρει η Κακάμπουρα, πως το 1951 ο πληθυσμός στην Αθήνα ήταν 1.378.586 ενώ το 1971 έγινε 2.530.207 (Κακάμπουρα, 1998).

Σύμφωνα με την Κυριαζή οι λόγοι που μετακινούνται προς τα αστικά κέντρα δεν είναι πάντα οι ίδιοι (Κυριαζή-Άλλισον, 1999). Οι λόγοι της μετανάστευσης, είναι οικονομικής φύσεως κυρίως και εκπαιδευτικοί. Με την έναρξη των μετακινήσεων προς το άστυ, οι κάτοικοι που παραμένουν είναι ελάχιστοι, οι μαθητές λιγοστεύουν και τα σχολεία κλείνουν. Επιπροσθέτως, καθώς φεύγει ο πληθυσμός πολλοί που βρισκόταν σε ηλικία γάμου δεν είχαν βρει σύντροφο. Έτσι η μετακίνηση είναι η μοναδική λύση για όσους επιθυμούν να παντρευτούν και να κάνουν οικογένεια.

Η Πρωτεύουσα και εν γένει τα αστικά κέντρα έρχονται σε αντιπαράθεση με την ύπαιθρο και τον τρόπο ζωής σε αυτήν. Τα χωριά εμφανίζονται σαν μια σκιά της πόλης, αρχίζουν να ερημώνουν, με τους μοναδικούς κατοίκους κατά κύριο λόγο ηλικιωμένους. Οι επιπτώσεις που δημιουργούνται δεν μετασηματίζουν απλώς το πληθυσμό και τις δραστηριότητες τους. Γίνεται ένα άλλο χωριό όπως λέει η Riault Collete (Δαμιανάκος, 1997).

Τα χρόνια περνούσαν και η Περιφέρεια αγνοήθηκε από το Κράτος. Με αποτέλεσμα τα έργα υποδομής να μην γίνονται παράλληλα με τις αλλαγές στην πόλη. Η Ήπειρος που μας αφορά αγνοήθηκε, ενώ ο Νομός Θεσπρωτίας υπήρξε ο πιο φτωχός στο γεωγραφικό διαμέρισμα της Ηπείρου (Merloroulos, 1967). Τα χωριά παρέμειναν για πολλά χρόνια περιθωριοποιημένα, με έργα υποδομής να έρχονται όταν πλέον είναι αρκετά αργά.

Οι Ηπειρώτες ακολούθησαν την εξωτερική μετανάστευση αλλά και την εσωτερική. Την περίοδο του 1951- 1961, οι Ηπειρώτες που μεταναστεύουν προς την Αθήνα είναι 26.896. Οι Ηπειρώτες εδραιώνονται κυρίως στον Πειραιά και κυριάρχησαν στο επάγγελμα ως τοπική ομάδα του αρτοποιού (Κακάμπουρα, 1999). Σήμερα ζουν με τις εικόνες του παρελθόντος, αν και τα χωριά τους είχαν αρκετές ελλείψεις ήταν γεμάτα και είχαν ζωή. Πλέον σφύζουν από ζωή στις διακοπές.¹² Τα πρώτα χρόνια αναμφίβολα πηγαίνουν μόνο οι αρτοποιοί, καθώς εκείνοι έχουν μια μεγαλύτερη οικονομική άνεση (Κακάμπουρα, 1998).

Κλείνοντας το συγκεκριμένο κεφάλαιο, αξίζει να σημειωθεί ότι μετά το 1990 και την έλευση των Αλβανών, κάποια χωριά της Ηπείρου βρήκαν πάλι ζωή. Διότι εγκαταστάθηκαν μόνιμα κάνοντας αγροτικές εργασίες. Έχει αρχίσει εδώ και καιρό, να σημειώνεται η αποκέντρωση προς την Περιφέρεια. Πολλοί νέοι επιστρέφουν με αρκετά ανατρεπτικές ιδέες που ίσως φέρουν εκ νέου μετασηματισμούς στις περιοχές.

---

¹² Ένας πληροφορητής μου είχε διατυπώσει αστεεινόμενος, το εξής που πιστεύω ότι παρουσιάζει ακριβώς την κατάσταση: «όλο το χειμώνα είμαστε μονοί σαν την καλαμιά, αλλά το καλοκαίρι το χωριό γεμίζει τόσο που περιμένω να αδειάσει για να αναπνεύσω».

Κεφάλαιο 4: Η περίπτωση των Αδελφοτήτων

1. Ιστορική αναδρομή στον ορό Αδελφότητα

Ο Γερμανός φιλόσοφος Herder, είχε διατυπώσει πως μια από τις ιδιομορφίες του ανθρώπου είναι να επιδιώκει να αναπληρώνει αυτό που αισθάνεται ότι έχει απωλέσει (Επιστημονικό Συμπόσιο, 2002). Εγώ προσωπικά δεν θα ανέφερα την λέξη ιδιομορφία, όμως την λέξη φόβος καθώς η νέα ζωή των μεταναστών διέφερε κατά πολύ από ότι γνώριζαν.

Σύμφωνα με τον Δαμιανάκο, μέσα από την δημιουργία συλλόγων τα άτομα απαντούν στις νέες συνθήκες και αντιστέκονται με διαφορετικές στρατηγικές. Για να επιβιώσουν όπως αναφέρει ενεργοποιούν την κοινωνική μνήμη στα νέα μέρη (Δαμιανάκος, 1997).

Μέσα από την ίδρυση τους, παράγονται μνήμες κατά την Δέλτσου που μπορούν να σηματοδοτήσουν την ιστορία μιας ομάδας στο παρόν (Δέλτσου, 2009). Η Καψωμένου από την άλλη πλευρά, αντιλαμβάνεται αυτούς τους συλλόγους ως στρατηγική επιβίωσης που προσφέρουν στο άτομο ηθικά, οικονομικά και κοινωνικά πλεονεκτήματα (Επιστημονικό Συμπόσιο, 2002).

Η Αντωνίου στην έρευνα της για τους Αρμένιους του Νέου Κόσμου, τονίζει ότι καλούνται να αναπτύξουν στρατηγικές που θα επιτρέψουν όχι μόνο την διατήρηση της ιδιαίτερης ταυτότητας στο παρόν, αλλά και την επιστροφή σε ένα μελλοντικό χρόνο στην πατρίδα τους (Μπενβενίστε & Παραδέλλης, 1999).

Κατά την γνώμη μου, η πολύ ενδιαφέρουσα διαπίστωση της ισχύει και στην περίπτωση των μεταναστών. Αναφορικά με τους Μπρανιώτες, αφορά αν όχι τους νεότερους σίγουρα την γενιά των παππούδων και των γονέων τους. Καθώς η επιστροφή ήταν μόνιμη ελπίδα για αυτούς και η συνταξιοδότηση ήταν η εποχή της επιστροφής¹³. Με την έλευση στην πόλη, ξεκινά ο φόβος για αλλοτρίωση έτσι η στρατηγική που υιοθετούν είναι η ίδρυση συλλόγων.

Υπάρχουν ποικιλία ονομάτων για αυτές τις οργανώσεις. Παραδείγματος χάριν μπορούμε να συναντήσουμε πολιτιστικούς συλλόγους, τοπιστικούς συλλόγους, εξωραϊστικούς συλλόγους, αδελφότητες. Στην Ήπειρο είναι πιο διαδεδομένη η εκδοχή της Αδελφότητας αλλά και του πολιτιστικού συλλόγου. Στο χωριό που έγινε η έρευνα, χρησιμοποιούν το όνομα

---

¹³ Ένα απόγευμα στο σπίτι της Στεφανίας μου ανέφερε, ότι η ανακαίνιση που κάνει τόσα χρόνια γίνεται για το μέλλον. Επιθυμεί να μείνει μόνιμα και η συγκεκριμένη διαδικασία την κάνει να νιώθει πιο κοντά στο στόχο της.

Αδελφότητα. Οπότε πριν επεκταθούμε στο θέμα, καλό θα ήταν να αναφέρω τον ορισμό που κατέχει στην εγκυκλοπαίδεια:

Αδελφότητα: οργάνωση που αναπτύσσει επαγγελματική, φιλανθρωπική, κοινωνική ή θρησκευτική δράση. Η δομή της στηρίζεται στην πρωτοβουλία και αποφασιστικότητα των μελών τους και στα αισθήματα αλληλεγγύης τους, αποτέλεσε ένα σπουδαίο παράγοντα κοινωνικής συνοχής (Δομή, 20007).

Από την Βυζαντινή εποχή, οι Αδελφότητες κατέχουν εξέχουσα θέση έχοντας θρησκευτικό χαρακτήρα (Κακάμπουρα, 1999). Τα μέλη των Αδελφοτήτων ήταν Χριστιανοί ορθόδοξοι, άνδρες, γυναίκες χωρίς να υπάρχει κάποιος επαγγελματικός διαχωρισμός. Μεταγενέστερα αφορούσε συγκεκριμένο επαγγελματικό χώρο (Κακάμπουρα, 1999).

Η Κακάμπουρα διαπιστώνει ότι η διασπορά των Ηπειρωτών υπήρξε διαχρονική καθώς και η δημιουργία συλλόγων ή Αδελφοτήτων στο εξωτερικό. Ωστόσο θα πρέπει να αναφέρω ότι στον ελλαδικό χώρο έχουν μακρά ιστορία (Επιστημονικό Συμπόσιο, 2002)¹⁴. Έπαιξαν σημαντικό ρόλο αναφορικά με την ιστορική εποχή καθώς και με τις ανάγκες που υπήρχαν.

Κατά τον 19^ο αιώνα, ιδρύονται Αδελφότητες που στόχο έχουν την απελευθέρωση του Έθνους μαζί με την διάδοση της παιδείας. Ιδρυθήκαν στην σημερινή Ελλάδα και σε άλλα μέρη που ζούσαν οι μετανάστες για παράδειγμα στην Αμερική, Βαλκάνια και Ευρώπη.

Στην Αθήνα, η πρώτη Αδελφότητα που ιδρύεται χρονολογείται το 1883 και ονομαζόταν η Φίλεκπαιδευτική Αδελφότης Βουρμπιανής. Η ίδρυση των συλλόγων χρονικά ξεκινά στις αρχές του 20^{ου} αιώνα, αλλά φθίνει την δεκαετία του '70 (Πανόπουλος, 2006). Το διάστημα του 1920 με 1923 ιδρυθήκαν το 4,3%, το 1924 με 1935 ιδρυθήκαν το 19,6% των Ηπειρώτικων συλλόγων, επι Γερμανικής κατοχής και εμφυλίου το 13% (Κακάμπουρα, 1999).

Πολλοί σύλλογοι σταμάτησαν την δράση τους λόγω των ιστορικών συνθήκων. Η Αδελφότητα Μπρανωτών δεν ανέστειλε ποτέ την λειτουργία της από την ημέρα που ιδρύθηκε παρότι ποτέ της δεν είχε πολλά μέλη. Μετά το 1974 για την Κακάμπουρα σημειώνεται μια πολιτισμική έκρηξη και δημιουργούνται με μεγάλους ρυθμούς τέτοιου είδους συλλόγων (Κακάμπουρα, 1999). Το 46,3% των συλλόγων που διαθέτουμε στην χώρα, βρίσκονται στην Αττική και το 45% έχουν τοπικιστικό χαρακτήρα (Κακάμπουρα, 1999)¹⁵. Η ίδρυση τους στο

---

¹⁴ Η Δέλτσου μελετώντας συλλόγους Ποντίων, αναφέρει ότι έπαιξαν καθοριστικό ρόλο στην επιτυχημένη προσαρμογή και ενσωμάτωση των προσφύγων στους νέους χώρους εγκατάστασής τους (Δέλτσου, 2009).

¹⁵ Τα συγκεκριμένα αποτελέσματα προήλθαν από την έρευνα που έκανε το Ε.Κ.Κ.Ε. σε συνεργασία με την UNESCO (Κακάμπουρα, 1999).

συγκεκριμένο Νομό Αττικής, κάθε άλλο παρά τυχαία είναι· εάν αναλογιστεί κανείς ότι η Αττική αποτέλεσε πόλο έλξης των μεταναστών.

2. Ρόλος Αδελφοτήτων

Η Κακάμπουρα μελετώντας τα καταστατικά των Ηπειρωτικών Αδελφοτήτων, είδε ότι οι λόγοι ίδρυσης συλλόγων είναι κοινωνικοί, ψυχολογικοί, ιδεολογικοί, ωφελμιστικοί, φιλανθρωπικοί και τουριστικοί.

Παράλληλα διέκρινε το διαμεσολαβητικό ρόλο του συλλόγου ανάμεσα στο χωριό με την πόλη και την κεντρική εξουσία (Κακάμπουρα, 1999). Κατά την Δέλτσου οι συσσωματώσεις αυτές, στηρίζονται στην βάση της τοπικής καταγωγής και εμφανίζονται δυναμικά στην δημόσια σφαίρα (Δέλτσου, 2009).

Η Piauxt αναφέρει ότι, οι κάτοικοι απευθύνονται στην Αδελφότητα για να πέτυχουν βελτιώσεις στο βιοτικό τους επίπεδο (Δαμιανάκος, 1997). Η ζωή των κατοίκων όπως αναφέρει εξαρτάται από την Αδελφότητα και μόνο. Ίσως ακούγεται λίγη υπερβολική η διατύπωση της αλλά όντως έτσι συμβαίνει στα περισσότερα χωριά της Ηπείρου.¹⁶

Η Αδελφότητα ή ο σύλλογος αποτελεί πολλές φορές το μοναδικό μέσο κατασκευής έργων, που βοηθά την επιβίωση των μονίμων κατοίκων. Το Κράτος υπήρξε τις περισσότερες φορές απόν. Οι σύλλογοι αυτοί γίνονται συνομιλητές και ασκούν πίεση στον κρατικό φορέα· ώστε να δημιουργηθούν έργα που η δαπάνη τους ξεπερνά την δύναμη των συλλόγων. Δεν πρέπει να ξεχνούμε ότι οι συγκεκριμένες ομάδες πέρα από συνομιλητές του κοινοτάρχη, του δήμαρχου ή της ίδιας ακόμη της κυβέρνησης, μπορούν να ασκούν πολιτική επιρροή στους χωριανούς (Δέλτσου, 2009).

Αναφορικά με το θέμα της καταγωγής, υποστηρίζει ο Νιτσιάκος ότι η Αδελφότητα εμπεριέχει τον όρο και την έννοια της συγγένειας, παράλληλα τονίζει ότι είναι το διαμεσολαβητικό στοιχείο στο πλαίσιο της ένταξης και της αφομοίωσης των μεταναστών στους νέους χώρους διαμονής για αυτό μπορεί να γεφυρώσει το χάσμα (Νιτσιάκος, 1995). Δημιουργήθηκαν με στόχο την αλληλοβοήθεια και τη διατήρηση των σχέσεων με το γενέθλιο τόπο (Νιτσιάκος, 1995).

Επίσης η δημιουργία τους παίζει σημαντικό ρόλο στη διαφύλαξη του «Εμείς». Έκαναν προσπάθειες να διατηρήσουν την τοπική ταυτότητα τους από τη νέα κατάσταση που βίωναν

---

¹⁶Το διαπίστωσα όταν πήγα εκ νέου στο πεδίο τους μήνες Οκτώβριο και Δεκέμβριο που το χωριό ήταν έρημο. Οι μόνιμοι χωριανοί ζουν στο περιθώριο.

(Κακάμπουρα, 1999). Προσπάθησαν να αντιμετωπίσουν την αλλοτρίωση που ερχόταν. Οι Αδελφότητες ερχόντουσαν ως απάντηση στο φόβο για αλλοτρίωση των πολιτισμικών τους υποβάθρων που κατείχαν.

Οι σύλλογοι της Ηπείρου μεταγενέστερα είχαν την ανάγκη να ανήκουν σε δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια σωματεία (Κακάμπουρα, 1999). Έτσι το 1937 ιδρύεται η Πανεπειρωτική Συνομοσπονδία Ελλάδας που είναι ένα τριτοβάθμιο σωματείο. Η Αδελφότητα Μπρανωτών με αλλά 15 ιδρυτικά μέλη-χωριά δημιουργούν την Ομοσπονδία Μουργκάνας το 1982. Ιδρύουν το δευτεροβάθμιο σωματίο διότι εκτός από το Όρος Τσαμαντά (Μουργκάνα) τους ενώνει και η επανάσταση των 16 χωριών ενάντια των Οθωμανικών Αρχών.

3. Η δομή της Αδελφότητας και των διοικητικών συμβουλίων

Συνήθως στην επωνυμία των Αδελφοτήτων εμπεριέχεται ο προστάτης Άγιος του χωριού (Κακάμπουρα, 1999) μαζί με το όνομα του χωριού. Παραδείγματος χάριν βλέπουμε, Αδελφότητα Κεφαλοχωριού Θεσπρωτίας ο Προδρόμος, Αδελφότητα Αγία Μαρίνα-Μπρανωτών, Αδελφότητα Ριαχώβου Ιωάννινων «Άγιος Γεώργιος».¹⁷ Είναι αποτυπωμένος/η πάνω στα δυο κυριότερα σύμβολα των αδελφοτήτων, στις σφραγίδες και στις σημαίες τους (Κακάμπουρα, 1999).

Η έδρα του συλλόγου εξαρτάται με τα οικονομικά που διαθέτουν. Εάν διαθέτουν κάποια περιουσία γίνεται το γραφείο στο τόπο διαμονής. Ωστόσο όταν δεν διαθέτουν κάποια περιουσία, συνηθισμένη έδρα είναι το σπίτι του εκάστοτε προέδρου (Κακάμπουρα, 1999) όπου φυλάσσονται τα σημαντικότερα έγγραφα, βιβλία ακόμη και χρήματα του χωριού.

Στο διοικητικό συμβούλιο οι θέσεις καθορίζονται μέσα από το καταστατικό και εκλέγονται τα μέλη. Η θητεία των διοικητικών συμβουλίων επίσης είναι καθορισμένη από το καταστατικό. Στα καταστατικά υπάρχει επίσης και οι σκοποί ιδρύσεως με τους ρόλους της Αδελφότητας στο χωριού αλλά και στην Αθήνα (Κακάμπουρα, 1999). Ασφαλώς δεν παραμένουν ίδια στο πέρασμα των χρόνων, αλλάζουν όπως και οι ανάγκες των χωριανών.

Οι χωριανοί πληρώνουν κάποια εισφορά ώστε να θεωρούνται μέλη, μέσω της ψήφους τους μπορούν να καθορίζουν το μέλλον του χωριού. Η Αδελφότητα είναι υποχρεωμένη να κάνει δημόσια συμβούλια, για να αναφέρει τα έσοδα και έξοδα της στο χωριό και να «ακούσει» τις απόψεις των χωριανών.

---

¹⁷ Η Αδελφότητα Κεφαλοχωριού αποτελεί την πρώτη Αδελφότητα στην Θεσπρωτία με βάση την χρονολογία του καταστατικού της (1925), ενώ η Αδελφότητα Μπρανωτών ιδρύθηκε το 1929 με βάση του καταστατικού της.

Έχουν κοινωνικές και πολιτισμικές δραστηριότητες στον τόπο καταγωγής και στο νέο τόπο διαμονής (Κακάμπουρα, 1999). Συνήθως γίνεται κάποιο πανηγύρι για να τιμήσουν τον/ην άγιο/α του χωριού, στον τόπο καταγωγής. Γίνονται επίσης και άλλες εκδηλώσεις παραδείγματος χάριν ημέρα αιμοδοσίας (Πανόπουλος, 2006), εκδρομές που στόχο έχουν να έρθουν πιο κοντά τα μέλη. Στο υποκεφάλαιο που ακολουθεί θα γίνει εκτενέστερη παρουσίαση των δραστηριοτήτων ή δράσεων των Αδελφοτήτων.

4. Δράσεις

Η Κακάμπουρα μελετώντας τα καταστατικά, την ενδιέφερε να δει εξίσου πόσες Αδελφότητες είναι πραγματικά ενεργές και όχι σύλλογος-σφραγίδα (Κακάμπουρα, 1999). Η συμμετοχή στην οικονομική εισφορά και στις δράσεις είναι από τους παράγοντες που μπορεί μια Αδελφότητα να χαρακτηριστεί ενεργή. Διοργανώνει διάφορες τελετουργίες όπου διασαφηνίζονται τα όρια τους, παρέχοντας ένα ψυχολογικό δίκτυο ασφαλείας.

Όπως ανέφερα παραπάνω, οι σύλλογοι έπαιξαν καθοριστικό ρόλο προσπαθώντας να κάνουν όσο πιο ομαλή μπορεί να γίνει η ενσωμάτωση των νεοφερμένων στους νέους τόπους διαμονής. Μέσα από τις δράσεις παράγονται νέοι τόποι μνήμης και γίνονται προσπάθειες διατήρησης τοπικών και εθνικών ταυτοτήτων (Δέλτσου, 2009). Κατά τον Turner μέσα από τις τελετουργίες δημιουργούνται *Communitas* μαζί με το αίσθημα αυτοσυνείδηση της ομάδας.

Οι συμμετέχοντες γίνονται κοινωνοί του ιδίου συλλογικού μύθου (Επιστημονικό Συμπόσιο, 2002). Η ομάδα έρχεται σε επαφή, πολλές φορές για πρώτη φορά και γίνονται προσπάθειες για συσπείρωση (Επιστημονικό Συμπόσιο, 2002).

Η Σκουτέρη-Διδασκάλου αναφέρει πως υπήρχαν έντονες προβλέψεις ότι οι παραδοσιακοί εορτασμοί, οι τοπικού ενδιαφέροντος τελετουργίες και πανηγύρια, είτε θα εξαφανιστούν είτε θα στερούνταν το νόημα τους. Κάτι τέτοιο όμως δεν έγινε, διαπιστώνει ότι έχουν αναζωογονηθεί (Σκουτέρη-Διδασκάλου, 1995).

Οι Αδελφότητες ακόμα οργανώνουν εκδρομές, χοροεσπερίδες, πανηγύρια στον τόπο διαμονής των χωριανών. Ο Jenkins διατυπώνει εύλογα, ότι το πανηγύρι είναι πηγή καθορισμού ταυτότητας (Jenkins, 2007).

Στην επιτόπια μου και στις συνεντεύξεις μου έλεγαν το «δικό» μας πανηγύρι είναι πιο καλό από των άλλων χωριών. Με την διοργάνωση και την συμμετοχή των μελών στο πανηγύρι καταφέρνουν να συγκρίνουν τον Εαυτό με τον Άλλον.

Κεφάλαιο 5: Το χωριό Αγία Μαρίνα-Μπράνια

1. Ιστορική αναδρομή

Το χωριό που ερεύνησα ονομάζεται Αγία Μαρίνα-Μπράνια. Στο κεφάλαιο αυτό θα κάνω μια σύντομη αναδρομή στην ονομασία και ιστορία του χωριού στον σημερινό ελλαδικό χώρο.¹⁸ Ο Στέφανος Βυζάντιος αναφέρει στο έργο του Εθνικά μια αρχαία πόλη της Ηπείρου το Βρυάνιο. Ο Αραβαντινός αναφέρει ότι η τοποθεσία του αρχαίου Βρυανίου βρίσκεται στην σημερινή Μπράνια (Γκίκας, 2013).

Το Βρυάνιο συμμετείχε στην εκστρατεία του Πύρρου στην Ιταλία το 280 με 270 π. Χ.. Η σημερινή ονομασία ωστόσο Μπράνια προήλθε από το Bragna. Όσοι βρέθηκαν όμηροι μαζί με άλλους 150.000 ανθρώπους το 167 π.Χ. στην σημερινή Ιταλία εξαιτίας του Ρωμαίου στρατηγού Αιμίλιου Παύλου, έδωσαν στο νέο τόπο διαμονής τους το όνομα Bragna, που βρισκόταν στην πόλη Αλεσσάντρια. Κατάφεραν να γυρίσουν το 156 π.Χ. μετά το θάνατο του Χάροπα κάποιοι από τους ομήρους. Έτσι μετονόμασαν το χωριό Μπράνια, από το Bragna (Γκίκας, 2013).

Ο J.Koder διαπίστωσε πως με την κατάκτηση των οθωμανικών αρχών με ειρηνικό τρόπο στα Ιωάννινα, έσωσαν τα βυζαντινά κτηματολόγια, βοηθώντας την απογραφή των πληθυσμών το 1431. Στα συγκεκριμένα κτηματολόγια, αναφέρεται το όνομα της Μπράνιας που διατηρούσε 31 νοικοκυριά (Γκίκας, 2013). Το 1853 ο Αραβαντινός στην απογραφή του, ανέφερε πως η Μπράνια αριθμεί 11 οικογένειες (Γκίκας, 2013).

Κατά την εποχή της οθωμανικής αυτοκρατορίας, υποβάλλονται σε διώξεις, δολοφονούνται κάτοικοι σε πολλά χωριά στην Θεσπρωτία όπως και στη Μπράνια. Φεύγουν από το χωριό και μετακινούνται σε άλλα χωριά, είτε κρύβονται σε σπηλιές για κάποιο διάστημα (Γκίκας, 2013). Η Μπράνια μαζί με άλλα 16 χωριά εναντιώνονται, επαναστατούν και συμμετέχουν στην μάχη της Κεραμίτσας το 1912 (Γκίκας, 2013). Εις μνήμη της μάχης της Κεραμίτσας δημιουργήσαν το 1982 την Ομοσπονδία Μουργκάνας τα 16 αυτά χωριά.

Στον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο, το χωριό βρίσκεται υπο Ιταλική κατοχή και οι Ιταλοί στρατιώτες κατεδαφίζουν την μάντρα με το καμπαναριό της εκκλησίας του χωριού, ώστε να

---

¹⁸ Θα κάνω αναδρομή στην ονομασία του χωριού όπως ανέφερα. Δεν πιστεύω ότι η εμφάνιση του ονόματος του χωριού συνδέεται με τους σημερινούς κάτοικους του χωριού. Θα ήταν μεγάλο σφάλμα να πιστεύουμε ότι οι σημερινοί Μπραγιώτες είναι απόγονοι των κατοίκων του αρχαίου Βρυανίου.

χτίσουν καλντερίμι προς το ποτάμι για να μεταφέρουν νερό στο στρατόπεδο τους που ήταν δίπλα στην εκκλησία (Γκίκας, 2013).

Επι Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου και Κατοχής, κάποιοι που διαμένουν στην Αθήνα επιστρέφουν για λίγα χρόνια στο χωριό, όπως μου ανέφεραν οι πληροφορητές μου. Οι χωριανοί κρύβονται σε μια σπηλιά του χωριού για να αποφύγουν τον πόλεμο και τις διώξεις των Γερμανών.

Στην μνήμη των χωριανών, είναι ιδιαίτερα χαραγμένη η συγκεκριμένη μετακίνηση προς την σπηλιά κυρίως για ένα μύθο. Ο οποίος αναφέρει ότι όσοι χωριανοί διέθεταν χρυσές λίρες, τις έκρυψαν εντός της σπηλιάς. Κανείς από όσους έμειναν εκεί δεν θυμάται με ακρίβεια που βρίσκεται η σπηλιά. Έτσι μεταξύ αστείου και σοβαρού, γίνονται συνεχώς συζητήσεις για το συγκεκριμένο θέμα και με ποιο τρόπο θα μπορούσαν να βρουν τις λίρες.

Διαβάζοντας την ιστορία της Μπράνιας, βρέθηκα σε σκέψεις κατά πόσο γνωρίζουν οι χωριανοί όσα διάβασα και έγραψα στο παρόν κεφάλαιο. Στο δημόσιο λόγο του χωριού μόνο η μάχη της Κεραμίτσας αναφέρεται και εκείνη για να δικαιολογήσει την συμμετοχή της Μπράνιας στην ομοσπονδία Μουργκάνας.

Οι χωριανοί κάνουν λόγο μεταξύ τους μόνο για τα πρώτα χρόνια μακριά από το χωριό και για την Αδελφότητα. Σε όλα τα παραπάνω κυριαρχεί σιωπή και ίσως η άγνοια θα έλεγα. Η μνήμη είναι επιλεκτική όπως ανέφερα, μπορεί για αυτό μην κυριαρχούν στο δημόσιο λόγο των χωριανών.

Ο εμφύλιος πόλεμος αγνοείται όπως και η δικτατορία. Κανείς δεν αναφέρει για τις δυο αυτές περιόδους. Μέσα από την επιτόπια, μόνο τρεις πληροφορητές μου ανέφεραν ότι η οικογένεια τους είχε «θέμα» λόγω των πολιτικών πεποιθήσεων τους.

Το χωριό βρίσκεται κοντά στον ποταμό Καλαμά. Ο οποίος γεωγραφικά διαχωρίζει το Νομό Ιωάννινων και το Νομό Θεσπρωτίας, για να συνδεθούν δημιουργήθηκε μια μεγάλη γέφυρα. Έτσι όσοι ήθελαν να επισκεφτούν το χωριό και τα υπόλοιπα χωριά της Μουργκάνας, έπρεπε να περάσουν την γέφυρα και τον έλεγχο της αστυνομίας.

Για πολλά χρόνια, όσοι ήταν κομμουνιστές δεν μπορούσαν να περάσουν την γέφυρα και να επισκεφτούν το χωριό. Ένας πληροφορητής μου ανέφερε πως όταν έδωσε τα στοιχεία του και είπε που θα διαμείνει είχε μεγάλο άγχος. Σκέφτοταν κατά πόσο θα μπορούσε είτε να περάσει αλλά και εάν μεταγενέστερα έπαιζε κάποιο ρόλο στην ζωή του η επίσκεψη στο σπίτι του που ήταν κομμουνιστές. Πέρα από αυτά τα περιστατικά κανείς δεν μου ανέφερε κάτι παρόμοιο.

Η Αγία Μαρίνα-Μπράνια, υπήρξε ένα χωριό που δεν μοιάζει από πολλές απόψεις με την σημερινή του όψη. Από πληθυσμιακής πλευράς, μέχρι τις αρχές του 20^{ου} αιώνα έσφυζε από ζωή. Οι κάτοικοι του ήταν αγρότες-κτηνοτρόφοι, ζούσαν μέσα από την καλλιέργεια των χωραφιών τους και την βοσκή διαφορών ζώων.

Μπορούμε να πούμε ότι υπήρξε ένα χωριό ιδιαίτερα φτωχό, με τους κατοίκους να ζουν σε συνθήκες φτώχειας και με πολλές στερήσεις. Πέρα από την ένδεια που χαρακτήριζε τους κάτοικους είχαν τεράστιες ελλείψεις υποδομών. Μέχρι τα μέσα του 1960 δεν είχαν ούτε ηλεκτρισμό, ούτε σύστημα ύδρευσης, ούτε δρόμους με άσφαλτο. Λειτουργούσε μόνο ένα μονοθέσιο δημοτικό σχολείο το οποίο και έκλεισε γύρω στην δεκαετία του 1970.

Αποφασίζουν να μεταναστεύσουν για εύρεση εργασίας. Στις αρχές του 1920 ξεκινούν κάποιοι χωριανοί να μεταναστεύσουν εντός του Ελληνικού Κράτους, πιο συγκεκριμένα στην Αθήνα¹⁹. Επιστρέφουν προς το χωριό με την έλευση του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου. Μεταγενέστερα ακολουθήσαν περισσότεροι χωριανοί με τις δεκαετίες του 1950 με 1960 να φεύγουν δια παντός από το χωριό. Οι τελευταίοι χωριανοί που ακολουθήσαν προς την Αθήνα έφυγαν στα τέλη του 1970.

Επέλεξαν να ασχοληθούν με την αρτοποιία, ορισμένοι δούλεψαν σε φούρνους και μετέπειτα άνοιξαν δικούς τους φούρνους. Υπήρξε σύνηθες και στα γειτονικά χωριά, να απασχολούνται στον συγκεκριμένο τομέα είτε στον τομέα της εστίασης.

Έτσι πολλοί χωριανοί δούλεψαν σε φούρνους που είχαν κοντοχωριανοί τους αλλά και το αντίστροφο. Όπως μου διατύπωσε μια πληροφορήτρια, ο πατέρας της στο φούρνο τους επέλεγε υπάλληλους με βάση την εντοπιότητα. Για εκείνον, μόνο οι Ηπειρώτες μπορούσαν να βρουν δουλειά σε εκείνο, καθώς ήξεραν πως είναι να ζεις σε αθλείς καταστάσεις.

Οι Μπρανιώτες που είχαν ήδη εγκατασταθεί στην Αθήνα, είτε σύστηναν συγχωριανούς σε γνωστούς τους που είχαν φούρνους είτε έπαιρναν στους φούρνους τους συγχωριανούς και κυρίως άτομα από το σόι τους. Με αποτέλεσμα να δημιουργείτε μια αλυσίδα, καθώς και αυτοί που ήρθαν από το χωριό δημιούργησαν μεταγενέστερα φούρνο και προσλαμβάναν άλλους χωριανούς. Στην συγκεκριμένη περίπτωση και η Αδελφότητα βοήθησε σε ανεύρεση εργασίας.

---

¹⁹ Οι ελάχιστοι κάτοικοι του χωριού πριν την ενσωμάτωση της Ηπείρου, ακολουθήσαν την μετανάστευση που είχε προσωρινό χαρακτήρα προς την σημερινή Ρουμανία, Τουρκία, Αίγυπτο και Η.Π.Α.

Καθώς είχε δημιουργήσει ένα δίκτυο γνωριμιών με τους ήδη εγκατεστημένους κατοίκους της περιοχής. Με την συμμετοχή των μελών στην Αδελφότητα έκαναν σημαντικές γνωριμίες που τους βοηθούσαν στο να ορθοποδήσουν. Ιδιαίτερα ενδιαφέρον, είναι ότι όσα παιδιά γεννήθηκαν μετά το 1970 στην Αθήνα επέλεξαν να μην συνεχίσουν το επάγγελμα των γονέων και των παππούδων τους. Σήμερα όσοι διατηρούν φούρνο ή δουλεύουν σε φούρνους είναι ελάχιστοι.

Κατοικούσαν στην περιοχή του Πειραιά, της Νίκαιας, του Κερατσινιού και μεταγενέστερα κάποιοι στο Βοτανικό. Οι πρώτοι που εγκαταστάθηκαν στις συγκεκριμένες περιοχές εδραιώθηκαν μονιμά και δημιουργήσαν ένα δίκτυο γνωριμιών με βάση την εντοπιότητα. Δηλαδή οι επαφές που δημιούργησαν έγιναν κυρίως με Ηπειρώτες. Αλλά και με άλλους εσωτερικούς μετανάστες όπως μου ανέφερε ο Οδυσσέας. Με ανθρώπους δηλαδή που βρισκόντουσαν στην ίδια συνθήκη.

Όσοι μετανάστευσαν προς το εσωτερικό, τα πρώτα χρόνια διέμεναν στους συγγενείς πρώτου βαθμού μέχρι να αποκτήσουν μια σταθερή εργασία και κάποια οικονομική άνεση ώστε να μπορούν να νοικιάζουν. Η Αδελφότητα επιπροσθέτως βρήκε σπίτια σε χωριανούς που έψαχναν για να νοικιάσουν όπως με ενημέρωσαν οι πληροφορητές μου.

Όταν ήρθε η συγκεκριμένη στιγμή επέλεξαν τις περιοχές αυτές. Ακόμη και σήμερα οι περισσότερες οικογένειες διαμένουν στις περιοχές αυτές, με ελάχιστες οικογένειες να διαμένουν στα Νότια και Βόρεια προάστια της Αθήνας.

Η μετακίνηση των χωριανών ήταν μόνιμη μετά το 1950. Με αποτέλεσμα στο χωριό, να παραμείνουν μόνο οι ηλικιωμένοι γονείς τους που δεν ήθελαν να αφήσουν το χωριό τους. Όλοι οι κάτοικοι που ζουν σήμερα επέστρεψαν στο χωριό από την Αθήνα αφού συνταξιοδοτήθηκαν. Τα υπόλοιπα σπίτια ανοίγουν στις διακοπές και κυρίως το καλοκαίρι. Το χωριό παύει να είναι έρημο και αποκλεισμένο.

Σύμφωνα με την Ελληνική Στατιστική Αρχή, οι μόνιμοι κάτοικοι του χωριό Μπράνιας με βάση την απογραφή που έγινε το 2011 αριθμούνται σε ένδεκα άτομα (ΕΛΣΤΑ, 2011). Σήμερα οι μόνιμοι κάτοικοι αριθμούνται στους επτά, έξι άνδρες και μια γυναίκα Βουλγαρικής καταγωγής. Η οποία διαμένει μόνιμα και φροντίζει εδώ και είκοσι χρόνια ένα ηλικιωμένο χωριανό.

2. Αδελφότητα Μπρανωτών

Πολύ πριν ξεκινήσω την συγγραφή της διπλωματικής μου, καθώς και πολύ πριν ξεκινήσω την έρευνα θεώρησα ορθό να βρω το καταστατικό της ιδρύσεως της Αδελφότητας. Ως ταμίας είχα μια υποτιθέμενη πρόσβαση στα «βιβλία» της Αδελφότητας, εκεί αναγράφονται τα έσοδα και τα έξοδα της Αδελφότητας, τις εισφορές που κατένειμαν τα μέλη καθώς και τα πρακτικά του διοικητικού συμβουλίου²⁰.

Ωστόσο δεν τα χρησιμοποίησα γιατί δεν μπορούσα να έχω πρόσβαση την περίοδο που ξεκίνησα την έρευνα. Στα μοναδικά έγγραφα που μπορούσα να είχα πρόσβαση ήταν τα καταστατικά. Κατανόησα εξ αρχής ότι υπήρχε έλλειψη αρκετών εγγράφων που παρουσίαζαν την σχέση της Αδελφότητας με δημόσιους φορείς. Η μεγαλύτερη έλλειψη πιστεύω ήταν η έλλειψη όλων των τροποποιημένων καταστατικών²¹.

Ορισμένοι χωριανοί είχαν στην διάθεση τους διαφορετικά καταστατικά. Παραδείγματος χάριν, ο ίδιος ο πατέρας μου είχε ένα αντίγραφο από το πρώτο καταστατικό που η Αδελφότητα δεν είχε. Ένας άλλος πληροφορητής μου, είχε αντίγραφο του δευτέρου τροποποιημένου καταστατικού, που δεν είχε η Αδελφότητα εξίσου.

Οι άνθρωποι, οι μνήμες, οι ταυτότητες μας μετασχηματίζονται στο χρόνο έτσι και οι Αδελφότητες μαζί με τα καταστατικά τους. Αλλάζουν ανάλογα με τις συνθήκες και τις απαιτήσεις που υπάρχουν. Στο πρώτο καταστατικό, αναγράφεται η ίδρυση της Αδελφότητας που δημιουργήθηκε το 1929. Το συγκεκριμένο έγγραφο είναι το πρώτο επίσημο έγγραφο της Αδελφότητας.

Μολαταύτα κάποιοι πληροφορητές μου, διευκρινίσαν ότι γνώριζαν το 1927 ως έτος ιδρύσεως αγνοώντας βέβαια την ύπαρξη του πρώτου καταστατικού ενώ μερικοί άλλοι δεν γνώριζαν καθόλου το έτος ιδρύσεως. Προσωπικά στην συγκεκριμένη έρευνα ως έτος ίδρυσης της Αδελφότητας θα χρησιμοποιήσω το 1929. Άλλωστε η απόκλιση των δυο ετών δεν έχει βαρύνουσα σημασία κατ' εμέ.

Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο θα γίνει σχηματικά παρουσίαση της Αδελφότητας με βάση των καταστατικών της καθώς και στις ενέργειες της με βάση την επιτόπια έρευνα που διεξήχθη.

---

²⁰ Την περίοδο που ήμουν Ταμίας και είχα μια σχετική πρόσβαση, είδα ότι σχεδόν όλα έλλειπαν. Καθώς τα χρόνια περνούσαν αλλάζαν βιβλία. Έτσι με την αγορά των νέων βιβλίων πετούσαν κάθε φορά τα παλαιότερα.

²¹ Δυο πληροφορητές μου με ενημέρωσαν για την έλλειψη που υπήρχε, κατηγορώντας κάποια μέλη του διοικητικού συμβουλίου ότι πέταξαν επίτηδες αρκετά έγγραφα. Προσωπικά μπορώ να πω τα έγγραφα αυτά χάθηκαν από αμάθεια κυρίως των μελών πάρα ως επιτηδευμένη πράξη.

Όπως μου ανέφερε ένας πληροφορητής μια ομάδα νεαρών χωριανών και στενών φίλων, συναντήθηκαν σε ένα καφενείο του Πειραιά αποφασίζοντας να ιδρύσουν την Αδελφότητα. Τα μέλη θα απαρτιζόντουσαν από χωριανούς που έφυγαν από την Μπράνια για ένα καλύτερο μέλλον και εγκατασταθήκαν μονιμά στην Αττική.

Η επίσημη επωνυμία της Αδελφότητα είναι Αδελφότης Μπρανωτών-Ηπείρου «Η Αγία Μαρίνα». Στο σημείο αυτό αξίζει να αναφερθώ στην διττή ονομασία του χωριού. Από τις αρχές του 20^{ου} αιώνα, το Κράτος αλλάζει ονομασία σε πολλά χωριά και κοινότητες. Με στόχο να εξελληνιστούν καθώς είχαν τουρκική, αρβανίτικη, βλάχικη ή σλαβική προέλευση είτε απλά δεν «ακουγόnton» σωστά στο Κράτος.

Έτσι το 1927 αλλάζει όνομα η Μπράνια, γίνεται Αγία Μαρίνα ή Μαρίνα (Γκίκας, 2013). Η επιλογή του ονόματος οφείλεται στο μοναστήρι που ανήκε στην Μπράνια, την Αγία Μαρίνα που χτίστηκε κατά το 18^ο αιώνα²². Οι χωριανοί και τα γύρω χωριά, χρησιμοποιούν μόνο την ονομασία Μπράνια για το χωριό.

Η Εκκλησία εντός του χωριού είναι η Κοίμηση της Θεοτόκου, όπου είναι και η προστάτης του χωριού. Ο Άγιος Κοσμάς ο Αιτωλός έγινε μεταγενέστερα προστάτης επίσης του χωριού. Επισκέφτηκε κάποτε το χωριό και ξεκουράστηκε κάτω από την σκιά μιας ελιάς στο χωράφι μιας οικογένειας χωριανών. Στην σφραγίδα αλλά και στην σημαία τα βασικότερα σύμβολα της Αδελφότητας, υπάρχει αποτυπωμένη η μορφή της Αγίας Μαρίνας.

Παράλληλα η έδρα της Αδελφότητας βρίσκεται στο σπίτι του προέδρου της εκάστοτε Αδελφότητας. Τα έγγραφα βρίσκονται στις οικίες των μελών του διοικητικού συμβουλίου. Οι συχνές μετακινήσεις των αρχείων, ίσως να δικαιολογούν εν μέρει την εξαφάνιση τους.

Την βελτίωση του βιοτικού επιπέδου των γύρω χωριών, ανέλαβαν οι Αδελφότητες ή πολιτιστικοί σύλλογοι πραγματοποιώντας έργα που το Κράτος δεν έκανε ποτέ. Αλλά τους παρείχε και ψυχολογική υποστήριξη που αποδείχθηκε σωτήρια για πολλούς.

Η Αδελφότητα ποτέ δεν εκπροσωπούσε κάποιο κόμμα, ούτε γινόταν αναφορά στα κόμματα εντός των συνελεύσεων όπως μου ανέφεραν. Στη πλατεία του χωριού συζητούσαν για τα κόμματα όμως σε χαλαρό ύφος. Ελάχιστοι χωριανοί ήταν αυτοί που διαπληκτιζόνταν έντονα.

---

²² Ωστόσο το Μοναστήρι χάθηκε από την δικαιοδοσία της Μπρανωτίας καθώς το διεκδίκησε και το κέρδισε το διπλανό χωριό Λύκου.

Έκαναν προσπάθειες για να επιλύσουν τα προβλήματα τους και απευθυνόντουσαν προς τα πάνω όπως γίνεται και σήμερα. Τα μέλη προσπαθούσαν να ασκήσουν πίεση στο βαθμό πάντα που ήταν εφικτό. Ο εκάστοτε Δήμαρχος και ο Νομάρχης, εμφανιζόντουσαν μια φορά το χρόνο την βραδιά του πανηγυριού για κάποιες ώρες. Καμία άλλη μέρα του χρόνου δεν επισκεπτόταν το χωριό. Όταν έφτανε η περίοδος εκλογών θυμόντουσαν το χωριό και έδιναν κάποια χρήματα, όπως μου ανέφερε η πληροφορήτρια μου Ρόζα.

Για παράδειγμα, η ανέγερση της παιδικής χαράς οφείλετε εν μέρει σε κονδύλι της Νομαρχίας και συνδρομές χωριανών. Η Αδελφότητα κατάφερε να αποκτήσει το συγκεκριμένο ποσό μετά από αρκετό «τρέξιμο» και επισκέψεις στους Φιλιάτες, όπως μου τόνισαν.

Τέλος σαν χωριό μεγαλύτερη σχέση και πιο ουσιαστική έχουν με την Κοινότητα Λεπτοκαρυάς, καθώς η Μπράνια και η Λεπτοκαρυά είναι μια Κοινότητα. Υπήρχε πάντα ένα μέλος στο συμβούλιο της Κοινότητας από το χωριό. Από οικονομικής άποψης, δεν συνείσφερε σημαντικά, όπως και σήμερα ενισχύει ελάχιστα με την δικαιολογία της οικονομικής κρίσης και των ελάχιστων κάτοικων.

Οι πληροφορητές μου τόνιζαν σε διαφορές συζητήσεις τα έργα που κάνουν για την Λεπτοκαρυά καθώς και την επιδεικτική αγνόηση από την Κοινότητα για έργα που πρέπει να γίνουν στο χωριό. Πολλοί μου ανέφεραν ότι, όταν ζήτησαν το λόγο από την Κοινότητα, τους τόνισαν πως θα πρέπει να «ανεβάσουν» τα εκλογικά τους δικαιώματα.

Υπάρχει ένας χαλαρός ανταγωνισμός μεταξύ των δυο χωριών όπως μου διευκρινίσαν. Ένας λόγος που θεωρούν σημαντική την ύπαρξη της Αδελφότητας ακόμη και σήμερα, βασίζεται στο ότι δεν επιθυμούν να εισχωρήσουν ξένοι στο χωριό. Στην συγκεκριμένη περίπτωση είναι οι Λεπτοκαρυάτες, γιατί οι ίδιοι έχουν εκφράσει ανοιχτά την επιθυμία να αναλάβουν την εκκλησία του χωριού. Κάτι τέτοιο θεωρείται πέρα από προσβολή, τέλος του χωριού και των ιδίων των Μπρανωτών όπως μου τόνισε η Γεσθημανή.

3. Φάσεις Αδελφότητας

Στο υποκεφάλαιο αυτό, θα παρουσιάσω εν συντομία τις φάσεις που πέρασε μέσα στην πάροδο των ετών η Αδελφότητα. Η πρώτη φάση, ξεκινά με την δημιουργία της Αδελφότητας το 1929 έως το 1940 ως υποδοχέας των χωριανών στην Αθήνα. Η φάση αυτή βρίσκει την Αδελφότητα και τους χωριανούς σε αρκετά δύσκολη θέση. Όσοι φεύγουν ξεκινούν την ζωή τους εκ νέου και όσοι παραμένουν ζουν μέσα στην ένδεια απομακρυσμένοι από τους συγγενείς τους.

Δημιουργείται η Αδελφότητα ως απάντηση των αλλαγών που συμβαίνουν στους χωριανούς. Μέσα στην πάροδο αυτών των έντεκα ετών εκτός από την πρώτη μετακίνηση των χωριανών συμβαίνει και η προσωρινή επιστροφή των χωριανών στο χωριό λόγω του πολέμου.

Η δεύτερη φάση που κυμαίνεται από το 1940-1970, αναγκάζει την Αδελφότητα να αλλάξει το καταστατικό της καθώς το χωριό γεμίζει ξανά κόσμο. Ο εμφύλιος πόλεμος τελειώνει το 1949 και βρίσκει τους χωριανούς έτοιμους να μεταναστεύουν σταδιακά μια για πάντα προς την Αθήνα.

Ξεκινά επίσης η δημιουργία βασικών έργων στο χωριό. Κατασκευάζονται μεγάλα δομικά έργα που διευκολύνουν την ζωή των χωριανών. Βέβαια δεν είναι δυνατά για να τους κρατήσουν, στην περιοχή με τους τελευταίους νέους να φεύγουν γύρω στο 1975 με 1980.

Η τρίτη φάση κυμαίνεται από το 1970 έως τα μέσα του 2009. Η εποχή εκείνη χαρακτηρίζεται από μεγάλη οικονομική άνοδο και μαζική συμμετοχή των χωριανών. Ως φουρνάρηδες καταφέρνουν να ορθοποδήσουν. Η Αδελφότητα βρίσκεται στην καλύτερη εποχή της, με την συμμετοχή να ξεπερνά κάθε προσδοκία.

Η συγκεκριμένη φάση έχει χαραχτεί έντονα σε όλους τους ενήλικες χωριανούς. Πολλοί μιλούν με ιδιαίτερη νοσταλγία για την εποχή εκείνη. Δημιουργήθηκαν βασικά έργα εξίσου. Πρωταγωνιστικό ρόλο κατείχε ένας χωριανός²³, μπορούμε να πούμε ότι ξεσήκωσε τους χωριανούς και με τον χαρακτήρα του τους έκανε να συμμετέχουν πιο ενεργά από ποτέ.

Τέλος η τέταρτη φάση ξεκινά από το 2009 έως σήμερα. Είναι μια φάση που βρίσκει την Αδελφότητα σε φθίνουσα τάση, η οποία ξεκινά μετά τον αιφνίδιο θάνατο του συγκεκριμένου χωριανού που αποτέλεσε για πολλά χρόνια πρόεδρος και ήταν μεγάλη ηγετική μορφή στο χωριό. Κατάφερε πολλές φορές να συσπειρώσει το χωριό και να συμφιλιώσει πολλούς χωριανούς.

Το διοικητικό συμβούλιο και η Αδελφότητα, φάνηκαν εν μέρει αδύναμοι να διαχειριστούν την νέα κατάσταση καθώς ήταν ξαφνική για όλο το χωριό. Για κάποια χρόνια όσοι διατέλεσαν από την παλιότερη γενιά της τρίτης φάσης, παραμένουν όμως καταλαβαίνουν ότι από τέλμα θα βγει η Αδελφότητα μόνο εάν συμμετέχουν νεότεροι.

Έτσι αναλαμβάνει τα ηνία η νέα γενιά. Προσπαθώντας να βρουν εξίσου ισορροπία και να συνεχίσουν το έργο της Αδελφότητας. Λόγω απειρίας οδηγήθηκαν σε εσφαλμένες κινήσεις.

---

²³ Δεν έχω στόχο να υποβαθμίσω τους υπολοίπους χωριανούς. Η αλήθεια είναι πως δεν θα μπορούσε κανείς χωριανός να μην αναγνωρίσει την τεράστια συμβολή του. Βέβαια και ο συγκεκριμένος έκανε αρκετά λάθη.

Παράλληλα η οικονομική κρίση ενίσχυσε την πτωτική πορεία της αδελφότητας με τα μέλη να μην μπορούν εκ των πράγματων να συμμετέχουν. Οι χωριανοί έχουν εκφράσει ανοιχτά την έντονη δυσαρέσκεια τους, για κάποια μέλη που πέρασαν τα τελευταία χρόνια στο διοικητικό συμβούλιο.

4. Σκοποί ιδρύσεως της Αδελφότητας

Στα πρώτα άρθρα των καταστατικών αναγράφονται οι λόγοι που ιδρύεται η Αδελφότητα και οι κυρίαρχοι στόχοι που πρέπει να φέρει εις πέρας. Στο πρώτο καταστατικό του 1929 οι σκοποί είναι κυρίως κοινωνικοί. Στο δεύτερο άρθρο ορίζει σκοπό ιδρύσεως την *«άλληλοβοήθεια τῶν ἐν Πειραιεῖ εὐρισκομένων καὶ κατοικούντων Μπρανωτῶν ἠθικῶς και ὕλικῶς»*.

Επίσης στο δεύτερο άρθρο ως δεύτερο σκοπό της ιδρύσεως αναγράφεται *«ἡ σύσφιγξις τῶν σχέσεων, ἐν τῇ ἐννοίᾳ τῆς ἀλληλεγγύῃ μεταξύ τῶν μελῶν του μετὰ τῶν συγχωρίων τῶν ἐν Μπράνια κατοικούντων»*.

Στο δέκατο άρθρο αναφέρει την ύπαρξη ενός ειδικού ταμείου αλληλοβοήθειας, ώστε να παρέχει στα μέλη ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και οικονομικής ενίσχυσης. Μπορούμε να κατανοήσουμε εύκολα ότι οι οροί της αλληλεγγύης και της αλληλοβοήθειας παίζουν μεγάλο ρόλο. Ιδρύθηκε καθώς γνώριζαν, ότι βιώνουν την ίδια διαδικασία με δύσκολες οικονομικές καταστάσεις. Προσπαθώντας όχι μόνο να επιβιώσουν οικονομικά αλλά και κοινωνικά σε μια αρκετά διαφορετική περιοχή την Αθήνα.

Το ενδιαφέρον στα άρθρα αυτά είναι ότι δεν ξεχνούν το χωριό, στα αναθεωρημένα καταστατικά αυτοί που διέμεναν πίσω έγιναν κύριοι πρωταγωνιστές. Στο δεύτερο αναθεωρημένο καταστατικό του 1946 ως σκοποί της Αδελφότητας προσδιορίζονται:

«α) ἡ ἐκτελεσις κοινωφελῶν ἔργων, προς ἀνάπτυξιν τῆς Κοινότητος Μπράνια-Ηπείρου, ἔνθα ζῶσι αἱ οἰκογένειαι τῶν μελῶν. β) ἡ σύσφιγξις τῶν σχέσεων τῶν μελῶν τῆς μετὰ τῶν ἐν Μπράνια κατοικούντων συγχωριανῶν τῶν ὑπὸ το πνευμα τῆς ἐξυπηρετήσεως τῶν ἀναγκῶν τῆς Κοινότητος.»

Στην συγκεκριμένη εκδοχή, η κατασκευή έργων αποτελεί το πρωταρχικό σκοπό ώστε να αναπτυχθεί το χωριό. Η αλλαγή συμβαίνει, καθώς οι περισσότεροι είχαν γυρίσει στο χωριό. Παράλληλα επιζητούν την σύσφιξη των σχέσεων με τους χωριανούς ώστε να μπορέσουν να επιτευχθούν τα έργα.

Η Αδελφότητα επανέρχεται αναθεωρώντας το καταστατικό της ξανά το 1972 και εν τέλει εγκρίνεται το 1977. Το τρίτο καταστατικό αποτελεί το τελευταίο και εκείνο που χρησιμοποιείται σήμερα από την Αδελφότητα. Ορίζουν ως σκοπό υπάρξεως τα παρακάτω:

«α)ή εκτέλεσις κοινωφελῶν ἔργων, προς ἀνάπτυξιν τοῦ χωρίου Μπράνιας-Ηπειρου, β) ἡ προωθήσεως καὶ προβολῆς τῶν προβλημάτων τοῦ ἐν λόγῳ χωρίου ἐνώπιον τῶν ἀρμοδίων Ἀρχῶν καὶ ἐν γένει ἡ ἠθικὴ καὶ ὕλική συμπαράστασις πρὸς τοὺς κατοικοὺς τοῦ χωρίου γ) ἡ σύσφιγξις τῶν σχέσεων τῶν μελῶν τοῦ Σωματείου καὶ ἡ ἀνάπτυξις τοῦ πνεύματος τῆς συναδελφώσεως καὶ ἀλληλεγγύης μεταξύ αὐτῶν.»

Πηγαίνουν την σκέψη τους ένα βήμα περαιτέρω, ξεκινώντας να διεκδικούν επισήμως πράγματα για το χωριό. Η Αδελφότητα υπήρξε το κύριο μέσο ασκήσεως πίεσης και προβολής των προβλημάτων. Έγινε ο κύριος συνομιλητής μεταξύ των μονίμων κατοίκων και του Κράτους. Δεν σταμάτησε να ασκεί πίεση και να διεκδικεί ένα καλύτερο μέλλον. Είναι αλήθεια ότι ακόμη και σήμερα, αν και η Αδελφότητα βρίσκεται σε μια φθίνουσα πορεία, συνεχίζει τις προσπάθειες και πιέζει τους δημοσίους φορείς. Τέλος επανέρχεται η έννοια της αλληλεγγύης βάζοντας την έννοια της συναδελφώσεως που στο δεύτερο καταστατικό εν μέρει αγνοήθηκε.

5. Σωματειακή οργάνωση της Αδελφότητας και του διοικητικού συμβουλίου

Το ποιοι ορίζονται ως μέλη της Αδελφότητας αλλάζει μέσα στην πάροδο του χρόνου. Μέσα στο πρώτο καταστατικό οι συντάκτες του ορίζουν μέλος οποιόν κατάγεται από την Μπράνια, κάθε Ηπειρώτης ή Έλληνας αφού πάρει την έγκριση από το διοικητικό συμβούλιο.

Στο δεύτερο καταστατικό συμβαίνει κάτι αρκετά ενδιαφέρον για τα ελληνικά δεδομένα. Ορίζει ως μέλη της Αδελφότητας όσοι κατάγονται από την Μπράνια ανεξάρτητου φύλου, όσοι είναι Ηπειρώτες και Έλληνες πολίτες· εφόσον προταθούν από δυο μέλη που πληρώνουν τις εισφορές τους. Μπορούν και επίσημα να γίνουν μέλη και γυναίκες. Ανάμεσα στα τρία καταστατικά που διερεύνησα γίνεται η μοναδική αναφορά στις γυναίκες.

Στο τρίτο και εν ενέργεια καταστατικό, μέλος μπορεί να είναι αυτός που κατάγεται από το χωριό, έχει ενηλικιωθεί, επίσης κάθε Ηπειρώτης ή Έλληνας αφού προταθεί από δυο μέλη που οικονομικά βρίσκονται εν τάξει.

Πολλοί πληροφορητές μου όταν τους ρωτούσα για το ποιον θεωρούν μέλος της Αδελφότητας, μου ανέφεραν πως μόνο η καταγωγή παίζει ρόλο. Το ενδιαφέρον είναι ότι θεωρούν μέλη, όλους στο χωριό ανεξάρτητα εάν γεννήθηκαν από γονείς Μπρανιώτες.

Οι γαμπροί και οι νύφες του χωριού θεωρούνται Μπρασιώτες εξίσου. Οι σύζυγοι προσδιορίζονται από τους χωριανούς ως Μπρασιώτες ή Μπρασιώτισσες, αλλά και οι ίδιοι προσδιορίζονται με την συγκεκριμένη ταυτότητα. Με την σύναψη γάμου έχουν δικαίωμα συμμετοχής ως μέλος και ως μέλος του διοικητικού.

Αρκετοί γαμπροί διατέλεσαν μέλη του διοικητικού συμβουλίου και ασχολήθηκαν ενεργά με την Αδελφότητα ακόμη και σήμερα. Από την άλλη οι γυναίκες του χωριού προτίμησαν να μην θέσουν υποψηφιότητα στο διοικητικό συμβούλιο²⁴.

Η προτίμηση τους ίσως να εξηγείται στον έμφυλο διαχωρισμό που υπάρχει στην Ελληνική κοινωνία. Μόνο ο διαχωρισμός των εργασιών που έχουν άνδρες και γυναίκες την νύχτα του πανηγυριού, φτάνει να επιβεβαιώσουμε τον παραπάνω ισχυρισμό. Από τις αρχές του 2000 έχουν θέσει υποψηφιότητα οι τέσσερις από τις πέντε χωριανές, ίσως να μην είναι τυχαίο καθώς αμβλύνονται όλο και περισσότερο οι έμφυλοι διαχωρισμοί στην Ελληνική κοινωνία.

Μόνο μια γυναίκα υπήρξε πρόεδρος στην Αδελφότητα, δυο γυναίκες υπήρξαν μέλη. Παράλληλα στις δυο τελευταίες εκλογές δυο γυναίκες που έθεσαν υποψηφιότητα βγήκαν πρώτες στις ψήφους, αφήνοντας πίσω κατά πολύ τους άνδρες συνυποψηφίους τους. Επέλεξαν την θέση της Ταμίας, όμως παραιτήθηκαν πριν τελειώσει η θητεία τους²⁵.

Το διοικητικό συμβούλιο εκλέγεται από τα μέλη της συνέλευσης. Αρχικά απαρτιζόταν από εννέα μέλη ενώ στα επόμενα καταστατικά απαρτίζεται από πέντε μέλη. Υπήρχε και υπάρχει ακόμη η θέση του προέδρου, γενικού γραμματέα, ταμίας και μελών.

Το Ανώτατο όργανο της Αδελφότητας είναι η γενική συνέλευση, τα μέλη έχουν λόγο και υποχρεούνται να συμμετέχουν. Θεωρητικά η γενική συνέλευση, αποφασίζει επι όλων των ζητημάτων που τίγονται με βάση το καταστατικό. Οι πληροφορητές μου ανέφεραν ότι δεν τηρούταν ποτέ κατά γράμμα το καταστατικό. Σε πολύ σημαντικές περιπτώσεις παίρνουν την γνώμη της γενικής συνέλευσης. Στην οποία αναφέρονται τα έσοδα και έξοδα της Αδελφότητας, τα έργα που έγιναν ή αυτά που θα γίνουν και τέλος συζητούν θέματα που έχουν δημιουργηθεί.

Ανεξαρτήτως φύλου ή καταγωγής έχουν δικαίωμα να πάρουν το λόγο στην συνέλευση. Αν και συμμετέχουν μόνο άνδρες στο διοικητικό συμβούλιο ακούν, με προσοχή τις

---

²⁴ Από τις πέντε γυναίκες που έθεσαν υποψηφιότητα και διατέλεσαν μέλη του διοικητικού συμβουλίου μόνο μια υπήρξε νύφη, οι υπόλοιπες καταγόntonταν από το χωριό.

²⁵ Υπήρξα η μια ταμίας την περίοδο 2015-2016, παραιτήθηκα όμως πριν λήξει η θητεία μου από την Αδελφότητα.

παρατηρήσεις των γυναικών μελών, χωρίς να τις λοιδορούν όπως ανέφερε η πληροφορήτρια μου Αγάπη.

Τα παλαιότερα χρόνια γινόταν στην Αθήνα η συνέλευση. Από τις αρχές του 2000 καθώς δεν μπορούσαν να μαζευτούν σε απαρτία τα μέλη, γίνεται τον Αύγουστο στο χωριό. Οι πληροφορητές μου ανέφεραν ότι πάντοτε υπάρχουν εντάσεις στην γενική συνέλευση. Τα τελευταία χρόνια οι εντάσεις είναι μεγαλύτερες, με την Αδελφότητα να αποφεύγει την διεξαγωγή της συνέλευσης. Με το πρόσχημα ότι φοβάται πως θα υπάρξουν ρήξεις μεταξύ των μελών. Η συγκεκριμένη κίνηση τους μαζί με το τεταμένο κλίμα που έχει δημιουργηθεί εδώ και κάποια χρόνια, κάνει την Αδελφότητα λιγότερο αρεστή κινώντας υποψίες στα μέλη.

Τέλος στα καταστατικά αναγραφεί σε περίπτωση που διαλυθεί η Αδελφότητα λόγω μείωσης των εγγεγραμμένων μελών, το ταμείο και η κτηματική περιουσία που υπάρχει θα δωρίζεται στο χωριό. Ο αριθμός που καθορίζουν είναι λιγότερα των εννιά εγγεγραμμένων μελών.

6. Πόροι της Αδελφότητας

Συλλήβδην το Κράτος είχε μικρή συνεισφορά στην Επαρχία. Τα δομικά έργα που ήταν υποχρεωμένο να πραγματοποιήσει, έγιναν μετά από πολλά χρόνια. Τον ρόλο του «κατασκευαστή» δομικών έργων που θα βελτίωναν τις υποδομές και την ζωή των κατοίκων· σχεδόν εξ ολοκλήρου ανέλαβαν οι Αδελφότητες ή οι πολιτιστικοί σύλλογοι στα γύρω χωριά.

Για να μπορέσουν να επιτευχθούν τα σχέδια των συλλόγων, έπρεπε να βρουν τρόπους συλλογής χρήματων. Στην περίπτωση της Μπράνιας, οι πόροι αν και περιορισμένοι καθώς υπήρξε ένα μικρό χωριό αποδείχθηκαν αναγκαίοι από την αρχή της ιδρύσεως της Αδελφότητας.

Με βάση τα καταστατικά, πρώτος και κύριος πόρος είναι οι συνδρομές που υποχρεώνονται να καταβάλουν τα μέλη. Σε έκτακτες περιπτώσεις είναι υποχρεωμένοι να καταβάλουν εισφορές εκ νέου. Τα τελευταία περίπου δέκα χρόνια, δεν κατέβαλαν τα μέλη εισφορά σε μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο. Πλήρωναν μόνο ένα συγκεκριμένο πόσο που όριζε η Αδελφότητα λίγο πριν ψηφίσουν. Η εισφορά αυτή γινόταν περισσότερο στην βάση για να ψήσει κάποιος και όχι να καταβάλει την εισφορά που υποχρεούται.

Τα δυο τελευταία έτη κατανόησε η Αδελφότητα ότι μέσα από τις εισφορές μπορεί να αποκτήσει κάποιους παραπάνω πόρους. Οι χωριανοί δήλωσαν παρόν και έδωσαν χωρίς αρνητικά σχόλια τις εισφορές, κάτι που εξέπληξε θετικά την Αδελφότητα.

Επίσης πόροι μαζεύονται από κληροδοτήματα χωριανών και των οικογενειών τους, που δίνουν χρήματα εις μνήμην των χωριανών. Αρκετοί χωριανοί θεωρήσαν προτιμότερο να αφήσουν ως κληροδοτήματα στην Αδελφότητα ένα χρηματικό πόσο, παρά να το προορίσουν τα χρήματα σε μνημόσυνα.

Το 2008 η Αδελφότητα αποφάσισε την εκμίσθωση του καφενείου σε κάποιον επαγγελματία. Σκέφτηκαν σωστά ότι μπορούσαν να έχουν ένα σταθερό οικονομικό πόσο κάθε χρόνο, παράλληλα οι χωριανοί να μπορούν να απολαμβάνουν τις υπηρεσίες του καφενείου. Πριν την σκέψη τους, η Αδελφότητα έβαζε κάποια προϊόντα στο καφενείο και ο κάθε χωριανός που ήθελε αγόραζε κάτι για να πει. Έτσι αποφάσισε να το δώσει σε μια οικογένεια από ένα γειτονικό χωριό την Λεπτοκαρυά.

Το πρώτο έτος της εκμίσθωσης ξεκίνησαν ομαλά, με τους περισσότερους χωριανούς να είναι ευχαριστημένοι καθώς πλήρωναν κιόλας το ενοίκιο. Το επόμενο έτος σταμάτησε να πληρώνει την Αδελφότητα, ξεκίνησε να παρέχει ελλείψεις υπηρεσίες στους χωριανούς και να τσακώνεται με κάποιους μονίμους κάτοικους σε σταθερή βάση. Εκείνη την εποχή ξεκίνησαν και οι προστριβές των χωριανών με την Αδελφότητα αλλά και μεταξύ των χωριανών.

Το χωριό διαχωρίστηκε σε δυο αντίπαλα στρατόπεδα. Από την μια πλευρά, ήταν οι υποστηρικτές της οικογένειας που λειτουργούσε το καφενείο. Θεωρούσαν ότι δεν έκανε κάποια λανθασμένη κίνηση. Από την άλλη βρισκόντουσαν, όσοι ήθελαν να τους διώξουν από το καφενείο και από το χωριό. Οι προστριβές των χωριανών μεταξύ τους ήταν μεγάλες, ακόμη πολλές οικογένειες δεν μιλούν μεταξύ τους, κατηγορώντας την Αδελφότητα για την κατάσταση.

Η Αδελφότητα πήρε την θέση του διαιτητή στην περίπτωση αυτή. Προσπάθησε για το συλλογικό καλό, να ηρεμήσουν τα πνεύματα και να επανέλθει η ισορροπία ανάμεσα στους χωριανούς. Δεν θα πρέπει να ξεχνάμε, ότι το συλλογικό συνυπάρχει μαζί με το ατομικό σε όλες τις ομάδες. Τα μέλη είχαν τις δίκες τους προσωπικές απόψεις πάνω στο θέμα, που πολλές φορές υπερίσχυαν των συλλογικών πιστεύω τους.

Για να λήξει η κατάσταση, αποφάσισαν να εκδιώξουν την συγκεκριμένη οικογένεια που είχε αναλάβει το καφενείο. Η εκδίωξη από το καφενείο δεν ήταν ικανή να εξαλείψει τις συγκρούσεις, όπως φάνηκε στο πέρασμα του χρόνου. Κάποιοι χωριανοί αποφάσισαν ως αντίδραση να νοικιάσουν κτήματα σε αυτή την οικογένεια.

Με αποτέλεσμα να παραμένουν στο χωριό και να διαπληκτίζεται με τους μονίμους κατοίκους. Οι συγκρούσεις υπάρχουν και σήμερα με την ίδια ένταση όπως μου ανέφερε ένα βράδυ η Στεφάνια. Από το 2016 εκμισθώνουν το καφενείο τυχαία σε μια συγγενή της οικογένειας που δούλευε στο καφενείο. Η συγκεκριμένη πληρώνει κάθε χρόνο το πόσο που της έχει οριστεί χωρίς να δημιουργεί εντάσεις στο χωριό. Όμως πολλοί χωριανοί δεν είναι ευχαριστημένοι ούτε με την συγκεκριμένη γυναίκα.

7. Κοινωνικές εκδηλώσεις στον τόπο εγκατάστασης και στον τόπο καταγωγής

Τα κυριότερα έσοδα προέρχονται από τις κοινωνικές εκδηλώσεις, που διοργανώνει η Αδελφότητα είτε στον τόπο εγκατάστασης είτε στο τόπο καταγωγής. Η Αδελφότητα τα τελευταία χρόνια ακολουθούσε την τακτική μαζεύοντας χρήματα, μόνο μέσα από την εκδρομή, την πίτα και το πανηγύρι και όχι να μαζεύει εισφορές.

Η επιλογή της ήταν για προσωπικούς λόγους, καθώς και η οικονομική κρίση είναι ένα πρόσχημα που ευσταθεί. Είχε σταματήσει για κάποια χρόνια ο χορός στην Αθήνα, που αποτελούσε το κυριότερο κοινωνικό γεγονός στην Αθήνα. Η Περσά μια νύχτα μου ανέφερε πως η μη πραγματοποίηση του χορού την είχε δυσαρεστήσει. Βέβαια κατανοούσε ότι πολλοί δεν μπορούσαν να πληρώσουν την είσοδο.

Όταν η Αδελφότητα αποφάσισε το 2016 να πάει στα σπίτια των χωριανών, ώστε να ζητήσει εισφορές για πρώτη φορά μετά από χρόνια· άκουσαν προτάσεις από χωριανούς για να πραγματοποιήσουν μετά από χρόνια το χορό. Ακουγόταν συλλογικά το συγκεκριμένο αίτημα και έτσι αποφάσισαν να ξανά αρχίσουν την διοργάνωση χορού.

Ο χορός που έγινε υπήρξε επιτυχημένος, στο σημείο που δεν έβρισκαν να καθίσουν οι χωριανοί. Οπωσδήποτε η κίνηση αυτή βοήθησε οικονομικά την Αδελφότητα. Επίσης έδειξε εμπράκτως πάρα τις διαφωνίες που έχουν οι χωριανοί με την Αδελφότητα πως την στηρίζουν.

Έντονα στην μνήμη τους έχουν το χορό που γινόταν την ημέρα των Χριστουγέννων, σε διαφορά παραδοσιακά κέντρα. Ο Περικλής μου ανέφερε, πως ίσως ήταν για την οικογένεια του η καλύτερη μέρα του έτους. Συναντούσαν χωριανούς, έτρωγαν και χορεύαν όλοι μαζί. Το θεώρησε σημαντικό, καθώς δεν είχαν την οικονομική δυνατότητα να επισκεφτούν το χωριό έστω και για λίγες μέρες.

Εκτός από το να αναθερμάνει τις σχέσεις των χωριανών μέσα από αυτή την συνάντηση, κατάφερε να περάσουν καλά με την παραδοσιακή μουσική του τόπου τους και να αποκτήσουν κάποιους οικονομικούς πόρους ώστε να κάνουν κάποιο έργο. Εκείνη την νύχτα η Αδελφότητα

κατάφερνε να μαζέψει αρκετά χρήματα. Καθόριζε μια συγκεκριμένη τιμή εισόδου, πωλούσε κάποιες φορές ημερολόγια με φωτογραφίες από το χωριό και πάντοτε έκανε Λαχειοφόρο Αγορά. Με την πώληση λαχείων μάζευαν τα περισσότερα χρήματα εκείνη την βραδιά. Οι χωριανοί έδιναν παραπάνω χρήματα πολλές φορές, από ότι έκανε το λαχείο τους. Ήθελαν να συλλέξει η Αδελφότητα παραπάνω χρήματα, όπως μου ανέφερε ο Περικλής.

Σε περιπτώσεις που δεν έκανε τον χορό τα Χριστούγεννα, συγκέντρωνε τους χωριανούς μεταξύ του διαστήματος Ιανουαρίου και Φεβρουαρίου για την κοπή της πρωτοχρονιάτικης πίτας. Η πίτα όπως ονομάζεται γινόταν σε κάποιο κέντρο διασκέδασης όπως και οι χοροί. Η Βασιλόπιτα γινόταν δωρεά από κάποιον φούρναρη χωριανό, ώστε να «γλυτώσει» η Αδελφότητα κάποια χρήματα. Στην δεκαετία του '90, η Αδελφότητα αποφάσισε να κάνει την κοπή της πίτας στα γραφεία της Ομοσπονδίας Μουργκάνας, όπως έκαναν και τα άλλα μέλη. Εκεί εκτός από το να συναντηθούν μπορούσαν να κάνουν και ανοιχτή συνέλευση²⁶.

Οι δυο αυτές κοινωνικές εκδηλώσεις βοήθησαν αρκετά, καθώς δεν έχασαν επαφή οι χωριανοί μεταξύ τους. Πολλοί ακόμη και σήμερα δεν επισκέπτονται το χωριό για μια πληθώρα λόγων, όμως στις εκδηλώσεις της Αδελφότητας είναι πάντοτε παρόν.

Η Αδελφότητα οργανώνει εκδρομές έξω από την Αθήνα την περίοδο της άνοιξης· επιλέγοντας προορισμούς με θρησκευτικό και ιστορικό περιεχόμενο. Πάντοτε σε αυτές τις εκδρομές προσκαλούν φίλους της Αδελφότητας που την ενισχύουν. Οι φίλοι της Αδελφότητας είναι προσωπικοί φίλοι χωριανών που δεν κατάγονται από την Ήπειρο. Είτε έχουν επισκεφτεί κάποτε το χωριό είτε έχουν συμμετάσχει σε κάποιο χορό ή κάποια εκδρομή παλαιότερα.

Παρατηρείται τα τελευταία χρόνια μικρή συμμετοχή στις εκδρομές, με τους φίλους του χωριού να υπερισχύουν στην συμμετοχή. Οι χωριανοί μπορεί να μην συμμετέχουν μαζικά στις εκδρομές, ωστόσο κατακρίνουν την συμμετοχή των φίλων του χωριού. Τονίζοντας πως η μη συμμετοχή ωφελείται κυρίως στην δυσαρέσκεια που επικρατεί για την Αδελφότητα. Η αλήθεια είναι πως η οικονομική κατάσταση των μελών που δεν τους επιτρέπει να πηγαίνουν σε όλες τις εκδηλώσεις.

Όσο σημαντικές και εάν ήταν οι κοινωνικές εκδηλώσεις στο τόπο εγκατάστασης· το απολυτό κοινωνικό γεγονός πραγματοποιείται στο τόπο καταγωγής και είναι το πανηγύρι της Αδελφότητας. Τα πανηγύρια με την σημερινή έννοια, στο χωριό ξεκινούν στην δεκαετία του

---

²⁶ Τα τελευταία χρόνια δεν επιλεγεί να κάνει την πίτα της στην Ομοσπονδία, καθώς χρωστούσε ένα μεγάλο χρηματικό ποσό. Έτσι επιλέγει να την κάνουν σε κάποιο μικρό εστιατόριο.

1980. Εκείνη την δεκαετία μέχρι τα τέλη του 1990, η οικονομική κατάσταση των χωριανών ήταν αρκετά καλή, όπως και των γύρω χωριών.

Η Αδελφότητα επέλεξε να κάνει διήμερο πανηγύρι, κάτι που γινόταν και σε άλλα χωριά. Αποφάσισε να κάνει το πανηγύρι στις 23 και 24 Αυγούστου, όπου υπήρχε παραδοσιακή ζωντανή μουσική στην πάνω πλατεία. Το «δημόσιο» πανηγύρι γινόταν στις 23 Αυγούστου για να διασκεδάσουν οι ξένοι, όπως μου τόνιζε η Αγάπη. Οι γυναίκες αναλάμβαναν να φτιάξουν τα φαγητά, να δώσουν ποτά και να τα πωλήσουν εντός του καφενείου. Ενώ οι άνδρες βρισκόντουσαν εκτός του καφενείου και αναλάμβαναν τις δημοσιές σχέσεις.

Την συγκεκριμένη βραδιά υπήρχαν δυο διαφορετικοί κόσμοι, των ανδρών και των γυναικών. Οι γυναίκες παρέμεναν εντός σε έναν χώρο πιο «ιδιωτικό» όπως μου είχε πει η Γεσθημανή, λίγοι άνδρες ήταν μαζί τους κυρίως για να προσέχουν το ταμείο. Η δεύτερη νύχτα κατά την Ρόζα ανήκε στους χωριανούς και όχι στους ξένους. Έφτιαχναν το γιαχνί, μια σούπα προβατίνας την οποία την αγόραζαν από κάποιο χωριανό ή χωριανή βοσκό. Ήθελαν με αυτό τον τρόπο να τους βοηθήσουν οικονομικά. Το έβραζαν σε ένα τεράστιο καζάνι και το μοίραζαν δωρεάν.

Προς το τέλος της βραδιάς, η Αδελφότητα έβγαζε ένα δίσκο και ζητούσε από τους χωριανούς να δώσουν ότι μπορούν για να τα δωρίσουν στην εκκλησία. Το γιαχνί το μοίραζαν κυρίως παιδιά και γυναίκες σχηματίζοντας μια μεγάλη αλυσίδα. Το συγκεκριμένο διήμερο έχει πλέον σταματήσει. Παρ' όλα αυτά, έχει χαραχτεί στις μνήμες των χωριανών μια για πάντα, ειδικότερα το γιαχνί. Μου μίλησαν όλοι με τρόπο μοναδικό για το γιαχνί, αναπολώντας τις ωραίες μέρες όπως λέει ο Οδυσσέας. Φέτος έγινε ιδιαίτερα αισθητή, η επιθυμία των χωριανών για επαναφορά του γιαχνί. Στο μέλλον θα δείξει εάν θα εισακουστεί η επιθυμία των μελών.

Το πανηγύρι άλλαξε ημερομηνία και έγινε στις 14 Αυγούστου για λόγους οικονομικούς. Η Αδελφότητα δεν άντεχε οικονομικά και σχεδόν όλοι έφευγαν εκείνη την περίοδο για την Αθήνα. Σήμερα γίνεται 11 Αύγουστου, καθώς στις 14 γινόταν σε αλλά χωριά. Επέλεξαν το πανηγύρι στις 11, γιατί ουσιαστικά δεν έκανε κανείς εκείνη την μέρα πανηγύρι.

Όλα τα πανηγύρια γινόντουσαν στην βάση της προσωπικής εργασίας των χωριανών. Εάν δεν δαπανηθεί προσωπικός χρόνος, δεν θα καταφέρουν και πολλά. Με την ενοικίαση του καφενείου, η Αδελφότητα αποφάσισε να παραχωρήσει το πανηγύρι στην συγκεκριμένη γυναίκα. Με το πρόσχημα της προσωπικής ξεκούρασης των χωριανών. Στην πραγματικότητα όμως η παραχώρηση του πανηγύρι ισοδυναμεί με έλλειψη πόρων. Η Αδελφότητα μπήκε σε σκέψεις αν θα συνεχίσει την συγκεκριμένη πολιτική.

Μέρος 2ο

Κεφάλαιο 6: Μεθοδολογία της έρευνας

1. Τα ερευνητικά ερωτήματα

Στο πρώτο μέρος πραγματοποιήθηκε η ανασκόπηση της βιβλιογραφίας και παρουσίαση των καταστατικών. Προσπάθησα να παρουσιάσω με τον καλύτερο δυνατό τρόπο, ώστε σε αυτό το μέρος να παρουσιάσω το ερευνητικό πρόβλημα και τις ερευνητικές ερωτήσεις. Η επιλογή του θέματος στη διπλωματική εργασία μου είχε ποικίλους λόγους. Με ενδιέφερε να ερευνήσω πως με την σύσταση της Αδελφότητας στην Αθήνα το 1929 διατηρήθηκε και ανακατασκευάζεται στην πάροδο των χρόνων η τοπική ταυτότητα και μνήμη, που διέθεταν οι χωριανοί. Μέσα από την έρευνα μου, προσπάθησα να δω εάν κάτι τέτοιο όντως έχει συντελεστεί.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να αναφέρω ξανά, πως η θεωρητική προσέγγιση που ακολούθησα από την αρχή της έρευνας είναι η κοινωνική κατασκευή. Δεν αντιλαμβάνομαι τις εννοείς της ταυτότητας, της μνήμης ακόμα και της Αδελφότητας ως κάτι το φυσικό ή αναλλοίωτες. Απεναντίας κατασκευάζονται και ανακατασκευάζονται συνεχώς. Η συγκεκριμένη ατέρμονη διαδικασία αλλάζει συνεχώς νόημα από τα ίδια υποκείμενα. Εκείνα επιλέγουν εάν ταυτίζονται, εκείνοι επιλέγουν τι θα θυμούνται αλλά και τι θα λησμονούν.

Πηγαίνοντας κάποια στιγμή για διακοπές στο χωριό, ως φοιτήτρια Κοινωνικής Ανθρωπολογίας σκεπτόμενη την συγκεκριμένη θεωρητική προσέγγιση μου έκανε μεγάλη εντύπωση πως μετά από τόσο χρόνια, ταυτίζονται με την Μπράνια.

Παρότι εδώ και 70 χρόνια, οι περισσότεροι χωριανοί έχουν γεννηθεί στην Αθήνα έχουν μεγαλώσει στην Αθήνα, τα παιδιά τους μαζί με τα εγγόνια τους. Η συγκεκριμένη σκέψη με έκανε να ασχοληθώ πιο σχολαστικά με το συγκεκριμένο θέμα. Σκέφτηκα πως ίσως η Αδελφότητα ήταν το μέσο που θα ανατροφοδοτεί την διατήρηση κοινής ταυτότητας και μνήμης που διέθεταν οι χωριανοί.

Με την είσοδο μου στο συγκεκριμένο μεταπτυχιακό ασχολήθηκα άλλη μια φορά με το χωριό. Ασχολήθηκα στην συγκεκριμένη εργασία με το πώς βίωσαν την μετανάστευση και την

εγκατάσταση στην Αθήνα. Παίρνοντας συνέντευξη από τρία άτομα, είδα αρκετά γρήγορα ότι η Αδελφότητα υπήρξε μέσο αλληλεγγύης και υποστήριξης για αυτούς²⁷.

Η επιλογή του θέματος για διπλωματική εργασία, έγινε καθώς ήθελα να πάω ένα βήμα παραπέρα την σκέψη μου και να ερευνησω το συγκεκριμένο θέμα που για εμένα είχε μεγάλο ενδιαφέρον. Επιπροσθέτως είχε και πρωτοτυπία, καθώς δεν έχει γίνει ποτέ κάποια έρευνα στο χωριό με κοινωνικό χαρακτήρα. Έχει γίνει προσπάθεια από ένα χωριανό να ερευνήσει την ιστορία του χωριού.

Ανέφερα παραπάνω ότι με ενδιέφερε λόγω επαγγελματικής ιδιότητας. Σίγουρα ως μέλος του συγκεκριμένου χωριού και ως μέλος της Αδελφότητας έχω επηρεαστεί. Προσπάθησα όμως μέσα από την έρευνα να είμαι αντικειμενική και η παρουσία μου στο πεδίο να είναι με την επαγγελματική μου ιδιότητα.

Ανήκω και εγώ στον οικείο πολιτισμό που ερευνώ. Είμαι ένα κομμάτι του και γνωρίζω ότι κάνοντας έρευνα στον οικείο πολιτισμό ενέχει πάντα κινδύνους. Έτσι πρόσεχα συνεχώς αλλά ανησυχούσα κιόλας για το πώς θα με δουν οι χωριανοί μου. Θα μιλήσω περαιτέρω στο κεφάλαιο για αυτό το ζήτημα.

Το θέμα της διπλωματικής εργασίας μου όπως προανέφερα, ανάγεται στο εάν η Αδελφότητα είναι ένα μέσο διατήρησης μνήμης και ταυτότητας των χωριανών που ζουν στην Αθήνα. Προσπάθησα να απαντήσω στα παρακάτω ερευνητικά ερωτήματα, όπου και από εκεί προήλθαν οι ερωτήσεις των συνεντεύξεων.

Το πρώτο ερευνητικό ερώτημα είναι ποιοι είναι λόγοι που συστάθηκε η Αδελφότητα. Στο συγκεκριμένο ερώτημα, η ανάλυση των καταστατικών της Αδελφότητας με βοήθησε για να μάθω τους λόγους. Οι πληροφορητές όπως θα φανεί παρακάτω δεν γνώριζαν ακριβώς τους λόγους και νομίζω ότι είναι λογικό. Καθώς η ίδρυση της Αδελφότητας συντελέστηκε 88 χρόνια πριν. Οι προγονοί τους δεν ζουν σήμερα, εάν ζούσαν θα έδιναν μια ικανοποιητική απάντηση διότι ήταν πρωταγωνιστές εκείνη την εποχή στα δρώμενα. Η άποψη των πληροφορητών είναι εξίσου σημαντική, ίσως είναι περισσότερο ζωντανή από ένα απλό καταστατικό που έχει ένα συγκεκριμένο λεξιλόγιο και συντακτικό.

Το δεύτερο ερευνητικό ερώτημα μου, αφορά την σχέση των χωριανών με την Αδελφότητα. Με ενδιέφερε να δω, κατά πόσο συμμετέχουν ενεργά ή μη, ως μέλος του

---

²⁷ Ο αριθμός των συνεντευκτών σίγουρα δεν είναι μεγάλος ώστε να επιβεβαιώνει ότι ισχύει σε όλους τους χωριανούς. Δεν με ενδιέφερε κιόλας να ερευνησω κάτι τέτοιο. Με ενδιέφερε να ερευνησω πως αντιμετώπισαν τέτοιες καταστάσεις, ήθελα να ερευνησω εις βάθος το συγκεκριμένο θέμα.

διοικητικού συμβουλίου είτε απλά ως μέλος. Παράλληλα ερεύνησα εάν νιώθουν κοντά στην Αδελφότητα και τις σχέσεις που δημιουργεί. Το τρίτο ερευνητικό ερώτημα αναφέρεται, στο τι πιστεύουν οι χωριανοί για το έργο της Αδελφότητας μέσα στην πάροδο των χρόνων. Το θεωρώ αρκετά σημαντικό ερώτημα, καθώς το έργο που έκανε η Αδελφότητα ήταν ζωτικής σημασίας για τους χωριανούς στη Μπράνια.

2. Τρόποι συλλογής δεδομένων

Προσωπικά από την πρώτη στιγμή, θεώρησα καταλληλότερη μεθοδολογική προσέγγιση για να απαντηθούν τα ερωτήματα μου την ποιοτική προσέγγιση. Δεν θεωρώ λανθασμένη την ποσοτική έρευνα αλλά η ποιοτική έρευνα μπορεί να δώσει καλύτερη πρόσβαση στο συγκεκριμένο θέμα.

Επιθυμούσα εξ αρχής να αποκτήσω μια εις βάθος θέαση των πραγμάτων. Με ενδιέφερε να διερευνήσω και να αναδείξω παράλληλα τις φωνές των πληροφορητών-χωριανών μου. Προτίμησα να επιλέξω δυο μεθόδους συλλογής δεδομένων, ώστε να μπορέσω αποτελεσματικά να βγάλω κάποια συμπεράσματα για το θέμα.

Η πρώτη μέθοδος που ακολούθησα ήταν η συνέντευξη εις βάθος. Κατά το Νιτσιάκο, η συνέντευξη είναι μία τεχνική έρευνας που βασίζεται σε μία προσωπική σχέση (Νιτσιάκος, 1997). Οι ερωτήσεις μου ήταν «ανοιχτού τύπου» και δομημένες. Όταν ο πληροφορητής έφερνε κάτι νέο και ενδιαφέρον στο προσκήνιο το συζητούσα μαζί του. Η τελευταία ερώτηση αναφορικά με τη συμβολή των γυναικών που έκανα σε όλους τους πληροφορητές μου, προήλθε μετά από την πρώτη συνέντευξη μου καθώς και τις πρώτες μέρες της επιτόπιας στο πεδίο.

Το θεώρησα αρκετά ενδιαφέρον, καθώς όχι μόνο βοήθησαν αλλά ταυτίστηκαν με ένα χωριό που δεν κατάγονται. Παρουσίαζαν τον Εαυτό τους και τις παρουσίαζαν ως γνήσιες Μπρανιώτισσες. Με τις ίδιες να διεκδικούν την συγκεκριμένη ταυτότητα.

Από την άλλη επέλεξα την επιτόπια έρευνα με συμμετοχική παρατήρηση ως μια δεύτερη ερευνητική μέθοδο, έχοντας ανθρωπολογικό υπόβαθρο η ίδια. Ένιωθα πως δεν θα ήταν ολοκληρωμένη επιστημονικά, εάν δεν έκανα επιτόπια έρευνα. Σκεφτόμουν συνέχεια την συμμετοχή μου στο πεδίο και επέλεξα τελικώς να είμαι απολυτά συμμετέχων. Προσπάθησα να συμμετέχω σε όλες τις δραστηριότητες που γινόντουσαν και συμμετείχα στις καθημερινές δραστηριότητες των χωριανών.

Πίστευα και εν μέρει πιστεύω ότι ένα άτομο που κατάγεται από την περιοχή που ερευνά όπως ήμουν εγώ, μπορεί να τον βοηθήσει ώστε να επιτευχθεί ο στόχος του. Ομιλεί την

«γλώσσα» του οικείου πολιτισμού του και μπορεί να «αποκρυπτογραφήσει» καλύτερα τις απόψεις των πληροφορητών του.

Η αλήθεια είναι ότι οι κίνδυνοι είναι αρκετοί και πολλοί παραπάνω από όσο φανταζόμουν. Προσπαθούσα να αποστασιοποιηθώ σε αρκετές περιπτώσεις, ώστε να δω με διαφορετικό μάτι τα πράγματα. Με μεγάλη ευκολία, μπορώ να πω ότι η έρευνα μου και κυρίως η επιτόπια έρευνα αποτέλεσε για εμένα ένα πεδίο σύγκρουσης με τον Εαυτό μου ή καλύτερα με τις πολλαπλές υπαγωγές μου.

3. Μια έρευνα των τεσσάρων εποχών

Η επιτόπια έρευνα ξεκίνησε άτυπα την άνοιξη του 2017, καθώς είχα αποφασίσει το θέμα της διπλωματικής μου. Πηγαίνοντας για τις διακοπές του Πάσχα για μια εβδομάδα, έκανα συνεχόμενη επιτόπια. Με βοήθησε αρκετά, για να πάρω ιδέες και να σκεφτώ αρκετές συζητήσεις που μου έκαναν ιδιαίτερη εντύπωση. Από την άλλη πλευρά, τυπικά η επιτόπια μου μαζί με τις συνεντεύξεις ξεκινήσαν στις 10 Αυγούστου μέχρι τις 22 Αυγούστου στο χωριό.

Από την αρχή θεώρησα σωστό, οι περισσότερες συνεντεύξεις να πραγματοποιηθούν στο χωριό καθώς όλοι βρισκόντουσαν για τις διακοπές τους. Θα έπαιρναν μέρος σε ένα οικείο περιβάλλον για αυτούς.

Ακολουθούσα κάποιους χωριανούς κάθε μεσημέρι στο ποτάμι· πήγαιναν για μπάνιο καθώς και για να ηρεμήσουν από την «φασαρία» που είχε το χωριό, λόγω του μεγάλου αριθμού κατοίκων του καλοκαιριού. Συζητούσαν την καθημερινότητα στην Αθήνα και πολλές προσωπικές ιστορίες χωριανών που είχαν διαδραματιστεί στο παρελθόν.

Το βράδυ πήγαινα στην κεντρική πλατεία του χωριού που καθόντουσαν οι χωριανοί. Οι ενήλικες καθόντουσαν πίνοντας και συζητώντας μεταξύ τους. Τα παιδιά τριγύριζαν αναμεσά στα τραπέζια με τα ποδήλατά τους. Οι παρέες που υπήρχαν χωριζόντουσαν από ότι παράτησα ανάλογα με την σχέση που κατείχαν με το διοικητικό συμβούλιο και τις σχέσεις συγγένειας που είχαν. Ενώ φαινομενικά συζητούσαν εάν βρεθούν κοντά, έκαναν αστεία μεταξύ τους όμως δεν καθόντουσαν στο ίδιο τραπέζι.

Την ίδια επισήμανση μου έκανε και η πληροφορήτρια μου Πέρσα. Μου τόνισε ότι παλαιότερα, πριν το καφενείο αποκτήσει άτομο που το διαχειρίζεται όλοι καθόντουσαν σε ένα κύκλο ή αρκετά κοντά. Τα τελευταία χρόνια δεν βάζουν ούτε κοντά τα τραπέζια. Αυτή η διαπίστωση της, δείχνει την δυσαρέσκεια που υπάρχει στο χωριό μετά τις πολιτικές που ακολούθησε η Αδελφότητα.

Θεώρησα σωστό να συμμετέχω στις δράσεις του χωριό απόλυτα και έτσι βοήθησα στις ετοιμασίες του πανηγυριού. Η συμμετοχή σε όλες αυτές τις δράσεις μου έδωσε μεγάλη πρόσβαση, στο να επικοινωνήσω μαζί τους και να δω ξανά το χωριό με την οπτική της ερευνήτριας.

Η θέση του σπιτιού μου, βοήθησε εξίσου να μπορέσω να επικοινωνήσω καθημερινά με όλους τους χωριανούς. Βρίσκεται πριν την εκκλησία και την παιδική χαρά. Έτσι σταματούσαν πριν την καθημερινή επίσκεψη τους στο νεκροταφείο και έπειτα στην παιδική χαρά με τα παιδιά ή τα εγγόνια τους.

Επανήλθα στο πεδίο για δέκα ημέρες στο χωριό τον Οκτώβριο. Ήθελα να δω το χωριό με την «πραγματική» όψη του. Αναφέρω τον ορό πραγματική καθώς οι εφτά μόνιμοι κάτοικοι βιώνουν μια διαφορετική κατάσταση στο χωριό από όσους έρχονται απλά για διακοπές.

Έτσι για πρώτη φορά πήγα ως ερευνήτρια αλλά και ως χωριανή. Παράλληλα πέρασα τις γιορτές των Χριστουγέννων στο χωριό, με την επιτόπια έρευνα να λαμβάνει μέρος από τις 20 έως 26 Δεκέμβριου. Μπορεί να έγινε με διαστήματα η επιτόπια έρευνα, όμως σίγουρα προσπάθησα να κατανοήσω τα πράγματα πολύ διαφορετικά ως ερευνήτρια που ως απλή συγχωριανή θα τα θεωρούσα δεδομένα.

4. Οι πολλαπλές υπαγωγές μου στο πεδίο

Το χωριό για εμένα αποτέλεσε φέτος ένα μέρος αρκετά διαφορετικό. Ένιωθα ένα συνεχόμενο άγχος κατά πόσο οι χωριανοί μου θα με αντιμετώπιζαν ως Αναστασία με διαφορετικές υπαγωγές. Ήμουν συγγενής, γειτόνισσα, συγχωριανή, πρώην ταμίας της Αδελφότητας ή ερευνήτρια; Ήταν φορές που αισθανόμουν μια Άλλη που ήρθε στο χωριό.

Το ίδιο έβλεπα και στα μάτια των πληροφορητών μου. Όταν μιλούσα μαζί τους με χαλαρό ύφος πίνοντας καφέ ή συζητώντας έξω από το σπίτι τους ήταν πιο φιλικοί και πιο ήρεμοι. Όταν ξεκινούσαν οι συνεντεύξεις τουλάχιστον μέχρι τις πρώτες τρεις ερωτήσεις υπήρχε απόσταση μεταξύ μας. Εκείνη την ώρα αισθανόμουν τόσο περίεργα όσο και εκείνοι.

Ο πάγος μεταξύ μας «έσπαγε» μετά από λίγη ώρα και οι ίδιοι ήταν πιο ανοιχτοί απέναντι μου. Ο πληροφορητής μου Διονύσης υπήρξε ένα τέτοιο παράδειγμα. Ο συγκεκριμένος έχοντας ένα αυστηρό παρουσιαστικό, με έφερνε σε ενδιαασμούς κατά πόσο θα μπορούσαμε να έρθουμε σε συνεργασία. Στις πρώτες του απαντήσεις ήταν αρκετά κλειστός και σοβαρός που με έκανε να πιστέψω ότι ίσως να μην μπορέσουμε να ολοκληρώσουμε την συνέντευξη.

Ωστόσο μιλώντας για το χωριό κατάφερε και ανοίχτηκε, φτάνοντας στο σημείο να κάνει αστεία. Σταμάτησε ξαφνικά την συνέντευξη μας για να προσκαλέσει τους γείτονες του, για να δώσουν όλοι μια κοινή συνέντευξη που σίγουρα θα με βοηθούσε. Βέβαια κάτι τέτοιο δεν πραγματοποιήθηκε, γιατί είχα πάρει ήδη συνέντευξη από εκείνους. Η συγκεκριμένη κίνηση του με έκανε να αισθανθώ πιο οικεία μαζί του αλλά και με το χωριό.

Από όσους επέλεξα για να πάρω συνέντευξη κανείς δεν μου αρνήθηκε να μου δώσει. Πλην μιας πληροφορήτριας, που φοβήθηκε πως όσα θα μου έλεγε θα χρησιμοποιηθούν εναντίον της καθώς είχε θέματα με την Αδελφότητα. Σεβάστηκα την επιθυμία της και δεν της πήρα συνέντευξη, όμως πολλά βράδια συζητήσαμε για την Αδελφότητα σε ένα πλαίσιο πιο χαλαρό.

5. Τα χαρακτηριστικά των πληροφορητών

Οι εννιά συνεντεύξεις πραγματοποιήθηκαν στην Μπράνια τον Αύγουστο στα σπίτια των πληροφορητών μου και στο δικό μου. Οι άλλες τρεις έγιναν στην Αθήνα στα μέσα Οκτωβρίου σε σημεία που ήθελαν οι πληροφορητές μου. Οι πληροφορητές που μου έδωσαν συνέντευξη ήταν δώδεκα άτομα, έξι άνδρες και έξι γυναίκες. Η επιλογή αυτή έγινε καθώς ήθελα να παρουσιάσω με ισότητα και τις δυο πλευρές.

Επέλεξα άτομα από δυο συγκεκριμένες ηλικίες, άτομα από πενήντα ετών και άνω καθώς και άτομα νεότερα σε ηλικία δηλαδή περίπου από τριάντα με σαράντα-πέντε ετών. Πίστευα ότι διαφορετικά βιώματα υπάρχουν σε αυτές τις δυο ομάδες και ήθελα εξίσου να ακουστούν οι απόψεις τους.

Αναφορικά με τους πληροφορητές μου, τρεις από τους άνδρες υπήρξαν πρόεδροι ενώ οι άλλοι τρεις ήταν μέσα στο διοικητικό συμβούλιο σε άλλες θέσεις. Από την άλλη πλευρά, οι γυναίκες δεν υπήρξαν ποτέ μέλη του διοικητικού συμβουλίου. Τρεις από τους έξι συζυγούς τους διετέλεσαν πρόεδροι ενώ οι άλλοι τρεις είχαν εξίσου θέσεις στο διοικητικό συμβούλιο. Τα παιδιά τους επίσης είχαν διατελέσει μέλη του διοικητικού συμβουλίου. Η επιλογή που έκανα στους πληροφορητές μου έγινε εν μέρει τυχαία. Πλην δυο ατόμων που γνωρίζω ότι μπορούσαν να με βοηθήσουν καθώς διέθεταν αρκετές γνώσεις για το χωριό που κάποιοι δεν τις κατείχαν.²⁸

---

²⁸ Τα συγκεκριμένα δυο άτομα κατείχαν θέσεις καίριες, διέθεταν αρχείο για το χωριό και γνώσεις που οι περισσότεροι δεν είχαν. Ωστόσο όλοι οι πληροφορητές μου ήταν πρόθυμοι να ψάξουν να βρουν εάν διαθέτουν κάποια αρχείο.

Τα ονόματα των πληροφορητών μου είναι φανταστικά καθώς δεν ήθελα να τους εκθέσω και από την πρώτη στιγμή τους διαβεβαίωσα. Αποφάσισα να αφαιρέσω από τις απομαγνητοφωνήσεις όλα τα προσωπικά στοιχεία που μου έδωσαν, ημερομηνίες, είτε όταν μου αφηγήθηκαν κάποιες προσωπικές ιστορίες χωριανών. Η αφαίρεση έγινε αρχικά γιατί σέβομαι τους πληροφορητές μου και επίσης πιστεύω ότι εάν δεν αφαιρούσα κάποια στοιχεία θα δημιουργηθούν περεταίρω προστριβές στο χωριό.

Έτσι τις εισαγωγικές ερωτήσεις που ήταν προσωπικές τις κατέγραψα σε ένα τετράδιο. Η συνέντευξη κυμάνθηκε από 40 λεπτά έως μια ώρα. Μέσο καταγραφής των συνεντεύξεων υπήρξε το μαγνητόφωνο. Τελειώνοντας την συγκεκριμένη ενότητα ο οδηγός συνέντευξης ήταν ο εξής:

- Ποιος είναι ο λόγος που δημιουργήθηκε η Αδελφότητα το 1929;
- Πιστεύετε ότι η Αδελφότητα βοήθησε τους συγχωριανούς στην Αθήνα και εάν ναι με ποιους τρόπους;
- Πως δέχτηκαν οι χωριανοί την δημιουργία της Αδελφότητας;
- Έχετε υπάρξει μέλος στην Αδελφότητα;
- Το επιλέξατε εσείς ή σας το προτείναν;
- Εσείς και η οικογένεια σας συμμετέχετε στις δράσεις της Αδελφότητας;
- Η συμμετοχή σας κάνει να νιώθετε πιο κοντά στο τόπο καταγωγής σας;
- Πιστεύετε ότι αυξάνεται ή μειώνεται η συμμετοχή των χωριανών και γιατί;
- Σας συνδέει η Αδελφότητα με τους χωριανούς;
- Βοηθάτε στην διοργάνωση του πανηγυριού;
- Πιστεύετε ότι το ετήσιο πανηγύρι που διοργανώνει η Αδελφότητα βοηθά στην διαφύλαξη των εθίμων;
- Νιώθετε ότι ταυτίζεστε με την Αδελφότητα;
- Ποια είναι τα έργα που έκανε στο χωριό;
- Συνεχίζει και σήμερα να κάνει έργο;
- Διαφωνείτε σε ενέργειες της Αδελφότητας και αν ναι θα σταματούσατε να συμμετέχετε;
- Πιστεύετε ότι είναι σημαντική η ύπαρξη της Αδελφότητας;
- Πιστεύετε ότι οι γυναίκες έχουν βοηθήσει στην διαμόρφωση του χωριού;

Μέρος 3ο

Κεφάλαιο 7: Αποτελέσματα και ανάλυση έρευνας

Τα αποτελέσματα θα παρουσιαστούν με βάση τους άξονες που κατασκεύασα για να απαντηθεί το κεντρικό ερώτημα μου. Τα συγκεκριμένα αποτελέσματα προέκυψαν από την επιτόπια έρευνα και τις συνεντεύξεις. Παράλληλα θα παραθέσω προτάσεις από τις απαντήσεις των πληροφορητών μου, ώστε να γίνουν πιο σαφές το συγκεκριμένο κεφάλαιο.

1. Σύσταση της Αδελφότητας

Οι πληροφορητές μου δεν γνώριζαν πέρα από δυο ανθρώπους τους λόγους δημιουργίας της Αδελφότητας. Προσπάθησαν να φανταστούν, να θυμηθούν από άλλους που τους είχαν πει τους λόγους, είτε ρωτήσαν εμένα μήπως γνωρίζω κάτι παραπάνω. Άλλωστε τα άτομα έχουν ανάγκη τους άλλους για να ανακαλέσουν το παρελθόν τους.

Ο πληροφορητής μου Περικλής, μετά την συνέντευξη πήγε σπίτι του, Την επομένη ήρθε σπίτι μου για να μου πει, ότι όλο το βράδυ προσπαθούσε να ανακαλέσει στην μνήμη του, τους λόγους καθώς και άλλες απαντήσεις στα ερωτήματα μου που του είχαν τεθεί.

Θεωρούν ως επί το πλείστον, ότι η Αδελφότητα δημιουργήθηκε για να παρέχει οικονομική και ψυχολογική αλληλοβοήθεια στους χωριανούς που μετανάστευσαν στην Αθήνα καθώς και σε όσους κατοικούσαν στο χωριό.

«...Ήταν το θέμα αλληλεγγύης επίσης γιατί γνώριζαν ότι όλοι βρίσκονται στην ίδια θέση...»

Επιπλέον τονίζουν ότι ο φόβος για αποξένωση και αλλοτρίωση της ταυτότητας τους, δημιούργησε την Αδελφότητα. Η Αθήνα αποτέλεσε κάτι το πρωτόγνωρο για εκείνους.

«...Ξέρεις ζούσαν σε μια τόσο μεγάλη πόλη το χωριό ήταν τόσο μακριά και δεν θέλανε να το λησμονήσουνε...»

Υπήρχε ο φόβος της λήθης όπως μου αναφέρουν. Αξίζει να συλλογιστούμε ότι η μνήμη κατασκευάζεται στο παρόν με τα δεδομένα της υπάρχουσας στιγμής. Ίσως οι απόψεις τους να αντικατοπτρίζουν τους «φόβους» των χωριανών που έχουν σήμερα για ενδεχομένη λήθη, αποξένωση από το χωριό και από την ταυτότητα τους.

Η Αδελφότητα υπήρχε μέσο στήριξης τα πρώτα χρόνια. Κατάφερε να βρει δουλείες σε γειτονικούς φούρνους και σπίτια μέσα από τις γνωριμίες της για τους χωριανούς που ήρθαν τον πρώτο καιρό. Αποτέλεσε ένα κοινωνικό δίκτυο για όσους κατέφθασαν σε ένα τόπο άγνωστο για εκείνους.

«...Βοηθήσανε τους νέο φερμένους δείχνοντας τους την περιοχή. Προφανώς τους συστήσαν σε κάποιους γνωστούς που μπορεί να έψαχναν εργάτες. Και συνήθως αυτοί ήταν Ηπειρώτες».

Η ψυχολογική αρωγή συν τοις άλλοις, έπαιξε σημαντικό ρόλο στα συγκεκριμένα άτομα που βίωσαν με δυσκολία την μετέγκατασταση και προσαρμογή στην Αθήνα. Τα άτομα πέρα από ουσιαστική βοήθεια που τους προσέφερε η Αδελφότητα είχαν ανάγκη και από επιβεβαίωση πως κάποιος είναι εκεί για αυτούς.

«...Η Αδελφότητα βοήθησε ψυχολογικά όπως λέει και ο σύζυγος ήταν ένα αποκούμπι, έδινε αυτοπεποίθηση ότι διπλά τους υπάρχει κόσμος που τους αγαπά και τους βοηθά».

«...Το μεγαλύτερο όμως ατού της Αδελφότητας ήταν ότι έδινε τον «ωμό» της στα παιδιά της. Ήταν εκεί σαν μια καλή μάνα που βοηθούσε το παιδί της χωρίς να περιμένει κάτι. Έδινε μόνο αγάπη και στοργή. Για εμένα αυτό έκανε τους συμπαραστεκόταν για να μπορέσουν να προχωρήσουνε την ζωή τους.»

Στην συγκεκριμένη απάντηση, ο πληροφορητής παρομοιάζει την Αδελφότητα ως μητέρα και τους χωριανούς ως παιδιά για να περιγράψουν την σχέση τους αναφορικά με την βοήθεια που πρόσφερε. Τονίζει επιπροσθέτως τα ανιδιοτελή κίνητρα της. Από την άλλη πλευρά, σύμφωνα με τους πληροφορητές μου οι χωριανοί είδαν με θετικό μάτι την δημιουργία Αδελφότητας.

«...Γιατί έβλεπαν ότι και να φύγουν από το χωριό θα έχουνε μια βοήθεια στην Αθήνα. Δεν θα πηγαίνουν με κλειστά τα μάτια σε μια πόλη ξένη. Επίσης καταλάβαιναν και από τα γύρω χωριά ότι ερχόταν το τέλος τους. Οπότε γεννιόταν μια ελπίδα πως δεν θα χαθούν.»

«...Ίσα ίσα ήρθε να ενισχύσει την παράδοση να την ενδυναμώσει και να δώσει και λύσεις στα προβλήματα του χωριού.»

Δεν βοηθά μόνο τους χωριανούς στην Αθήνα αλλά καθυσύχασε όσους διέμεναν πίσω στο χωριό. Επίσης χωρίς την ύπαρξη της είναι σαφές πως το χωριό θα είχε έντονα προβλήματα.

2. Συμμετοχή των ατόμων και σχέση με την Αδελφότητα

Οι άνδρες πληροφορητές υπήρξαν για πολλά χρόνια μέλη του διοικητικού συμβουλίου όπως και πολλά μέλη των οικογενειών τους. Η ένταξη τους στο διοικητικό ήταν από επιλογή και πολλές φορές από πρόταση των ήδη μελών. Πιστεύουν ότι συμβαίνουν και οι δυο διαστάσεις. Επιλέγουν να εισέλθουν όπως μου ανέφεραν, καθώς οι γονείς τους ήταν εντός, οι ίδιοι μεγάλωσαν εντός της Αδελφότητας και των δράσεων της.

«...Ξέρω πολλά άτομα που οι γονείς τους ήταν δυναμικά μέλη και τους έπαιρναν μαζί. Εεε μπορούν αυτά τα παιδιά να μην θέλουν; Εύχομαι και τα δικά μου τα παιδιά, όταν ενηλικιωθούν να μπουν δυναμικά μέσα στην Αδελφότητα».

«...βλέπεις στο πανηγύρι τα παιδάκια γύρω στα οκτώ με δέκα να θέλουν να βοηθήσουν στο πανηγύρι ή να βάψουν τα κάγκελα της πλατείας. Πως αυτά τα παιδιά να μην μπουν μελλοντικά στο διοικητικό συμβούλιο»;

Θεωρείται ως φυσική συνέχεια των πράγματων, είτε ως μοίρα όπως μου ανέφεραν η συμμετοχή των παιδιών. Πολλοί γονείς επιλέγουν να παίρνουν μαζί τους τα παιδιά στις δράσεις της Αδελφότητας ακόμα και στα συμβούλια του διοικητικού ώστε να μάθουν όπως μου ανέφεραν. Από μικρή ηλικία συμμετέχουν, η συμμετοχή τους βοηθά σίγουρα στην κατασκευή νέων μνημών και ανατροφοδοτείται εκ νέου η ταυτότητα του Μπρασιώτη.

«Μέσα στο πανηγύρι μεγάλωσα είναι δυνατόν να μην βοηθάω;»

«Δεν ξέρω εάν πλέον τους γίνεται φύση τους η Αδελφότητα. Έχει ριζώσει για τα καλά μέσα τους.»

Από την άλλη, η μη συμμετοχή ή η επιλογή να μην συμμετέχουν ενεργά όπως οι προγονοί τους, θεωρείται απόρριψη του χωριού ως οντότητα, της τοπικής ταυτότητας και κακή διαπαιδαγώγηση από τους γονείς.

«Όσοι δεν ασχολούνται είναι εκτός από απολίτιστοι και ανάγωγοι αλλά και αποκομμένοι για εμένα. Δεν τους αρέσει μάλλον το χωριό μας.»

«Δεν το καταλαβαίνω αυτά τα παιδιά μαζί μας μεγάλωναν μέσα στην Αδελφότητα. Ήταν ένα δεύτερο σπίτι για αυτά μην πω μάνα και ακουστώς υπερβολικός. Πως έγιναν έτσι και δεν θέλουν να ασχοληθούν τόσο δεν το καταλαβαίνω.»

«...Άλλοι που δεν πάνε δεν συμμετέχουν δεν ξέρουν τι σημαίνει το χωριό. Γίνανε Αθηναίοι Αθηναίοι. Και τα παιδιά μας έγιναν, αλλά δεν ξεχνούν ποτέ το χωριό πρώτα Μπρασιώτες- Ηπειρώτες και μετά Αθηναίοι.»

Στην παραπάνω διαπίστωση βλέπουμε την αντιπαραβολή την Αθηναίων με των Μπρασιωτών. Έκαναν συνεχώς αναφορά στην διάκριση αυτή, τονίζοντας ότι δεν θα ήθελαν να προσδιορίζονται με τον ορό Αθηναίοι. Παρότι έχουν γεννηθεί στην Αθήνα, όπως έχουν γεννηθεί τα παιδιά και τα εγγόνια τους στην Αθήνα.

Όπως ανέφερα ελάχιστες γυναίκες είναι αυτές που συμμετέχουν στο διοικητικό συμβούλιο. Απεναντίας η συμμετοχή τους στις δράσεις και στην διοργάνωση των δράσεων υπήρξε μαζική. Δεν βρίσκουν νόημα να μπουν εντός του διοικητικού, καθώς η θέση που ήδη κατέχουν στο χωριό θεωρείται αρκετά σημαντική για εκείνες.

«Εντάξει βάζουν οι άνδρες μας. Εμείς βοηθάμε εκεί που πρέπει. Τα ξέρουν μωρέ καλύτερα από εμάς τα έζω.»

Βρίσκουν αναγνώριση στο πρόσωπο των συζυγών τους και των χωριανών τους. Από την απάντηση τους, γίνεται φανερή η έμφυλη διάκριση που υπάρχει στο χωριό. Πιστεύω είναι ιδιαίτερα ενδιαφέρον, η κοινή απάντηση που έλαβα πολλές φορές από άνδρες και από γυναίκες. Τόνισαν πως εάν οι γυναίκες δουν ότι δεν γίνεται κάτι σημαντικό, είτε υπάρχει πρόβλημα θα θέσουν υποψηφιότητα, θεωρούν σίγουρο πως θα βγουν πρώτες.

Οι περισσότερες γυναίκες που συμμετέχουν είναι νέφες. Δεν διαχωρίζουν τους εαυτούς από τους χωριανούς, ούτε και οι χωριανοί τις διαχωρίζουν. Τονίζουν ότι κέρδισαν τον σεβασμό από όλους μέσα από την ενεργή συμμετοχή τους.

«Εγώ;; Όχι δεν έγινα ποτέ. Ήταν το σόι μου, τι να βάλω και εγώ; Εάν και μην νομίζεις όταν βλέπαμε ότι κάτι δεν πήγαινε καλά τους απειλούσαμε πως θα βάλουμε εμείς για το συμβούλιο και θα βγούμε και πρώτες.»

Όλοι οι πληροφορητές μου ανέφεραν την συστηματική τους συμμετοχή στις δράσεις. Τα πρώτα χρόνια αποτέλεσε ιδιαίτερα σημαντική για αυτούς, καθώς δεν μπορούσαν να βρεθούν κάπου αλλού. Βοήθησαν στο να διατηρούν επαφές και να γνωριστούν καλύτερα μεταξύ τους. Η συμμετοχή κυρίως στις πίτες και τους χορούς έδωσε την δυνατότητα να μην αποκοπούν από τον παραδοσιακό τρόπο διασκέδασης. Αφετέρου βοήθησε στο να μην επέλθει η λήθη.

«Σκέψου νιώθω ο Εαυτός μου όταν βλέπω χωριανό. Λέμε τα παλιά γελάμε. Ερχόμαστε πιο κοντά πάντοτε και ας είναι μακριά το χωριό μας.»

«...βρίσκονται παραπάνω για να θυμούνται το χωριό στην νέα τους ζωή. Δεν ήθελαν να ξεκόψουν από τους ανθρώπους που μεγάλωσαν, τους συγγενείς τους. Ήταν πολύ σημαντικό για αυτούς να μην χάσουν το χωριό τους.»

Σήμερα διαπιστώνουν την συμμετοχή μειωμένη για ποικίλους λόγους. Αρχικά θεωρούν ότι η οικονομική κρίση έχει παίξει σημαντικό ρόλο, καθώς δεν δίνονται να δαπανήσουν πολλά χρήματα στις δράσεις της Αδελφότητας. Έκαναν συνεχώς σύγκριση με το παρελθόν.

«Αρχικά λόγω της κρίσης πολλοί δεν έχουνε λεφτά για να πάνε και στην εκδρομή και στην πίτα και να δώσουν πολλά στο πανηγύρι σε λαχεία και σε φαγητό.»

Η οικονομική κρίση θέτει τα άτομα σε μια περίεργη κατάσταση. Θέλουν να δαπανήσουν χρήματα ώστε να ενισχύσουν την Αδελφότητα όμως στην πραγματικότητα δεν μπορούν. Πολλοί από εκείνους μου εκμυστηρευτήκαν ότι αισθάνονται ντροπή, μην μπορώντας να δώσουν χρήματα για «καλό» σκοπό και πολλές φορές προφασίζονται κάποια αρρώστια ώστε να μην έρθουν στις δράσεις.

Μέσα από τις δράσεις της Αδελφότητας είχαν την δυνατότητα να προβάλουν τον Εαυτό τους και την οικονομική θέση που κατείχαν μετά από πολλά χρόνια. Πολλοί πλούτησαν και το

πανηγύρι υπήρξε καλή στιγμή να «πετάξουν» τα λεφτά του στους οργανοπαίχτες όπως μου ανέφεραν.

«Παλιά κάναμε χαμό τα ρίχναμε στα κλαρίνα τα λεφτά, τα καίγαμε σήμερα ούτε κούτσουρο να κάψεις δεν μπορείς».

Με τα σημερινά δεδομένα, κάτι τέτοιο δεν μπορεί να συμβεί φυσικά καθώς όλοι έχουν μεγάλα οικονομικά προβλήματα. Η κρίση έκανε τους χωριανούς να είναι πιο καχύποπτοι με τα χρήματα που δαπανούν για την Αδελφότητα. Δίνοντας από το υστέρημα τους πολλές φορές περιμένουν να γίνονται έργα πιο ζωτικής σημασίας. Έτσι απομακρύνονται λόγω δυσαρέσκειας και δεν συμμετέχουν.

«...βλέπουν τέτοια συμπεριφορά και πολλοί λένε δεν δίνω τα λεφτά μου εκεί. Πολλοί λένε ότι θα πάνε για πέταμα ή λένε γιατί να τα δώσω.»

Η μη συμμετοχή όπως μου αναφέρουν, δεν γίνεται στην βάση της απόρριψης του χωριού εντούτοις φοβούνται για εν δυνάμει αποξένωση των χωριανών

Διαπίστωσα μεγάλο διαχωρισμό στις απόψεις των χωριανών αναφορικά με το εάν αισθάνονται κοντά με τον τόπο καταγωγής τους όταν συμμετέχουν στις δράσεις. Οι απαντήσεις αλλάζαν ανάλογα με την επαφή που κατείχαν με την Αδελφότητα. Αρκετοί τόνιζαν ότι με την συμμετοχή η απόσταση από το χωριό μειώνεται τουλάχιστον νοητικά. Με το «εδώ» να μεταβάλλεται στο «εκεί» σε μηδενικό χρόνο.

«Σίγουρα με συνδέει η συμμετοχή με τον τόπο μου. Σκέψου νιώθω ο Εαυτός μου όταν βλέπω χωριανό. Λέμε τα παλιά γελάμε. Ερχόμαστε πιο κοντά πάντοτε και ας είναι μακριά το χωριό μας».

«Ήταν ένας τρόπος να νιώθουμε πιο κοντά με το χωριό και τους χωριανούς όταν πηγαίναμε είτε στην Αδελφότητα είτε σε εκδηλώσεις της. Τα χιλιόμετρα μηδενιζόντουσαν. Και όλοι μέσω του μυαλού και της καρδιάς βρισκόμασταν εκεί...»

«Αλλά ρε παιδάκι μου πως γίνεται να νιώθεις σαν στο σπίτι σου στην πίτα και όταν φεύγεις να νιώθεις λες και φεύγεις πάλι από το χωριό».

Μαζί με την επίσκεψη στη Μπράνια, την συγγένεια και την συμμετοχή στις δράσεις αναφέρουν πως νιώθουν πιο κοντά με το τόπο καταγωγής τους. Αντίθετα όσοι δεν συμφωνούν με την Αδελφότητα και τις κινήσεις της, υποστηρίζουν ότι δεν είναι αρκετή η συμμετοχή.

«Παλαιότερα ήμουν ευτυχισμένη όταν τους έβλεπα, θυμόμασταν παρέα το χωριό κάναμε κοινά όνειρα για το χωριό. Περίμενα να τους ανταμώσω σαν τρελή ένιωθα τότε ένα μαζί τους. Η Αδελφότητα με ένωνε μαζί τους. Τώρα όλα είναι σε ένα σχοινί».

Μολονότι αρκετοί ανέφεραν πως παλαιότερα μπορούσαν να αισθανθούν με την συμμετοχή τους στις δράσεις πιο κοντά. Βλέπουμε τα υποκείμενα είναι αυτά που καθορίζουν

κάθε φορά τη θέση τους. Ολοκληρώνοντας το συγκεκριμένο ερευνητικό άξονα ρωτώντας τους πληροφορητές μου εάν τους συνδέει η Αδελφότητα με τους χωριανούς έλαβα παρόμοια αντιμετώπιση και εκεί. Αναφέρουν πως ήρθαν πολλές φορές κοντά λόγω της Αδελφότητας.

«Εννοείται χτίσαμε καλές φιλίες, η Αδελφότητα μας έκανε έτσι. Και σκέψου σήμερα τα παιδιά μας έγιναν φίλοι μέσα την Αδελφότητα. Και βγαίνουν και εκτός Αδελφότητας. Είναι μεγάλο κατόρθωμα αυτό...»

Το πανηγύρι ωστόσο υπήρξε σημείο αναφοράς στην επιτόπια και στις συνεντεύξεις. Έχει θρησκευτικό, οικονομικό και ψυχαγωγικό χαρακτήρα. Το προηγούμενα χρόνια γινόταν ώστε να γιορτάσουν την μνήμη της Παναγίας και του Αγίου Κοσμά του Αιτωλού. Είχε οικονομικό χαρακτήρα που έπαιζε μεγάλο ρόλο και παίζει ακόμα σήμερα. Η ψυχαγωγική διάσταση μαζί με την οικονομική αναφερόντουσαν πολύ συχνά.

Η εύρεση συντρόφου επίσης ήταν ένας άλλος λόγος συμμετοχής. Επέλεγαν να χορέψουν αρκετή ώρα πάνω στην πίστα ώστε να τους δει ο κόσμος από κάτω.

«...να πηγαίνεις μπορεί να βρεις κάνα γαμπρό είτε Μπρασιώτη είτε από κάπου κοντά. Ο χορός στα πανηγύρια για αυτά είναι για να βρεθεί γαμπρός ή νύφη.»

Έτσι όσοι πήγαιναν προέβαλαν τον Εαυτό τους στους υποψήφιους συζύγους. Κάτι τέτοιο βέβαια σήμερα δεν συμβαίνει.

Η διοργάνωση του πανηγυριού αφορά όλες τις ηλικίες ατόμων. Το πανηγύρι εξαρτάται από την προσωπική εργασία των χωριανών. Χωρίς αυτή η διοργάνωση κρίνεται δύσκολη από τους πληροφορητές σχεδόν ακατόρθωτη. Τα παιδιά στις προετοιμασίες προσπαθούν να βοηθήσουν έστω και στα πλαίσια παιχνιδιού φτιάχνοντας τα τραπέζια.

Άνδρες και γυναίκες βοηθούν από την αρχή μέχρι το τέλος του πανηγυριού. Βοηθούν κυρίως όσες οικογένειες έχουν κάποιο μέλος στο διοικητικό συμβούλιο, υπάρχουν και κάποια άτομα που βοηθούσαν ανέκαθεν ανεξαρτήτως συμμετοχής στο συμβούλιο.

Οι γυναίκες έκριναν την διαδικασία ως πολύ όμορφη, που τους δινόταν η δυνατότητα να έρθουν πιο κοντά με τις υπόλοιπες γυναίκες στο χωριό. Το χαρακτηρίζουν ως μια εμπειρία αστεία καθώς γελούσαν αρκετά, τραγουδούσαν μέσα ένα εύθυμο κλίμα.

«Έβγαίνα να χορέψω λίγο και μετά μέσα. Καλά τι γέλια κάναμε και εκεί και στο γιαχνί. Περνούσαμε τρομερά, βέβαια είχε δουλειά αλλά λέγαμε τα αστεία μας και τραγουδούσαμε και περνούσε η ώρα.»

Γενικότερα στην επιτόπια και στις συνεντεύξεις, παρατήρησα ότι οι πληροφορητές έτειναν να μιλούν με νοσταλγία για το παρελθόν. Όταν μιλούσαν για το πανηγύρι η λέξη νοσταλγία νομίζω δεν μπορεί να περιγράψει το πώς μιλούσαν για εκείνο.

Σίγουρα παίζει ρόλο η ηλικία των πληροφορητών, πλέον οι περισσότεροι είναι άνω των 50 ετών και δεν ασχολούνται τόσο συστηματικά με την διοργάνωση του πανηγυριού. Υπήρξαν πρωταγωνιστές την εποχή που η Αδελφότητα βρισκόταν στα καλύτερα της. Επίσης οι νεότεροι που ασχολούνται ήταν παιδιά εκείνη την εποχή και συμμετείχαν μαζί με τους γονείς τους σε όλες τις δράσεις.

«Μένουν όμορφες όμως αναμνήσεις για μια εποχή δυναμική που παλεύαμε για να βοηθήσουμε αυτό το φτωχό αλλά καλό και όμορφο χωριό.»

Διαπίστωσα πως μέσα από το πανηγύρι μπορεί να διαφυλαχθεί η τοπική ταυτότητα, τονίζοντας πως η όλη διαδικασία τους κρατούσε ενωμένους σαν αδέρφια. Παρουσιάζεται ως ένα οικογενειακό, ζεστό πανηγύρι.

«Το πανηγύρι έχει ένα πολύ οικογενειακό και προσωπικό χαρακτήρα που και με χωριανούς που δεν έχουμε τρομερές σχέσεις μέσα από εκεί ερχόμαστε πιο κοντά. Εκτός από την προσπάθεια να διαφυλάσσει την ταυτότητα μας, ενισχύει τον αγώνα της Αδελφότητας αλλά και μας ψυχαγωγεί.»

«Το πανηγύρι μας είναι ακριβώς όπως το χωριό. Μικρό στο μέγεθος όπως και εμείς εκατό νοματαίοι. Οικογενειακό γιατί έχουμε το ίδιο αίμα. Και είναι και γλεντζέδικο όπως και εμείς κάνουμε το καλαμπούρι μας πίνουμε τα τσίπουρα μας και λέμε τα παλιά...»

«...αυτό το οικογενειακό πανηγύρι μας βλέπουμε τον Εαυτό μας. Είμαστε εμείς και εμείς εκείνη την νύχτα ενωμένοι. Εεε αυτή η ένωση μας θυμίζει τα πρώτα χρόνια που οι χωριανοί ήταν μια γροθιά ενωμένοι.»

Γίνεται έντονη αντιπαράθεση του Εμείς και των Άλλων. Το πανηγύρι είναι πάντοτε μικρό σε συμμετοχή, με αποτέλεσμα να μπορεί να χορέψει οποίος θέλει και να κινηθεί στο χώρο της πλατείας με μεγάλη ευκολία. Στα διπλανά χωριά η προσέλευση είναι αρκετά μεγαλύτερη. Τα συγκεκριμένα πανηγύρια είναι κατακριτέα για τους πληροφορητές μου. Πιστεύουν ότι έχουν χάσει την αυθεντικότητα τους και την παραδοσιακότητα τους.

«Δεν θα δεις πολύ κόσμο στο πανηγύρι μας αλλά θα δεις να το ζούνε. Διαφυλάσσει το ποιοι είμαστε, και όταν πάμε στα άλλα πανηγύρια βλέπουμε ποιοι είναι αυτοί και ποιοι είμαστε εμείς. Και πως δεν θέλουμε να είμαστε βέβαια.»

Τονίζοντας μου συνεχώς πως μέσα από το πανηγύρι θυμούνται την ζωή παλαιότερα στο χωριό. Καταφέρνουν να «βλέπουν» τον Εαυτό τους όπως μου δήλωσαν. Είναι ακριβώς αυτό που ο Jenkins διατυπώνει πως το πανηγύρι είναι πηγή καθορισμού ταυτότητας (Jenkins, 2007) αλλά και ένα μέσο ενθύμησης.

«Εεεε το πανηγύρι σου δείχνει ότι αυτός είσαι εσύ με τα κλαρίνα σου με τους χορούς. Και νομίζω κιόλας ότι το πανηγύρι μας βοήθησε να μην χαθούμε μέσα στον πολιτισμό των Αθηναίων.»

Η αλήθεια είναι πως δεν ταυτίζονται όλοι με το πανηγύρι στην συγκεκριμένη ημέρα που γίνεται. Θεωρούν την ημέρα αυτή το λιγότερο άκυρη. Το γιαχνί είναι αυτό που τους αντιπροσώπευε όπως μου ανέφεραν. Μολαταύτα θεωρούν την συμμετοχή στο υπάρχον πανηγύρι σημαντική. Η κατάργηση του πανηγυριού ισοδυναμεί με το τέλος του χωριού σαν ιδέα και ως οντότητα.

«Εμείς σαν χωριανοί θα αποξενωθούμε εντελώς. Θα χάσουμε τις μνήμες μας και το ποιοι είμαστε. Δεν θα ξέρουμε που πάμε.»

«Αχχχ δεν θα μου αρέσει καθόλου αυτό. Τι χωριό θα είμαστε; Ένα χωριό πραγματικά χωρίς ταυτότητα. Γιατί δεν θα μας χαρακτηρίζει τίποτα προς τα έξω...»

«Εεε εάν σταματήσει που θα ανταμωνόμαστε; Τι δηλαδή να βάλουμε λουκέτο και άντε γεια; Θα χαθούμε θα μας φανέ οι άλλοι.»

Παράλληλα η κατάργηση του πανηγυριού δεν θα τους ξεχώριζε όπως μου είπαν κυρίως με τους Αθηναίους. Θα γίνουν επισήμως και οι ίδιοι Αθηναίοι. Πάλι εδώ βλέπουμε την αντίθεση Αθήνας- Μπράνιας. Πιστεύουν ότι θα επέλθει μεγάλο οικονομικό πρόβλημα καθώς δεν θα υπάρχουν πόροι για την δημιουργία έργων αλλά και την συντήρηση τους.

«Θα ερημώσει και το χωριό γιατί εκείνο το βράδυ βγάζουμε λεφτά. Όχι πολλά αλλά σίγουρα κάποια που επιτρέπουν να γίνουν έργα συντήρησης.»

Με την συγκεκριμένη ερώτηση, ίσως έφερα κάποιους σε δύσκολη θέση. Όλοι θεώρησαν πως με την κατάργηση του θα επέλθει αποξένωση των χωριανών, λήθη και απομάκρυνση από την τοπική ταυτότητα.

«Τα παιδιά μας σε αυτό το πανηγύρι χορέψαν, κάνανε τα πρώτα βήματα τους. Εμείς στο πανηγύρι κάναμε φιλίες δυνατές με συγχωριανούς. Κάναμε γλέντια αζέχαστα με μόνο ένα στόχο να μαζέψουμε λεφτά για το χωριό.»

Η ερώτηση τους έφερε σε σκέψεις. Κάποιοι πληροφορητές σκεπτόμενοι την ερώτηση, διαπίστωσαν πως οι μνήμες και οι εμπειρίες των χωριανών θα τους κινητοποιήσουν ώστε να επαναφέρουν εκ νέου το πανηγύρι.

«Πάντως εάν γίνει κάτι τέτοιο εγώ θα μπω μπροστά και θα κάνω τα πάντα για να μην συμβεί.»

Έχει έντονα χαραχτεί στις μνήμες των ατόμων και στην ταυτότητα τους, αρκετοί φεύγουν από την δουλειά τους εκείνη την μέρα. Έρχονται για μια με δυο μέρες, είτε καθορίζουν την άδεια τους ώστε να μπορέσουν να έρθουν. Ενδιαφέρουσα περίπτωση ήταν φέτος μιας χωριανής

που δεν κατάφερε να πάρει άδεια. Έτσι ζήτησε από την οικογένεια της μέσω skype να της δείξουν το πανηγύρι. Μάλιστα την ώρα που πωλούσαν τα τελευταία λαχεία σε δημοπρασία, αγόρασε κάποια λαχεία για να ενισχύσει το έργο της Αδελφότητας.

Στην ερώτηση εάν ταυτίζονται με την Αδελφότητα, πάλι απάντησαν διαφορετικά. Οι απαντήσεις που μου έδωσαν, έδειξαν πως η ταύτιση είναι επιλεκτική με τα υποκείμενα να αποφασίζουν εάν θα ταυτιστούν μαζί τους.

«Νιώθω Μπρανιώτισσα και χρωστάω στην Αδελφότητα πολλά. Όμως το ότι ταυτίζομαι μαζί της δεν σημαίνει ότι θα με κάνουν ότι θέλουν».

Πολλοί όταν μιλούσαν για τις μνήμες και για την Μπρανιώτικη ταυτότητα χρησιμοποίησαν ουσιοκρατικές κατηγορίες, θεωρώντας ως κάτι το φυσικό.

«Συμμετείχα όσο μπορούσα και όλοι αυτοί οι αγώνες με κάνουν να νιώθω ένα με την Αδελφότητα. Είναι κομμάτι μου που μου θυμίζει την πορεία μου και μου χτυπάει το καμπανάκι και μου λέει εεεε εσύ είσαι αυτός που πας».

«Φυσικά το νιώθω αυτό είμαι μέρος της Αδελφότητας και είναι μέρος δικό μου εξίσου. Δεν ξέρω τι θα γινόταν το χωριό εμείς χωρίς αυτήν. Βασικά δεν θα υπήρχαμε εμείς θα ήμασταν απλά κάποια άτομα που κάποτε ζούσαν στο ίδιο χωριό. Θα γινόμασταν ένα με την Αθήνα.»

«Η Αδελφότητα είναι η ταυτότητα μας εμείς φεύγουμε αυτή μένει ζωντανή με όλες τις μνήμες εεε γιατί να μην είμαστε μαζί της».

Θεωρούν την Αδελφότητα ένα κομμάτι του εαυτού τους που βοήθησε ώστε να μην ταυτιστούν με την Αθήνα. Από την άλλη πλευρά, όσοι είναι δυσαρεστημένοι με την Αδελφότητα νιώθουν ότι δεν ταυτίζονται μαζί της. Τονίζοντας ότι τους ξέχασε. Η πληροφορήτρια μου ανέφερε πως δημιουργήθηκε η Αδελφότητα για να μην ξεχάσουν οι χωριανοί το χωριό. Ενώ τώρα η Αδελφότητα τους έχει ξεχάσει.

«Είναι μέσα στο αίμα μου η Αδελφότητα. Έχω στο μυαλό μου την Αδελφότητα και μου δίνει κουράγιο. Τα τελευταία χρόνια απομακρύνομαι όχι άδικα. Πώς να είμαι ένα με μια Αδελφότητα που μας ξεχνά. Ήταν εδώ για μην ξεχάσουμε το χωριό. Και με το θέμα του νερού μας ξέχασε αυτή. Εντάξει οικονομικά δεν μπορούσε να το φτιάξει αλλά ένοιωσα ότι δεν έκανε ότι μπορούσε.»

3. Τι πιστεύουν οι χωριανοί για το έργο της Αδελφότητας;

Το Κράτος όπως έχω αναφέρει σε αρκετά σημεία στην συγκεκριμένη έρευνα ήταν απόν, όχι μόνο στη Μπράνια και σε πολλά χωριά της Ελλάδος. Το κονδύλια που έδινε το Κράτος για το χωριό ήταν συνήθως ελάχιστα.

«Γενικά στο χωριό δεν είχαμε τίποτα όλα αυτά τα χρόνια. Εεεε η Αδελφότητα ήρθε και νοιάστηκε για τους χωριανούς.»

Ο εσωτερικός δρόμος του χωριού κατασκευάστηκε εξ ολοκλήρου από την Αδελφότητα. Ο εξωτερικός δρόμος δημιουργήθηκε από το Κράτος την δεκαετία του '60 με αρχές 1970. Εκείνη την περίοδο κατασκευάστηκαν οι δρόμοι και για τα γύρω χωριά. Ο εξωτερικός δρόμος για τα επόμενα είκοσι χρόνια έμεινε χωρίς ασφαλτόστρωση.

Το 1995 έγινε η ασφαλτόστρωση από την κυβέρνηση, μετά από αρκετές πιέσεις της Αδελφότητας. Κεντρικό ρόλο στην περίπτωση αυτή παίζει ο πρώην υπουργός του ΠΑΣΟΚ Αλέκος Παπαδόπουλος. Καταγόμενος από ένα αρκετά κοντινό χωριό, έδειξε ενδιαφέρον για τον τόπο του όπως μου ανέφερε ο Περικλής.

Η επιλογή ωστόσο της ασφαλτόστρωσης δεν ήρθε κατ'εμέ από τις πιέσεις της Αδελφότητας. Εκείνη την περίοδο σε όλη την Θεσπρωτία, γινόταν η ασφαλτόστρωση μετά από ένα μεγάλο κονδύλι που είχε δώσει η Ε.Ο.Κ.

Εάν δεν το είχε δώσει το συγκεκριμένο κονδύλι, μπορεί ακόμη και σήμερα να παρέμενε το χωριό με χωματόδρομο. Πριν τρία χρόνια σημειώθηκε μια μεγάλη καθίζηση σε ένα σημαντικό σημείο του δρόμου προς το χωριό. Επανειλημμένα η Αδελφότητα έχει ενημερώσει την Κοινότητα για το συγκεκριμένο πρόβλημα. Της πρότεινε να παραπεμφθεί στην Νομαρχία καθώς δεν μπορούσαν οικονομικά να ανταπεξέλθουν.

Η Νομαρχία συμφώνησε μετά από πιέσεις της Αδελφότητας, να κατασκευάσει εκ νέου το σημείο. Τίποτε από όσα συμφώνησε δεν έχει πραγματοποιηθεί μέχρι σήμερα. Με αποτέλεσμα η Αδελφότητα να δώσει μια προσωρινή λύση στο πρόβλημα «μπαλώνοντας» κάποια σημεία του δρόμου.

Την ύδρευση του χωριού την ανέλαβε εξ ολοκλήρου η Αδελφότητα, στο τέλος του 1960 με τις αρχές του 1970. Για πολλά χρόνια οι χωριανοί έπαιρναν νερό από μια πηγή κοντά στο χωριό. Με τις εισφορές των μελών καθώς και τους άλλους πόρους που είχαν συλλέξει από δράσεις της Αδελφότητα, κατάφεραν να κατασκευάσουν το δίκτυο ύδρευσης.

Το οποίο αντικαταστάθηκε από το Κράτος την δεκαετία το 1980, καθώς κατασκεύασε στην γύρω περιοχή ένα κοινό δίκτυο ύδρευσης. Μεταγενέστερα δημιουργήθηκε μεγάλο πρόβλημα με το θέμα της ύδρευσης καθώς τους καλοκαιρινούς μήνες δεν μπορούσε να φτάσει για όλη την Μπράνια και για όλη την Λεπτοκαρυά που έπαιρναν από το συγκεκριμένο δίκτυο νερό.

Υπάρχουν πολλά σπίτια που μαζεύουν με το ζόρι ένα λίτρο νερό την ημέρα μόνο για να πιούν είτε να κάνουν τις δουλείες στο σπίτι. Φαίνεται κάπως αστείο που εν έτει 2018 δεν έχουν όλοι νερό στα σπίτια τους, που απέχουν κάποια μετρά από φυσικές πηγές νερού.

Η Αδελφότητα έκανε κάποιες προσπάθειες και κινήθηκε προς το Κράτος. Κατά την γνώμη μου, όμως οι προσπάθειες τους σε αυτή την περίπτωση δεν ήταν ικανοποιητικές. Δεν πίεσαν όσο μπορούσαν καθώς γνώριζαν ότι είναι ένα οικονομικά δύσκολο έργο που δεν υλοποιείται εύκολα.

Η αλήθεια είναι πως Αδελφότητα ακόμη και στις καλά οικονομικές εποχές δεν θα μπορούσε να ανταπεξέλθει στην οριστική λύση του θέματος, μόνο το Κράτος θα μπορούσε. Κάποια μέλη δεν ήθελαν να προχωρήσουν σε κινητοποιήσεις. Δεν είχαν κάποιο θέμα με το νερό.

Οι χωριανοί που είχαν όντως θέμα δυσαρεστήθηκαν με τους χωριανούς, την Αδελφότητα δικαίως όπως και με τις κρατικές αρχές. Λίγοι χωριανοί που δεν είχαν θέμα με το νερό στήριζαν πραγματικά τους χωριανούς.

Με αποτέλεσμα να διαταραχθούν οι σχέσεις των χωριανών. Διότι οι άμεσα εμπλεκόμενοι αισθάνθηκαν αποκλεισμένοι από το χωριό, με κάποιους χωριανούς να τους γυρίζουν την πλάτη. Τέλος στην περιπέτεια των χωριανών υποθετικά θα έρθει το καλοκαίρι του 2018. Ξεκίνησε η κατασκευή ενός νέου δίκτυο, το οποίο θα λύσει το πρόβλημα της ύδρευσης στην περιοχή. Η ανακατασκευή του δικτύου έγινε με πιέσεις κυρίως της Λεπτοκαρυάς. Η Αδελφότητα της Μπράνιας θα καταβάλει ένα σημαντικό πόσο ώστε να λυθεί το πρόβλημα.

Οι χωριανοί ζούσαν χωρίς ρεύμα στα σπίτια, χωρίς παροχή νερού και χωρίς δρόμους· κάτι τέτοιο φυσικά έκανε αρκετά δύσκολη τη ζωή τους. Τα συγκεκριμένα έργα ήταν ζωτικής σημασίας και η συντήρησή τους έχει αποδειχθεί εξίσου σημαντική.

Όλοι οι πληροφορητές μου τόνισαν την δυσαρέσκεια τους για την τωρινή κυβέρνηση και την έλλειψη βοήθειας. Με το πρόσχημα ότι είναι μια αριστερή κυβέρνηση, όπως υπάρχει στο δημόσιο λόγο. Αλλά για το λόγο πως υπάρχουν αρκετοί Ηπειρώτες εντός της κυβέρνησης, με τον πρωθυπουργό Αλέξη Τσίπρα καταγόμενο από την Ήπειρο. Για εκείνους δεν έχουν βοηθήσει ως Ηπειρώτες που το στοιχείο του ευεργέτη προβάλλεται κάθε φορά στο δημόσιο λόγο.

Έγιναν και αλλά έργα μικρότερης ίσως δομικής σημασίας, η κατασκευή τους έδωσε βέβαια μια διαφορετική δυναμική στο χωριό. Κατασκεύασαν κοινοχρήστους και θρησκευτικούς χώρους. Κατασκεύασαν νέα εκκλησία στην θέση της παλιάς, με την Αδελφότητα να χρηματοδοτεί το έργο μαζί με τους πιστούς. Η κατασκευή της νέας εκκλησίας έχει κατακριθεί από πολλούς αλλά κανείς δεν μίλησε εντελώς ανοιχτά.

Η παλιά εκκλησία που ανακατασκευάστηκε το 1804²⁹, γκρεμίστηκε με το πρόσχημα ότι είχε πέσει ένα σημαντικό τμήμα της οροφής. Πολλοί χωριανοί εξέφρασαν τότε την αντίθεση τους, ωστόσο κανείς δεν προσπάθησε να σταματήσει την ενέργεια εκείνη. Σήμερα έχει επέλθει η σιωπή, η οποία ίσως να λέει πολλά παραπάνω. Πλέον δεν μιλά κανείς για αυτό το θέμα, με

---

²⁹ Δεν γνωρίζουμε το πραγματικό έτος κατασκευής. Ωστόσο κατά την δενδροφύτευση του κήπου της εκκλησίας βρήκαν μια επιγραφή από ένα παλαιό τάφο που ανέγραφε το επίθετο του νεκρού και το έτος 1725.

πολλούς νέους να μην γνωρίζουν καν την ύπαρξη παλαιάς εκκλησίας. Η συγκεκριμένη υπόθεση μαζί με την θέση των γυναικών στο χωριό με ενδιέφερε ιδιαίτερα, ίσως μεταγενέστερα να είναι ένα νέο πεδίο που θα ερευνήσω.

Επιπροσθέτως κατασκευάστηκαν δυο πλατείες που γίνονται τα πανηγύρια και κάθονται οι χωριανοί. Η πρώτη πλατεία μικρή σε μέγεθος δημιουργήθηκε μαζί με το καφενείο. Από την άλλη πλευρά, η κάτω πλατεία πολύ μεγαλύτερη σε μέγεθος δημιουργήθηκε μπροστά από το παλιό ανακαινισμένο σχολείο. Η μεγάλη προσέλευση του κόσμου στο πανηγύρι, οδήγησε στην δημιουργία της δεύτερης πλατείας, επειδή δεν μπορούσε να τους χωρέσει η πρώτη.

Το έργο που έχει δώσει μια διαφορετική όψη, είναι η δημιουργία παιδικής χαράς. Δημιουργήθηκε γύρω στο 2009 μαζί με την κάτω πλατεία, πίσω ακριβώς από το σχολείο. Η Αδελφότητα κατέβαλε το μεγαλύτερο ποσό που συνέλεξε από δράσεις και συνδρομές. Ο Δήμος για την κατασκευή, έδωσε κάποια χρήματα μετά από πολλές πιέσεις. Έδωσε στα παιδιά των χωριανών ένα χώρο που σίγουρα τους έλειπε. Ο συγκεκριμένος χώρος στις διακοπές είναι πάντοτε γεμάτος.

Πολλές φορές παρατήρησα τους πληροφορητές, να μου αναφέρουν πόσο διαφορετική είναι πλέον η ζωή τους. Στο παρελθόν έτρεχαν για τις δράσεις της Αδελφότητας. Στο παρόν τρέχουν να παίζουν με τα εγγόνια τους στην παιδική χαρά, καθώς τα παιδιά τους τρέχουν στις δράσεις της Αδελφότητας.

«Σκέψου τα παιδάκια τώρα που έρχονται στο χωριό παίζουν σε αυτή και μας έχει σώσει. Το αστείο ότι νεότερη έτρεχα με τον άνδρα μου και τώρα τρέχω στην παιδική χαρά με τα εγγόνια μου.»

Σήμερα υποστηρίζουν, ότι γίνονται έργα λιγότερης ζωτικής σημασίας. Η αλήθεια είναι αυτή, τα έργα που κατασκευάστηκαν από την δεκαετία του '70 και μετά ήταν όντως περισσότερο αναγκαία για τους μονίμους αλλά και για όσους περνούσαν τις διακοπές τους στο χωριό. Χαρακτηρίζουν τα έργα που κάνει η τωρινή Αδελφότητα, έργα βιτρίνας είτε έργα που έχουν στόχο την ανακαίνιση των παλαιότερων έργων. Κατ'εμέ είναι εξίσου σημαντικά.

«Γίνονται βέβαια και έργα συντήρησης που είναι σημαντικά. Στο παρελθόν έγιναν πολλά έργα και πρέπει και αυτά να συντηρηθούν.»

Κατασκεύασαν ένα παγκάκι με σιδερένια σκεπή στην μνήμη μια χωριανής. Πρώτη φορά η Αδελφότητα αφιέρωσε ένα τόσο σημαντικό και δαπανηρό έργο εις μνήμη κάποιου ανθρώπου. Το κατασκεύασαν στο σημείο που καθόταν η συγκεκριμένη γυναίκα με τα πρόβατα της. Υπήρξε η τελευταία χωριανή που διέθετε πρόβατα.

Πολλοί κατέκριναν την συγκεκριμένη πράξη, καθώς θεώρησαν πως δεν ήταν η μόνη που καθόταν εκεί. Άλλοι συμφωνήσαν μαζί με την Αδελφότητα καθώς βρήκαν την κίνηση αρκετά συγκινητική. Η Πέρσα μου τόνισε πως μετά το θάνατο της, το χωριό έχασε το παραδοσιακό τρόπο ζωής του. Γενικότερα υπάρχουν έντονες διαφωνίες από τους περισσότερους πληροφορητές μου. Λίγοι ήταν αυτοί που υποστήριξαν πως δεν διαφωνούν με την Αδελφότητα και τις ενέργειες της.

«Όχι μια χαρά τις βλέπω τις ενεργείες τους. Όμως εάν δεν συμφωνώ θα την πω την γνώμη μου.»

Όσοι διαφωνούσαν μαζί της την χαρακτήρισαν φασιστική και άλλους παρεμφερείς χαρακτηρισμούς, επειδή δεν δίνει αναφορά στην συνέλευση.

«Φέτος δεν έγινε συνέλευση στην πλατεία γιατί τα περασμένα χρόνια τσακωθήκαμε και πολύ άσχημα σαν χωριό. Αλλά δεν είμαστε και κάνα κατηχητικό ή δεν παίζουμε τις μικρές κυρίες.»

Με το να μην συγκαλούν συμβούλια, να μην δίνουν την καθιερωμένη οικονομική αναφορά εκτός από δυσαρέσκεια προκαλούν και καχυποψία. Οι κινήσεις αυτές απομακρύνουν τα μέλη από την Αδελφότητα, κάνοντας τους να νιώθουν πιο μακριά από ποτέ.

Οι διαφωνίες που έχουν με την Αδελφότητα δεν είναι δυνατές για να σταματήσουν την συμμετοχή τους. Μπορεί αρκετοί να συμμετέχουν με μεγάλη δυσκολία αλλά συμμετέχουν.

«Εεε και να διαφωνώ νερό και αλάτι. Εάν γίνει κάτι θα τους το πω αλλά δεν σταματάω τις παρτίδες.»

Ανεξάρτητος σχέσεων με τα μέλη του διοικητικού όλοι συμφωνήσαν πως είναι αναγκαία η ύπαρξη της Αδελφότητας πάρα τις διαφωνίες τους. Ο τόνος της φωνής τους ή η στάση του σώματος τους, άλλαξε όταν μου απαντούσαν την συγκεκριμένη ερώτηση. Με πολλούς να μην θέλουν καν να μπουν στις σκέψεις ότι κάτι τέτοιο μπορεί να συμβεί.

«Μακάρι να μην ζω τότε.»

Από ότι βλέπουμε η Αδελφότητα αποτελεί σημαντικό κομμάτι για τους ιδίους. Πολλοί έχουν γεννηθεί εντός της, έχουν γεννήσει τα παιδιά τους μέσα σε αυτή την Αδελφότητα. Ο κυρίως λόγος ύπαρξης της Αδελφότητας για αυτούς είναι η κατασκευή και ανακαίνιση έργων καθώς δεν υπάρχει από το Κράτος μεγάλη βοήθεια.

Εξίσου μιλούν με τις εννοείς του αίματος καθώς πιστεύουν πως μεταγενέστερα όταν πλέον δεν θα είναι συγγενείς, η Αδελφότητα θα είναι αυτή που θα τους ενώνει.

«Μα και βέβαια είναι μας ενώνει για πάντα. Το αίμα φεύγει η Αδελφότητα θα μείνει. Ξέρεις τα εγγόνια μου, με τα δικά σου για παράδειγμα δεν θα έχουν καμία συγγένεια. Εεε μόνο η Αδελφότητα θα τους κρατά μαζί.»

Θεωρούν χρέος τους την συνέχεια της Αδελφότητας στην πάροδο των χρονών. Με πρόσχημα τους «αγώνες» που έδωσαν οι προγονοί τους για την σημερινή εικόνα της Μπράνιας.

«Μας ενώνει πώς να το κάνουμε. Δεν πρέπει να σβήσει γιατί θα σβήσει το χωριό εντελώς. Θα γίνουμε ξένοι και είναι κρίμα. Οι δικοί μας πολεμήσανε για να έχουμε σήμερα ένα ωραίο χωριό να έχουμε μια Αδελφότητα με τα καλά και τα κακά της είναι κρίμα να την χάσουμε.»

«Μας θυμίζει τα χρόνια τα παλιά αλλά μας δείχνει και το μέλλον. Εγώ βλέπω την Αδελφότητα και δεν φοβάμαι τίποτα. Και σε τριάντα χρόνια να πεθάνω θα ξέρω ότι θα συνεχίζεται όλο αυτό. Και το εύχομαι να γίνει και γιατί να μην γίνει.»

Το παρελθόν έρχεται να προστάξει την συνέχεια της Αδελφότητας στο παρόν καθώς και στο μέλλον. Στο κεφάλαιο αυτό έγινε προσπάθεια παρουσίασης των αποτελεσμάτων και σχολιασμού τους. Δεν έλαβα από όλους τους πληροφορητές μου κοινές απαντήσεις, ίσως εάν γινόταν πριν δέκα χρόνια η έρευνα τα πορίσματα να ήταν διαφορετικά. Εξίσου σε δέκα χρόνια θα είναι διαφορετικά τα αποτελέσματα. Τα υποκείμενα επιλέγουν ποια θέση κατέχουν και ποιες απόψεις, ενστερνίζονται για την Αδελφότητα.

Συμπεράσματα

Οι Μπρανιώτες εγκαθίστανται σταδιακά στην Αθήνα για μια καλύτερη ζωή. Αποφάσισαν να αντισταθούν στις νέες πραγματικότητες, ακολουθώντας μια διαφορετική στρατηγική επιβίωσης, ιδρύοντας την Αδελφότητα το 1929. Με την δημιουργία της μετέφεραν το χωριό νοερά στην Αθήνα. Οι εννοείς του «εδώ» δηλαδή την Αθήνα και του «εκεί» δηλαδή στο χωριό αναφερόντουσαν συνεχώς από τους πληροφορητές μου. Έθεταν τους Εαυτούς τους σε συνεχόμενη αντιδιαστολή με τους Αθηναίους. Άλλωστε το Εμείς υπάρχει μόνο όταν υπάρχουν και οι Άλλοι.

Η Αδελφότητα μέσα από τις δράσεις της κατάφερε να διατήρηση την τοπική ταυτότητα τους. Συνεχώς αναφέρουν το φόβο για αλλοίωση της μνήμης και της ταυτότητας τους. Η απάντηση ήρθε από την ενεργή δράση των μελών της Αδελφότητας. Κατάφερε να διατηρήσει την τοπική ταυτότητα και τις μνήμες από το χωριό. Οι μνήμες που δημιούργησαν βοήθησαν να πορευτούν στην Αθήνα. Επιπροσθέτως δημιούργησε νέες μνήμες, μέσα από την συμμετοχή των ατόμων στην Αδελφότητα.

Ωστόσο οι συγκεκριμένες διαδικασίες βρίσκονται σε συνεχόμενη ανακατασκευή. Οι Μπρανιώτες δίνουν διαφορετικό νόημα ανάλογα με τις συνθήκες και τα συμβάντα που βιώνουν.

Η μνήμη και ταυτότητα καθώς και η λήθη αποτελούν άρρηκτα συνδεδεμένες λέξεις στο καθημερινό λεξιλόγιο τους. Η Αδελφότητα εκτός από μέσο διατήρησης ταυτότητας και μνήμης των ατόμων, αντικατέστησε τον κρατικό φορέα· όσον αφορά τα έργα που δημιούργησε. Για αυτό το λόγο έχει κεντρικό ρόλο, η Αδελφότητα στο δημόσιο λόγο των χωριανών. Τα δομικά αυτά έργα έδωσαν νέα πνοή στο χωριό και το εκσυγχρόνισαν.

Παλαιότερα βοήθησε στην διατήρηση της ταυτότητας και των μνημών. Σήμερα οι πληροφορητές μου δυσκολεύονται να συμφωνήσουν με την διάσταση της ταυτότητας. Ελπίζουν για μια ανάκαμψη των πράγματων. Όπως μου ανέφερε ο Περικλής, πάντα υπήρχαν τέτοιοι περίοδοι και δεν είναι ένα φαινόμενο που διαδραματίζεται μόνο στην Μπράνια.

Με την έλευση της οικονομικής κρίσης, οι χωριανοί επιλέγουν το χωριό ως μοναδικό προορισμό για τις διακοπές τους. Έτσι τα παιδιά τους από μικρή ηλικία ζουν τα καλοκαίρια τους στο χωριό. Οι χωριανοί βλέπουν με θετική ματιά την επιλογή αυτή. Καθώς πιστεύουν ότι θα δημιουργηθούν κοινές μνήμες στα παιδιά αυτά, που θα δώσουν μια νέα ώθηση της Αδελφότητας στο μέλλον.

Κλείνοντας παραθέτω το τραγούδι που έφτιαξαν οι μικροί Μπρασιλιάνοι. Δείχνει σίγουρα την αγάπη τους για το χωριό καθώς και την επιλογή τους να ταυτίζονται ακόμα ως Μπρασιλιάνοι μαζί του.

Είμαστε από τη Μπρασία εμείς, είμαστε καταδρομείς.

Είναι ένα μικρό χωριό, είναι και το πιο σκληρό.

Έχει όμορφα παιδιά, είναι και τα πιο τρελά.

Κάθε βράδυ στην πλατεία γίνεται μια φασαρία.

Δεν μας νοιάζει όμως εμάς, είμαστε ένας μπελάς.

Και πάμε και στην εκκλησία και ας είναι η ώρα μια.

Και χτυπάμε την καμπάνα και ας μας φωνάζει η μάνα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Α. Πηγές

Καταστατικό της ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΟΣ ΜΠΡΑΝΙΩΤΩΝ ΗΠΕΙΡΟΥ «Η ΑΓΙΑ ΜΑΡΙΝΑ» (17/11/1929)

Καταστατικό της ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΟΣ ΜΠΡΑΝΙΩΤΩΝ ΗΠΕΙΡΟΥ «Η ΑΓΙΑ ΜΑΡΙΝΑ» (4/7/1946)

Καταστατικό της ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΟΣ ΜΠΡΑΝΙΩΤΩΝ ΗΠΕΙΡΟΥ «Η ΑΓΙΑ ΜΑΡΙΝΑ» (17/11/1971)

Ελληνική Στατιστική Αρχή, (2011). Απογραφή Πληθυσμού-Κατοικιών. Ανακτήθηκε στις 10/11/2017 από <http://www.statistics.gr/2011-census-pop-hous>

Β. Βοηθήματα

Abrams, L. (2016). *Θεωρία προφορικής ιστορίας*. (Λ. Ρινόπουλος, μετάφρ.). Αθήνα: Πλέθρον. (το πρωτότυπο εκδόθηκε το 2010).

Αγγελόπουλος, Γ. (1997). «Εθνοτικές ομάδες και ταυτότητες». Αθήνα: *Σύγχρονα Θέματα*, 63.

Αλεξιάκης, Ε. (2009). *Οι Βλάχοι του Μετζιτιέ και η ειρωνεία της ιστορίας. Μιας εθνογραφίας του μη προβλέψιμου*. Αθήνα: Δωδώνη.

Αλεξιάκης, Ε. (2007). *Ηπειρος. Εθνογραφικό ημερολόγιο (1981-1983)*. Αθήνα: Εκδόσεις Δωδώνη.

Αλεξιάκης, Ε. (2008). *Ανθρωπολογία και συμβολισμός στην Ελλάδα*. Αθήνα: Ελληνική Εταιρεία Εθνολογίας.

Αντερσον, Μ. (1997). *Φαντασιακές κοινότητες. Στοχασμοί για τις απαρχές και τη διάδοση του εθνικισμού*. (Π. Χαντζαρούλα, μετάφρ.) Αθήνα: Νεφέλη. (το πρωτότυπο εκδόθηκε το 1983).

Ασπράκη, Γ., (2000), «Η δόμηση της τοπικής ταυτότητας στην Ραψάνη Ολύμπου», στο Νιτσιάκος Β. και Κασίμης Χ. (επιμ.), *Ο Ορεινός Χώρος της Βαλκανικής: Συγκρότηση και Μετασχηματισμοί*, Αθήνα: Εκδόσεις Πλέθρον.

Βοζίκας, Γ. (2006). *Το πανηγύρι της Αγίας Μαρίας στην Ηλιούπολη. Η σύγχρονη μορφή ενός πολιτισμικού φαινομένου στον ελληνικό αστικό χώρο και το κοινωνικό-οικονομικό του πλαίσιο*. (Διδακτορική διατριβή, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο, Ελλάδα). Ανακτήθηκε τον 10 Αυγούστου 2017 από <https://www.didaktorika.gr/eadd/handle/10442/24493>.

Γιακουμάκη, Β. (2006). «Περί (δια)τροφής και εθνικής ταυτότητας: Οι διαστάσεις μια νέας 'πολιτισμικής ποικιλότητας' στη σημερινή Ελλάδα», στο Ε. Παπαταξιάρχης (επιμ.), *Περιπέτειες της ετερότητας: Η παραγωγή της πολιτισμικής διαφοράς στην σημερινή Ελλάδα*, Αθήνα: Εκδόσεις Αλεξάνδρεια.

Γκέφου- Μαδιανού, Δ. (2011). *Πολιτισμός και εθνογραφία. Από τον ρεαλισμό στην πολιτισμική κριτική*, Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκης.

Γκέφου-Μαδιανού, Δ. (2003). *Εαυτός και "άλλος". Εννοιολογήσεις, ταυτότητες και πρακτικές στην Ελλάδα και την Κύπρο*. Αθήνα: Gutenberg.

Γκίκας, Γ. (2013). *Η Πατρίδα μου, η Ηπειρος. Περιπλάνηση στα ιστορικά μονοπάτια της Ηπείρου*. Αθήνα: Αρμός.

Collard, A. (1993). «Διερευνώντας την 'κοινωνική μνήμη' στον ελλαδικό χώρο», στο Ε. Παπαταξιάρχης και Θ. Παραδέλλης (επιμ.), *Ανθρωπολογία και Παρελθόν: Συμβολές στην Κοινωνική Ιστορία της Νεότερης Ελλάδας*, Αθήνα: Εκδόσεις Αλεξάνδρεια.

Δαλκαβούκης, Β. (2005). *Η πένα και η γκλίτσα. Η εθνοτική και εθνοτοπική ταυτότητα στο Ζαγόρι τον 20ο αιώνα*. Αθήνα: Εκδόσεις Οδυσσέας.

Δαμιανάκος, Στ., Ζακοπούλου Ε., Κασίμης Χ., Νιτσιάκος, Β. (1997). *Εργασία, εξουσία και μνήμη σε τρία χωριά της Ηπείρου. Η τοπική δυναμική της επιβίωσης*. Αθήνα: Πλέθρον-Ε.Κ.Κ.Ε.

Danforth, L. (1999). «Η κατασκευή της Εθνικής Ταυτότητας στους Βορειοελλαδίτες της Αυστραλίας», στο L. Danforth, *Η Μακεδονική Διαμάχη. Ο Εθνικισμός σε έναν Υπερεθνικό Κόσμο*, (Σ. Μαρκέτος μετάφρ.) Αθήνα: Εκδόσεις Αλεξάνδρεια. (το πρωτότυπο εκδόθηκε το 1995)

Δέλτσου, Ε. (2009). «Σύλλογοι, ιστορική μνήμη και άλλες πολιτικές πρακτικές: με αφορμή δημοσιές παρουσίες ποντιακών συλλόγων», στο Κ. Τσιτσελίκης και Δ. Χριστόπουλος (επιμ.), *Μετανάστες και Μειονότητες λόγος και πολιτικές*. Αθήνα: Εκδόσεις Βιβλιόραμα.

Δρουμπούκη, Α. (2014). *Μνημεία της λήθης. Ίχνη του Β' Παγκόσμιου Πολέμου στην Ελλάδα και στην Ευρώπη*. Αθήνα: Πόλις.

Επιστημονικό συνέδριο (2002). *Το παρόν του παρελθόντος. Ιστορία, λαογραφία, κοινωνική ανθρωπολογία*. Αθήνα: Ίδρυμα Μωραΐτη.

Halbwachs, M. (1950). *La Memoire Collective*. Paris: PUF.

Hirschon-Φυλιππάκη R. (1993). «Μνήμη και Ταυτότητα: Μικρασιάτες πρόσφυγες της Κοκκινιάς» στο Ε. Παπαταξιάρχης και Θ. Παραδέλλης (επιμ.), *Ανθρωπολογία και Παρελθόν: Συμβολές στην Κοινωνική Ιστορία της Νεότερης Ελλάδας*, Αθήνα: Εκδόσεις Αλεξάνδρεια.

Hobsbawn, E. & Ranger, T. (1983). *The Invention of Tradition*. Cambridge University Press.

Jenkins, R. (2007). *Κοινωνική ταυτότητα*. Αθήνα: Εκδόσεις Σαββάλας. (Χ. Λυριντζής μετάφρ.) (το πρωτότυπο δημοσιεύθηκε το 1996).

Κακαμπούρα, Ρ. (1998). *Ανάμεσα στο αστικό κέντρο και τις τοπικές κοινωνίες: Οι σύλλογοι της επαρχίας Κόνιτσας στην Αθήνα*. (Διδακτορική διατριβή, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο, Ελλάδα). Ανακτήθηκε στις 15 Ιουλίου 2017 από <https://www.didaktorika.gr/eadd/handle/10442/12244>.

Κανελλόπουλος, Κ., (1995), Εκθεσεις21. *Εσωτερική μετανάστευση*, Αθήνα: ΚΕΠΕ.

Κράββα, Β. (2013), «Τροφή και ταυτότητα: Η περίπτωση των Εβραίων της Θεσσαλονίκης», Αθήνα: Εθνολογία, *Τεύχος 10*. σ. 81-98.

Κυριαζή-Άλλισον Ε. (1994) «Ημιαστικός χώρος-Μεταπολεμική εξέλιξή του. Ο ρόλος του στην εσωτερική μετανάστευση» στο *Οι Δημογραφικές Εξελίξεις στη Μεταπολεμική Ελλάδα*, Πρακτικά Δημογραφικού Συνεδρίου, Αθήνα 5-6/10/92, (επιμέλεια Β. Κοτζαμάνης & Λ.Μαράτου-Αλιμπράντη), Λιβάνης-Νέα Σύνορα. Αθήνα. σ. 277-296.

Κυριαζή-Άλλισον, Ε. (χ. Χ.). *Εσωτερική μετανάστευση και μεταπολεμική Αθήνα: η διερεύνηση μιας σχέσης*. Αθήνα: ΕΚΚΕ. Ανακτήθηκε στις 15 Δεκεμβρίου 2017 από http://www.ekke.gr/publications/2177_allison.pdf.

Κυριαζή-Άλλισον, Ε. (1999). *Εσωτερική μετανάστευση και χώρος στην Ελλάδα*. Αθήνα: ΕΚΚΕ. Ανακτήθηκε στις 8 Ιανουαρίου 2018 από <http://www.demography-lab.prd.uth.gr/DDAoG/article/cont/ergasies/kiriazi-allison.htm>.

Κυριαζή-Άλλισον, Ε. (1998). *Εσωτερική μετανάστευση στην Ελλάδα του 1990: Τάσεις-προβληματισμοί – προοπτικές*. Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών, τεύχος 96-97. σ.279-309. Ανακτήθηκε στις 15 Σεπτεμβρίου 2017 από <https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/ekke/article/viewFile/7320/7040.pdf>.

Λέβι, Π. (1998). *Το Καθήκον της μνήμης. Συζήτηση με τους Federico Cereja και Anna Bravo*. (Χ. Σαρλικιώτη μετάφρ.). Αθήνα: Άγρα. (το πρωτότυπο εκδόθηκε το 1995)

Λε Γκοφ, Ζ. (1998). *Ιστορία και Μνήμη*. (Γ. Κουμπουρλης, μετάφρ) Αθήνα: Εκδόσεις Νεφέλη. (το πρωτότυπο εκδόθηκε το 1992).

Lewellen, T. (2009). *Πολιτική Ανθρωπολογία, μια εισαγωγή*. (Χ. Μεντζαλίρα, μετάφρ.) Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική. (το πρωτότυπο εκδόθηκε 2003).

Λήμμα-Αδελφότητα. (2007). (τ.1, σ.220-221). Αθήνα: Εκδόσεις Δομή.

Luthi, B. (2010). *Migration and Migration History*. Ανακτήθηκε στις 10 Ιανουαρίου 2017 από https://docupedia.de/zg/Migration_and_Migration_History.

Μααλούφ, Α. (1999). *Οι φονικές ταυτότητες*. (Θ.Τραμπούλης, μετάφρ.). Αθήνα: Εκδόσεις Ωκεανίδα.(το πρωτότυπο εκδόθηκε το 1998).

Μαντόγλου, Α. (2010). *Κοινωνική μνήμη, κοινωνική λήθη. Έκδηλες και ανθούσες μορφές κοινωνικής σκέψης*. Αθήνα: Εκδόσεις Πεδίο.

Μαντόγλου, Α. (2012). *Μνήμες*. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση.

Merlopoulos, P. (1967). *Essays on Greek migration*. Athens: Social sciences center.

Μουσούρου, Λ. (2003). *Μετανάστευση και μεταναστευτική πολιτική στην Ελλάδα και στην Ευρώπη*. Αθήνα: Gutenberg.

Μπάγκαβος, Χ. (2004). *Μεταναστευτικές τάσεις και Ευρωπαϊκή μεταναστευτική πολιτική*. Αθήνα: ΙΝΕ.

Μπενβένιστε, Ρ. & Παραδέλλης, Θ. (Επιμ.), (1999). *Διαδρομές και τόποι της μνήμης*. Πανεπιστήμιο Αιγαίου: Εκδόσεις Αλεξάνδρεια.

Νιτσιάκος, Β. (1995) *Οι ορεινές κοινότητες της Βόρειας Πίνδου. Στον απόηχο της μακράς διάρκειας*. Αθήνα: Πλέθρον.

Νοταράς, Α. (2012). *Κοινωνική Ταυτότητα, Ετερότητα και Ομάδες*. Αναδημοσιευμένες σημειώσεις. Πάντειο Πανεπιστήμιο. Αττική. Ελλάδα.

Ντυφουά, Σ. (2010). *Η διασπορά*. (Μ. Ματσας μετάφρ.) Αθήνα: Νήσος. (το πρωτότυπο εκδόθηκε το 2008)

Özkirimli, U. (2013). *Θεωρίες του Εθνικισμού. Μια κριτική προσέγγιση*. (Ι.Πεντάζου μετάφρ.). Αθήνα: Εκδόσεις Σιδέρη. (το πρωτότυπο εκδόθηκε το 2000).

- Πανόπουλος, Π. (2006). «Επιστρέφοντας στο γενέθλιο τόπο: Οι τοπικοί σύλλογοι και η πολιτισμική κατασκευή του τόπου», στο Ε. Παπαταξιάρχης (επιμ.), *Περιπέτειες της ετερότητας: Η παραγωγή της πολιτισμικής διαφοράς στη σημερινή Ελλάδα*. Αθήνα: Αλεξάνδρεια. σ. 87-103.
- Παπαστυλιανού, Α. (2005). *Διαπολιτισμικές διαδρομές. Παλιννόστηση και ψυχοκοινωνική προσαρμογή*. Αθήνα: Ελληνικά γράμματα.
- Παπαταξιάρχης, Ε., (1996). «Περί της πολιτισμικής κατασκευής της ταυτότητας». *Τοπικά Β'*. Αθήνα: Ε.Μ.Ε.Α. Νήσος. σ. 197-216.
- Παπαταξιάρχης, Ε. (1993). *Ανθρωπολογία και παρελθόν. Συμβολές στην κοινωνική ιστορία της νεότερης Ελλάδας*. Αθήνα: Αλεξάνδρεια.
- Παραδέλλης, Θ. (1999). «Ανθρωπολογία της μνήμης», στο συλλογικό Ρ. Μπενβενίστε, Θ. Παραδέλλης (επιμ.), *Διαδρομές και τόποι της μνήμης. Ιστορικές και ανθρωπολογικές προσεγγίσεις*. Αλεξάνδρεια- Παν/μιο Αιγαίου. 27-58.
- Πασχαλίδης, Γ. (1999). «Η πολιτισμική ταυτότητα ως δικαίωμα και ως απειλή. Η διαλεκτική της ταυτότητας και η αμφιθυμία της κριτικής», στο Κωνσταντόπουλος Χ. και άλλοι (επιμ.), «Εμείς και οι Άλλοι». Αθήνα: Εκδόσεις Τυπωθήτω.
- Παύλου, Μ. (2004). *Η Ελλάδα της μετανάστευσης*, Αθήνα: Κριτική-ΚΕΜΟ.
- Πετρονώτη, Μ. (1998). *Το Πορτραίτο μιας Διαπολιτισμικής Σχέσης: Κρυσταλλώσεις, Ρήγματα, Ανασκευές*. Αθήνα: Πλέθρον.
- Πέτρου, Μ. (2013). «Μετανάστες από την πόλη στην ύπαιθρο: κοινωνικές αναπαραστάσεις και συγκρούσεις στο πλαίσιο της νέας αγροτικότητας», στο Ανθοπούλου, Θ., Μπάγκαβος, Χ., Στρατηγάκη, Μ. (επιμ.), *Τιμητικός τόμος για την Καθηγήτρια του Παντείου Πανεπιστημίου, Λουκία Μουσούρου Οικογένεια, μετανάστευση και φύλο στη σύγχρονη Ελλάδα*, Αθήνα: Εκδόσεις Gutenberg.
- Renan, E. (1993) «Τι είναι έθνος;». Αθήνα: *Πολίτης*, Τεύχος 121, σελ. 32-38 (η πρωτότυπη διάλεξη εκδόθηκε 1982).
- Schnapper, D. & Allernand, S. (2006). *Κρίνοντας το ρατσισμό*. (Α. Κεραμίδα, μετάφρ.) Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη. (το πρωτότυπο έργο εκδόθηκε 2000).
- Σκουτέρη-Διδασκάλου, Ν. (1995). «Όρια και Αντιστάσεις της Λαϊκής Μνήμης». Αθήνα: *Πολίτης*, 11: 26-30 (Α' μέρος) και 12: 30-35(Β' μέρος). Ανακτήθηκε 20 Ιουνίου 2017 από <http://62.103.28.111/infopubl/05.03.4960.0011/files/assets/basic-html/page-1.html> & <http://62.103.28.111/infopubl/05.03.4960.0012/files/assets/basic-html/page-1.html>
- Todorova, M. (2004). *Balkan Identities. Nation and Memory*. London: C. Hurst & Co.
- Τσιμπιρίδου, Φ. (1999). «Μας λένε Πομάκους! Κληρονομίες και πολιτικές, κατασκευές και βιώματα σε μειονοτικές, περιθωριακές ταυτότητες». Ανακτήθηκε 20 Ιουνίου 2017 από <https://ejournals.e-publishing.ekt.gr/index.php/mnimon/article/view/8483>

Παράρτημα

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

Τμήμα Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Αξιότιμε κύριε/α.

Η επιτόπια έρευνα και οι συνεντεύξεις που γίνονται, είναι μέρος έρευνας που διεξάγει το Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου. Έχει ως στόχο την διερεύνηση τη διατήρηση μνήμης και ταυτότητας των χωριανών μέσα από την Αδελφότητα Μπρανωτών. Οι απαντήσεις και οι απόψεις σας θα παραμείνουν ανώνυμες και απολύτως εμπιστευτικές. Θα χρησιμοποιηθούν μόνο για τους σκοπούς της έρευνας.

Σας ευχαριστώ προκαταβολικά για την βοήθεια σας.

Αναστασία Καψάλη

Απομαγνητοφωνήσεις

Στο σημείο αυτό βρίσκονται οι απομαγνητοφωνήσεις, τα ονόματα των πληροφορητών μου είναι φανταστικά.

Γεσθημανή

ΕΡ.: «Ποιος είναι ο λόγος που δημιουργήθηκε η Αδελφότητα το 1929»;

ΑΠ.: «Αχχχ αυτό δεν μπορώ να στο πω ακριβώς γιατί δεν τον γνωρίζω. Είχε ήδη 30 με 40 χρόνια και λειτουργίας, όταν ήρθα εγώ στο χωριό για πρώτη φορά ως νύφη. Αλλά πιστεύω ότι δημιουργήθηκε για να βοηθά τους ξενιτεμένους που ζούσαν στην Αθήνα. Κυρίως για να μην χαθούν, να μην χάσουν τα ήθη και τα έθιμα τους, να μην χάσουν τον Εαυτό τους. Σίγουρα φτιάχτηκε ώστε να γίνονται έργα στο χωριό. Ξέρεις το Κράτος είχε αφήσει τα χωριά στην μοίρα τους. Ούτε δρόμο είχαμε, ούτε νερό, ούτε ρεύμα, καλά τηλέφωνο είχανε ένα δεν θυμάμαι πότε ήταν και φωνάζαν ο τάδε να έρθει σε πέντε λεπτά και αυτό μετά από χρόνια. Ευτυχώς σήμερα έχουμε κάποια πράγματα στο χωριό αλλά με την βοήθεια της Αδελφότητας. Προφανώς φτιάχτηκε για αυτούς τους λόγους η Αδελφότητα. Έβλεπαν μπροστά αυτοί που την φτιάξανε. Σου λέει εάν δεν κάνουμε κάτι εμείς πάει θα χαθεί το χωριό μας».

ΕΡ.: «Πιστεύετε ότι η Αδελφότητα βοήθησε τους συγχωριανούς που έφτασαν στην Αθήνα και εάν ναι με ποιους τρόπους»;

ΑΠ.: «Έχω ακούσει από τον άνδρα μου και τους συγγενείς μας ότι βοήθησε το πρώτο καιρό πολλά άτομα. Αλλά όπως βοηθούσαν και όλοι μαζί τους καινούργιους στην Αθήνα. Στον πεθερό μου, πάντα ερχόντουσαν είτε ανίψια του και μένανε μαζί τους είτε άλλοι από το χωριό. Επίσης βρίσκανε και δουλείες μέσω των χωριανών και της Αδελφότητας. Ξέρεις κάνανε επαφές με άλλους φουρνάρηδες κοντοχωριανούς και του έλεγαν θα βοηθήσεις τον πατριώτη; Και εμείς στο φούρνο μας είχαμε από χωριανούς μέχρι από διπλανά χωριά εργάτες. Μου είχε πει ένας ξάδελφος μου ότι τους έβρισκαν και σπίτια να νοικιάσουν αλλά δεν ξέρω εάν ισχύει. Πιστεύω όμως ότι βοήθησαν αρκετά γιατί δεν είναι λίγο να έρχεσαι σε τόπο ξένο. Είχανε κάποιους δίπλα τους, τους δικούς τους ανθρώπους για να κινηθούν. Εεεε πώς να το κάνουμε σου δίνει άλλο αέρα σου δίνει μια αυτοπεποίθηση και μια ελπίδα πως όλα θα πάνε καλά και θα τα καταφέρεις και δεν θα απομονωθείς από το τόπο σου».

ΕΡ.: «Πως δέχτηκαν οι χωριανοί την δημιουργία της Αδελφότητας»;

ΑΠ.: «Πιστεύω καλά. Εεε δεν μπορεί να μην τους άρεσε. Γιατί είδαν ότι το χωριό τους θα συνεχιστεί και στην πόλη δεν είναι λίγο πράμα. Βέβαια μεταξύ μας τους άκουγες τα καλοκαίρια να λένε ήρθανε οι Αθηναίοι να κάνουν κουμάντο. Το έλεγαν κάποιοι που και που, αυτοί ήταν και πιο μεγάλοι και αγράμματοι και πιο σκληροί. Δεν τολμούσες να τους φέρεις αντιρρήσεις. Τέλος πάντων το δεχτήκανε ή όχι τους βοήθησε η Αδελφότητα να φτιάξουν το χωριό τους. Όταν το Κράτος είχε άλλες δουλειές και δεν κοιτούσε την επαρχία. Και τώρα το ίδιο ισχύει το νερό δεν λένε να το φτιάξουν».

ΕΡ.: «Έχετε υπάρξει μέλος στο διοικητικό συμβουλίου»;

ΑΠ.: «Εγώ όχι αλλά ο σύζυγος, τα ξαδέλφια τους, τα παιδιά μας είχανε μπει. Βέβαια ήταν πολλοί δραστήριοι. Τους χάναμε τον Αύγουστο, όλη μέρα γύρω γύρω ήτανε. Στα αλλά μέρη της Ελλάδος πηγαίνουν στα χωριά τους για ξεκούραση. Εμείς πάντα για κούραση αλλά ωραία κούραση. Σκέψου ξεκινούσαν από το πρωί έφευγαν κάνανε τις δουλειές της Αδελφότητας γυρνούσαν το μεσημέρι για φαγητό και μετά πηγαίναμε ποτάμι. Γυρίζαμε στο χωριό πάλι τα ίδια τον έχανα τον άνδρα μου. Βρισκόμασταν μόνο για ύπνο αλλά δεν πειράζει η αγάπη του για το χωριό ήταν μεγάλη. Και τα παιδιά μου το αγαπούν, σκέψου στο σχολείο οι πρώτες κουβέντες των δασκάλων ήταν «μας λένε για ένα όμορφο χωριό με τους ανθρώπους τους τα πανηγύρια όλη την ώρα». Και ήθελαν να το γνωρίσουν και αυτοί τι νομίζεις είχαμε γίνει γνωστοί».

ΕΡ.: «Εσείς δεν γίνατε ποτέ μέλος»;

ΑΠ.: «Εγώ;; Όχι δεν έγινα ποτέ. Ήταν το σόι μου, τι να βάλω και εγώ; Εάν και μην νομίζεις όταν βλέπαμε ότι κάτι δεν πήγαινε καλά τους απειλούσαμε πως θα βάλουμε εμείς για το συμβούλιο και θα βγούμε και πρώτες. Γιατί το νοιαζόμασταν τον τόπο αυτό. Εάν και νύφη εδώ τον έχω πονέσει πιο πολύ από τις ντόπιες. Είμαι και εγώ μια Μπρανιώτισσα πλέον που έχω ζήσει μια ζωή εδώ. Όλες μου οι μνήμες εδώ είναι καλές κακές, σκέψου στον τόπο μου δεν πάω να τον δω. Δεν μου κάνει κέφι, είναι σαν ξένος, τόσο έχω αγαπήσει το χωριό αυτό για να λέω ξένο τον τόπο που γεννήθηκα».

ΕΡ.: «Το επιλέξαν ή το πρότεινε κάποιος χωριανός στον άνδρα σας είτε και στα παιδιά σας»;

ΑΠ.: «Αυτό δεν το ξέρω αλλά σκέφτομαι ότι μπορεί να γίνονται και τα δυο. Κάποιος σου λέει θες να βοηθήσεις το χωριό πιο ουσιαστικά και πιο καλά; Να μπεις μέσα στα πράγματα γιατί όταν μπεις τα βλέπεις διαφορετικά και εξίσου όταν βγεις βλέπεις διαφορετικά τα πράγματα

και καταλαβαίνεις πως αυτό που κάνουν π.χ. δεν είναι καλό ή είναι καλό. Τώρα πολλοί το επιλέγουν να μπου. Παίξει ρόλο ότι θυμούνται τις διακοπές στο χωριό, την ζωή στο χωριό. Και πώς να το κάνουμε όταν βλέπεις την μάνα σου τον πατέρα σου να τρέχει εσύ ο ίδιος πώς να μην μπεις. Είχα μια κουβέντα με μια κοπέλα από εδώ που μου έλεγε ότι θυμόταν ξέρεις το τρέξιμο που έριχναν οι δικοί της για το πανηγύρι έκανε και αυτή πως βοηθούσε μικρή. Ή βλέπεις στο πανηγύρι τα παιδάκια γύρω στα 8 με 10 να θέλουν να βοηθήσουν στο πανηγύρι ή να βάψουν τα κάγκελα της πλατείας. Πως αυτά τα παιδιά να μην μπου μελλοντικά στο διοικητικό συμβούλιο. Δεν ξέρω εάν πλέον τους γίνεται φύση τους η Αδελφότητα. Έχει ριζώσει για τα καλά μέσα τους. Στην Αθήνα όταν βρεθείς με χωριανό το πρώτο πράμα που θα πει είναι το άκουσες τι έκανε η Αδελφότητα ή θυμάσαι τότε που έγινε εκεί ή θυμάσαι που καθαρίζαμε κρεμμύδια για το γιαχνί τι γέλιο ρίχναμε; Σίγουρα σε όλες τις περιπτώσεις όλοι μπαίνουν και από επιλογή και από πρόταση των μεγαλύτερων».

ΕΡ.: «Εσείς και η οικογένεια σας συμμετέχετε στις δράσεις της Αδελφότητας»;

ΑΠ.: «Καλά είσαι σου είπα και πριν τρέχαμε όλη την ώρα. Πέρα από το αστείο συμμετείχαμε σε όλες τις χοροεσπερίδες, πηγαίνουμε που και που στις εκδρομές. Ξέρεις μέχρι εκεί που μας βγάζει το πορτοφόλι. Παλιά κάναμε χαμό τα ρίχναμε στα κλαρίνα τα λεφτά, τα καίγαμε σήμερα ούτε κούτσουρο να κάψεις δεν μπορείς. Τέλος πάντων και σε πίτες πηγαίναμε και στα πανηγύρια πηγαίναμε. Δεν μπορούσαμε αλλιώς, όλο το χρόνο δουλεύαμε σαν τα σκυλιά να κάνουμε λεφτά να τα ρίξουμε στο πανηγύρι. Να δεις γλέντι που κάναμε παπαπα ένα χορό καλά χρόνια ήτανε. Τα θυμάμαι με μια ωραία εικόνα. Αχχ πως καταντήσαμε σήμερα και σαν Κράτος και σαν Αδελφότητα και λυπάμαι πολύ. Εδώ οι άνθρωποι όταν κατέβηκαν στην Αθήνα παρέμειναν ενωμένοι εμείς τώρα τίποτα. Αχχ περνάνε τα χρόνια και ο χαμένος της υπόθεσης είναι το χωριό. Δεν έχουν οι νέοι τόσο κέφι όσο είχαμε εμείς. Το βλέπω και φοβάμαι μην χάσουμε την ταυτότητα μας αλλά η κρίση φταίει πιστεύω στο τέλος θα γυρίσουμε στα παλαιά ωραία χρόνια».

ΕΡ.: «Η συμμετοχή σας κάνει να νιώθετε πιο κοντά με το τόπο καταγωγής σας»;

ΑΠ.: «Μμμμ δεν ξέρω τι να απαντήσω εδώ. Κάτσε να το σκεφτώ. Νομίζω πως ναι δίπλα στο άνδρα μου και στο σόι μας όταν πηγαίναμε στις εκδηλώσεις της Αδελφότητας ή όταν τις φτιάχναμε ένιωθα σαν να ήμουν στο χωριό. Εάν και δεν γεννήθηκα εκεί στο είπα το νιώθω δικό μου εδώ και πολλά πολλά χρόνια. Η συμμετοχή μου έπαιξε ρόλο αλλά και ότι πηγαίνουμε πολύ συχνά. Για να σκεφτείς εάν βάλεις το αυτοκίνητο στον αυτόματο πιλότο και του πεις πήγαινε όπου θες. Αυτό θα πάει στην Μπράνια, δεν ξέρει άλλη διαδρομή. Είναι σίγουρο παιδί

μου, σκέψου ότι χιλιόμετρα έχει κάνει τα έχει κάνει λόγω χωριού. Και μην νομίζεις πως είμαστε μόνο εμείς έτσι σε όλο το χωριό το ίδιο γίνεται. Το πιστεύω αυτό η Αδελφότητα δεν μας έκανε να ξεχάσουμε το χωριό. Βέβαια και όσοι μείνανε πίσω μας έκαναν να πηγαίνουμε αλλά σκέψου όλοι οι παλαιοί έχουν συγχωρεθεί γιατί εμείς συνεχίζουμε ακόμα και πάμε; Γιατί αγαπάμε την πατρίδα μας και η Αδελφότητα μας βοήθησε να το κάνουμε αυτό».

ΕΡ.: «Πιστεύετε ότι αυξάνεται ή μειώνεται η συμμετοχή των χωριανών και γιατί»;

ΑΠ.: «Δυστυχώς μειώνεται η συμμετοχή γιατί δεν έχουν λεφτά. Σκέψου σήμερα οι χωριανοί λεφτά δεν έχουνε αλλά πέντε ευρώ θα τα δώσουνε στην Αδελφότητα μέχρι εκεί φτάνει το κομπόδεμα τους. Πώς να συμμετέχουνε εάν δεν έχουνε να φάνε είναι λογικό. Βέβαια φταίνε κάπως και στο τωρινό το διοικητικό συμβούλιο. Δεν δίνουν αναφορά για τίποτα, χαλάνε λεφτά συγγνώμη κιάλας σε χαζομάρες και δεν τρέχουν για τίποτα. Εμείς πεθαίναμε στην κούραση. Αλλά να σου πω κάτι δεν είπαμε ποτέ θα κάτσουμε να ξεκουραστούμε ή θα δώσουμε αλλού την διοργάνωση του πανηγυριού. Ξέρεις τι είναι να έχεις μικρά παιδιά και να πρέπει να βοηθάς στο πανηγύρι και να καθαρίσεις την εκκλησία; Σήμερα έχουν βαρεθεί; Δεν ξέρω τι συμβαίνει. Με έχουν απογοητεύσει σε αυτό αλλά τι να κάνουμε, για άλλους μπορεί να είναι σωστοί».

ΕΡ.: «Βοηθάτε στην διοργάνωση του πανηγυριού»;

ΑΠ.: «Εεεε ναι χρόνια ολόκληρα. Εμείς οι γυναίκες είμαστε μέσα κόβουμε σαλάτες, φέτες. Έχει πλάκα κάνουμε το γέλιο μας τραγουδάμε, καλαμπούρι μεγάλο. Και φεύγω από τους τελευταίους γιατί μετά έχει καθάρισμα της πλατείας. Είναι ωραία εμπειρία να βοηθάς. Έχω ωραίες μνήμες από τότε, ήμασταν πιο δεμένοι. Όπως λέει και η ονομασία Αδελφότητα, έτσι και εμείς αδέρφια ενωμένα. Σήμερα δεν ξέρω τι έγινε και χάλασε έτσι. Την δίνουμε αλλού την διοργάνωση και δεν ερχόμαστε κοντά ο ένας με τον άλλον. Να σου πω ιστορίες από εκεί μέσα θα γελάς όλο το βράδυ. Ελπίζω τα παιδιά μου να συνεχίσουν να βοηθούν για να ζήσουν και αυτά την εμπειρία και να χτίσουν επαφές με τους χωριανούς. Να γίνουμε πάλι αδέρφια όπως τότε.»

ΕΡ.: «Σας συνδέει η Αδελφότητα με τους χωριανούς»;

ΑΠ.: «Ναι αν και δεν είναι μόνο αυτό που με συνδέει μαζί τους. Είναι και η συγγένεια, γιατί άλλοι είμαστε κοντινοί άλλοι πιο μακρινοί. Είναι επίσης και η επίσκεψη στο χωριό. Αλλά η Αδελφότητα σίγουρα μας συνδέει όταν είμαστε στην Αθήνα. Δεν έχουμε χρόνο να

βλεπόμαστε κάθε μέρα. Εεε εδώ έρχεται η Αδελφότητα και με τις εκδηλώσεις μας φέρνει πιο κοντά».

ΕΡ.: «Πιστεύετε ότι το ετήσιο πανηγύρι που διοργανώνει η Αδελφότητα βοηθά στην διαφύλαξη της ταυτότητας σας»;

ΑΠ.: «Εννοείται αυτό τι λες τώρα. Εάν δεν ήταν αυτό όχι Μπρασιώτες δεν θα υπήρχανε ούτε Μπράνια. Και δεν εννοώ μόνο στο θέμα ταμπέλας. Αλλά και στην Μπράνια ως χώρος, θα είχε γκρεμιστεί όλος. Με το πανηγύρι βγάζουμε λεφτά και κάνουμε έργα. Βέβαια πολύ σημαντικό είναι το πανηγύρι. Είναι ένα πανηγύρι πολύ οικογενειακό, στενό, παραδοσιακό. Γλεντάς και χορεύεις με την ψυχή σου. Στα άλλα χωριά λένε οι παρέες που χορεύουν χορό τώρα όχι όπως χορεύουν σε άλλα πανηγύρια με πεντακόσια και άτομα. Εδώ βγάζεις τα αποθηκευμένα σου και τα εσώψυχα σου πάνω στο χορό. Λένε λοιπόν αυτές οι παρέες που θα πάμε για να χορέψουμε; Στην Μπράνια θα πάμε. Δεν θα δεις πολύ κόσμο στο πανηγύρι μας αλλά θα δεις να το ζούνε. Διαφυλάσσει το ποιοι είμαστε, και όταν πάμε στα άλλα πανηγύρια βλέπουμε ποιοι είναι αυτοί και ποιοι είμαστε εμείς. Και πως δεν θέλουμε να είμαστε βέβαια».

ΕΡ.: «Εάν σταματήσει το πανηγύρι να γίνεται τι θα συμβεί στο χωριό»;

ΑΠ.: «Αααα καλά θα ερημώσουν τα πάντα εδώ. Θα γίνουν όλα συντρίμια, ακούγεται υπερβολικό αλλά έτσι είναι. Εμείς σαν χωριανοί θα αποξενωθούμε εντελώς. Θα χάσουμε τις μνήμες μας και το ποιοι είμαστε. Δεν θα ξέρουμε που πάμε. Και μην σου πω πολλοί έρχονται στο χωριό και για το πανηγύρι. Εεε εάν σταματήσει που δεν το εύχομαι θα σταματήσει και ο κόσμος να έρχεται. Θα ερημώσουμε και είναι κρίμα. Μπορεί να τσακωνόμαστε πολλές φορές αλλά είναι κρίμα να χαθούμε. Τα παιδιά μας σε αυτό το πανηγύρι χορέψαν, κάνανε τα πρώτα βήματα τους. Εμείς στο πανηγύρι κάναμε φιλίες δυνατές με συγχωριανούς. Κάναμε γλέντια αξέχαστα με μόνο ένα στόχο να μαζέψουμε λεφτά για το χωριό. Εεε δεν είναι κρίμα τόσες μνήμες να χαθούν και να μείνουν απλά σαν κάτι που το ζήσαμε κι έφυγε; Γιατί εάν σταματήσει θα τα λησμονήσουμε όλα και πήγαινε πίσω πάλι στην τσιμεντούπολη και ζήσε»;

ΕΡ.: «Νιώθετε ότι ταυτίζεστε με την Αδελφότητα»;

ΑΠ.: «Ναι το νιώθω αρκετά όπως σου είπα δεν είμαι από εδώ αλλά με έκανε η Αδελφότητα το χωριό, το σόι μου να αγαπήσω τον τόπο αυτό. Νιώθω Μπρασιώτισσα και χρωστάω στην Αδελφότητα πολλά. Όμως το ότι ταυτίζομαι μαζί της δεν σημαίνει ότι θα με κάνουν ότι θέλουν. Λέω ότι ταυτίζομαι επειδή το θέλω εγώ. Δε θα με κάνουν ότι θέλουν για να λέμε το σύκο σύκο και την σκάφη σκάφη».

ΕΡ.: «Ποια είναι τα έργα που έκανε στο χωριό»;

ΑΠ.: «Πάρα πολλά έκανε την εποχή που όλοι μας είχαν ξεχασμένους. Έφτιαξε το νερό, το ρεύμα, τους δρόμους. Έχω προλάβει για πολλά χρόνια το χωριό χωρίς νερό χωρίς ρεύμα χωρίς δρόμο. Σκέψου και με μικρά παιδιά και δεν είπα ποτέ γιατί ήρθα εδώ πέρα. Τα έργα έγιναν αργά όταν πλέον όλοι σχεδόν είχαν φύγει. Να εδώ το Κράτος με το να μην κάνει έργα τους έδιωξε και τους ανάγκασε να φύγουν για την Αθήνα. Τι άλλο έκανε αααα την εκκλησία την καινούργια. Εάν και πολλά λεφτά έβαλε ο επίτροπος που ήταν χρόνια εκεί χωρίς να πει θέλω τα λεφτά μου πίσω. Επίσης έκαναν ανακαίνιση στο παλαιό σχολείο. Έφτιαξαν και πλατεία και παιδική χαρά μπροστά και πίσω από το σχολείο. Σκέψου τα παιδάκια τώρα που έρχονται στο χωριό παίζουν σε αυτή και μας έχει σώσει. Το αστείο ότι νεότερη έτρεχα με τον άνδρα μου και τώρα τρέχω στην παιδική χαρά με τα εγγόνια μου».

ΕΡ.: «Συνεχίζει και σήμερα να κάνει έργο»;

ΑΠ.: «Δεν μπορώ να πω ότι δεν κάνει αλλά δεν κάνει μεγάλα έργα όπως παλαιότερα. Άνοιξε το δρόμο προς τον Μύλο βέβαια με την βοήθεια του Δήμου. Έκαναν και μια μικρή ανακαίνιση στο καφενείο. Επίσης φτιάξανε το παγκάκι στην μνήμη μιας συγχωριανής μας που ζούσε μόνιμα στο χωριό και ήταν η τελευταία βοσκός του χωριού. Πέθανε γύρω στα εξήντα με εξήντα πέντε νομίζω. Ο θεός να την αναπαύσει. Άλλα έργα να σκεφτώ; Ξέρεις τώρα με την κρίση έχουν στενέψει τα πράγματα και δεν έχουμε λεφτά. Όταν ο άλλος δίνει πέντε με δέκα ευρώ πώς να μαζέψεις λεφτά για να κάνεις έργα; Εύχομαι τα πράγματα να αλλάξουν για εσάς τους νέους».

ΕΡ.: «Διαφωνείτε σε ενέργειες της Αδελφότητας και αν ναι θα σταματούσατε την να συμμετέχετε»;

ΑΠ.: «Καλά αστό αυτό διαφωνώ σε πάρα πολλά όπως και διαφωνούσα και παλαιότερα. Όμως δεν θα σταματήσω να συμμετέχω στην Αδελφότητα. Είμαι εκεί να πω την γνώμη και εάν με ακούσουν καλώς εάν όχι δεν μπορώ να κάνω κάτι. Ποτέ μα ποτέ δεν θα πω δεν έχω επαφές. Εγώ θα μένω μέλος θα συμμετέχω και δεν θα κλείσω ποτέ την πόρτα μου στην Αδελφότητα. Και ας μην μου αρέσουν κάποια πράγματα εδώ θα μένω να τα σχολιάζω. Γιατί εάν δεν τους βάλουμε και χέρι πως θα μπουν στον ίδιο δρόμο; Είναι νέα παιδιά χωρίς πείρα και κάνουν λάθη εεε εμείς πρέπει να τους λέμε τι να κάνουν. Βέβαια αυτή την περίοδο διαφωνώ περισσότερο μαζί τους γιατί κάνουν πράγματα από το κεφάλι τους. Για παράδειγμα ξέρω ότι έφυγε το 2016 εεε το Φεβρουάριο του 2017 έπρεπε να κάνουν εκλογές γιατί τελείωσε η θητεία τους και έφυγε μέλος. Εεε αυτοί όχι μόνο δεν έκαναν εκλογές συνεχίζουν με τέσσερα μέλη κι δεν έκαναν ούτε

δημόσιο συμβούλιο το καλοκαίρι στο χωριό. Αλλά είχανε την απαίτηση όταν με πήραν το Σεπτέμβριο να ζητούν πενήντα ευρώ για να φτιάξουμε το νερό. Να αυτά δεν μου αρέσουνε εμένα τα θεωρώ φασιστικά. Τι είναι καμία βασιλική οικογένεια και μένουν εκεί; Μακάρι να βρουν όρεξη και άλλα νέα παιδιά ώστε να συμμετέχουν και να φεύγουν όσοι δεν κάνουν καλή δουλειά και δεν τρέχουν για το χωριό».

ΕΡ.: «Πιστεύετε ότι είναι σημαντική η ύπαρξη της Αδελφότητας»;

ΑΠ.: «Μα και βέβαια είναι μας ενώνει για πάντα. Το αίμα φεύγει η Αδελφότητα θα μείνει. Ξέρεις τα εγγόνια μου με τα δικά σου για παράδειγμα δεν θα έχουν καμία συγγένεια. Εεε μόνο η Αδελφότητα θα τους κρατά μαζί. Βοηθά στο να φτιάξουμε καινούργια πράγματα να συντηρήσουμε τα παλιά που τα έκαναν με κόπο. Επίσης μένουν κάποια άτομα ακόμα εκεί κάνει έργα η Αδελφότητα για να τους κρατήσεις ακόμα ζωντανούς. Και είναι ψυχολογικό το θέμα σκέψου να ξέρεις ότι έχεις κάποιον που θα φροντίζει για εσένα και σε σκέφτεται και διεκδικεί πράγματα. Θα σβήσει το χωριό μια για πάντα εάν δεν υπάρξει η Αδελφότητα. Εγώ σκέψου μιλάω στα εγγόνια μου για αυτή και πάντα μου λένε πες μας ιστορίες από το πανηγύρι».

ΕΡ.: «Πιστεύετε ότι οι νύφες βοήθησαν στο χωριό»;

ΑΠ.: «Όταν ήρθα εγώ και με τον καιρό ήρθανε και άλλες νύφες κατάλαβα ότι το αγαπήσαμε εμείς περισσότερο από τις ντόπιες. Δεν τους ένοιαζε τόσο, εμείς το καθαρίσαμε εμείς το φτιάξαμε. Το λατρέψαμε πραγματικά και εμείς σκέψου ζούσαμε στην Αθήνα ξέραμε τις διαφορές που είχε το χωριό με την πόλη. Αλλά το αγαπήσαμε και βοηθήσαμε όσο μπορούσαμε. Βέβαια πλέον και εμείς Μπρανιώτισσες είμαστε. Ας έρθει να μου πει κάνεις το αντίθετο. Είμαστε πάντα μέσα και ο λόγος μας περνάει στα ανοιχτά συμβούλια αν και δεν βάζουμε ποτέ».

ΕΡ.: «Γιατί δεν βάζετε»;

ΑΠ.: «Εντάξει βάζουν οι άνδρες μας. Εμείς βοηθάμε εκεί που πρέπει. Τα ξέρουν μωρέ καλύτερα από εμάς τα έξω. Εμείς βοηθάμε σε αυτά που ξέρουμε καλύτερα στην κουζίνα και στον καθαρισμό. Όμως πάντα ακούγεται η φωνή μου και οι ιδέες μας εεε δεν είναι λίγο. Σκέψου πέρυσι που έκαναν συμβούλιο είπαμε την γνώμη μας και μας άκουσαν όλοι. Κάνεις δεν μας κορόιδεψε ποτέ ή ποτέ δεν μας είπε δεν ξέρετε τι λέτε. Εεεε για εμένα είναι πολύ αυτό».

Αγάπη

ΕΡ.: «Ποιος είναι ο λόγος που δημιουργήθηκε η Αδελφότητα»;

ΑΠ.: «Πιστεύω ότι δημιουργήθηκε για βοηθήσει όσους είχαν πάει στην Αθήνα. Ξέρεις να κρατήσουν επαφή μεταξύ γιατί από την πολύ δουλειά τρελαινότουσαν. Επίσης βοηθούσε οικονομικά όπως έχω μάθει, ξέρεις ο ένας γνώριζε στον άλλον κόσμο. Βέβαια αυτό γινόταν κι χωρίς την Αδελφότητα. Αλλά όπως λέει και η λέξη είμαστε αδέρφια. Πολλά αδέρφια δεν μεγάλωναν μαζί, ο ένας στο σπίτι ενός μπάρμπα ο άλλος σε μιας άλλης θείας. Ξέρεις για να μην είμαστε βάρος. Και έτσι πολλές φορές έβλεπες σε πίτα τον αδελφό σου. Ξέρω άτομο που γνώρισε τον αδελφό του την μέρα που πέθανε η μάνα τους. Ο ένας ζούσε στην Αθήνα ο άλλος στο χωριό. Εεε όταν ήρθε στην Αθήνα ο μικρός πολύ δουλειά είχε πέσει. Και έρχεται μια μέρα ένα μπουλούκι ήταν η Αδελφότητα και ο αδελφός του, χαρά αυτός που βλέπει χωριανούς και του λένε για την μάνα του. Ήταν γλυκόπικρη συνάντηση».

ΕΡ.: «Πιστεύετε ότι η Αδελφότητα βοήθησε τους συγχωριανούς που έφτασαν στην Αθήνα και εάν ναι με ποιους τρόπους»;

ΑΠ.: «Βέβαια οικονομικά, τους έβρισκε δουλείες και σπίτια. Τους μάθανε την δουλειά με το να τους βάλει στους φούρνο τους. Επίσης τους στήριζε ψυχικά τους θύμιζε το ποιοι είναι και από πού. Όλοι περνούσαν την ίδια φάση και έπρεπε κάπου να στηριχτούν αλλιώς θα τους είχε εξαφανίσει η τσιμεντούπολη. Θα έχαναν την ταυτότητα τους, άνθρωπος που δεν ξέρει ποιός είναι ένα μηδενικό. Πολλές φορές με την παρουσία της τους θύμιζε ότι είχανε χωριό συγγενείς σπίτια και έτσι έπαιρναν κουράγιο. Έβγαζαν λεφτά και ζούσαν ανθρώπινα».

ΕΡ.: «Πως δέχτηκαν οι χωριανοί την δημιουργία της Αδελφότητας»;

ΑΠ.: «Αυτό δεν το ξέρω αλλά προφανώς καλά. Ήξεραν ότι δεν θα χαθούν τα παιδιά τους θα τους προσέχουν μέσα εκεί. Βέβαια σίγουρα κάποιιοι θα είπανε τι είναι αυτά τα νέα έθιμα από την Πρωτεύουσα και το είδαν κάπως με στραβό μάτι. Αλλά όλοι εκεί καταλήξαμε δυστυχώς και η Αδελφότητα ήταν σωτήρια».

ΕΡ.: «Έχετε υπάρξει μέλος στο διοικητικό συμβουλίου»;

ΑΠ.: «Όχι αλλά ο σύζυγος ήτανε μέσα σε όλα όπως και τα παιδιά μου».

ΕΡ.: «Το επιλέξαν ή το πρότεινε κάποιος χωριανός»;

ΑΠ.: «Δεν ξέρω ακριβώς αλλά νομίζω είδαν ότι πρέπει να βοηθήσουν εεε το πήραν απόφαση και μπήκανε».

ΕΡ.: «Εσείς και η οικογένεια σας συμμετέχετε στις δράσεις της Αδελφότητας»;

ΑΠ.: «Ναι βεβαίως παλαιότερα που κάναμε χορούς στην Αθήνα πήγαινα. Τώρα κάθε καλοκαίρι είμαι κάτω. Αν και στένεψαν τα πράγματα με την κρίση. Πολλές φορές δεν πάω γιατί δεν βγαίνω όπως παλιά που έκανα χαμό. Τι να δώσω τώρα δυο ευρώ και αυτά μέσα μου θα τα κλαίω. Ξέρω δεν ακούγεται καλό αλλά εδώ μας έφτασαν. Έχω όμως να το λέω περνούσαμε καλά και τα Χριστούγεννα και σε πίτες και το καλοκαίρι στο διήμερο πανηγύρι. Παρέα είχαμε κρασί, είχαμε κλαρίνο, τα είχαμε όλα».

ΕΡ.: «Η συμμετοχή σας κάνει να νιώθετε πιο κοντά με το τόπο καταγωγής σας»;

ΑΠ.: «Και ναι και όχι. Σίγουρα εάν δεν πήγαινα στις εκδηλώσεις δεν θα έβλεπα τους χωριανούς και θα μου έλειπε παραπάνω το χωριό. Δεν το ξεχνώ όσο βλέπω χωριανούς το έχω μέσα στην καρδιά μου. Όμως και τώρα που δεν συμμετέχω πάλι δεν το ξεχνώ. Δεν ξεχνώ τους μόχθους μας, τις δυσκολίες τα έχω πάντα μαζί μου και πηγαίνω σε τούτη την ζωή. Αλλά πηγαίνω στο χωριό εεεε αυτό είναι σημαντικό. Άλλοι που δεν πάνε δεν συμμετέχουν δεν ξέρουν τι σημαίνει το χωριό. Γίνανε Αθηναίοι Αθηναίοι. Και τα παιδιά μας έγιναν αλλά δεν ξεχνούν ποτέ το χωριό πρώτα Μπραγιώτες-Ηπειρώτες και μετά Αθηναίοι».

ΕΡ.: «Πιστεύετε ότι αυξάνεται ή μειώνεται η συμμετοχή των χωριανών και γιατί»;

ΑΠ.: «Μειώνεται η συμμετοχή λόγω της κρίσης. Δεν έχουμε λεφτά και δεν πάμε πολλές φορές. Όταν είχαμε πολλά τα ρίχναμε όλα στα κλαρίνα, όλα στην Αδελφότητα. Και η Αδελφότητα το ξέρει αυτό και για αυτό δεν πιέζει τρομερά πολλές φορές τους συγχωριανούς».

ΕΡ.: «Βοηθάτε στην διοργάνωση του πανηγυριού»;

ΑΠ.: «Τώρα όχι και τόσο συχνά γιατί έχω μεγαλώσει. Αλλά έχω πλύνει εγώ πιάτα έχω καθαρίσει κρεμμύδια ουυυ ούτε που θυμάμαι πόσα».

ΕΡ.: «Σας συνδέει η Αδελφότητα με τους χωριανούς»;

ΑΠ.: «Με συνδέει ναι όπως και την οικογένεια μου. Μεγάλα βάσανα πέρασαν οι χωριανοί μόνο μέσα από την Αδελφότητα είδαν κάτι θετικό. Ήταν μια σύνδεση με το χωριό η Αδελφότητα όταν δεν μπορούσαν να πάνε στο χωριό. Κάποιοι που δεν έρχονται στο χωριό ξέρεις πόσο τους βοήθησε η Αδελφότητα να ανταμώνονται με τους άλλους χωριανούς; Εμένα πάντως με συνδέει».

ΕΡ.: «Πιστεύετε ότι το ετήσιο πανηγύρι που διοργανώνει η Αδελφότητα βοηθά στην διαφύλαξη της ταυτότητας σας»;

ΑΠ.: «Βοηθά βοηθά γιατί όταν κάνουμε αυτό το οικογενειακό πανηγύρι μας βλέπουμε τον Εαυτό μας. Είμαστε εμείς και εμείς εκείνη την νύχτα ενωμένοι. Εεε αυτή η ένωση μας θυμίζει τα πρώτα χρόνια, που οι χωριανοί ήταν μια γροθιά ενωμένοι. Πάνε στην Λεπτοκαρυά να δεις πανηγύρι με πεντακόσια άτομα στην πίστα, εεε ούτε ένα λάθος στο χορό δεν μπορείς να κάνεις από το κόσμο. Αυτοί είναι σκορποχώρι, εμείς μια οικογένεια. Που μπορεί να τσακώνετε αλλά στο τέλος της μέρας τα βρίσκουν πάντα».

ΕΡ.: «Εάν σταματήσει το πανηγύρι να γίνεται τι θα συμβεί στο χωριό»;

ΑΠ.: «Θα έρθει η καταστροφή του Νώε. Ακούγεται περίεργο».

ΕΡ.: «Νιώθετε ότι ταυτίζεστε με την Αδελφότητα»;

ΑΠ.: «Φυσικά το νιώθω αυτό είμαι μέρος της Αδελφότητας και είναι μέρος δικό μου εξίσου. Δεν ξέρω τι θα γινόταν το χωριό μας χωρίς αυτήν. Βασικά δεν θα υπήρχαμε εμείς θα ήμασταν απλά κάποια άτομα που κάποτε ζούσαν στο ίδιο χωριό. Θα γινόμασταν ένα με την Αθήνα».

ΕΡ.: «Ποια είναι τα έργα που έκανε στο χωριό»;

ΑΠ.: «Εεε ήσυχο και ωραίο, γραφικό, το λάτρεψα παρόλο που δεν είχε ρεύμα, όχι ψέματα ρεύμα είχε, δεν είχαμε νερό στο χωριό. Έλειπαν έργα βασικά που δεν κάναμε χωρίς αυτά. Εμείς που ζούσαμε στην Αθήνα αυτοί που έπρεπε να ζήσουν εδώ όλο το χρόνο φαντάσου. Όλη η διατροφή τους πχ. είχε καθαριστεί με συγκεκριμένο τρόπο καθώς δεν είχαν ρεύμα. Όταν ήρθε τους βοήθησε κάπως. Το νερό έλλειπε, ο δρόμος ήταν χάλια. Έτσι ήρθε η Αδελφότητα και τα έκανε με μεγάλο κόπο. Έφτιαξε το σχολείο και το έκανε πολιτιστικό κέντρο. Έφτιαξε τις πλατείες με την κούνια. Ωραία έργα».

ΕΡ.: «Συνεχίζει και σήμερα να κάνει έργο»;

ΑΠ.: «Αμέ κάνει και καλά να είμαστε όλοι να δίνουμε λεφτά και να κάνουμε έργα που μας μονοιάζουν και μας φέρνουν κοντά. Άνοιξαν το δρόμο από το Σανό μέχρι το Μύλο ξέρεις μέσα από το δάσος. Έφτιαξαν το παγκάκι της Ουράνιας, κάνουν ανακαινίσεις όπου μπορούν».

ΕΡ.: «Διαφωνείτε σε ενέργειες της Αδελφότητας και αν ναι θα σταματούσατε την να συμμετέχετε»;

ΑΠ.: «Εεεε δεν είναι λόγος για να μην συμμετέχω στην Αδελφότητα ότι και να γίνει εκεί θα είμαι. Διαφωνώ με την όλη κατάσταση που έγινε με το καφενείο αλλά κύκλος είναι και γυρίζει τα πράγματα θα φτιάξουν».

ΕΡ.: «Πιστεύετε ότι είναι σημαντική η ύπαρξη της Αδελφότητας»;

ΑΠ.: «Προφανώς είναι γιατί θα χαθούμε μια ωραία μέρα και θα μείνουν μόνο αναμνήσεις χωρίς να μπορούμε να κάνουμε κάτι. Θα γίνουμε πιο ξένοι και από τους ξένους».

ΕΡ.: «Λένε ότι βοηθήσανε οι γυναίκες στο χωριό ισχύει»;

ΑΠ.: «Αν ισχύει; Χωρίς εμάς δεν θα κάνανε χωριό. Δεν θα πήγαινε μπροστά το χωριό. Κάναμε οικογένειες με την βοήθεια του θεού τους περάσαμε την αγάπη για το χωριό. Ήμασταν δίπλα στους άνδρες μας και πάντα μπροστά. Στηρίζαμε κάθε απόφαση τους και πάντα βοηθούσαμε. Είχανε όραμα και εμείς το είδαμε και για αυτό βοηθήσαμε. Βγήκαμε μπροστά και θα το δεις και εσύ μαζί κάναμε ότι υπάρχει εδώ».

Παρασκευή

ΕΡ.: «Ποιος είναι ο λόγος που δημιουργήθηκε η Αδελφότητα το 1929»;

ΑΠ.: «Ο πατέρας μου είχε πει ότι έγινε με το σκεπτικό της βοήθειας. Θέλανε να βοηθήσουνε τους χωριανούς που ξενιτεύονταν και ερχόντουσαν στην Αθήνα. Περνούσαν τρομερές καταστάσεις και έπρεπε κάποιον να έχουν δίπλα τους. Εεε η Αδελφότητα τους στηρίζε. Επίσης την έκαναν για να ανταμώνονται και στην Αθήνα πιο συχνά. Θέλανε να έχουν επαφές το πρώτο καιρό με χωριανούς που ήταν σχεδόν όλοι συγγενείς τότες. Αυτούς τους λόγους ξέρω. Μπορεί να είναι και άλλοι αλλά εσύ σίγουρα θα τους ξέρεις καλύτερα».

ΕΡ.: «Πιστεύετε ότι η Αδελφότητα βοήθησε τους συγχωριανούς που έφτασαν στην Αθήνα και εάν ναι με ποιους τρόπους»;

ΑΠ.: «Βοήθησαν όπως όλοι οι Ηπειρώτες. Ο τόπος μας βγάζει ευεργέτες φουρνάρηδες και χτίστες. Τι νομίζεις η Αθήνα όλη πως έγινε; Έχουμε την φιλοξενία στο αίμα μας. Εεε έτσι και πολλοί χωριανοί που ήτανε μέλη της Αδελφότητας φιλοξενήσαν πολλούς τότες. Και όχι μόνο από την Μπράνια αλλά και από άλλα χωριά. Εμένα ο πατέρας μου έβαλε στο σπίτι πολλούς Ηπειρώτες. Τους έδωσε στέγη, τροφή δουλειά. Έτσι είμαστε πάντα βοηθάμε. Και δεν μας βοηθήσανε άλλοι πέρα από τους Ηπειρώτες».

ΕΡ.: «Πως δέχτηκαν οι χωριανοί την δημιουργία της Αδελφότητας»;

ΑΠ.: «Καλά αρκετά σίγουρα το είδανε σαν καλή πράξη. Ξέρανε ότι τα καμάρια τους θα είναι καλά και θα βρούνε δουλειά. Νοιαζόντουσαν τα παιδιά τους και δεν μπορούσαν να τα βλέπουν σε τέτοια χάλια. Εεε όταν φτιάχτηκε η Αδελφότητα είδαν ότι είναι σε καλά χέρια και δεν θα ξεχάσουν και το χωριό. Μου έλεγε μια θεία μου ότι περίμενε τον γιο της πως και πως

είχε να τον δει καιρό και φοβόταν μην και δεν ξανά 'ρθει. Εεε η Αδελφότητα ήταν πάντα εκεί να τους θυμίζει την καταγωγή τους. Τους θύμιζε την ταυτότητα τους. Και από ότι βλέπεις μετά από τόσα χρόνια είμαστε ακόμα εδώ. Εντάξει θα μου πεις γιατί δεν μένεις εκεί; Λίγο να ξεπεταχτούνε τα εγγόνια και φεύγω για την Μπράνια. Τόσα χρόνια τι το φτιάχναμε το σπίτι μας; Θα το δεις σε όλους τους χωριανούς όπως και στους γονείς σου, βάζουμε τα λεφτά μας στα σπίτια αυτά ενώ θα μπορούσαμε να τα βάλουμε κάπου αλλού. Όχι εμείς εδώ επιμένουμε και κρατάμε ζωντανά τα σπίτια που έφταιζαν οι δικοί μας. Εεε η Αδελφότητα μας βοήθησε να μην ξεχάσουμε τα παλιά μας, τους δικούς μας».

ΕΡ.: «Έχετε υπάρξει μέλος στο διοικητικό συμβουλίου»;

ΑΠ.: «Εγώ ποτέ συγγενείς μου ναι είχανε μπει. Τους αρέσαν τα κοινά και είπανε να μούνε. Θυσία μεγάλη για εμένα καθώς χαλούσαν πολύ χρόνο. Πηγαίνανε με τα αμάξια τους στους χωριανούς να μοιράσουνε προσκλήσεις ή ημερολόγια. Συναντούσαν σπουδαία πρόσωπα μήπως τους δώσουνε κάνα κονδύλι».

ΕΡ.: «Εσείς και η οικογένεια σας συμμετέχετε στις δράσεις της Αδελφότητας»;

ΑΠ.: «Πήγαινα στο χορό για να δω τους συγγενείς, να χορέψω. Ήταν ο συνδυετικός κρίκος με την Αθήνα μου άρεσε τρομερά. Σε κάθε εκδήλωση πήγαινα και τα παιδιά μου. Εεε ήλπιζα ότι θα πάρουν και άτομο από το χωριό αλλά που. Και εσύ Αναστασία να πηγαίνεις μπορεί να βρεις κάνα γαμπρό είτε Μπρανιώτη είτε από κάπου κοντά. Ο χορός στα πανηγύρια για αυτά είναι για να βρεθεί γαμπρός ή νύφη. Πηγαίνω και στις εκδρομές, κάνει ωραίες εκδρομές. Όλοι η οικογένεια πάμε στις δράσεις. Ο χορός μου αρέσει που κάναμε μου άρεσε. Γιατί εγώ χορεύω πολύ και πίνουμε τρώμε τα λέμε με τους χωριανούς. Είναι ξεχωριστές ημέρες της χρονιάς. Γιατί εντάξει βλέπουμε σε κηδείες τους χωριανούς τι να κάτσεις να πεις; Εεε σε ότι κάνει η Αδελφότητα περνάμε καλά. Τα πρώτα χρόνια όταν γνώριζα την Αδελφότητα ήταν μια χαρούμενη για εμένα δραστηριότητα. Και κάθε φορά που σκέφτομαι τα πανηγύρια αγαλλιάζει η ψυχούλα μου».

ΕΡ.: «Η συμμετοχή σας κάνει να νιώθετε πιο κοντά με το τόπο καταγωγής σας»;

ΑΠ.: «Ωωωχ ναι έχω κάτι αναμνήσεις από πανηγύρια, από πίτες από εκδρομές που νιώθω διπλά στο χωριό και είναι μακριά. Και να πηγαίνω βέβαια είναι αρκετά σημαντικό. Ήμουν στην Αθήνα σε ένα μνημόσυνο και άκουγα έναν χωριανό που έχει να πατήσει εδώ και δεκαπέντε χρόνια είχε να έρθει πριν από αυτά αλλά τόσα δεν συμμετέχει ποτέ στην Αδελφότητα και έλεγε ότι ταυτίζετε με το χωριό μας και νιώθει σαν να μην πέρασε μια μέρα. Εεεε συγνώμη κιόλας

ακούμε χαζά. Έχεις απομακρυνθεί από το χωριό από όλες τις απόψεις πως θεωρείς τον Εαυτό σου χωριανό»;

ΕΡ.: «Πιστεύετε ότι αυξάνεται ή μειώνεται η συμμετοχή των χωριανών και γιατί»;

ΑΠ.: «Μειώνεται μωρέ η συμμετοχή και δεν ξέρω τι φταίει. Εσύ που είσαι μορφωμένη να μας πεις να μάθουμε και εμείς τους λόγους που παρατάνε το χωριό τους. Το παρατάνε τώρα όμως το χωριό. Και λέω το παρατάνε γιατί με το να μην συμμετέχεις δεν μαζεύει η Αδελφότητα λεφτά έτσι δεν γίνονται έργα. Εεε με το να μην γίνουν έργα το χωριό ερημώνει και ρημάζει».

ΕΡ.: «Βοηθάτε στην διοργάνωση του πανηγυριού»;

ΑΠ.: «Αν έχω βοηθήσει λέει; Χρόνια και χρόνια βοηθάω. Μα να κόβω σαλάτες, μα να καθαρίζω, ότι θες κάνουμε εμείς οι γυναίκες εκείνο το βράδυ. Έχω να σου πω ιστορίες που θα σε κάνουν να γελάσεις. Γιατί μπορεί να είχαμε πολύ αρκετό τρέξιμο αλλά είχαμε πολύ γέλιο. Κάναμε κάτι χωρατά άλλο πράγμα. Τρομερές ιστορίες που τις θυμάμαι και συγκινούμε πολλές φορές. Με θυμάμαι νέα με τα παιδιά μου, με τις φίλες μου και συγχωριανές. Αχχχ όμορφες στιγμές που δεν θα ξανά έρθουν. Δυστυχώς και εγώ μεγαλώνω και δεν μπορώ να βοηθήσω και οι φίλες μου μεγαλώνουν και οι άνδρες μας. Μένουν όμορφες όμως αναμνήσεις για μια εποχή δυναμική που παλεύαμε για να βοηθήσουμε αυτό το φτωχό αλλά καλό και όμορφο χωριό».

ΕΡ.: «Σας συνδέει η Αδελφότητα με τους χωριανούς»;

ΑΠ.: «Εννοείται χτίσαμε καλές φιλίες, η Αδελφότητα μας έκανε έτσι. Και σκέψου σήμερα τα παιδιά μας έγιναν φίλοι μέσα την Αδελφότητα. Και βγαίνουν και εκτός Αδελφότητας. Είναι μεγάλο κατόρθωμα αυτό για εμάς τους ξεριζωμένους».

ΕΡ.: «Πιστεύετε ότι το ετήσιο πανηγύρι που διοργανώνει η Αδελφότητα βοηθά στην διαφύλαξη της ταυτότητας σας»;

ΑΠ.: «Πολύ ναι μένουμε αυθεντικοί. Όσοι βέβαια μπορούμε γιατί η Αθήνα μας άλλαξε. Τα παιδιά μας γεννήθηκαν στην Αθήνα, τα εγγόνια μας επίσης και διατηρούν ακόμη αυτή την ταυτότητα. Ο εγγονός μου στα 3 του όταν τον ρωτούσες πως τον λένε σου έλεγε το ονοματεπώνυμο και ότι είναι από το χωριό. Το γλυκό μου πανέξυπνο εεεε και αγαπά το χωριό. Μου λέει γιαγιά ποτέ θα πάμε στην Μπράνια, θέλω να δω τους φίλους μου πρέπει να παίξουμε στις κούνιες πρέπει να φτιάξουμε τα τραπέζια για το πανηγύρι. Εεεε βλέπεις πόσο μέσα μας είναι το πανηγύρι; Ειδικά το βράδυ του πανηγυριού τρελαίνετε να λέει θέλω να βάλω το ωραίο μου πουκάμισο για το πανηγύρι»;

ΕΡ.: «Εάν σταματήσει το πανηγύρι να γίνεται τι θα συμβεί στο χωριό»;

ΑΠ.: «Αχχχ δεν θα μου αρέσει καθόλου αυτό. Τι χωριό θα είμαστε; Ένα χωριό πραγματικά χωρίς ταυτότητα. Γιατί δεν θα μας χαρακτηρίζει τίποτα προς τα έξω. Αλλά και εμείς δεν θα ταυτιζόμαστε με κάτι. Δεν έχουμε κάτι που να μας ξεχωρίζει από τους Αθηναίους. Βλέπεις εδώ στην Αθήνα δεν κάνουν τίποτα. Και εάν κάνουν αμέσως οι «πρωτευουσιάνοι» μας λένε Βλάχους. Πάντως εάν γίνει κάτι τέτοιο εγώ θα μπω μπροστά και θα κάνω τα πάντα για να μην συμβεί».

ΕΡ.: «Νιώθετε ότι ταυτίζεστε με την Αδελφότητα»;

ΑΠ.: «Εεεε βέβαια είμαι περήφανη που είχα την τύχη να γεννηθώ με τέτοια καταγωγή και που η Αδελφότητα μου είναι δραστήρια. Όλες μου οι μνήμες είναι από γιορτές της Αδελφότητας. Όλοι λέμε για αυτή και δεν την λησμονούμε. Μου λείπει όταν δεν πάω σε γιορτές της Αδελφότητας, είναι η ασφάλεια μου».

ΕΡ.: «Ποια είναι τα έργα που έκανε στο χωριό»;

ΑΠ.: «Κάτσε κρατά τώρα στο μυαλό σου τι έργα έγιναν. Λοιπόν έφτιαξαν το δρόμο και τον μέσα και τον έξω. Έφεραν το νερό, που ήταν σημαντικό, δεν αντέχαμε άλλο να φέρνουμε από την βρύση. Έφτιαξαν την νέα εκκλησία αλλά και ένας χωριανός μας έβαλε πολλά λεφτά εκεί χωρίς να περιμένει ένα ευχαριστώ. Κάνανε ανακαίνιση του παλιού σχολείου. Εκεί έφτιαξαν και την νέα πλατεία μαζί με τις κούνιες για τα μικρά. Έφτιαξαν την πρώτη πλατεία πάνω στο Σανό μαζί με το καφενείο που πάμε για την πορτοκαλάδα μας, το τσιπουράκι μας. Νομίζω αυτά έκαναν οι παλιοί».

ΕΡ.: «Συνεχίζει και σήμερα να κάνει έργο»;

ΑΠ.: «Εεεε ναι τι μας πέρασες; Έργα σοβαρά και εκεί αλλά στο μετρό που φτάνουν οι τσέπες μας. Όπως πχ. το παγκάκι της Ουράνιας. Άλλο τώρα δεν θυμάμαι αλλά κάνουν και αυτοί».

ΕΡ.: «Διαφωνείτε σε ενέργειες της Αδελφότητας και αν ναι θα σταματούσατε την να συμμετέχετε»;

ΑΠ.: «Εεε και να διαφωνώ νερό και αλάτι. Εάν γίνει κάτι θα τους το πω αλλά δεν σταματάω τις παρτίδες. Τραβάει χρόνια αυτή η κολόνα ξέρεις. Παντού θα πηγαίνω αλλά εάν υπάρχει θέμα θα τους το πω».

ΕΡ.: «Πιστεύετε ότι είναι σημαντική η ύπαρξη της Αδελφότητας»;

ΑΠ.: «Η Αδελφότητα υπάρχει για να βοηθάει τον κόσμο τους μονίμους που αντέχουν ακόμα εκεί. Δεν ξεχνάμε από πού ήρθαμε και τι κάνουμε. Πιστεύω ότι είναι σημαντικότερη η ύπαρξη της ειδικά σε τέτοιους καιρούς που δεν δίνουν δεκαράκι οι κυβερνήσεις».

Στεφανία

ΕΡ.: «Ποιος είναι ο λόγος που δημιουργήθηκε η Αδελφότητα το 1929»;

ΑΠ.: «Ο λόγος θα είναι η φτώχεια των χωριανών. Την είδανε και καταλάβανε ότι πρέπει κάτι να κάνουν για τους δικούς τους. Γιατί ο τόπος αυτός είναι φτωχός αλλά όμορφος και κανείς ποτέ δεν τον ήθελε από τους πάνω. Θα σου πω ότι έγιναν κιάλας για να μην χάσουν επαφή με το χωριό.»

ΕΡ.: «Πιστεύετε ότι η Αδελφότητα βοήθησε τους συγχωριανούς που έφτασαν στην Αθήνα και εάν ναι με ποιους τρόπους»;

ΑΠ.: «Δεν το ξέρω αυτό, φαντάζομαι πως ναι έτσι έγινε».

ΕΡ.: «Πως δέχτηκαν οι χωριανοί την δημιουργία της Αδελφότητας»;

ΑΠ.: «Καλά το δέχτηκαν νομίζω. Δεν τα ξέρω αυτά αλλά όλοι από αυτούς πεθάνανε πώς να τα μάθεις»;

ΕΡ.: «Έχετε υπάρξει μέλος στο διοικητικό συμβουλίου»;

ΑΠ.: «Όχι δεν έχω βάλει εγώ ποτέ. Σπάνια βάζουν γυναίκες. Βάζουνε αυτές που έχουν μεγαλύτερο θάρρος. Αλλά εμένα είχε μπει ο άνδρας μου και ο πεθερός μου γιατί να μπω εγώ δεν λέει».

ΕΡ.: «Το επιλέξαν ή τους το πρότεινε κάποιος χωριανός»;

ΑΠ.: «Αααα δεν το ξέρω αλλά μπορώ να φανταστώ ότι το διάλεξαν γιατί όλοι ξέρουν ότι πρέπει να τρέξουν. Εεε αποφασίσανε να τρέξουν και πολλοί κουρασμένοι από τις δουλειές τους, αλλά το ήθελαν».

ΕΡ.: «Εσείς και η οικογένεια σας συμμετέχετε στις δράσεις της Αδελφότητας»;

ΑΠ.: «Ναι πηγαίναμε σε όλες και των Χριστουγέννων και στις εκδρομές. Μας άρεσε γιατί βλέπαμε κόσμο, περνούσαμε καλά δίναμε λεφτά και στην Αδελφότητα για να κάνει έργα και οπότε όλοι μας περνούσαμε τελεία. Ήταν ωραία χρόνια, τότε που ήμασταν πιο νέοι και

γλεντούσαμε, ανταμωνόμασταν με τους δικούς μας. Ήταν καλά τότε και τα παιδιά μας έκαναν παρέα με παιδιά χωριανών. Αχχχ ωραίες εκδηλώσεις κάναμε».

ΕΡ.: «Η συμμετοχή σας κάνει να νιώθετε πιο κοντά με το τόπο καταγωγής σας»;

ΑΠ.: «Με έκανε καλύτερα να λες. Σήμερα νιώθω πιο μακριά από ποτέ. Πηγαίνω σε όλες τις εκδηλώσεις γιατί δεν μπορώ είναι ο Εαυτός μου η Αδελφότητα αλλά δεν μπορώ στεναχωριέμαι. Μας έχουν ξεχάσει εμάς πάνω εντελώς. Δεν λέω ότι φταίνε τα συγκεκριμένα μέλη που είναι τώρα. Γενικώς η Αδελφότητα με στεναχώρησε. Πώς να νιώθω κοντά. Την αγαπώ αλλά περνάμε δύσκολα».

ΕΡ.: «Πιστεύετε ότι αυξάνεται ή μειώνεται η συμμετοχή των χωριανών και γιατί»;

ΑΠ.: «Μειώνεται, φυσικά γιατί έχουμε χωριστεί σε άτομα που συμμετέχουν και που όχι. Είναι τώρα ωραίο πράγμα να περπατάς και να μην σου λένε καλημέρα; Γινόμαστε ξένοι και φοβάμαι πολύ. Αλλά κάποιος μπήκαν ανάμεσα στην Αδελφότητα και είχαν συμφέροντα μας έβαλαν ζιζάνια».

ΕΡ.: «Βοηθάτε στην διοργάνωση του πανηγυριού»;

ΑΠ.: «Εγώ αν βοηθάω; Πάντα μα πάντα. Σε όλα μέσα τι θες μαγείρεμα μέσα, τι θες καθάρισμα μέσα. Είναι και κάποιες που δεν ήρθαν ποτέ και μας την έλεγαν κιάλας. Δεν τις μπορώ αυτές εγώ. Το χωριό είναι δικό μου πλέον, από εδώ είμαι και το νοιάζομαι πιο πολύ από άλλους και άλλες».

ΕΡ.: «Σας συνδέει η Αδελφότητα με τους χωριανούς»;

ΑΠ.: «Ξέρεις παλαιότερα χρόνια θα σου έλεγα ναι με συνδέει. Ίσως τώρα μεγάλωσα και στράβωσα, ίσως να φταίει το νερό, το θέμα με το καφενείο. Αλλά τώρα πλέον ούτε η συγγένεια δεν είναι ικανή να με συνδέει με τους χωριανούς πόσο μάλλον με την Αδελφότητα. Παλαιότερα ήμουν ευτυχισμένη όταν τους έβλεπα, θυμόμασταν παρέα το χωριό κάναμε κοινά όνειρα για το χωριό. Περίμενα να τους ανταμώσω σαν τρελή ένιωθα τότε ένα μαζί τους. Η Αδελφότητα με ένωνε μαζί τους. Τώρα όλα είναι σε ένα σχοινί».

ΕΡ.: «Πιστεύετε ότι το ετήσιο πανηγύρι που διοργανώνει η Αδελφότητα βοηθά στην διαφύλαξη της ταυτότητας σας»;

ΑΠ.: «Γίνεται με τρόπο παραδοσιακό. Για αυτό μας διαφυλάττει την ταυτότητα του χωριού μας. Και όταν λέμε παραδοσιακό με βάση το '80 και '90, δεν θα δεις εδώ πχ. στολές Ηπειρώτικες. Είναι σημαντικό το πανηγύρι γιατί εκεί φαίνεται και πως τα πάμε με την

Αδελφότητα. Τι εννοώ βοηθάμε δίνουμε λεφτά εκείνο το βράδυ. Όσοι δεν θέλουνε δεν βοηθούν εεε τους βλέπεις τότε. Τα τελευταία χρόνια δεν το κάνει η Αδελφότητα το δίνει στο καφενείο. Μέγα λάθος γιατί εγώ βλέπω ότι δεν θέλουν να ασχοληθούν. Είπε κάποιος εγώ δεν θέλω η γυναίκα μου να κουραστεί όχι γιατί το θέλει αλλά για να μην φάει παντούφλα εκείνος. Εεεε τι να κάνεις στην Αδελφότητα μέσα. Και εμείς και οι άνδρες μας μπαίναμε για να κουραστούμε, για να μείνει ζωντανό το χωριό θέλει θυσίες, κόπους και τρέξιμο».

ΕΡ.: «Εάν σταματήσει το πανηγύρι να γίνεται τι θα συμβεί στο χωριό»;

ΑΠ.: «Δεν νομίζω να γίνει αυτό μου φαίνεται περίεργο. Αλλά αν γίνει θα είναι η αρχή του τέλους. Ακόμα που δεν είμαστε τόσο αγαπημένοι είμαι σίγουρη ότι το πανηγύρι θα γίνεται. Και μας ενώνει τουλάχιστον εκείνο το βράδυ. Εάν μελλοντικά τα πράγματα γίνουν χειρότερα και σταματήσει θα έρθει το τέλος. Η Αδελφότητα και το πανηγύρι της είναι η καρδιά του χωριού και των χωριανών. Θα είναι σαν να πεθάνουμε. Ακούγεται κάπως αλλά η Αδελφότητα μας ανασταίνει και για αυτό υπάρχουμε εεε εάν σταματήσει το πανηγύρι θα πεθάνουμε μια για πάντα.»

ΕΡ.: «Νιώθετε ότι ταυτίζεστε με την Αδελφότητα»;

ΑΠ.: «Το νιώθω δεν μπορώ να πω ψέματα. Είναι μέσα στο αίμα μου η Αδελφότητα. Έχω στο μυαλό μου την Αδελφότητα και μου δίνει κουράγιο. Τα τελευταία χρόνια απομακρύνομαι όχι άδικα. Πώς να είμαι ένα με μια Αδελφότητα που μας ξεχνά. Ήταν εδώ για μην ξεχάσουμε το χωριό. Και με το θέμα του νερού μας ξεχασε αυτή. Εντάξει οικονομικά δεν μπορούσε να το φτιάξει αλλά ένιωσα ότι δεν έκανε ότι μπορούσε. Αυτά έχω να σου πω για αυτήν ερώτηση που μου έκανες».

ΕΡ.: «Ποια είναι τα έργα που έκανε στο χωριό»;

ΑΠ.: «Έφτιαξε την νέα εκκλησία πολύ σπουδαίο έργο για εμένα. Έφτιαξε το τότε νερό που μας έλυσε τα χέρια αλλά τώρα μας τα έχουνε δέσει με την αδιαφορία του Κράτους. Γενικά το Κράτος ποτέ δεν μας στήριξε και τα γύρω χωριά. Περίμενα τον τωρινό πρωθυπουργό επειδή είναι από την Ήπειρο μήπως βοηθήσει. Αλλά μπα. Τέλος πάντων...έφτιαξαν τις πλατείες και το καφενείο. Πολλά πολλά έργα σοβαρά. Έκαναν και τις κούνιες που γεμίζουν κάθε μέρα τα καλοκαίρια. Αυτό το έργο ήταν από τα καλύτερα. Αλλά να σου πω κάτι τα παιδιά μου εμένα στο ποτάμι παίζανε εεε ο χρόνος περνάει τα εγγόνια όλων μας τώρα παίζουν στις πλατείες και στις κούνιες».

ΕΡ.: «Συνεχίζει και σήμερα να κάνει έργο»;

ΑΠ.: «Κάνουν έργα βιτρίνας γιατί δεν υπάρχουνε λεφτά. Για παράδειγμα λένε ότι θα φτιάξουν το νερό κυρίως η Νομαρχία και ζητήσανε λεφτά. Εεε εγώ θα τα δώσω μόνο εάν μου εγγυηθούν ότι θα γίνει. Εάν φτιαχτεί θα είναι το έργο της δεκαετίας και όπως λέμε ότι έκαναν καλά έργα η γενιά του άνδρα και του πεθερού μου έτσι θα λέμε και για αυτούς».

ΕΡ.: «Διαφωνείτε σε ενέργειες της Αδελφότητας και αν ναι θα σταματούσατε την να συμμετέχετε»;

ΑΠ.: «Ναι σε πολλά διαφωνώ πχ. εμείς έχουμε θέμα με το νερό και βάλανε λάμπες στου Κουλά. Αντί να φτιάξουν μια αποθήκη για τα τραπέζια ώστε να ελευθερωθεί όλο το σχολείο σκέφτονται πως θα πετάξουν λεφτά στο πανηγύρι. Νταξει ίσως τα βλέπω περίεργα εγώ αλλά δεν είμαι μονή όλοι λένε ότι δεν δίνουν αναφορά σε κανένα. Δεν σταματάω να πηγαίνω στους χορούς και στις εκδρομές αλλά με έχουνε πικράνει».

ΕΡ.: «Πιστεύετε ότι είναι σημαντική η ύπαρξη της Αδελφότητας»;

ΑΠ.: «Είναι και θα είναι αρκεί μόνο να δούνε πως είναι όντως σημαντική. Εάν σταματήσει η Αδελφότητα πάνε όλα στον βρόντο και θα μπουν μέσα εδώ οι Λεπτοκαρυτές που το θέλουν κιόλας. Είμαστε σε μια Κοινότητα μαζί τους αλλά θέλουν να κάνουν κουμάντο 100%».

ΕΡ.: «Είπατε πιο πριν ότι οι γυναίκες βοηθούν πολύ ισχύει κάτι τέτοιο»;

ΑΠ.: «Αν ισχύει λέει άστα άστα φάγαμε τα νιάτα και τα χρόνια μας εδώ μέσα. Πολλοί από εδώ δεν ήταν άνθρωποι προκοπής εεε οι γυναίκες τους τις κάνανε. Βοηθήσαμε ενεργά και αυτό γίνεται ακόμα και σήμερα. Όλοι άνδρες γυναίκες θα βοηθάνε χωρίς προσωπική εργασία δεν γίνεται τίποτε εδώ στην Αδελφότητα να το ξέρεις. Όσοι δεν ασχολούνται είναι εκτός από απολίτιστοι και ανάγωγοι αλλά και αποκομμένοι για εμένα. Δεν τους αρέσει μάλλον το χωριό μας».

Ρόζα

ΕΡ.: «Ποιος είναι ο λόγος που δημιουργήθηκε η Αδελφότητα το 1929»;

ΑΠ.: «Αααα αυτό δεν μπορώ να το γνωρίζω. Φαντάζομαι πως έγινε για να συναντιούνται στην Αθήνα και να βοηθούν ο ένας τον άλλον. Πέρασανε δύσκολα χρόνια και πολλοί πιάστηκαν από την Αδελφότητα για μην αλλάξουν. Περνούσαν το χρόνο τους εκεί μέσα και ένιωθαν σαν να περνάνε χρόνο στο χωριό τους. Αλλά αυτά μπορώ να σου πω δεν μου είχε πει ποτέ ο άνδρας μου τους λόγους. Όμως έβλεπα ότι υπήρχε για να φτιάχνουν έργα και να κρατούν

ζωντανή την πατρίδα τους και την ταυτότητα τους στην ψυχή και στην καρδιά τους. Είχανε διαφορές αλλά αγαπούσαν τον τόπο τους και ξεπερνούσαν τα εμπόδια. Ίσως η αγάπη τους να ήταν ο λόγος που δημιουργήθηκε».

ΕΡ.: «Πιστεύετε ότι η Αδελφότητα βοήθησε τους συγχωριανούς που έφτασαν στην Αθήνα και εάν ναι με ποιους τρόπους»;

ΑΠ.: «Προφανώς βοήθησε. Θα σου πω τι έκαναν και ως μέλη της Αδελφότητας και σαν απλοί άνθρωποι έφερναν στο σπίτι τους τους νέους που ερχόντουσαν τον πρώτο καιρό. Μέχρι να βρουν μια δουλειά να βρουν ένα σπίτι. Εμένα τα πεθερικά μου πήραν τα παιδιά της αδελφής τους και έμειναν για αρκετό καιρό και στο σπίτι και στο φούρνο. Πολύ καλοί άνθρωποι ήτανε, Αλλά και τα ανίψια τους ήταν καλά παιδιά. Γενικά στην Αθήνα και μέσω της Αδελφότητας είχανε κάνει γνωστούς και εάν ζητούσε κάποιος δουλειά έλεγαν εδώ έχω το χωριανό μου που ψάχνει. Και τους έπαιρναν γιατί και αυτοί συνήθως ήταν το ίδιο είχανε ζήσει σε τέτοιες συνθήκες και έδιναν την ευκαιρία να ζήσουν κάπως πιο ανθρώπινο».

ΕΡ.: «Πως δέχτηκαν οι χωριανοί την δημιουργία της Αδελφότητας»;

ΑΠ.: «Νομίζω καλά δεν ξέρω. Αλλά δεν ξέρω στα σίγουρα. Μωρέ καλά θα το πήρανε αφού έκαναν καλό στο χωριό. Δεν το ξέχασαν ποτέ τους όσοι ζούσαν στην Αθήνα. Μόνο τα έργα που έκαναν όταν το Κράτος τους είχε αφήσει. Όπως και όλα τα γύρω χωριά. Σκέψου όταν πήγα πρώτη φορά στο χωριό είχα παντρευτεί τον άνδρα μου και πηγαίναμε για μηνά του μέλιτος εεε με πήγε και στο χωριό. Αυτό το έκαναν και άλλοι, πήγαιναν τις συζυγούς στην Κέρκυρα και έκαναν στάση στο χωριό. Εεεε όταν το είδα έπαθα σοκ ήταν ένα φοβερό χωριό αλλά από υποδομές τίποτα. Εγώ ήρθα περίπου το '70 εεε δεν είχε τίποτα. Και ότι είχανε κάνει το είχανε κάνει μέσω Αδελφότητας. Εεε είναι να μην το δεχτούν καλά οι χωριανοί;»

ΕΡ.: «Έχετε υπάρξει μέλος στο διοικητικό συμβουλίου»;

ΑΠ.: «Εγώ ποτέ αλλά ο σύζυγος μου ναι τα παιδιά μου ναι τα ξαδέλφια μου ναι. Όλοι από το σόι του άνδρα μου μπαίνουν. Ο σύζυγος για πολλά χρόνια ήταν μέσα και βοήθησε το χωριό του. Αλλά και όταν δεν ήταν μέσα πάντα ήταν μπροστά, πρώτος σε όλα. Ξέρεις μαθαίνουν τα παιδιά τους και εγώ τα παιδιά μου, να αγαπούν το χωριό και να προσπαθούν να βοηθούν το χωριό τους. Φαντάσου εγώ δεν είμαι Ηπειρώτισσα αλλά πλέον αυτό είναι το χωριό μου. Στον τόπο καταγωγής μου έχω και σπίτι ωραίο αλλά δεν πάω εδώ είναι το χωριό μου πώς να το κάνουμε. Ασχολούμαστε με την Αδελφότητα το χαίρομαι πραγματικά».

ΕΡ.: «Το επιλέξαν ή το πρότεινε κάποιος χωριανός;»

ΑΠ.: «Και τα δυο έγιναν. Είναι που σου είπα όταν μεγαλώνεις με τέτοιο τρόπο δεν γίνεται να μην ασχοληθείς. Πιστεύω ότι δεν ασχολούνται όσοι δεν έρχονται και στο χωριό τόσο συχνά. Γιατί όταν έρχεσαι και αντιμετωπίζεις θέματα για παράδειγμα με το νερό δεν μπορείς να μην ασχοληθείς ουσιαστικά με την Αδελφότητα. Οπότε το επιλέγεις εσύ αλλά ίσως να μην μπορείς να πεις και όχι. Το προτείνουν κιόλας σε περιπτώσεις που κάποιος δεν είναι σίγουρος ή δεν έχει καταλάβει ότι θα ήταν καλό να μπει. Ξέρεις πολλοί φοβούνται τις ευθύνες και για αυτό είναι κάπως πως το λένε προσεκτικοί».

ΕΡ.: «Εσείς και η οικογένεια σας συμμετέχετε στις δράσεις της Αδελφότητας;»

ΑΠ.: «Τόσα χρόνια εδώ συμμετέχω συνέχεια. Σε ελάχιστες δεν πήγα. Πάμε σε εκδρομές όπου φέρνω και φίλες μου, πάμε στους χορούς και στις πίτες. Πολύ καλά να δεις κάτι χορούς που κάναμε τα Χριστούγεννα θα τρελαθείς ήσουν μικρή και δεν θυμώσουν. Βέβαια σταμάτησε να γίνονται εκείνες τις μέρες γιατί είναι ακριβά. Εεε ξέρεις βγαίνει ακριβά το κέντρο και μετά η πρόσκληση βγαίνει εξίσου ακριβά. Πάντως και τα παιδιά μου και συμμετέχουν πάντοτε. Αχχχ έχουμε ρίξει τρέξιμο που δεν φαντάζεσαι. Αλλά ήταν ωραία χρόνια και χαίρομαι που τα παιδιά μου και τώρα τα εγγόνια μου ασχολούνται με την Αδελφότητα και αγαπούν το τόπο καταγωγής τους».

ΕΡ.: «Η συμμετοχή σας κάνει να νιώθετε πιο κοντά με το τόπο καταγωγής σας;»

ΑΠ.: «Μα ναι αλλά χαίρομαι με αυτό που λες γιατί και εγώ τόπο μου τον νιώθω. Λέω στις φίλες μου πάω στην Ήπειρο στο χωριό μου και μου λένε από πού και ως πού είσαι από εκεί. Και τους λέω και βέβαια είμαι από εκεί τόσα χρόνια στο χωριό, τόσα χρόνια τρέξιμο με την Αδελφότητα αγαπώ πιο πολύ το χωριό και από τους ιδίους τους ντόπιους. Και σκέψου στα εγγόνια μου τους έλεγα και τους λέω ιστορίες για το χωριό ή πως περνούσαμε στα πανηγύρια και το αγαπούν και αυτά».

ΕΡ.: «Πιστεύετε ότι αυξάνεται ή μειώνεται η συμμετοχή των χωριανών και γιατί;»

ΑΠ.: «Δυστυχώς δεν αυξάνεται αλλά να ξέρεις ότι πάντα λίγα άτομα τρέχουν. Τα θέλουμε όλα έτοιμα και η κρίση έβαλε το χεράκι της. Δεν βγαίνουν πολλοί και είναι λογικό. Αλλά θα το δεις θα ζοριστούνε αλλά δεν θα πουν δεν έρχομαι στο χωριό ή δεν θα έρθω στο πανηγύρι ή δεν θα δώσει πέντε με δέκα ευρώ στην Αδελφότητα. Βέβαια!!! Στερούνται για να μαζέψουν κάποια λεφτά πάντα αυτό κάνουν. Εγώ βλέπω όμως και ελπίζω ότι τα νέα παιδιά εννοώ τα εγγόνια μου που είναι τώρα στα 10 και έχουμε και αρκετά παιδάκια σε αυτήν την

ηλικία ότι μελλοντικά θα κάνουν θαύματα. Είναι πολλά και όλα από την μέρα που γεννήθηκαν έρχονται στο χωριό. Εεε οι εμπειρίες τους και οι μνήμες που θα έχουν θα τους κάνουν να συμμετέχουν στην Αδελφότητα. Βλέπω σε αυτά τα παιδιά το μέλλον και μου δίνει ελπίδα πως να το πω. Το αγαπούν τόσο το χωριό που μέχρι και τραγούδι έβγαλαν. Πες τους να στο πούνε να δεις τι σκεφτήκανε τα καλά μου».

ΕΡ.: «Βοηθάτε στην διοργάνωση του πανηγυριού»;

ΑΠ.: «Σήμερα πλέον όχι τόσο γιατί τα παιδιά μου βοηθούν ξέρεις πήραν την θέση μου. Αλλά όταν ήμουν νέα δεν υπήρχε περίπτωση να μην βοηθήσω. Σκέψου ότι εκείνο το βράδυ δεν καθόμουν στο τραπέζι μου ποτέ. Ήμουν πάντα μέσα και βοηθούσα στο να κόψουμε σαλάτες φέτες να δώσουμε ποτά. Να βάζεις το χέρι σου μέσα στο πάγο όλο το βράδυ παπαπα. Έβγαينا να χορέψω λίγο και μετά μέσα. Καλά τι γέλια κάναμε και εκεί και στο γιαχνί. Περνούσαμε τρομερά, βέβαια είχε δουλειά αλλά λέγαμε τα αστεία μας και τραγουδούσαμε και περνούσε η ώρα. Και το γιαχνί ήτανε ωραίο, γέλια που κάναμε στην μοιρασιά των πιάτων. Θυμάσαι πως γινόταν, που κάναμε μια αλυσίδα ώστε να το μοιράσουμε. Δυστυχώς δεν γίνεται πλέον αλλά δεν πειράζει έπρεπε να γίνουν αλλαγές».

ΕΡ.: «Σας συνδέει η Αδελφότητα με τους χωριανούς»;

ΑΠ.: «Εεε βέβαια μέσα από αυτήν ερχόμαστε σε επαφή. Μας δένουν ιστορίες, μνήμες, φαγοπότια, χοροί και αλλά. Όλα βέβαια έγιναν μέσα από την Αδελφότητα και από το πείσμα μερικών να μην χαθεί η ταυτότητα τους. Μεγάλο πράγμα ήταν αυτό, αφιέρωσαν πολύ χρόνο χωρίς να περιμένουν ένα ευχαριστώ. Ίσα ίσα που άκουγαν και τα σχολιανά τους πολλές φορές από χωριανούς που δεν βοηθούσαν ποτέ αλλά μόνο κατηγορίες ήξεραν να ρίχνουνε. Πάντα θα υπήρχουνε τέτοιοι αλλά τι να τους κάνεις; Εκεί κλείνεις τα αφτιά σου και πας μπροστά για το χωριό σου».

ΕΡ.: «Πιστεύετε ότι το ετήσιο πανηγύρι που διοργανώνει η Αδελφότητα βοηθά στην διαφύλαξη της ταυτότητας σας»;

ΑΠ.: «Στα σίγουρα μας δείχνει ποιοι είμαστε. Κάνουμε ένα πανηγύρι μεταξύ μας, δεν μαζεύει τον τρελό κόσμο. Αλλά πάντα είναι επιτυχημένο γιατί είναι οικογενειακό. Όπως ακριβώς το χωριό μας είναι μικρό έτσι γίνεται και στο πανηγύρι. Λίγα άτομα αλλά γλεντάμε πραγματικά με την ψυχή μας. Εκεί είναι να χορέψεις και να κάνεις κέφι. Είχαμε καλέσει τον Κυρίτση μια φορά σε ένα πανηγύρι για να τραγουδήσει και είπε ότι δεν έχει ξανά δει τόσο ωραίο πανηγύρι οικογενειακό. Εεε αυτό τα λέει όλα. Είμαστε εμείς και εμείς πηγαίνεις σε αλλά

πανηγύρια εδώ γύρω και δεν ξέρεις ποιος είναι ποιος. Πας στην πίστα να χορέψεις χορεύεις σε ένα χώρο και φεύγεις γιατί είναι αλλά πόσοι στην σειρά».

ΕΡ.: «Εάν σταματήσει το πανηγύρι να γίνεται τι θα συμβεί στο χωριό»;

ΑΠ.: «Καλέ χτυπά ξύλο μην λέμε τέτοια πράγματα. Εεε τι περιμένεις να γίνει θα σβήσει το χωριό. Εάν το χάσουμε χαθήκαμε. Τα πανηγύρια στα άλλα χωριά τι νομίζεις δεν έχουν χαθεί ήδη; Χάσανε το παραδοσιακό κομμάτι τους. Εεε εμείς εάν το σταματήσουμε πάει θα ερημώσει το χωριό, θα γίνουμε άγνωστοι μεταξύ αγνώστων. Ούτε να το σκέφτομαι δεν θέλω. Τον κόπο μόνο των προηγούμενων να σκεφτούμε. Εεε δεν είναι κρίμα; Εμένα πάντως δεν θα μου αρέσει αυτό και θα κάνω καυγά εάν συμβεί αυτό».

ΕΡ.: «Νιώθετε ότι ταυτίζεστε με την Αδελφότητα»;

ΑΠ.: «Το νιώθω ναι. Έχω περάσει μια ζωή μέσα στην Αδελφότητα πως μπορώ να μην πω κάτι τέτοιο. Ήταν μοιραίο να γνωρίσω τον άνδρα μου και όταν μου είπε για το χωριό δεν το φανταζόμουν. Όταν το είδα για πρώτη φορά μέσα στην φτώχεια του το αγάπησα. Και είπα ναι κάτι πρέπει να κάνουμε. Πιστεύω ότι βοήθησα όσο μπορούσα και θα βοηθάω. Γιατί το θέλω και πιστεύω στην Αδελφότητα. Χωρίς αυτή είναι σαν να χάνω κομμάτι του εαυτού μου. Εεεε δεν θα είναι κρίμα να σταματήσει»;

ΕΡ.: «Ποια είναι τα έργα που έκανε στο χωριό»;

ΑΠ.: «Πάρα πολλά έργα έγιναν με μεγάλες θυσίες και πολλές πιέσεις. Γιατί πήγαιναν και πίεζαν τους Δήμαρχους τους Κοινοτάρχες. Αλλά μην φανταστείς ότι έδιναν λεφτά. Ότι μαζευόταν από τους χωριανούς. Ξέρεις κάναμε πίτες, χορούς, εκδράμες, βγάσαμε ημερολόγια.

Ααμμ πως τι νομίζεις δεν βγαίναμε αλλιώς. Έκαναν την νέα την εκκλησία πολύ όμορφη είναι. Έφτιαξαν το νερό και σταματήσαμε να φέρνουμε με γαϊδουράκι το νερό πάνω. Έφεραν ρεύμα έφτιαξαν το δρόμο. Έκαναν έργα που δεν έπρεπε να τα κάνουν αυτοί αλλά το Κράτος μας αφήσανε. Αλλά δεν το έβαλαν κάτω, σκέψου ακόμα και για τα σκουπίδια τους παίρνουμε τηλέφωνο συνέχεια ώστε να έρθουν το καλοκαίρι να τα πάρουν. Και δεν έρχονται μας αφήνουν εντελώς στην μοίρα μας. Τι άλλο φτιάξαμε, φτιάξαμε το σχολείο ξανά, κάναμε νέα πλατεία με παιδική χαρά. Κάναμε ανακαίνιση στην πάνω την πλατεία. Έργα που θέλανε εκατομμύρια πολλά αλλά τα μαζέψαμε. Τι άλλο φτιάξανε να θυμηθώ ξέρεις είναι πολλά που τα ξεχνάς».

ΕΡ.: «Συνεχίζει και σήμερα να κάνει έργο»;

ΑΠ.: «Εννοείται να είναι καλά τα παιδιά και να τους φυλάει η Παναγία. Κάνουν έργα ακόμη σημαντικά όχι βέβαια τόσο τρομερά όσο π.χ. η εκκλησία αλλά κάνουνε. Και πολλές μελεφτά από την τσέπη τους βάζουν. Δεν τα λένε και έχουν φτάσει να τα ακούνε από κάποιους κιάλας. Έκαναν ανακαίνιση στο καφενείο, έφτιαξαν ένα πολύ όμορφο παγκάκι εις μνήμης μια ξαδέλφης μας. Ήθελαν να την τιμήσουν γιατί ήταν η τελευταία που ζούσε μόνιμα στο χωριό και έβοσκε πρόβατα. Πολύ ωραία κίνηση εεε; Τώρα θα βάλουν φωτισμό πίσω στου Κούλα ώστε να πηγαίνουμε στο παγκάκι της Ουράνιας και τα βραδιά. Μαζέψανε λεφτά για να καθαρίσουν το χωριό από χορτάρια. Βλέπεις γίνονται έργα. Να είναι καλά και να συνεχίσουν έτσι δυναμικά».

ΕΡ.: «Διαφωνείτε σε ενέργειες της Αδελφότητας και αν ναι θα σταματούσατε την να συμμετέχετε»;

ΑΠ.: «Όχι μια χαρά τις βλέπω τις ενεργείες τους. Όμως εάν δεν συμφωνώ θα την πω την γνώμη μου. Δεν κολλάω σε τέτοια έτσι είμαι εγώ. Είναι το χωριό μου και θέλω το καλό του. Αλλά δεν υπάρχει περίπτωση μα καμία όμως να σταματήσω τις παρτίδες. Δεν γίνεται παιδί μου μετά από τόσα χρόνια να σταματήσω. Θα είμαι εκεί εντάξει πλέον λίγο πιο πίσω αλλά θα είμαι εκεί».

ΕΡ.: «Πιστεύετε ότι είναι σημαντική η ύπαρξη της Αδελφότητας»;

ΑΠ.: «Είναι και θα είναι και στο μέλλον. Η πολιτεία συγγνώμη που θα το πω μας έχει γραμμένους. Η κυβέρνηση επίσης είναι και Ηπειρώτης ο πρωθυπουργός και δεν μας βοήθησε καθόλου. Αλλά μην λέω μόνο αυτό είναι σημαντική η Αδελφότητα γιατί συναντιόμαστε οι χωριανοί. Ανταμώνουμε και κάνουμε καλύτερες τις σχέσεις μας. Μιλάμε για τα παλιά θυμόμαστε τα παλιά και χαιρόμαστε. Ένα καλοκαίρι τι είχαμε κάνει είχαμε πάει στην πλατεία βγάλαμε έξω την τηλεόραση και το βίντεο και είδαμε ένα γιαχνί που είχε τραβήξει σε βίντεο ένας χωριανός μας. Κάναμε κάτι γέλια βλέπαμε τα παιδιά μας μικρά να χορεύουν και να μοιράζουν φαγητό. Βλέπαμε τους εαυτούς μας με χάλια ρούχα και με μαλλιά σγουρά ξέρεις ήταν της μόδας τότε. Βλέπαμε συγγενείς που δεν ζούσαν. Ήταν μια ωραία και συγκινητική βραδιά τότε. Θυμηθήκαμε πολλά, δεν τα είχαμε ξεχάσει. Γελάσαμε κλάψαμε ήρθαμε πιο κοντά. Να το δεις και εσύ που δεν είχες γεννηθεί τότε. Που λες ήταν ιδέα της Αδελφότητας να το δούμε. Εάν δεν το είχαμε πει δεν θα το βλέπαμε όλοι μαζί. Εάν δεν ήταν η Αδελφότητα θα είχαμε ξεχάσει το ποιοι είμαστε και το τι κάναμε. Μας φέρνει πιο κοντά πώς να το κάνουμε».

ΕΡ.: «Λένε πως οι γυναίκες και ειδικότερα οι νέες βοήθησαν πολύ το χωριό ισχύει κάτι τέτοιο;»

ΑΠ.: «Αχχ αν σου πω ότι είναι αλήθεια 100% θα με πιστέψεις; Εμείς όταν ήρθαμε εδώ είδαμε τις πεθερές μας που ήταν λίγο σκληρές και έκαναν κουμάντο εδώ αλλά δεν ήθελαν να κάνουν κάτι στο χωριό. Ξέρεις τους ένοιαζε τι θα πει ο κόσμος. Εμείς που ζούσαμε στην Αθήνα και ξέραμε τις διάφορες ήρθαμε μπροστά και κάναμε νοικοκυριά σωστά. Είμαστε προκομμένες πώς να το κάνουμε όχι ότι οι χωριανές δεν ήτανε αλλά δεν ξέρανε. Που λες ήρθαμε από την Πρωτεύουσα και αγαπήσαμε το χωριό που δεν είχε πολυτέλειες και δεν μοιάζει με μεγάλα χωριά. Πας στα Ζαγοροχώρια και βλέπεις χωριά τρομερά που θες να μείνεις εεε το χωριό δεν ήταν ποτέ έτσι ούτε θα γίνουν αλλά το αγαπήσαμε. Και το πονέσαμε και έγινε και δικό μας χωριό. Νιώθω περιφανή που είναι το χωριό μου και που τα παιδιά και τα εγγόνια μου έρχονται αγαπούν τον τόπο τους και συμμετέχουν ενεργά. Να το κάνεις και στα παιδιά σου και εσύ σου εύχομαι».

Πέρσα

ΕΡ.: «Ποιος είναι ο λόγος που δημιουργήθηκε η Αδελφότητα το 1929»;

ΑΠ.: «Ο λόγος ήταν ότι θέλανε να βρίσκονται πιο συχνά στην Αθήνα. Ζούσαν με το φόβο ότι θα ξεχάσουν την καταγωγή τους νομίζω εσύ θα το ξέρεις καλύτερα. Ξέρεις ζούσαν σε μια τόσο μεγάλη πόλη το χωριό ήταν τόσο μακριά και δεν θέλανε να το λησμονήσουνε. Επίσης θέλανε να κάνουν έργα γιατί έβλεπαν ότι το χωριό έσβηνε. Εεε πιστεύω οι λόγοι είναι αυτοί τώρα άλλοι δεν ξέρω, ελπίζω να στα πω καλά».

ΕΡ.: «Μια χαρά τα λέτε μην αγχώνεστε πιστεύετε ότι η Αδελφότητα βοήθησε τους συγχωριανούς που έφτασαν στην Αθήνα και εάν ναι με ποιους τρόπους»;

ΑΠ.: «Σίγουρα τους βοήθησαν σε ξένο μέρος πήγαν. Αυτά τα ξέρω γιατί εγώ είμαι νύφη αλλά είμαι από χωριό της Ηπείρου και πέρασα τα ίδια με αυτούς. Τους γνωρίσανε κόσμο. Το έκαναν γιατί πέρασαν και αυτοί τα ίδια. Και η Αθήνα ήταν τόσο παγωμένη κάνεις δεν σου μιλούσε σε έβλεπε με μισό μάτι. Λες και ήμασταν τίποτα πρωτόγονοι. Η Αδελφότητα βοήθησε ψυχολογικά όπως λέει και ο σύζυγος ήταν ένα αποκούμπι, έδινε αυτοπεποίθηση ότι δίπλα τους υπάρχει κόσμος που τους αγαπά και τους βοηθά.»

ΕΡ.: «Πως δέχτηκαν οι χωριανοί την δημιουργία της Αδελφότητας»;

ΑΠ.: «Δεν το γνωρίζω αυτό προφανώς μια χαρά. Δεν ξέρω να σου πω δεν το γνωρίζω».

ΕΡ.: «Έχετε υπάρξει μέλος στο διοικητικό συμβουλίου»;

ΑΠ.: «Εγώ όχι δεν μπήκα ποτέ ο άνδρας μου, τα αδέρφια του, τα παιδιά μου ναι. Εγώ ποτέ μου ήμουν πιο πίσω εγώ μαζί με τις άλλες γυναίκες. Βοηθήσαμε αλλού. Αλλά τρέχαμε μαζί με τους συζυγούς μας. Αλλά όχι στην πρώτη γραμμή τα έχουμε χωρίσει αυτά. Καλά όμως τους κάνουμε πλακά ότι εάν δεν μας αρέσουν αυτά που κάνουνε θα βάλουμε υποψηφιότητα και θα μπούμε στο συμβούλιο και ότι θα βγούμε και πρώτες στις ψήφους. Και το ξέρουνε αυτό μπορεί να γελάνε αλλά το ξέρουν καλά ότι μπορεί να συμβεί. Που λες κοριτσάκι μου το σόι μου έχει μπει και έχουνε γίνει και πρόεδροι αλλά και απλά μέλη».

ΕΡ.: «Το επέλεξε ή τους πρότεινε κάποιος χωριανός»;

ΑΠ.: «Αχχχ αυτό δεν το ξέρω, αλλά αυτό που ξέρω καλά είναι ότι μόλις πας 18 μπορείς να βάλεις για το διοικητικό βέβαια αφού πληρώσεις ένα πόσο. Τώρα δεν ξέρω να σου πω μωρέ και το δυο δεν γίνονται. Δεν μπαίνει σίγουρα κάνεις με το ζόρι. Όλοι θέλουνε και αγαπάνε το χωριό. Τώρα εάν δεν τους αρέσει να είναι μπροστά και να βρίσκονται συνέχεια στην πρίζα δεν βάζουν. Υπάρχουν και τέτοιοι που τους βλέπεις είναι πάντα μέσα στις ετοιμασίες ή είναι πάντα μέσα στο να καθαρίσουν την πλατεία κι την εκκλησία αλλά ποτέ δεν βάζουνε».

ΕΡ.: «Εσείς και η οικογένεια σας συμμετέχετε στις δράσεις της Αδελφότητας»;

ΑΠ.: «Ναι ναι πάντα μέσα ήμασταν. Πανηγύρια δεν έχουμε δει σαν άνθρωποι, πάντα από μέσα τα βλέπαμε από το καφενείο. Ο σύζυγος ήταν από τους λίγους που ερχόταν πάντα και μέσα και έξω. Τα παιδιά μου πάντα βοηθούν. Άσε άσε και στις άλλες εκδηλώσεις πάμε. Και στις πίτες και στους χορούς που γίνονται στην Αθήνα πηγαίνουμε. Θυμάμαι πηγαίναμε στο Βάγια πολύ καλά ήταν. Πέρυσι κάναμε ωραίο χορό στο Κουκάκι περάσαμε καλά. Κάνουμε γλέντια ωραία με χορό. Εγώ στα νιάτα μου αλλά και τώρα χόρευα πολύ. Τι νομίζεις ποιος έμαθε χορό σε όλο τα παιδιά του χωριού εγώ και η ... η γυναίκα του ... και η ... η γυναίκα του ..... Τώρα που το σκέφτομαι δεν πάμε τόσο εύκολα σε εκδρομές ξέρεις τα οικονομικά δεν είναι καλά σήμερα και τα παιδιά μου στερούνται πολλά. Αλλά πηγαίναμε πάντα».

ΕΡ.: «Η συμμετοχή σας κάνει να νιώθετε πιο κοντά με το τόπο καταγωγής σας»;

ΑΠ.: «Καλά εγώ είμαι από την Ήπειρο αλλά όταν είσαι μακριά από τον τόπο σου θες κάτι να πιαστείς. Εεε και η συμμετοχή στα πανηγύρια στις πίτες με κάνει να νιώθω λίγο πιο κοντά. Είναι αστείο που όταν βλέπω χωριανό μέσα από την Αδελφότητα νιώθω σαν να είμαι μέσα στα νερά μου. Παλιότερα ένιωθα στα την μύγα μες το γάλα όταν έφευγα από το χωριό ή από τις πίτες. Πλέον έχω ζήσει πολλά χρόνια στην Αθήνα και έχει μειωθεί αυτό. Αλλά ρε

παιδάκι πως γίνεται να νιώθεις σαν στο σπίτι σου στην πίτα και όταν φεύγεις να νοιώθεις λες και φεύγεις πάλι από το χωριό».

ΕΡ.: «Πιστεύετε ότι αυξάνεται ή μειώνεται η συμμετοχή των χωριανών και γιατί»;

ΑΠ.: «Φοβάμαι ότι μειώνεται. Δεν έχουν το ίδιο πάθος με εμάς. Ένα λάθος κάναμε δεν προσπαθήσαμε να φέρουμε 100% τους νέους. Κάναμε άνοιγμα πολύ παλιά. Υπάρχουν κάποιοι που προσπαθούν τώρα. Αλλά σίγουρο είναι ότι τα εγγόνια μου και η γενιά τους όταν θα μεγαλώσουν σίγουρα θα ασχοληθούν. Είναι πολλά γύρω στα 15 με 20. Το εύχομαι να ασχοληθούν και να έχουμε ένδοξες μέρες. Είμαι σίγουρη γιατί στην Αθήνα όλο για το χωριό λέμε και τι κάνει η Αδελφότητα και πως είναι οι γείτονες μας εκεί και πως είναι οι χωριανοί. Δεν είναι εδώ να σου πουν και το τραγούδι που έφτιαξαν για το χωριό. Το βράδυ στην πλατεία θα στο πούνε. Καλά δεν περίμενα να στα λέω όλα αυτά, νιώθω ότι πάει η γλώσσα μου ροδάνι να με σταματήσεις άμα δεν τα λέω καλά».

ΕΡ.: «Μια χαρά τα πατέ και λυθήκατε και όλα καλά μου είπατε, βοηθούσατε στην διοργάνωση του πανηγυριού τι κάνατε;»

ΑΠ.: «Βρε το έχεις, και το άγχος μου έφυγε και όλα μπορούμε να τα λέμε ώρες εδώ κάτω. Λοιπόν βοηθούσα πάντα και ακόμα βοηθάω. Και στο πανηγύρι και στην εκκλησία και παντού. Ήταν χαρά μου, κούραση βέβαια μεγάλη αλλά αν δεν τα κάνουμε εμείς ποιοι θα τα κάνουν. Και ξέρεις εμένα ο άνδρας μου ήταν πολλά χρόνια πριν και τα παιδιά μου πολύ πρόσφατα μπήκαν εεε δεν σταμάτησα να βοηθάω. Για να μην βοηθήσω εγώ και κάποιες συγκεκριμένες γυναίκες θα πρέπει να είμαστε άρρωστες».

ΕΡ.: «Σας συνδέει η Αδελφότητα με τους χωριανούς»;

ΑΠ.: «Ναι με συνδέει αλλά υπάρχουν και προβλήματα με κάποιους που τι να κάνεις σε πάνε κάπως πάρα πέρα. Είναι μερικοί που κοιτάνε την πάρτη τους και όχι το καλό του χωριού και τρελαίνομαι εκεί δεν μπορώ. Θέλω να τα πω γιατί θα σκάσω είναι μερικοί που βάζουν το συμφέρον τους λες και δεν είμαστε όλοι μια οικογένεια. Λες και δεν μας δένει τίποτα. Αχάριστοι παιδάκι μου και η Αδελφότητα προσπαθεί να μας ενώσει και αυτοί φέρνουν εμπόδια».

ΕΡ.: «Πιστεύετε ότι το ετήσιο πανηγύρι που διοργανώνει η Αδελφότητα βοηθά στην διαφύλαξη της ταυτότητας σας»;

ΑΠ.: «Ναι ναι ναι το κάνει η Αδελφότητα. Εάν και έχω λίγο ενδοιασμούς γιατί δεν σημαίνει κάτι πλέον η μέρα που γίνεται και φοβάμαι ότι ίσως χανόμαστε. Κάναμε το γιαχνί που έλεγε πολλά για εμάς ήταν πιο παλαιό και μας θύμιζε τα παλαιά τώρα τι μας θυμίζει το νέο. Δεν λέω ότι δεν διαφυλάττει την ταυτότητα μας αλλά ίσως όχι τόσο πλέον. Όμως αυτό που δεν έχει αλλάξει είναι ότι όσοι δουλεύουν 11 Αυγούστου έρχονται π.χ. για μια μέρα μόνο και φεύγουν και έρχονται μετά όταν πάρουν άδεια. Είναι και άλλοι που κλείνουν τα μαγαζιά τους με βάση το ποτέ θα γίνει το πανηγύρι εεε αυτό είναι σημαντικό. Το πανηγύρι μας βοηθά να θυμηθούμε τις ρίζες μας είναι σημαντικό. Θυμόμαστε τα έθιμα του χωριού. Είναι ωραία εμπειρία».

ΕΡ.: «Εάν σταματήσει το πανηγύρι να γίνεται τι θα συμβεί στο χωριό»;

ΑΠ.: «Καταστροφή μεγάλη, γιατί όπως σου είπα η νέα ημέρα δεν συμβολίζει και κάτι. Παλιά που το κάναμε δυο μέρες ήταν για τον Άγιο Κοσμά μετά το κάναμε 14 μήπως μαζευτεί παραπάνω κόσμος και λέγαμε για την Παναγία ότι είναι. Αλλά έκανε η Ραβενή εκείνη την που δεν μπορείς να της φας και πολλοί νηστεύουν. Εεε είδαν ότι δεν πιάνει και είπαν 11. Αλλά μωρέ ούτε αυτό πιάνει δεν μαζεύετε κόσμος. Που λες μπορεί το 11 Αυγούστου να μην σημαίνει κάτι αλλά αν σταματήσει πάει δεν θα έχουμε τίποτα ως χωριό. Σκέψου τα τελευταία χρόνια κάνουμε με το ζόρι πίτα και εκδρομές. Εεε εάν σταματήσει που θα ανταμωνόμαστε; Τι δηλαδή να βάλουμε λουκέτο και άντε γεια; Θα χαθούμε θα μας φάνε οι άλλοι. Ξέρεις οι Λεπτοκαρυτές το περιμένουν πώς και πώς να γίνει κάτι τέτοιο. Θέλουν να μας κάνουν κουμάντο. Εεε ούτε να το φανταστώ δεν θέλω για αυτό τρέχω ακόμα και βοηθάω όσο μπορώ στο πανηγύρι».

ΕΡ.: «Νιώθετε ότι ταυτίζεστε με την Αδελφότητα»;

ΑΠ.: «Βεβαίως και με τους αγώνες που έδωσε και με το τρέξιμο που ρίχνουμε. Η Αδελφότητα μας κρατάει ζωντανούς και αγαπημένους. Και αυτοί που κάνουν τους καβγάδες δεν αγαπάνε τόσο την Αδελφότητα. Τόσα χρόνια εδώ το πονάω το χωριό καλύτερα και από τον άνδρα μου. Η Αδελφότητα με έκανε να το αγαπήσω και να μην το λησμονήσω. Καλό και το δικό μου το χωριό αλλά εντάξει από την μέρα που παντρεύτηκα πώς να το πω πήρα μεταγραφή μια πάντα».

ΕΡ.: «Ποια είναι τα έργα που έκανε στο χωριό»;

ΑΠ.: «Αρκετά μπορώ να πω έφτιαξε το νερό που ήταν ζήτημα μεγάλο. Ήταν μαρτύριο να πηγαίνω στην βρύση για να πάρω νερό ήμασταν και πόσοι μέσα στο σπίτι. Να θες να καθαρίσεις το σπίτι και να μην μπορείς. Μπάνιο ρε παιδί μου πως κάνανε τον χειμώνα μέσα

στο κρύο; Θα μου πεις δεν έκαναν κιάλας και εγώ θα το σκεφτόμουν, εάν είναι να έχω να ρίχνω τσουρ τσουρ με το κατσαρόλι λίγο ζεστό νερό στο σώμα μου Γενάρη μήνα θα έλεγα αστό καλύτερα. Εντάξει το καλοκαίρι πηγαίνανε για μπάνιο στο ποτάμι κάπως λυνόταν αυτό το θέμα εκεί έπλεναν και τις βέλεντζες. Έφτιαξαν δρόμους και τον δρόμο μέσα στο χωριό. Έκαμαν την νέα εκκλησία που δεν έχει τελειώσει ακόμα. Ανακαινίσανε το σχολείο και το έκαναν πολιτιστικό. Εκεί βάλανε παιχνίδια και τραπέζι και παίζουν τένις, ring pong δεν ξέρω πως λέγεται. Έφτιαξαν πίσω από εκεί την παιδική χαρά. Δεν είχαμε τέτοια έλεγαν τα παιδιά πω τι θα κάνουμε βαριόμαστε και μας ζαλίζανε. Τώρα τα εγγόνια μου με ζαλίζουνε για να πάμε στις κούνιες. Έλα γιαγιά και πάμε να παίξουμε εντάξει περνούν καλά και αυτό μετράει. Τι άλλα την πλατεία με το καφενείο έφταιξαν. Εκεί κάναμε τα πανηγύρια πιο παλιά. Τα τελευταία πανηγύρια τα κάνουμε έξω από το σχολείο που φτιάξαμε δεύτερη πλατεία. Ξέρεις η πλατεία του πάνω μαχαλά και η πλατεία του κάτω μαχαλά. Και τώρα όσοι ήταν στον πάνω μαχαλά λένε γιατί μας κατεβάζετε εκεί ενώ αυτοί που μένουν κάτω λένε γιατί μας ανεβάζετε εκεί. Τρελοί παιδάκι μου είμαστε σε τούτο το χωριό. Τι άλλο έργο έγινε δεν μπορώ να θυμηθώ αυτή την στιγμή».

ΕΡ.: «Συνεχίζει και σήμερα να κάνει έργο»;

ΑΠ.: «Κάνουνε κάνουνε έφτιαξαν το καφενείο μέσα φέρανε καναπέδες και το έκαναν σαν τις καφετέριες της Αθήνας. Έφτιαξαν το παγκάκι της Ουράνιας εκεί είναι ωραία να πάρεις τον καφέ σου και να πας να χαλαρώσεις. Τι άλλο έφτιαξαν αααα προσπαθούν να φτιάξουν το θέμα του νερού γιατί στο πάνω μαχαλά δεν έχουν νερό το καλοκαίρι. Είναι και αυτό άσχημο να μην έχεις νερό ενώ οι κάτω να αφήνουν την βρύση ανοιχτή για ώρες και να έχουνε και ο άλλος πάνω να έχει με το ζόρι μόνο για να πει λίγο νεράκι. Πρέπει να λυθεί αυτό. Αλλά λένε ότι θα το φτιάξει η Κοινότητα που πρέπει κιάλας εμείς θα βάλουμε ένα πόσο μικρό. Τι άλλο έκαναν; Εεε τώρα ξέρεις συντήρησης έργα να μπαλώσουν καμία τρύπα στο δρόμο, να βάψουν κάνα παγκάκι, να βάψουν κάνα κάγκελο στην πλατεία δεν θυμάμαι ποτέ έγινε δεν θυμάμαι έβαλαν τους πιο νέους και πήγαν και τα εγγόνια μου. Πως γυρίσανε πίσω άστα πολύ γέλιο ρίξαμε».

ΕΡ.: «Διαφωνείτε σε ενέργειες της Αδελφότητας και αν ναι θα σταματούσατε την να συμμετέχετε»;

ΑΠ.: «Όχι όλα είναι μια χαρά και εάν κάνουν κάποια λάθη θα τα φτιάξουν στην πορεία. Το να σταματούσα όχι δεν θα το έκανα. Το θεωρώ άσχημο αυτό. Όπως λέγαμε στο κόσμο ελάτε και ελάτε δεν θα είναι άσχημο να πω φεύγω. Τώρα είναι πολύ αργά για κάτι τέτοιο».

ΕΡ.: «Πιστεύετε ότι είναι σημαντική η ύπαρξη της Αδελφότητας»;

ΑΠ.: «Είναι είναι αρκετά, κάνει έργα που το Κράτος δεν κάνει. Ανταμώνουμε μεταξύ μας που δεν θα το κάναμε αλλιώς. Γιατί ξέρεις ότι οι δουλειές σε κρατάνε μακριά, που να δω εγώ χωριανό. Μας φέρνει πιο κοντά ρε παιδί μου. Μας θυμίζει τις ρίζες μας, μας θυμίζει του παλαιούς που έφυγαν. Μας θυμίζει τα χρόνια τα παλιά αλλά μας δείχνει και το μέλλον. Εγώ βλέπω την Αδελφότητα και δεν φοβάμαι τίποτα. Και σε τριάντα χρόνια να πεθάνω θα ξέρω ότι θα συνεχίζεται όλο αυτό. Και το εύχομαι να γίνει και γιατί να μην γίνει».

ΕΡ.: «Λένε ότι οι γυναίκες βοήθησαν το χωριό ισχύει;»

ΑΠ.: «Επιτέλους που κάποιος μας το αναγνωρίζει. Εντάξει πλάκα κάνω μας το αναγνωρίζουν και φαίνεται αυτό. Ακούν πάντα την γνώμη μας. Που λες όταν ήρθαμε κάναμε τα πάντα για αυτό το χωριό. Να αλλάξει λίγο ρε παιδί μου να μπει στον πολιτισμό. Να γίνει πιο ανθρώπινο, δεν φτάνει μόνο να είναι ωραίο με πράσινο τοπίο και ωραίο ποταμάκι. Θέλει και μια τάξη να έχει. Εεεε εμείς που ζούσαμε στην Αθήνα ξέραμε και είπαμε θα βοηθήσουμε οπού μπορούμε. Θα το δεις και τώρα οι νύφες πάντα καθαρίζουν με τις κόρες τους. Σπάνια θα δεις μια χωριανή να έρθει να βοηθήσει. Και εάν έρθει θα έρθει για λίγο και θα μας την πει. Και ξέρεις σχεδόν όλες πως έκατσε είμαστε από την Πελοπόννησο. Εντελώς τυχαία τώρα. Και θα ακούσεις κάποιιοι να λένε οι Καταυλακιώτισσες κάνουν κουμάντο. Είμαστε τόσα χρόνια εδώ, έχουμε γίνει χωριανές πάει και τελείωσε».

Διονύσης

ΕΡ.: «Ποιος είναι ο λόγος που δημιουργήθηκε η Αδελφότητα το 1929»;

ΑΠ.: «Εεεε που να ξέρω δεν είμαι του πανεπιστημίου εγώ όπως εσύ. Νομίζω εεε πως την κάνανε για να βλέπονται και στην Αθήνα γιατί δεν πηγαίνανε στο χωριό. Ξέρεις δεν έβγαιναν με τα λεφτά τους και που να πάνε και διακοπές. Αυτά τα κάναμε εμείς πρόσφατα και να που καταλήξαμε. Τέλος πάντων την έκαναν για να βοηθάνε το χωριό και να κάνουν κάνα δρόμο, τέτοια έργα μήπως φτιαχτεί ο τρόπος ζωής των χωριανών. Αυτά».

ΕΡ.: «Πιστεύετε ότι η Αδελφότητα βοήθησε τους συγχωριανούς που έφτασαν στην Αθήνα και εάν ναι με ποιους τρόπους»;

ΑΠ.: «Δεν το ξέρω αυτό αλλά όλοι βοηθούσανε τότε ήταν ανοιχτά τα σπίτια τους για τους χωριανούς. Και στα μαγαζιά μέσα τους έβαζαν και φαγητό τους έδιναν. Βλέπεις ήτανε

καλοί άνθρωποι εκείνοι σήμερα ποιος θα ανοίξει την πόρτα για το χωριανού. Κανένας στο λέω εγώ και είμαι και σίγουρος».

ΕΡ.: «Πως δέχτηκαν οι χωριανοί την δημιουργία της Αδελφότητας;»

ΑΠ.: «Μμμμ με καλό τρόπο σίγουρα αλλά δεν ξέρω κιόλας να σου πω. Αυτά. Είναι και άλλες ερωτήσεις;»

ΕΡ.: «Έχετε υπάρξει μέλος στο διοικητικό συμβουλίου;»

ΑΠ.: « Ναι για χρόνια ήμουν μέσα στην Αδελφότητα μέχρι που μεγάλωσα και εγώ και δεν μπορώ να τρέχω. Έχω και εγγόνια τώρα οπότε πρέπει κάποιος να τα προσέχει. Αλλά εντάξει καλά ήτανε μου άρεσε το χωριό και δεν ήθελα να το αφήσω και για αυτό μπήκα και αγωνίστηκα. Πάντα το καλό του με ενδιέφερε και πάντα θα με ενδιαφέρει. Αυτόν τον καιρό είμαι θυμωμένος με την Αδελφότητα γιατί κάνει του κεφαλιού της. Δεν ακούνε σάμπως εμείς ακούγαμε; Αλλά εμείς τότες ήμασταν διαφορετικά είχαμε όρεξη, αυτοί ψάχνουν το εύκολο χρήμα. Εεεε πες την επόμενη ερώτηση».

ΕΡ.: «Εσείς το επιλέξατε ή σας το πρότεινε κάποιος χωριανός;»

ΑΠ.: «Εγώ το ήθελα και έβαλα και βγήκα. Ασχολήθηκα με το χωριό μου και δεν το μετανιώνω ποτέ μου. Βλέπαμε μπροστά στην Αδελφότητα. Είπαμε αφού δεν βοηθάνε θα το κάμουμε εμείς».

ΕΡ.: «Εσείς και η οικογένεια σας συμμετέχετε στις δράσεις της Αδελφότητας;»

ΑΠ.: «Ναι παλαιότερα συνέχεια σε όλους τους χορούς και σκέψου μου ζητήσανε λεφτά και είπα ρε παιδιά κάνετε μια πίτα, ένα χορό στην Αθήνα. Εεε με ακούσανε και έκαναν και εγώ ήρθα βέβαια και τους στήριξα. Ήμασταν μέσα σε όλα. Στις εκδρομές δεν πάμε γιατί δεν με τρελαίνουνε αλλά στα υπόλοιπα πάμε. Και εάν θέλουν βοήθεια τους την δίνουμε».

ΕΡ.: «Η συμμετοχή σας κάνει να νιώθετε πιο κοντά με το τόπο καταγωγής σας;»

ΑΠ.: «Όχι δεν νομίζω. Με το να έρχομαι εδώ και να κάνω τις διακοπές μου νιώθω κοντά στο μέρος που γεννήθηκα και μεγάλωσα. Εντάξει στην Αθήνα πήγαινα στα γλέντια της Αδελφότητας και δεν ξεχνούσα τον τόπο μου έλεγα δυο κουβέντες με τους χωριανούς. Αυτό τίποτα άλλο. Ήταν ευκαιρία βέβαια να μάθω τα νέα του χωριού και των χωριανών αλλά ντάξει».

ΕΡ.: «Πιστεύετε ότι αυξάνεται ή μειώνεται η συμμετοχή των χωριανών και γιατί;»

ΑΠ.: «Μειώνεται γιατί έχει βαρεθεί όλο το χωριό τους τσακωμούς. Έχουμε χωριστεί εξαιτίας του καφενείου. Βάλανε μια δεν τα πήγαινε καλά με κάποιους την έδιωξαν όπου αυτή έρχονταν χειμώνα καλοκαίρι. Φέρανε μια άλλη που δεν κάνει κάτι σπουδαίο και δεν την πειράζουνε. Πολλοί δεν την πάνε αλλά δεν βλέπω να την διώχνουν την κρατάνε. Εεε μην τα πολύ λέω οι χωριανοί δεν ασχολούνται γιατί δεν έχουνε και λεφτά αλλά γιατί είναι πικραμένοι από τις καταστάσεις. Δεν μας δίνουν λογαριασμό γιατί εγώ να βοηθήσω; Νταξει εγώ είμαι από αυτούς που θα τα δώσω αλλά θα τους βάλω χέρι γιατί τα πέντε ευρώ που δίνω τα στερούμαι και βλέπω να πηγαίνουν στον βρόντο».

ΕΡ.: «Βοηθάτε στην διοργάνωση του πανηγυριού»;

ΑΠ.: «Παλαιότερα ναι, η γυναίκα κυρίως. Εγώ όταν ήμουν στο διοικητικό βοηθούσα αλλιώς. Πηγαίναμε να δώσουμε προσκλήσεις στους Δήμαρχους. Βάζαμε τα πανό ή βάζαμε αφίσες στα γύρω χωριά για να ενημερώσουμε τον κόσμο. Αλλά η γυναίκα μου πήγαινε με τις άλλες και καθαρίζανε την εκκλησία, έφτιαναν την πλατεία από τα φύλλα, καθαρίζανε τα λαχανικά για τις σαλάτες το βράδυ μένανε μέσα στο καφενείο. Βέβαια και εμείς κάναμε δουλειά εκείνο το βράδυ ξέρεις Δημοσιές σχέσεις που είναι εξίσου σημαντικές. Το γιαχνί ήτανε ωραίο καθαρίζανε πατάτες το μαγειρεύαμε και εμείς. Είχε πλακά ωραίο πανηγύρι ήταν αυτό».

Στο σημείο αυτό σταματά για να φωνάζει: «Ωωω γειτόνοι ελάτε ελάτε εδώ μου παίρνει συνέντευξη για το χωριό. Ελάτε και εσείς να δώσουμε όλοι παρέα».

ΕΡ.: «Σας συνδέει η Αδελφότητα με τους χωριανούς»;

ΑΠ.: «Ναι όπως και το ότι είναι συγγενείς μου. Μικρό χωριό είμαστε με λίγους δεν έχουμε συγγένεια. Εεεε αυτοί οι λίγοι που δεν είναι συγγενείς μου τους βλέπω μέσω της Αδελφότητας. Εκεί τους βλέπω και λέμε καμία κουβέντα για να μάθουμε τα νέα μας. Για μένα το αίμα με συνδέει και η επίσκεψη στο χωριό με τους χωριανούς. Εεεε είναι φοβερό μετά από τόσα χρόνια όλοι έρχονται στο χωριό. Λίγοι είναι αυτοί που σταματήσανε να έρχονται. Εγώ κάθε χρόνο εδώ είμαι, οι απέναντι εξίσου. Όσοι δεν έρχονται για παράδειγμα μια χρονιά στεναχωριέμαι γιατί ξέρω ότι κάτι πάθανε σοβαρό για να μην έρθουνε».

ΕΡ.: «Πιστεύετε ότι το ετήσιο πανηγύρι που διοργανώνει η Αδελφότητα βοηθά στην διαφύλαξη της ταυτότητας σας»;

ΑΠ.: «Το σημερινό όχι τόσο γιατί είναι μια μέρα άκυρη εντελώς. Μόνο οικονομικά συμφέρει που δεν βγάζουμε και τα λεφτά τα τρελά να τα λέμε και αυτά. Όμως πιστεύω ότι το πανηγύρι φυλάει την ταυτότητα σας. Εάν δεν ήταν η Αδελφότητα θα είχαμε χαθεί στην Αθήνα,

ούτε που θα ξέραμε που βρίσκεται το χωριό. Το πανηγύρι μας είναι ακριβώς όπως το χωριό. μικρό στο μέγεθος όπως και εμείς εκατό νοματαίοι. Οικογενειακό γιατί έχουμε το ίδιο αίμα. Και είναι και γλεντζεδικό όπως και εμείς κάνουμε το καλαμπούρι μας πίνουμε τα τσίπουρα μας και λέμε τα παλιά».

ΕΡ.: «Εάν σταματήσει το πανηγύρι να γίνεται τι θα συμβεί στο χωριό»;

ΑΠ.: «Εεεε τι ερώτηση είναι αυτή τώρα, θα γίνουμε ξένοι, θα ερημώσουμε εντελώς. Δεν θα μας κάνει κέφι με τίποτα. Μια χαρά έχουμε και θα μας την πάρουνε; Δεν θα γίνει κάτι τέτοιο ένα τρόπο βρίσκουμε να γλεντάμε και θα το χάσουμε. Εκτός εάν οι μελλοντικές Αδελφότητες βαρεθούν εντελώς και δεν ασχολούνται καθόλου. Μακάρι να μην ζω να δω κάτι τέτοιο».

ΕΡ.: «Ποια είναι τα έργα που έκανε στο χωριό»;

ΑΠ.: «Θα πω ότι έγιναν αρκετά. Έφτιαξαν την πλατεία και το καφενείο να πίνουμε κάνα τσίπουρο, να λέμε δυο κουβέντες. Είναι σημαντικό έργο αυτό. Βγαίναμε πάνω και καθόμασταν σαν άνθρωποι. Και ωραία πλατεία κάνανε μικρή μεν αλλά ωραία. Εκεί έχουμε ρίξει κάτι χορούς φοβερούς. Να λαλεί το κλαρίνο και εμείς πάνω να χορεύουμε. Ωραίες στιγμές που τις θυμάσαι πάντοτε. Έκαναν το νερό και τους δρόμους σημαντικό έργο αλλά αυτά δεν έχουνε ολοκληρωθεί ακόμα. Έφτιαξαν την νέα εκκλησία αφού κάποιιοι την γκρεμίσανε. Αυτό το λέω κανένα έγκλημα. Αυτό έγινε πολύ παλιά. Εεεε έφτιαξαν την νέα πλατεία που κάνουμε το πανηγύρι κάτω. Έκαναν και κούνιες για τα παιδιά ίσως το πιο καλό έργο που έγινε τα τελευταία χρόνια. Γιατί η γενιά μου γίναμε παππούδες έπρεπε κάπως να παίξουμε τα εγγόνια μας. Αυτά έκαναν νομίζω».

ΕΡ.: «Συνεχίζει και σήμερα να κάνει έργο»;

ΑΠ.: «Μμμμ έγιναν κάποια όχι σοβαρά έργα. Έργα βιτρίνας κάνουνε ντάξει και αυτά χρειάζονται. Τι έκαναν να σκεφτώ έφτιαξαν το καφενείο μέσα. Τι άλλο έκαναν το παγκάκι της Ουράνιας αυτό ήτανε καλό αλλά άκουσα ότι δεν πληρώνανε τον κατασκευαστή με τίποτα. Έχω ακούσει ότι είναι κακοπληρωτές και αυτό ισχύει γιατί έχουμε μεγάλο χρέος στην Μουργκαναζ».

ΕΡ.: «Διαφωνείτε σε ενέργειες της Αδελφότητας και αν ναι θα σταματούσατε την να συμμετέχετε»;

ΑΠ.: «Σε πολλά διαφωνώ νομίζω ότι στα είπα πιο πάνω. Αυτό που δεν μου αρέσει είναι ότι δεν μας δίνουν το λόγο να πούμε και εμείς καμία πρόταση. Φέτος δεν έγινε συνέλευση στην

πλατεία γιατί τα περασμένα χρόνια τσακωθήκαμε και πολύ άσχημα σαν χωριό. Αλλά δεν είμαστε και κάνα κατηχητικό ή δεν παίζουμε τις μικρές κυρίες. Εντάσεις θα υπάρχουν πάντα. Δεν είναι λύση αυτή. Δεν θα τα βρούμε κιόλας αν πάμε έτσι. Νταξει ίσως νιώθουν μια πίεση και αυτοί. Νέα παιδιά ήτανε χωρίς εμπειρία αλλά είναι μέσα στην Αδελφότητα από το 2010 κάποιοι. Δεν μπορείς να πεις ότι δεν ξέρουν πλέον. Η γυναίκα μου λέει μην κάνω χαμό στην συνέλευση μια οικογένεια είμαστε, εεεε δεν είναι έτσι. Το πονάω το χωριό μου όπως και αυτοί ή έτσι δείχνουμε. Τέλος πάντων δεν θέλω να είμαι συνέχεια ο κακός. Αλλά πιστεύω ότι εάν μας άκουγαν και εμείς λίγο να τους δείχναμε εμπιστοσύνη παραπάνω θα κάναμε θαύματα. Τώρα για το εάν θα σταματούσα δεν ξέρω, δεν μου πάει η καρδιά. Μωρέ γιατί να το κάνουμε κιόλας. Τόσα χρόνια αγώνας και να τον σβήσουμε. Όχι όχι δεν θα το κάνω, όσο και εάν με πικραίνουν εγώ θα μένω εδώ».

ΕΡ.: «Πιστεύετε ότι είναι σημαντική η ύπαρξη της Αδελφότητας»;

ΑΠ.: «Είναι σημαντική αλλά θα πρέπει να έχουμε διάθεση για να γίνουν πράγματα. Φοβάμαι πως εάν δεν θέλουμε θα υπάρξει θέμα και θα σβήσει το χωριό μας. Πρέπει να ξέρουν ότι θα δώσουμε λεφτά από την τσέπη μας δεν θα βγάλουμε. Γιατί έχω τέτοιες υποψίες. Αλλά άστα δεν θέλω να μιλήσω για αυτό παραπάνω. Μια είναι η αλήθεια εάν σταματήσει η Αδελφότητα δεν θα μείνει φυλλαράκι εδώ θα πέσουν όλα. Δεν μας δίνει δεκάρα το Κράτος, και όταν δίνει πάει πρώτα στην Κοινότητα. Εεε η Κοινότητα και εάν δεν μας δίνει ούτε καν λεφτά. Τα κρατάνε για εκείνους και εάν περισσέψουν κάνα ψίχουλο, θα πούνε πάμε στην Μπράνια να γεμίσουμε καμία λακούβα. Μέχρις εκεί τίποτα άλλο δεν κάνουν. Για αυτό σου λέω είναι αναγκαία η Αδελφότητα σήμερα αλλά και στο μέλλον».

ΕΡ.: «Λένε στο χωριό ότι οι γυναίκες βοηθήσανε ισχύει αυτό;»

ΑΠ.: «Αααα καλά είσαι βοηθήσανε τόσο πολύ. Μας αγαπούσανε και αγαπήσανε τον τόπο παραπάνω από το δικό τους. Και το δείχνουνε εεε θα δεις όλες μπροστά ήτανε. Δυναμικές που δεν μπορείς να φαντασies πολλές φορές πιο πολύ από εμάς. Στις συνελεύσεις να τις δεις μιλάνε πιο πολύ από εμάς και λένε πολλές φορές σωστά πράγματα και μας ανοίγουν τα ματιά».

Ιωσήφ

ΕΡ.: «Ποιος είναι ο λόγος που δημιουργήθηκε η Αδελφότητα το 1929»;

ΑΠ.: «Έχω ακούσει ότι έγινε γιατί τότε είχανε ανάγκη βοήθειας, όσοι ερχόντουσαν. Και αυτοί που έμεναν στην Αθήνα δηλαδή είχανε έρθει νωρίτερα, θέλανε να κάνουν κάτι ώστε να μην ξεχάσουν το χωριό. Θέλανε να βλέπουν τους συγγενείς έστω και αυτούς που μένανε στην

Αθήνα. Τους έδινε μεγάλο κουράγιο η κοσμαντάμωση που έκαναν. Ήταν το θέμα αλληλεγγύης επίσης γιατί γνώριζαν ότι όλοι βρίσκονται στην ίδια θέση. Ή τουλάχιστον κάποτε βρισκόντουσαν. Νομίζω αυτοί είναι οι λόγοι που οδήγησαν στην δημιουργία».

ΕΡ.: «Πιστεύετε ότι η Αδελφότητα βοήθησε τους συγχωριανούς που έφτασαν στην Αθήνα και εάν ναι με ποιους τρόπους»;

ΑΠ.: «Βοήθεια ηθική και ψυχολογική έδιναν στους χωριανούς. Αλλά νομίζω ήταν και λίγο θέμα επιβεβαίωσης. Γιατί έδιναν βοήθεια καθώς ήθελαν να είναι οι χωριανοί καλά, να είναι σίγουροι ότι το χωριό δεν θα σβήσει. Δεν μπορώ να πω ότι ήταν εγωιστικοί οι λόγοι τους προς θεού. Έβλεπαν όμως την ζωή τους σε έναν νέο κόσμο πολύ μακρινό από αυτά που βίωναν στο χωριό. Ζούσαν εντός της αποξένωσης και της αλλοτρίωσης. Οπότε σου λέει θα βοηθήσουμε με οποίο κόστος ώστε να μην χαθούμε να μην αλλοτριωθούμε από την Πρωτεύουσα και τα νέα ήθη που υπήρχανε. Και ξέρεις πολλοί τους έλεγαν και οπισθοδρομικούς. Τους έλεγαν χωριάτες και κολλημένους στο χωριό. Τι να πεις. Βοηθήσανε τους νέο φερμένους δείχνοντας τους την περιοχή. Προφανώς τους συστήσαν σε κάποιους γνωστούς που μπορεί να έψαχναν εργάτες. Και συνήθως αυτοί ήταν Ηπειρώτες».

ΕΡ.: «Πως δέχτηκαν οι χωριανοί την δημιουργία της Αδελφότητας»;

ΑΠ.: «Αυτό δεν το γνωρίζω γιατί πλέον όσοι ζούσαν την εποχή του '30 έχουν πεθάνει και δεν μου είχε πει κάποιος κάτι. Μπορώ να υποθέσω ότι το είδαν με μια θετική ματιά. Γιατί έβλεπαν ότι και να φύγουν από το χωριό θα έχουσε μια βοήθεια στην Αθήνα. Δεν θα πηγαίνουν με κλειστά τα μάτια σε μια πόλη ξένη. Επίσης καταλάβαιναν και από τα γύρω χωριά ότι ερχόταν το τέλος τους. Οπότε γεννιόταν μια ελπίδα πως δεν θα χαθούν. Δεν θα ξεχαστεί στο χωριό μελλοντικά.»

ΕΡ.: «Έχετε υπάρξει μέλος στο διοικητικό συμβουλίου, και εάν ναι πόσο καιρό διατελέσατε μέλος»;

ΑΠ.: «Βεβαίως έχω υπάρξει γύρω στα τέσσερα χρόνια. Αλλά λόγω της φύσεως του επαγγέλματος δεν μπορώ να ασχολούμαι και με την Αδελφότητα. Με ενδιαφέρουν τα κοινά και θέλω να βοηθήσω τον τόπο μου αλλά λίγο η οικογένεια, λίγο η δουλειά δεν προλαβαίνω. Για αυτό και έφυγα δεν μπορούσα και δεν είναι δίκαιο για το χωριό. Χρειαζόμαστε άτομα που μπορούν να τρέξουν και να βοηθήσουν την κατάσταση. Εγώ προσωπικά μπορεί να μην μπορώ ωστόσο όταν ζητούν ενίσχυση είμαι πρώτος που δίνω και θα δίνω».

ΕΡ.: «Εσείς το επιλέξατε ή σας το πρότεινε κάποιος χωριανός»;

ΑΠ.: «Μου το προτεινανε και ήταν ιδιαίτερη τιμή για εμένα. Αλλά το ήθελα και εγώ. Όλοι το θέλουμε έτσι μας έχουνε μεγαλώσει. Θα δεις λίγα άτομα που ναι μεν είναι μέσα στην Αδελφότητα σαν απλό μέλος αλλά δεν βάζουν ούτε για το διοικητικό ούτε βοηθάνε στις δραστηριότητες του χωριού. Αυτοί δεν ξέρω ίσως πήρανε το στραβό το δρόμο. Οι υπόλοιποι πάντως το θέλουνε γιατί ζουν. Ξέρω πολλά άτομα που οι γονείς τους ήταν δυναμικά μέλη και τους έπαιρναν μαζί. Εεε μπορούν αυτά τα παιδιά να μην θέλουν. Εύχομαι και τα δικά μου τα παιδιά όταν ενηλικιωθούν να μπουν δυναμικά μέσα στην Αδελφότητα».

ΕΡ.: «Εσείς και η οικογένεια σας συμμετέχετε στις δράσεις της Αδελφότητας»;

ΑΠ.: «Κοιτά πηγαίνουμε στις εκδηλώσεις που κάνει όπως π.χ. οι χοροί. Όμως λόγω δουλειάς μπορεί και να μην μπορώ, οπότε δεν πάω. Και νομίζω ότι ερχόμαστε πιο κοντά μόνο όταν συμμετέχουν στις εκδηλώσεις. Δεν μου αρέσει όταν τους λέω είμαι Ηπειρώτης να μου λένε από πού και ως πού. Με την συμμετοχή νιώθω πώς να σου πω σαν τον παππού μου που ήταν γεννημένος στο χωριό και μεγάλωσε εκεί. Τις ρίζες μου δεν θέλω να τις ξεχάσω και νομίζω ότι κάνει καλή δουλειά η Αδελφότητα γιατί εάν σκεφτείς ότι περάσανε τόσα χρόνια και ερχόμαστε ακόμα εδώ με την ίδια χαρά πάντοτε. Όταν έρχομαι νιώθω φοβερά όταν φτάνω οι μέρες για να φύγω άσε είμαι να με κλαίνε οι ρέγκες. Στο ταξίδι ειδικά το παίζω ότι είμαι προσηλωμένος στην οδήγηση το μέσα μου το ξέρει. Όταν βρίσκομαι στην Αθήνα με χωριανούς ξανά φουντώνει αυτό το πάθος. Αλλά το καλοκαίρι είναι πώς να το πω σαν έθιμο. Όλοι ερχόμαστε για το πανηγύρι. Έστω και ας μην πάρουμε άδεια θα φύγουμε για να πάμε στο πανηγύρι. Φέτος μια χωριανή δεν μπορούσε και της έκαναν Skype την ώρα του πανηγυριού. Εντάξει φοβέρες στιγμές ζήσαμε και φέτος. Πάλι καλά που είναι το Facebook και έχουμε παραπάνω επαφή σαν χωριό. Εάν δεν έχεις γίνει μέλος στην ομάδα να γίνεις. Που λες σε όσες εκδηλώσεις γίνονται και μπορώ να πάω πηγαίνω με την οικογένεια μου μαζί. Περνάμε πολύ όμορφα και είναι μια εύκαιρα να βρεθούμε και να αναζωπυρώσει μέσα μας αυτό το Μπρασιώτικο στοιχείο».

ΕΡ.: «Η συμμετοχή σας κάνει να νιώθετε πιο κοντά με το τόπο καταγωγής σας»;

ΑΠ.: «Με κάνει να νιώθω πολύ κοντά. Έχω έντονες μνήμες από το χωριό μου που δεν ξεθωριάζουν χάρις της Αδελφότητας. Με το να πήγαινα στα πανηγύρια νιώθω Μπρασιώτης. Και ξέρεις αυτό είναι πολύ καλό γιατί πολλοί από εμάς από και εσύ γεννηθήκαμε στην Αθήνα και μεγαλώσαμε».

ΕΡ.: «Πιστεύετε ότι αυξάνεται ή μειώνεται η συμμετοχή των χωριανών και γιατί»;

ΑΠ.: «Ωραία ερώτηση. Θα σου πω ότι δεν μειώνεται αλλά παράδοξος μένει σταθερή. Τι εννοώ λόγω της κρίσης κάποιιοι δεν έχουνε την οικονομική δυνατότητα για διακοπές έτσι ξανά γυρίζουν στο χωριό. Φέρνουν μαζί και τα παιδιά τους και φτιάχνουν νέες εμπειρίες νέες μνήμες. Όπως φτιάξαμε και εμείς που δεν είχαμε τρελά λεφτά τότε και πηγαίναμε στο χωριό. Εεε αυτά τα παιδιά θα μεγαλώσουν με την Μπράνια μέσα στην καρδιά τους και τότε θα αυξηθεί η συμμετοχή. Εγώ αυτό βλέπω, έχουνε γεμίσει όλα τα σπίτια, η παιδική χαρά είναι γεμάτη. Η πλατεία το βράδυ γεμίζει με παρέες, με τα παιδιά που παίζουν, γίνεται ένας μικρός χαμός. Εεεε φέτος θα ήμασταν 100 άτομα στο χωριό. Να μην πάω πιο μακριά φέτος κάναμε χορό μετά από ποσά χρόνια. Εεε δεν χωρούσαμε στο μαγαζί που κλείσαμε. Και η Αδελφότητα έβγαλε λεφτά και εμείς διασκεδάζε και χορέψαμε. Αυτό είναι ένα ωραίο παράδειγμα που μας δείχνει ότι δεν θα σβήσουμε. Η κρίση έκανε ένα καλό».

ΕΡ.: «Βοηθάτε στην διοργάνωση του πανηγυριού»;

ΑΠ.: «Εγώ προσωπικά όχι αλλά και η οικογένεια μου όχι τόσο. Δεν τυχαίνει να ασχοληθούμε. Αλλά αν μου το ζητούσαν δεν θα έλεγα όχι.»

ΕΡ.: «Σας συνδέει η Αδελφότητα με τους χωριανούς»;

ΑΠ.: «Πάρα πολύ, δεν έχω τίποτα πιο ωραίο από το να πηγαίνουμε πάνω στην πλατεία το βράδυ και να λέμε ιστορίες της Αδελφότητας και του χωριού. Να δεις γέλια που πίνουμε έχει αρχίσει να ρέει το τσίπουρο στις Μπρανιώτικες φλέβες μας και κεντάμε. Πέρα από την πλάκα μας συνδέει και αυτό ο κρικός δεν σπάει από ότι βλέπω. Οι προγονοί μας έκαναν καλή δουλειά σε αυτό. Όταν βλέπω χωριανό νιώθω ότι είμαι στο χωριό. Η Αδελφότητα το έχει πέτυχει μαζί βέβαια με τις επισκέψεις που κάνουμε».

ΕΡ.: «Πιστεύετε ότι το ετήσιο πανηγύρι που διοργανώνει η Αδελφότητα βοηθά στην διαφύλαξη της ταυτότητας σας»;

ΑΠ.: «Βοηθάει πιστεύω ότι μέσα από τέτοιες εκδηλώσεις συμβαίνει αυτό. Εντάξει εμείς για παράδειγμα δεν κάνουμε πανηγύρια με στολές και έθιμα ιδιαίτερα στο χωριό δεν έχουμε. Το γιαχνί μας ήταν σίγουρα ένα έθιμο που διαφυλάττει την ταυτότητα μας αλλά και το πανηγύρι νομίζω κάνει εξίσου καλή δουλειά. Μας θυμίζει λίγο και το παρελθόν που ζούσαμε πιο απλά. Εντωμεταξύ όταν ακούω να παίζουν τραγούδια λαϊκά στα πανηγύρια δεν μπορώ κάτι δεν μου αρέσει. Γιατί να μην ακούσουμε Ηπειρώτικα καθαρά; Είναι κάποιιοι που τα σνομπάρουν τα Ηπειρώτικα τα θεωρούν βλάχικα. Αλλά τι να πεις επιλογές είναι αυτά».

ΕΡ.: «Εάν σταματήσει το πανηγύρι να γίνεται τι θα συμβεί στο χωριό»;

ΑΠ.: «Δεν πιστεύω ότι θα σταματήσει να γίνεται το πανηγύρι. Νομίζω θα πρέπει να έρθουν τα πάνω κάτω για να συμβεί κάτι τέτοιο. Αλλά αν μιλάμε υποθετικά πιστεύω ότι θα είχαμε πρόβλημα μεγάλο. Θα χάναμε ένα κομμάτι μας. Θα χάναμε τις αναμνήσεις μας ή θα σκεφτόμασταν πως ήταν παλιά. Και σίγουρα θα κατηγορούσαμε συνεχώς την Αδελφότητα. Με το τέλος του πανηγυριού θα έρθει και το τέλος της Αδελφότητας. Το κάνει το πανηγύρι η Αδελφότητα και για να μαζέψει χρήματα αλλά και για να μας φέρει πιο κοντά. Εεε εάν δεν κάνει το πανηγύρι δεν νομίζω ότι υπάρχει λόγος ύπαρξης»

ΕΡ.: «Νιώθετε ότι ταυτίζεστε με την Αδελφότητα»;

ΑΠ.: «Το νιώθω να είναι φοβερό το πώς μας έχει κρατήσει τόσα χρόνια ζωντανούς η Αδελφότητα. Εντάξει δεν είμαστε και από τις πιο ενεργητικές. Είμαστε ένα μικρό χωριό όμως πιστεύω η Αδελφότητα μας κατάφερε να διατηρήσουμε την ταυτότητα μας».

ΕΡ.: «Ποια είναι τα έργα που έκανε στο χωριό»;

ΑΠ.: «Μιλάς για παλαιότερα; Έγιναν πολλά έργα ζωτικής σημασίας που εάν δεν τα κάναμε θα έμενε το χωριό στην απομόνωση και στην καθυστέρηση. Φέραμε τον εκσυγχρονισμό. Φτιάξαμε το νερό, κάναμε τους δρόμους. Κάναμε τις δυο τις πλατείες που ήταν πολύ ακριβό έργο. Φτιάξαμε την νέα εκκλησία. Όλα αυτά έγιναν με λεφτά των χωριανών και λίγα λεφτά έδωσε το Κράτος. Οπότε καταλαβαίνεις ότι η Αδελφότητα εκτός από προσπάθειες για να κρατάει ενωμένο το χωριό το εκσυγχρόνιζε. Του έδινε ότι δεν του έδινε το Κράτος. Μάζευαν λεφτά με ένα στόχο την αναδιαμόρφωση του χωριού. Και αυτό βέβαια δεν είναι χαρακτηριστικό μόνο της Μπράνιας αλλά και των γύρω χωριών. Οι Αδελφότητες έκαναν έργα με την οικονομική ενίσχυση των χωριανών και το Κράτος ήταν πάντοτε απόν».

ΕΡ.: «Συνεχίζει και σήμερα να κάνει έργο»;

ΑΠ.: «Και σήμερα η Αδελφότητα συνεχίζει και κάνει έργα σοβαρά. Έφτιαξε το παγκάκι της Ουράνιας. Έκανε ανακαίνιση στο πάνω το καφενείο. Φέραμε ένα τραπέζι ping pong και γίνεται χαμός κάτω στο σχολείο. Για να κάνουμε μονοί μας το πανηγύρι φέραμε κάποια ψυγεία. Πήραμε μια ψησταριά. Βάψαμε τα κάγκελα. Τι άλλο εντάξει είναι έργα βιτρίνας. Επίσης ανοίξαμε τον δρόμο προς τον Μύλο και μπορούμε να πηγαίνουμε βόλτα προς τα εκεί. Τώρα θα βάλουμε φωτά ώστε να φωτίσουμε το δρόμο προς του Κουλά. Ωραία έργα γίνονται και σήμερα».

ΕΡ.: «Διαφωνείτε σε ενέργειες της Αδελφότητας και αν ναι θα σταματούσατε την να συμμετέχετε»;

ΑΠ.: «Όχι δεν διαφωνώ. Ότι κάνουν το κάνουν για το καλό του χωριού. Δεν προβλέπουν κάπου αλλού. Και αυτό είναι σίγουρο. Εντάξει εάν κάνουν κάποιο λάθος τι να κάνουμε θα συμβεί και αυτό. Αλλά όσοι λένε θα σταματήσω να συμμετέχω το λιγότερο ανόητοι μπορούν να χαρακτηριστούν. Γιατί δεν είναι ότι γυρνάνε τις πλάτες στην Αδελφότητα αλλά στο ίδιο το χωριό και τους χωριανούς που μενού μονιμά εδώ. Είναι κάτι σαν προδοσία για εμένα. Με το να γυρνάς την πλάτη στο χωριό είναι σαν να απαρνηθείς ότι έκαναν οι προηγούμενοι. Και πολλοί που κρίνουν τους σημερινούς να κοιτάζουν καλύτερα τις δίκες τους θητείες και εάν όντως έκαναν καλή δουλειά, να έρθουνε και να γίνουν πάλι μέλη του διοικητικού συμβουλίου. Και εγώ θα είμαι ο πρώτος που θα τους ψηφίσει εάν κάνουν το τέλειο έργο».

ΕΡ.: «Πιστεύετε ότι είναι σημαντική η ύπαρξη της Αδελφότητας»;

ΑΠ.: «Είναι αρκετά σημαντική η ύπαρξη της γιατί μας θυμίζει από πού καταγόμαστε μας, θυμίζει το ποιοι ήταν οι προγονοί μας. Είναι εδώ για να μας υπενθυμίζει την ζωή που είχαμε. Αλλά είναι εδώ και μας λένε κοιτά το μέλλον σου με την Αδελφότητα θα είναι έτσι. Δεν θα ξεχάσεις το χωριό σου. Φυσικά έχει και έναν οικονομικό ρόλο, εάν σταματήσει να υπάρχει θα χάσει σίγουρα την όψη που έχει το χωριό. Δεν θα μπορούμε να συντηρήσουμε ούτε μια λάμπα για να μην πω το σχολείο που είναι μεγάλο σαν κτήριο. Θα λυπηθώ πάρα πολύ εάν συμβεί κάτι τέτοιο. Ξέρεις προσπαθώ να γνωρίσω στα παιδιά μου το χωριό και την Αδελφότητα με στόχο να μην ξεχάσουν το ποιοι είναι. Και νομίζω τα καταφέρνουν καλά προς το παρόν».

ΕΡ.: «Πολλοί λένε ότι οι γυναίκες βοήθησαν το χωριό ισχύει;»

ΑΠ.: «Λοιπόν άκου να δεις τώρα τι γίνεται. Όταν ήρθαν στο χωριό το λάτρεψαν για το τοπίο για τον ωραίο τρόπο ζωής, όχι το βιοτικό επίπεδο που ήταν τρίτο υπόγειο. Αλλά τους αρέσαν οι άνθρωποι εδώ εεε αγαπούσαν και εμάς και έγινε ο τόπος τους. Βοήθησαν σε όλα από το καθαρισμό, μέχρι την διοργάνωση του πανηγυριού. Μεγαλώσανε τα παιδιά μας με ιστορίες του χωριού μας τα έβαλαν να μάθουν Ηπειρώτικους χορούς. Για εμένα ότι οι νέοι συμμετέχουν στους χορούς και στην Αδελφότητα ευθύνονται πολύ οι γυναίκες. Τους μάθανε να αγαπούν την Αδελφότητα».

Κοσμάς

ΕΡ.: «Ποιος είναι ο λόγος που δημιουργήθηκε η Αδελφότητα το 1929»;

ΑΠ.: «Θαρρώ πως ο λόγος ήταν η κοσμαντάμωση των χωριανών στην Αθήνα. Θέλανε να βρίσκονται παραπάνω για να θυμούνται το χωριό στην νέα τους ζωή. Δεν ήθελαν να ξεκόψουν από τους ανθρώπους που μεγάλωσαν, τους συγγενείς τους. Ήταν πολύ σημαντικό

για αυτούς να μην χάσουν το χωριό τους. Εεε έτσι δημιουργήσαν την Αδελφότητα. Ήθελαν να βοηθούν και όσους ερχόντουσαν αλλά και όσους ήταν ήδη εκεί. Τα χρόνια εκείνα ήταν πολύ δύσκολα για τους χωριανούς στην Αθήνα αλλά και τα επόμενα. Εεε γύρω στο '50, '60, '70 που ερχόντουσαν έβρισκαν μια μεγάλη βοήθεια».

ΕΡ.: «Πιστεύετε ότι η Αδελφότητα βοήθησε τους συγχωριανούς που έφτασαν στην Αθήνα και εάν ναι με ποιους τρόπους»;

ΑΠ.: «Όπως σου είπα βοηθήσανε πολύ τους έδιναν συμβουλές. Τους έδιναν παρηγοριά παίζουν ρόλο και αυτό για αντέξουν στη νέα πόλη τους. Σχεδόν όλοι οι χωριανοί που έμεναν εδώ βοηθήσανε. Μα να σε βάλουν σπίτι τους, μα να σου δώσουνε ένα πιάτο φαγητό, μα να βρουν κάνα γνωστό μήπως σου δώσει δουλειά. Μιλάμε άτομα με μεγάλο πολιτισμό. Από μόρφωση κούτσουρα αλλά είχανε τρόπους. Πώς να το πούμε ήταν άνθρωποι της αλληλεγγύης. Πέρασαν τα ίδια και ξέρανε. Ήθελαν να τους βοηθήσουν χωρίς κάποιο αντάλλαγμα. Και οι χωριανοί που έμεναν πίσω στο χωριό ξέρανε τα παιδιά τους θα είναι καλά. Πολύ σημαντικό πράγμα αυτό».

ΕΡ.: «Πως δέχτηκαν οι χωριανοί την δημιουργία της Αδελφότητας»;

ΑΠ.: «Αααα δεν το γνωρίζω αλλά δεν νομίζω και να το είδαν άσχημα. Μπορεί λίγο να φοβόντουσαν μήπως τους φέρουν τα έθιμα της Αθήνας. Αυτό μπορεί να το φοβηθήκανε αλλά δεν νομίζω να είχανε προβλήματα».

ΕΡ.: «Έχετε υπάρξει μέλος στο διοικητικό συμβουλίου»;

ΑΠ.: «Εγώ ναι υπήρξα και ο αδελφός μου και το παιδί του. Το σόι μου είχε μπει στο διοικητικό. Θέλαμε να βοηθήσουμε όσο μπορούσαμε το τόπο μας. Εγώ να δεις πόσο έχω βοηθήσει αλλά εντάξει δεν χρειάζεται να τα λέμε αυτά».

ΕΡ.: «Εσείς το επιλέξατε ή σας το πρότεινε κάποιος χωριανός»;

ΑΠ.: «Εγώ το ήθελα να μπω. Όμως με καλοδεχτήκανε. Γενικά θέλανε και θέλουν να συμμετέχουν οι χωριανοί ενεργά. Εγώ είμαι ένας από αυτούς».

ΕΡ.: «Εσείς και η οικογένεια σας συμμετέχετε στις δράσεις της Αδελφότητας»;

ΑΠ.: «Εεεε ναι πηγαίνουμε όταν μπορούμε. Συνήθως πάμε στο πανηγύρι το καλοκαίρι. Συνδυάζουμε έτσι τις διακοπές μας με βάση την ημέρα του πανηγυριού. Παίρνω και άδεια στην δουλειά. Παλαιότερα βόλευε γιατί κάνεις δεν ήθελε να πάρει στις 23. Τώρα που το κάνουν 11 ζορίζομαι λίγο αλλά εντάξει».

ΕΡ.: «Η συμμετοχή σας κάνει να νιώθετε πιο κοντά με το τόπο καταγωγής σας»;

ΑΠ.: «Η συμμετοχή με κάνει να νιώθω κοντά στο τόπο καταγωγής μου. Έρχομαι κοντά με τους χωριανούς μου, μου θυμίζει την οικογένεια μου. Όσα αφήσαμε πίσω για ένα καλύτερο τρόπο ζωής. Ήταν ένας τρόπος να νιώθουμε πιο κοντά με το χωριό και τους χωριανούς όταν πηγαίναμε είτε στην Αδελφότητα είτε σε εκδηλώσεις της. Τα χιλιόμετρα μηδενίζοντουσαν. Και όλοι μέσω του μυαλού και της καρδιάς βρισκόμασταν εκεί».

ΕΡ.: «Πιστεύετε ότι αυξάνεται ή μειώνεται η συμμετοχή των χωριανών και γιατί»;

ΑΠ.: «Μειώνεται η συμμετοχή για πολλούς λόγους. Αρχικά λόγω της κρίσης πολλοί δεν έχουνε λεφτά για να πάνε και στην εκδρομή και στην πίτα και να δώσουν πολλά στο πανηγύρι σε λαχεία και σε φαγητό. Είναι δύσκολο ειδικά για τους νέους. Ένας από το χωριό μου έλεγε ότι για να έρθει στο χωριό το καλοκαίρι τι κάνει. Μαζεύει με τα παιδιά του σε ένα κουμπαρά, όλα τα ψιλά που έχει σπίτι. Όλο το χρόνο μαζεύει κέρματα και τον Αύγουστο τον ανοίγει και έτσι έρχεται στο χωριό. Επίσης ένας άλλος λόγος που μειώνεται, είναι ότι ποτέ δεν κάναμε ένα άνοιγμα σε χωριανούς που δεν έρχονται στο χωριό. Είτε δεν έχουνε σπίτια είτε για προσωπικούς λόγους δεν ξανά γυρίσανε στο χωριό. Εεε έπρεπε να τους προσεγγίσουμε διαφορετικά. Γιατί π.χ. εγώ και η οικογένεια μου είμαστε σίγουροι θα ερχόμαστε στο χωριό και στην Αδελφότητα ότι και εάν γίνει. Εκείνοι όμως που δεν έρχονται κάπως πρέπει να ξεκινήσουν. Δεν τους φέραμε εδώ και ίσως ήταν μεγάλο λάθος. Τέλος η Αδελφότητα κάνει λάθη όπως βέβαια έκανε και παλιά. Σήμερα λόγω απειρίας, λόγω χοντροκεφαλιάς έγινε λίγο κλειστή και δεν δέχεται την γνώμη των χωριανών. Εεεε βλέπουν τέτοια συμπεριφορά και πολλοί λένε δεν δίνω τα λεφτά μου εκεί. Πολλοί λένε ότι θα πάνε για πέταμα ή λένε γιατί να τα δώσω».

ΕΡ.: «Βοηθάτε στην διοργάνωση του πανηγυριού»;

ΑΠ.: «Έχω βοηθήσει πολλές φορές. Και όπου μου ζητάνε πάντα είμαι πρώτος. Να φτιάξω τα τραπέζια, να πλύνω τις καρέκλες ή να βοηθήσω μέσα τις γυναίκες. Όταν θέλουνε βοήθεια πάντα τους την προσφέρω. Χαρά μου είναι έτσι και αλλιώς. Κανείς δεν βοηθά με το ζόρι. Υπάρχουν άτομα που δεν θέλουνε εεε δεν θα τους δεις ποτέ να καθαρίζουν το σχολείο ή να καθαρίζουν την εκκλησία».

ΕΡ.: «Σας συνδέει η Αδελφότητα με τους χωριανούς»;

ΑΠ.: «Με συνδέει μαζί τους πάρα πολύ. Ξέρεις κάνω παρέα και με αυτούς που δεν είμαστε τόσο κοντινοί συγγενείς. Όταν τους βλέπω χαίρομαι».

ΕΡ.: «Πιστεύετε ότι το ετήσιο πανηγύρι που διοργανώνει η Αδελφότητα βοηθά στην διαφύλαξη της ταυτότητας σας»;

ΑΠ.: «Το πιστεύω αυτό ναι. Μας δείχνει ποιοι είμαστε και ποιοι ήμασταν στο παρελθόν. Όταν κάναμε το διήμερο βέβαια ήταν πιο παραδοσιακό. Ειδικά το γιαχνί ήταν. Ο τρόπος που το σερβίραμε μόνο να σκεφτείς έδειχνε το πόσο δεμένοι ήμασταν. Κάναμε μια αλυσίδα, ο ένας έδινε στον άλλον το πιάτο και έτσι το πηγαίναμε στο τραπέζι. Εάν ένας π.χ. έφευγε ή ξεχνιόταν δεν μοιραζόταν στο τραπέζι. Έδειχνε πόσο ενωμένοι ήμασταν, πόσο βοηθούσε ο ένας τον άλλον. Πλέον έχει σταματήσει να γίνεται και ίσως για αυτό οι σχέσεις των χωριανών είναι κάπως».

ΕΡ.: «Εάν σταματήσει το πανηγύρι να γίνεται τι θα συμβεί στο χωριό»;

ΑΠ.: «Το γιαχνί που σταμάτησε μας έχει λίγο παγώσει. Το θυμόμαστε και πραγματικά δεν το λησμονώ εγώ. Το θυμάμαι κάθε φορά που το τρώω κάπου αλλού με μια στεναχώρια. Εεε σταματήσει και το άλλο θα σβήσουμε σαν χωριό. Θα ξεχάσουμε τα πάντα. Είτε θα τρωγόμαστε για πολλά πολλά χρόνια. Πιστεύω ότι μας κρατά ενωμένους».

ΕΡ.: «Νιώθετε ότι ταυτίζεστε με την Αδελφότητα»;

ΑΠ.: «Ναι ναι είναι κομμάτι μου. Συμμετείχα όσο μπορούσα και όλοι αυτοί οι αγώνες με κάνουν να νιώθω ένα με την Αδελφότητα. Είναι κομμάτι μου που μου θυμίζει την πορεία μου και μου χτυπάει το καμπανάκι και μου λέει εεε εσύ είσαι αυτός που πας»;

ΕΡ.: «Ποια είναι τα έργα που έκανε στο χωριό»;

ΑΠ.: «Τα έργα που έκανε ήταν η πλατεία με το καφενείο πάνω, μαζευόμαστε εκεί. Έγινε το νερό αλλά και ο δρόμος. Τι άλλο κάναμε;; Αααα ξεχάσα το κυριότερο έφτιαξαν την νέα εκκλησία που την γιορτάζουμε στις 15 Αυγούστου. Αυτά θυμάμαι προς το παρόν. Εάν μου έρθει κάτι άλλο θα στο πω».

ΕΡ.: «Συνεχίζει και σήμερα να κάνει έργο»;

ΑΠ.: «Κάνουν έργα και σήμερα. Κυρίως ανακαίνισης γιατί τα λεφτά δεν υπάρχουνε. Εεε και τι μπορούνε να κάνουνε να βάψουνε καμία πλατεία, να καλύψουνε καμία τρύπα του δρόμου. Εεε τέτοια έργα κάνουν σημαντικά και αυτά».

ΕΡ.: «Διαφωνείτε σε ενέργειες της Αδελφότητας και αν ναι θα σταματούσατε την να συμμετέχετε»;

ΑΠ.: «Σε κάποιες ναι δεν μου αρέσει έτσι όπως κινούνται. Βάζουν ξένους μέσα στο χωριό χωρίς να το θέλουμε όλοι. Και τι ξένοι άνθρωποι, κακοί ρε παιδί μου. Δεν τους νοιάζει το χωριό εεε μπήκανε και μας διαλύσανε. Αλλά είναι και κάποιοι χωριανοί που τους σιγοντάρουνε. Εεε η Αδελφότητα που τους έβαλε τους έδιωξε αλλά η πληγή έχει ανοίξει. Δεν το ψάξανε καλά. Δεν τους κατηγορώ γιατί αγαπάνε το χωριό, κάποιοι χωριανοί φταίνε για ότι έγινε. Αλλά εγώ για να τελειώσουμε την κουβέντα δεν θα σταματούσα αλλά το σκέφτομαι κιόλας κάποιες φορές και μπαίνω στον πειρασμό».

ΕΡ.: «Πιστεύετε ότι είναι σημαντική η ύπαρξη της Αδελφότητας»;

ΑΠ.: «Είναι αρκετά σημαντική γιατί στηρίζει ακόμα τους χωριανούς μέσα από τα έργα που κάνουνε. Δεν ξέρω όταν πεθάνουν αυτοί οι μόνιμοι τι θα γίνει με το χωριό γιατί κάνεις δεν πάει να μείνει. Είμαστε σαν ένα χωριό φάντασμα. Δεν ξέρω τι θα συμβεί καλύτερα να μου την κάνεις σε δεκαπέντε χρόνια αυτήν την ερώτηση».

ΕΡ.: «Κάποιοι λένε ότι οι γυναίκες βοήθησαν το χωριό ισχύει αυτό;»

ΑΠ.: «Βοηθήσανε μπορώ να πω πολύ και ακόμα το κάνουν. Ακούω εδώ τώρα είπαν να δώσουνε λεφτά σε μια κοπέλα και να καθαρίσουν την εκκλησία. Εεε όταν πήγαν οι γυναίκες στην εκκλησία και το έμαθαν ξίνισαν τα μούτρα τους. Και να λένε εμείς τα κάνουμε καλύτερα και γιατί να έρθουνε οι ξένες. Ξέρεις τα λέγανε μεταξύ τους. Εεε έκατσαν και την ξανά έκαναν από την αρχή ίσως ένιωσαν ότι απειληθήκαν. Τέλος πάντων έχουνε μάθει να είναι οι αρχηγοί σε αυτά τα πράγματα. Έκαναν πολλά για το χωριό».

Μανώλης

ΕΡ.: «Ποιος είναι ο λόγος που δημιουργήθηκε η Αδελφότητα το 1929»;

ΑΠ.: «Λοιπόν η Αδελφότητα δημιουργήθηκε από δυο κάλους φίλους και χωριανούς που αγαπούσαν το χωριό. Έπεισαν άλλους χωριανούς και έτσι και έγινε η Αδελφότητα. Αυτοί έμεναν ήδη στην Αθήνα και είχανε την ανάγκη να ανταμώνονται πιο συχνά. Ήθελαν να μην χάσουν επαφές με τον τόπο που τόσο αγάπησαν. Όπως και στο χωριό ζούσαν μαζί και αγαπημένοι έτσι το ήθελαν και στην Αθήνα. Περνούσαν δύσκολα στην Πρωτεύουσα και μόνο μέσω της Αδελφότητας μπορέσαν να ξεχαστούνε λίγο από τα βάσανα τους. Αυτός είναι ο λόγος όπως έχω ακούσει. Δηλαδή την έφτιαξαν ώστε να μην χαθούν μεταξύ τους και για να μην ξεχάσουν το χωριό. Θέλανε να κάνουνε και έργα. Και έκαναν πολλά και πάντα όλοι δίνουν χρήματα από το υστέρημα τους».

ΕΡ.: «Πιστεύετε ότι η Αδελφότητα βοήθησε τους συγχωριανούς που έφτασαν στην Αθήνα και εάν ναι με ποιους τρόπους»;

ΑΠ.: «Τους βοήθησε σε πολλούς τομείς. Πρώτα πρώτα τους έδωσε ένα στήριγμα ψυχικό. Ήταν διπλά σε όσους ήρθανε πρώτη φορά στην Αθήνα. Γιατί πέρασαν από την ίδια διαδικασία και ξέρανε πως είναι να είσαι σε ξένο τόπο. Επίσης τους δείξαν τα κατατόπια που να κινηθούν. Τους έβρισκαν και δουλειά. Βέβαια έγινε κυρίως μέσω των συγγενών για παράδειγμα ο αδελφός της μάνας μου έμενε στην Αθήνα εεε με έστειλε η μάνα μου εκεί σε αυτόν. Δούλευα μαζί του και εμένα μέχρι να γινώ ανεξάρτητος. Αυτό γινόταν σε όλες τις οικογένειες. Ένας θεός μου φιλοξένησε πολλούς χωριανούς έβλεπες ένα τραπέζι με έντεκα άτομα να τρώνε και δεν τους ένοιαζε για την μερίδα που φεύγει. Εμείς οι Ηπειρώτες το έχουμε αυτό βοηθούμε τους πάντες. Εεε και η Αδελφότητα το ίδιο έκανε από την πρώτη στιγμή».

ΕΡ.: «Πως δέχτηκαν οι χωριανοί την δημιουργία της Αδελφότητας»;

ΑΠ.: «Σίγουρα καλά και γιατί να το πάρουν με στραβό μάτι. Τους βοήθησε τρομερά και έκανε έργα. Βέβαια εγώ όταν γεννήθηκα υπήρχε. Θυμάμαι ήταν ένα μέσο να μαθαίνουμε νέα αυτών που ζούσαν στην Αθήνα. Π.χ. ένας θεός μου έκανε δέκα χρόνια να έρθει, εεε τα νέα του τα μάθαινα από έναν χωριανό μέλος του διοικητικού που ήρθε στο χωριό».

ΕΡ.: «Έχετε υπάρξει μέλος στο διοικητικό συμβουλίου»;

ΑΠ.: «Φυσικά είναι η μοίρα μας αυτή. Σαν νέος υπήρξα αρκετά δραστήριος και η αγάπη μου για το χωριό με οδήγησε στο να βάλω υποψηφιότητα. Μέχρι και πρόεδρος έγινα. Παραιτήθηκα κάποια στιγμή γιατί δεν μου αρέσαν κάποια πράγματα που έγιναν. Κάποιες αποφάσεις που πάρθηκαν ήταν άσχημες και κατέστρεψαν το χωριό ή καλύτερα την ιστορία του χωριού. Ξέρεις αναφέρομαι στο έγκλημα που έγινε με την εκκλησία. Δεν μεριμνήσαμε σωστά για την εκκλησία και έπεσε εεε. Αντί να σκεφτούν την αναστήλωση, σκέφτηκαν να την γκρεμίσουν και να φτιάξουν μια νέα. Εεε έγκλημα μεγάλο τι να πεις. Τέλος πάντων σήμερα είμαι μόνο μέλος της Αδελφότητας».

ΕΡ.: «Εσείς το επιλέξατε ή σας το πρότεινε κάποιος χωριανός»;

ΑΠ.: «Και τα δυο έγιναν. Ήθελα να γινώ ώστε να βοηθήσω το χωριό, ήμουν και ανήσυχο πνεύμα και οπότε είπα γιατί όχι. Αλλά μου το προτείνανε κιόλας. Θα ακούσεις να το λένε άντε να γίνεις ενήλικας να μπεις μέσα. Και εσύ το ίδιο δεν έκανες. Η ζωή μας είναι μέσα στην Αδελφότητα και είναι λογικό να θέλουμε και εμείς να μπούμε. Αλλά να σου πω κάτι όλα είναι μια ιδέα εάν είσαι έξω τι σημαίνει ότι δεν αγαπάς το χωριό ή δεν το πονάς. Γιατί το άκουσα

και αυτό μου λέγανε καλά γιατί δεν μπαίνεις ή γιατί δεν τους βάζεις στον ίδιο δρόμο. Εεε δεν γίνονται αυτά όλοι έχουμε τον κύκλο μας».

ΕΡ.: «Εσείς και η οικογένεια σας συμμετέχετε στις δράσεις της Αδελφότητας»;

ΑΠ.: «Εεε ναι όσο μπορώ. Παλαιότερα περισσότερο αλλά και τότε δεν ήμουν τόσο θαυμαστής των εκδρομών ή των πιτών. Καλά σε πίτες και χορούς πήγαινα. Και με την οικογένεια όσο ήταν μικρά τα παιδιά πηγαίναμε. Εεε και στα πανηγύρια εάν ήμουν πάνω πήγαινα. Αλλά επειδή δεν είχα σπίτι το έδωσα ως προίκα σε μια αδελφή μου δεν μπορούσα να έρθω συχνά».

ΕΡ.: «Η συμμετοχή σας κάνει να νιώθετε πιο κοντά με το τόπο καταγωγής σας»;

ΑΠ.: «Δεν είναι η συμμετοχή τόσο πολύ που με κάνει να νιώθω κοντά με το χωριό. Σου είπα δεν πηγαίνω τόσο συχνά. Είναι οι μνήμες από τους δικούς μου, που με κάνει να νιώθω κοντά. Θυμάμαι πάντα με αγάπη και καημό, τα χρόνια στο χωριό τους δικούς μου αλλά και τους άλλους που δεν ζουν πλέον. Αλλά εντάξει δεν μπορώ να πω ότι δεν παίζει ρόλο η Αδελφότητα σε αυτό. Μας έφερε πιο κοντά με τους χωριανούς στην Αθήνα, δεν χαθήκαμε τουλάχιστον εμείς, οι νέοι ξεφεύγουν λίγο από ότι βλέπω».

ΕΡ.: «Πιστεύετε ότι αυξάνεται ή μειώνεται η συμμετοχή των χωριανών και γιατί»;

ΑΠ.: «Μειώνεται γιατί δεν έχουν όρεξη πλέον για το χωριό. Δεν ξέρω πως έγινε αυτά τα παιδιά έζησαν μια εποχή που η Αδελφότητα έκανε θαύματα. Δεν ξέρω τι τους έκανε να σταματήσουν. Λίγο η κρίση θα μου πεις. Εγώ άλλο βλέπω ότι λόγω κρίσης πολλοί γυρνάνε πίσω. Πάνε τα νησιά και τα εξωτερικά, τώρα διακοπές στο χωριό. Αυτό ήταν ίσως το μόνο καλό. Γιατί τώρα ακούς τα μικρά παιδιά να λένε παππού ποτέ θα πάμε στο χωριό ενώ εάν δεν υπήρχε κρίση θα έλεγαν εεε εντάξει πάμε τώρα μια Μύκονο και του χρόνου βλέπουμε. Αυτό που έκανε τους χωριανούς να απομακρυνθούν είναι επίσης και οι κινήσεις της Αδελφότητας. Δεν υπάρχει πλέον τόση ελευθέρια. Λες την γνώμη σου και μετά σε δείχνουν με το δάχτυλο. Μέχρι και έργα είπαν ότι δεν κάναμε εμείς οι παλαιοί αλλά ας ήμουν εκεί όταν το έλεγαν. Θα τους έλεγα εγώ. Μόνο να ζητούν ξέρουν. Όμως για να είμαι δίκαιος βρισκόμαστε σε δύσκολη εποχή. Λεφτά δεν υπάρχουν αυτοί δεν έχουνε την κατάλληλη εμπειρία και κάνουν λανθασμένες κινήσεις. Ούτε εμείς ήμασταν τέλειοι σίγουρα τι τα θες άστα ανήκουν στο παρελθόν».

ΕΡ.: «Βοηθάτε στην διοργάνωση του πανηγυριού»;

ΑΠ.: «Κοιτά το να πάω στο Νομόρχη, το να δώσω προσκλήσεις ναι το έκανα τώρα να κόψω φέτα ή να βάλω το πανό ή να μαζέψω την πλατεία όχι. Έκανα πολλά αλλά πράγματα που δεν μπορώ τώρα να τα πω εδώ. Δεν θέλω να το παίξω κάποιος. Για να μην παρεξηγηθώ δεν εννοώ ότι όσοι έκαναν άλλες δουλείες δεν βοηθούσαν. Το βλέπεις και εσύ οι γυναίκες έστηναν την τροφοδοσία».

ΕΡ.: «Σας συνδέει η Αδελφότητα με τους χωριανούς»;

ΑΠ.: «Ξέρεις κάτι αισθάνομαι όσο περνούν τα χρόνια ότι δεν με συνδέει τόσο. Το χωριό σαν χωριό ναι με συνδέει μαζί τους. Τώρα για την Αδελφότητα θα σου πω ναι αλλά όχι όπως πριν από τριάντα χρόνια. Αλλά στην ίδρυση της Αδελφότητας και γύρω στο '60 με '70 η Αδελφότητα ήταν ο συνδετικός κρίκος με το χωριό και τους χωριανούς. Δεν τους άφησε να λησμονήσουν ποιοι είναι και τους έδινε κουράγιο. Γιατί ξέρανε ότι όλοι τα ίδια περνάνε».

ΕΡ.: «Πιστεύετε ότι το ετήσιο πανηγύρι που διοργανώνει η Αδελφότητα βοηθά στην διαφύλαξη της ταυτότητας σας»;

ΑΠ.: «Ναι σίγουρα και εγώ πιστεύω ότι ίσως η μείωση ατόμων οφείλεται στην κατάργηση του διήμερου. Γιατί ήταν σαν έθιμο στις 23-24, το γιαχνί ειδικά. Παραδοσιακότατο ήταν το γιαχνί μας και ξέρεις όταν ήρθαν εδώ οι νύφες είδαν το γιαχνί και έμειναν γιατί δεν το είχαν. Τώρα που δεν γίνεται όλοι μας το αναπολούμε και ευχόμαστε να ξανά γίνει. Το κάναμε για τον Άγιο Κοσμά μετά το κάναμε 14 για την Κοίμηση της Παναγίας. Σήμερα το κάνουμε μια μέρα άκυρη εντελώς στις 11. Γίνεται γιατί δεν έχει κανένα άλλο και καλά εμείς ανοίγουμε στην Μουργκάνα με πανηγύρι. Αλλά δεν μου αρέσει δεν αντιπροσωπεύει κάτι τουλάχιστον εμένα».

ΕΡ.: «Δηλαδή πιστεύετε ότι σήμερα δεν τα καταφέρνει να διαφύλαξη την ταυτότητα του χωριού»;

ΑΠ.: «Κοίταξε γενικά το πανηγύρι μας διαφυλάσσει τα ήθη και τα έθιμα και την ταυτότητα. Είναι πιο οικογενειακό λίγοι και καλοί που λένε. Αλλά το διήμερο ήταν πιο παραδοσιακό και διαφύλαττε πολύ καλύτερα την ταυτότητα του χωριού. Ήταν τρομερό το θυμάμαι ακόμα και συγκινούμε πολύ ωραίο. Τώρα τα σημερινά είναι για τα πανηγύρια με την κακή έννοια. Το δικό μας έχασε την παραδοσιακότητα του αλλά όχι την ζεστασιά του».

ΕΡ.: «Εάν σταματήσει το πανηγύρι να γίνεται τι θα συμβεί στο χωριό»;

ΑΠ.: «Εάν σταματήσει και αυτό θα έχουμε θέμα. Θα χάσουμε επαφή, θα χάσουμε τον Εαυτό μας, θα χάσουμε την ταυτότητα μας. Θα ερημώσει και το χωριό γιατί εκείνο το βράδυ βγάζουμε λεφτά. Όχι πολλά αλλά σίγουρα κάποια που επιτρέπουν να γίνουν έργα συντήρησης. Και εάν κινηθούν και άλλο μαζεύουν και από άλλους π.χ. από εκδρομές».

ΕΡ.: «Νιώθετε ότι ταυτίζεστε με την Αδελφότητα»;

ΑΠ.: «Τώρα έτσι όπως είναι τα πράγματα όχι δεν θα ήθελα να συνεχίσω άλλο σε αυτήν την ερώτηση σου είπα και πιο πριν κάποιο πράγματα. Απλά με κουράζει όλο αυτό, αλλιώς τα βλέπουν αλλιώς τα βλέπουμε εμείς. Το παράπονο μου είναι ότι δεν υπάρχουν και άλλοι να βάλουν και να ασχοληθούν. Δεν το καταλαβαίνω αυτά τα παιδιά μαζί μας μεγάλωναν μέσα στην Αδελφότητα. Ήταν ένα δεύτερο σπίτι για αυτά μην πω μάνα και ακουστά υπερβολικός. Πως έγιναν έτσι και δεν θέλουν να ασχοληθούν τόσο δεν το καταλαβαίνω. Βέβαια ισχύει και για τα παιδιά μου αυτό που λέω. Αλλά εύχομαι να είναι ένας κύκλος που θα κλείσει και θα περάσει».

ΕΡ.: «Ποια είναι τα έργα που έκανε στο χωριό»;

ΑΠ.: «Εάν εννοείς παλιά έκανε σοβαρά έργα με συνεργασία του Κράτους σε μικρότερο βαθμό βέβαια. Πηγαίναμε και απαιτούσαμε κονδύλια και έργα. Αλλά λίγη βοήθεια έδιναν. Λοιπόν έφτιαξαν τον δρόμο με πίσσα έγινε στις αρχές του '90 ξέρεις πριν ήταν χωματόδρομος. Να βρέχει και εσύ να θες να πας χωριό καλά μεγάλο μαρτύριο. Επίσης το νερό το έφτιαξε η Αδελφότητα στην αρχή του '70 και μετά βοήθησε το Κράτος. Είναι ακόμα άλτο θέμα, υπάρχουν οικογένειες που δεν έχουν νερό. Είναι στον πάνω μαχαλά το πρόβλημα. Λένε τώρα ότι θα γίνει από την Κοινότητα βέβαια και με μια εισφορά δική μας σαν χωριό δηλαδή μακάρι. Είμαστε στο 2017 και δεν έχουμε όλοι νερό πόσο τραγικό. Τώρα το ρεύμα ήρθε περίπου '70 το έφερε η χούντα αυτό. Χτίσαμε νέα εκκλησία όπως σου είπα, αααα και κάναμε ανακαίνιση στο παλιό σχολείο. Το κάναμε πολιτισμικό και άκουσα ότι κάποιος έφερε ένα τραπέζι ping pong και παίζουν όλοι. Επίσης φτιάξαμε την κάτω πλατεία και την παιδική χαρά. Καθώς και το εσωτερικό του χωριού. Βλέπεις είναι έργα σοβαρά αυτά που έγιναν, έγιναν με αίμα τρέξιμο και μόχθο. Πολλοί δεν έβλεπαν τις οικογένειες τους για να τρέξουν για τα του χωριού το καλοκαίρι και σήμερα κάποιοι δεν τα αναγνωρίζουν. Κάτι άλλο τώρα δεν μου έρχεται ίσως αργότερα θυμηθώ και στο πω».

ΕΡ.: «Συνεχίζει και σήμερα να κάνει έργο»;

ΑΠ.: «Λόγω κρίσης και λόγω ότι δεν είναι τόσο μάχιμη δεν γίνονται πολλά έργα. Έγινε η ανακαίνιση του πάνω καφενείου, βάλανε και καλωδιακή. Αλλά αυτό δεν πήγε καλά και την σταματήσανε. Έφτιαξαν ένα ωραίο παγκάκι στου Κούλα στην μνήμη μιας συγχωριανής μας. Σε καλό σημείο έγινε αν και δαπανήθηκαν πολλά λεφτά. Έργο καλό και σωστό αλλά έριξαν πολλά. Πήραν την απόφαση να δώσουν έξω το καφενείο, καλή κίνηση γιατί είχαμε ένα εισόδημα. Αλλά γίναμε μύλος στο χωριό, χωριστήκαμε στα δυο. Που να το φανταστούν και τα παιδιά. Εεε την διώξαν και πάλι τους την είπανε. Κατάλαβες πολλές φορές κάνουμε λάθη. Αλλά είμαστε και εμείς λίγο τρελοί. Τον μπελά σου θα τον βρεις και αυτό είναι σίγουρο. Πέρυσι άνοιξαν τον δρόμο στον Μύλο. Τώρα δεν θυμάμαι άλλο έργο. Αααα και τα βασικά να αλλάξουν καμία λάμπα δηλαδή συντήρηση των έργων».

ΕΡ.: «Διαφωνείτε σε ενέργειες της Αδελφότητας και αν ναι θα σταματούσατε την να συμμετέχετε»;

ΑΠ.: «Σε πάρα πολλές περιόδους δεν ήθελα σχέση με την Αδελφότητα και με κάποια μέλη. Αλλά δεν γίνεται κίολας μην λέμε ότι δεν υπάρχει κόσμος και δεν γίνονται πράγματα. Μην τα θέλουμε δικά μας όλα. Λάθη γίνονται και είναι για να ξεπερνιούνται. Το 2029 κλείνουμε 100 χρόνια ως Αδελφότητα δεν ξέρω πόσα σαν χωριό εεε τώρα θα χαθούμε. Βέβαια πρέπει να παλεύουμε για να κερδίσουμε ένα καλύτερο μέλλον στο χωριό μας. Εδώ με ορεινά και βοήθησαν το χωριό σήμερα θα κάνουμε πίσω; Τέλος πάντων εγώ δεν θα σταματήσω και ας είμαι πικραμένος».

ΕΡ.: «Πιστεύετε ότι είναι σημαντική η ύπαρξη της Αδελφότητας»;

ΑΠ.: «Φυσικά και είναι σημαντική. Μας ενώνει πώς να το κάνουμε. Δεν πρέπει να σβήσει γιατί θα σβήσει το χωριό εντελώς. Θα γίνουμε ξένοι και είναι κρίμα. Οι δικοί μας πολεμήσανε για να έχουμε σήμερα ένα ωραίο χωριό να έχουμε μια Αδελφότητα με τα καλά και τα κακά της είναι κρίμα να την χάσουμε. Πλέον οι μεγάλοι έχουν πεθάνει και όσοι μένουν στο χωριό είχαν ζήσει στην Αθήνα. Δηλαδή έχει σβήσει αυτή η παλαιά γενιά της μαμάς μου, της γιαγιά σου που δεν φύγανε ποτέ. Εεε η Αδελφότητα είναι μια ανάμνηση της παλαιάς εποχής δεν είναι κρίμα να σταματήσει; Θα χάσουμε την ταυτότητα μας και τότε τι θα είμαστε ένα τίποτα».

ΕΡ.: « Πιστεύετε ότι οι γυναίκες έχουν προσφέρει στο χωριό;»

ΑΠ.: «Εννοείται αυτές κάνανε το χωριό, ήταν νοικοκυρές και το μαζέψανε. Ειδικά οι νύφες έπαιξαν μεγάλο ρόλο. Όχι ότι οι χωριανές δεν ήτανε αλλά μετά το γάμο έφευγαν και σπάνια ξανά γυρίζαν. Εεε έμεναν οι νύφες με τις πεθερές. Πρώτες σε όλα ήταν και στην

Αδελφότητα να βοηθήσουν και την εκκλησία να καθαρίσουν. Τρομερά δυναμικές είναι. Βέβαια πολλές είναι και ύπουλες και επηρεάζουν τους άνδρες τους. Αλλά εντάξει τώρα λίγες περιπτώσεις είναι. Ένα είναι σίγουρο αγάπησαν το χωριό πιο πολύ από εμάς και ας μην γεννήθηκαν εκεί. Τρομερά δραστήριες τι να λέμε τα πανηγύρια αυτές τα κάνανε. Αλλά και εμείς σαν άνδρες δεν κάναμε και λίγα να τα λέμε και αυτά».

Οδυσσέας

ΕΡ.: «Ποιος είναι ο λόγος που δημιουργήθηκε η Αδελφότητα το 1929»;

ΑΠ.: «Μμμμ ξεκινάμε με δύσκολες ερωτήσεις από ότι βλέπω. Δεν το γνωρίζω ακριβώς αλλά είχα ακούσει ότι ιδρύθηκε γιατί υπήρχε η ανάγκη για πραγματική βοήθεια μεταξύ των χωριανών που έφταναν στην Αθήνα. Μετά από χρόνια βέβαια άλλαξε αυτό και δεν είχανε τόση ανάγκη αλλά υπήρχε ανάγκη στο χωριό. Όσοι έμεναν εκεί ζούσαν σε άλλο πλανήτη. Στερούνταν πράγματα που δεν φανταζόντουσαν ότι υπήρχαν πολλές φορές. Οπότε εν ολίγοις δημιουργήθηκε για να βοηθήσει τους χωριανούς στην Αθήνα και μετά το 60 με 70 πιστεύω άλλαξε πλευση και ξεκινά να κάνει έργα».

ΕΡ.: «Πιστεύετε ότι η Αδελφότητα βοήθησε τους συγχωριανούς που έφτασαν στην Αθήνα και εάν ναι με ποιους τρόπους»;

ΑΠ.: «Τους βοήθησε και με το παραπάνω. Όλοι βοηθήσανε έβρισκαν σπίτια στους χωριανούς, έβρισκαν δουλείες. Το μεγαλύτερο όμως ατού της Αδελφότητας ήταν ότι έδινε τον «ωμό» της στα παιδιά της. Ήταν εκεί σαν μια καλή μάνα που βοηθούσε το παιδί της χωρίς να περιμένει κάτι. Έδινε μόνο αγάπη και στοργή. Για εμένα αυτό έκανε τους συμπαραστεκόταν για να μπορέσουν να προχωρήσουνε την ζωή τους. Η ψυχολογική αυτή βοήθεια ήταν σημαντική. Θεωρώ ότι η Αδελφότητα δεν μας άφησε στην μοίρα μας. Βασικά των γονέων και των παππούδων μας. Σήμερα στο κομμάτι το ψυχολογικό δεν παίζει τόσο μεγάλο ρόλο. Αλλά είναι εκεί να θυμίζει τι έγινε παλαιότερα, μας θυμίζει όλες τις καλές στιγμές όλες τις «μάχες» που δώσαμε ώστε να κάνουμε πράγματα στο χωριό».

ΕΡ.: «Πως δέχτηκαν οι χωριανοί την δημιουργία της Αδελφότητας»;

ΑΠ.: «Δεν το γνωρίζω ξέρεις έχουνε περάσει πολλά χρόνια. Και εύχομαι στην εργασία σου να μείνουνε πράγματα που θα τα διαβάζουνε τα παιδιά και τα εγγόνια μου και θα λένε να το χωριό μας, να τι έκαναν οι δικοί μας. Θεωρώ ότι το είδανε με μια καλή ματιά. Δεν ξέρω κάτι άλλο».

ΕΡ.: «Έχετε υπάρξει μέλος στο διοικητικό συμβουλίου;»

ΑΠ.: «Ναι έχω υπάρξει μέλος και σε σημαντική θέση. Όπως και πολλοί συγγενείς μου βλέπεις, το σόι μου ήταν πάντα αρκετά δυναμικό. Πάντα ήταν μέσα σε όλα και για πολλά χρόνια. Πολλοί ήτανε πρόεδροι άλλοι γραμματείς άλλοι ταμίες. Βγαίνανε πρώτοι κάθε φορά στις ψηφοφορίες. Τους άρεσε να κάνουν πράγματα για τον τόπο τους. Και είναι κιόλας και οι πρώτοι που θα βοηθήσουν. Κάποιοι ζουν κάποιοι όχι αλλά είμαι περήφανος που κατάγομαι από αυτήν την οικογένεια».

ΕΡ.: «Εσείς το επιλέξατε ή σας το πρότεινε κάποιος χωριανός;»

ΑΠ.: «Συμβαίνουν και τα δυο πάντοτε. Θες να μπει και κάποιοι στο λένε. Εγώ βέβαια ήθελα και όταν τους το είπα χάρηκαν πολύ. Είναι δυνατόν να μην μπαίνουν στο διοικητικό όταν μιλάμε όλοι μέρα για την Αδελφότητα όταν βλέπουμε χωριανούς; Μα πραγματικά θυμάμαι ήμουν με κάποιους χωριανούς για καμία ώρα, καταλήξαμε στο να πούμε για κάνα δίλεπτο τα νέα μας και μετά μιλούσαμε για την Αδελφότητα».

ΕΡ.: «Εσείς και η οικογένεια σας συμμετέχετε στις δράσεις της Αδελφότητας;»

ΑΠ.: «Συμμετέχω και εγώ και η οικογένεια μου και το σόι μου. Πρώτη γραμμή που λένε εεε εκεί βρισκόμαστε εμείς. Πάμε πάντοτε στις πίτες, στους χορούς και στις εκδρομές και στα πανηγύρια πάμε. Και τα τελευταία χρόνια πηγαίνουμε και παίζουμε μπάλα όπως παλιά. Πίνουμε και κάνα τσιπουράκι στην Αθήνα. Γενικά περνάμε καλά και στην Αθήνα και στο χωριό».

ΕΡ.: «Η συμμετοχή σας κάνει να νιώθετε πιο κοντά με το τόπο καταγωγής σας;»

ΑΠ.: «Όταν βγαίνω με τα παιδιά ή όταν πάμε στο πανηγύρι νιώθω πολύ κοντά. Σαν να μην πέρασε μια μέρα. Είναι φοβερό συναίσθημα ρε παιδί μου. Όταν βρισκόμαστε θυμόμαστε τις διακοπές μας στο χωριό μας τα παιχνίδια που κάναμε το γιαχνί που μοιράζαμε και όλοι γυρίζουμε πίσω. Σίγουρα με συνδέει η συμμετοχή με τον τόπο μου. Σκέψου νιώθω ο Εαυτός μου όταν βλέπω χωριανό. Λέμε τα παλιά γελάμε. Ερχόμαστε πιο κοντά πάντοτε και ας είναι μακριά το χωριό μας».

ΕΡ.: «Πιστεύετε ότι αυξάνεται ή μειώνεται η συμμετοχή των χωριανών και γιατί;»

ΑΠ.: «Δεν μπορώ να σου πω. Γιατί εγώ βλέπω εν μέρει μια αύξηση, καθώς γυρνάνε όλοι στα χωριά. Εεε και ασχολούνται αρκετά. Αναφέρομαι στα άτομα της ηλικίας μου γύρω στα τριανταπέντε, σαράντα χρονών που είμαστε βλέπω να έρχονται όλοι με τις οικογένειες τους

και να ασχολούνται με την Αδελφότητα. Μείωση ξέρεις που γίνεται στα μεγαλύτερης ηλικίας ατόμων. Κουράστηκαν ίσως και όχι άδικα, έχουν τρέξει πολλά πολλά χρόνια. Τώρα ήρθε η σειρά μας. Εάν είναι κάποιος βέβαια δυσαρεστημένος και δεν συμμετέχει θα μειώνεται φυσικά».

ΕΡ.: «Βοηθάτε στην διοργάνωση του πανηγυριού»;

ΑΠ.: «Ναι ναι ναι βοηθάμε όλοι στην οικογένεια. Είναι πώς να στο πω κομμάτι μας. Εάν δεν πάμε να βοηθήσουμε κάτι θα πάθουμε. Σε όλα τα κομμάτια βοηθάμε. Από την αρχή στο στήσιμο δηλαδή μέχρι το τέλος στο μάζεμα. Σκέψου τα τελευταία χρόνια που το δίνει η Αδελφότητα στην κοπέλα που κρατά το καφενείο βοηθάμε πάντα. Μέσα στο πανηγύρι μεγάλωσα είναι δυνατόν να μην βοηθάω»;

ΕΡ.: «Σας συνδέει η Αδελφότητα με τους χωριανούς»;

ΑΠ.: «Εάν δεν υπήρχε η Αδελφότητα πολλούς δεν θα τους έβλεπα. Τα χρόνια και γενιές περνάνε δεν θα είμαστε όλοι με όλους συγγενείς εεεε η Αδελφότητα είναι αυτή που θα μας συνδέει».

ΕΡ.: «Πιστεύετε ότι το ετήσιο πανηγύρι που διοργανώνει η Αδελφότητα βοηθά στην διαφύλαξη της ταυτότητας σας»;

ΑΠ.: «Ναι συμβαίνει αυτό που λες. Στο χωριό τίποτα σχεδόν δεν θυμίζει πως ήταν παλαιά. Το σχολείο θυμίζει τα παλιά. Εεεε υπάρχουνε και οι μνήμες που δεν ξεγράφουν τόσο ευκολά. Όμως η Αδελφότητα είναι εδώ για να μας θυμίζει τα παλιά να μας θυμίζει την ταυτότητα μας. Είναι σημαντικό νομίζω εάν δεν είχα το χωριό μου και έλεγα ότι είμαι Αθηναίος δεν θα σήμαινε τίποτα για εμένα. Πφφφ θα ήμουν ένα μηδενικό. Εεεε το πανηγύρι σου δείχνει ότι αυτός είσαι εσύ με τα κλαρίνα σου με τους χορούς. Και νομίζω κιόλας ότι το πανηγύρι μας βοήθησε να μην χαθούμε μέσα στον πολιτισμό των Αθηναίων».

ΕΡ.: «Εάν σταματήσει το πανηγύρι να γίνεται τι θα συμβεί στο χωριό»;

ΑΠ.: «Θα χάσουμε το γέλιο μας. Τι να λέμε τώρα. Μας κρατάει ενωμένους αυτό το πανηγύρι. Όσο και αν τρωγόμαστε εκείνο το βράδυ είμαστε όλοι μαζί. Δεν θα μου αρέσει εάν συμβεί κάτι τέτοιο. Εγώ θα κάνω τα πάντα για να γίνεται όσο μπορώ θα βοηθάω».

ΕΡ.: «Νιώθετε ότι ταυτίζεστε με την Αδελφότητα»;

ΑΠ.: «Αν και κάποια πράγματα δεν μου αρέσουν γεννήθηκα μέσα στην Αδελφότητα και είναι κομμάτι μου. Δεν μπορώ να πω δεν νιώθω τίποτα. Ταυτίζομαι μαζί της με τα έργα της με

τα πανηγύρια της με της πίτες της με τους χορούς της. Και τα παιδιά μου έτσι νιώθουν εάν τα ρωτήσεις. Η Αδελφότητα είναι η ταυτότητα μας εμείς φεύγουμε αυτή μένει ζωντανή με όλες τις μνήμες εεε γιατί να μην είμαστε μαζί της».

ΕΡ.: «Ποια είναι τα έργα που έκανε στο χωριό»;

ΑΠ.: «Γενικά στο χωριό δεν είχαμε τίποτα όλα αυτά τα χρόνια. Εεε η Αδελφότητα ήρθε και νοιάστηκε για τους χωριανούς. Έφτιαξε το νερό το δρόμο το ρεύμα το έφερε η χούντα. Κάναμε τις πλατείες ωραία έργα. Εεε κάναμε την νέα εκκλησία. Αυτά μπορώ να σκεφτώ».

ΕΡ.: «Συνεχίζει και σήμερα να κάνει έργο»;

ΑΠ.: «Κάνει αλλά χωρίς να ρωτά μας το φέρνει έτσι χωρίς να ξέρουμε τίποτα. Για παράδειγμα λέει θα βάλουν φωτά στο Κουλά που είναι έρημα. Αντί να φτιάξουν το σχολείο που χρειάζεται πετάμε τα λεφτά εκεί. Τέλος πάντων έφτιαξαν το παγκάκι της Ουράνιας, έφεραν κάτι καναπέδες για το καφενείο. Κάνουμε έργα ανακαίνισης κυρίως εγώ δεν είμαι βέβαια ευχαριστημένος με αυτά».

ΕΡ.: «Οπότε Διαφωνείτε σε ενέργειες της Αδελφότητας θα σταματούσατε την να συμμετέχετε;»

ΑΠ.: «Διαφωνώ στο κομμάτι ότι πολλές φορές δεν μας ακούνε όχι ότι λέμε τα σωστά. Αλλά να πουν κάτσε να κάνω ότι τους ακούω. Εγώ όμως και η οικογένεια μου δεν θα σταματούσα με τίποτα.»

ΕΡ.: «Πιστεύετε ότι είναι σημαντική η ύπαρξη της Αδελφότητας»;

ΑΠ.: «Είναι γιατί το Κράτος και η Κοινότητα μας έχει γραμμένους κανονικά. Θα ρημάξει το χωριό αν περιμένουμε από αυτούς. Στο είπα και παραπάνω η συγγένεια θα φύγει θα μείνει η Αδελφότητα. Ξέρεις νιώθω πιο σίγουρος ότι όταν πεθάνω εγώ τα παιδιά μου θα έχουνε κάποιον δικό τους να τους θυμίζει τα παλιά να τους θυμίζει το χωριό. Είναι σημαντική η Αδελφότητα».

ΕΡ.: «Θα ήθελα να σας ρωτήσω για τις γυναίκες του χωριού, βοήθησαν στην διαμόρφωση του χωριού;»

ΑΠ.: «Οουου καλά είσαι. Το νοιαστήκανε το χωριό. Τόσο μας αγαπούσαν. Πάντα σκεφτόντουσαν το χωριό και έκαναν ότι μπορούσαν για να βοηθήσουν. Συγγνώμη που θα το πω αλλά ήταν και λίγο κωλοπετσωμένες. Το μυαλό τους ξουράφι ρε παιδί μου. Βοηθήσανε το χωριό και το αγαπήσανε παραπάνω και από εμάς αυτή είναι η αλήθεια».

ΕΡ.: «Ποιος είναι ο λόγος που δημιουργήθηκε η Αδελφότητα το 1929»;

ΑΠ.: «Εεε ο λόγος που δημιουργήθηκε η Αδελφότητα το 1929 ήταν κυρίως για να μπορούν να συναντιούνται οι χωριανοί που ζούσανε και δουλεύαν στην Αθήνα, για να συσφίξουνε τις σχέσεις βλέπονται πιο συχνά για να συζητάνε τα του χωριού για να μαθαίνουνε τα νέα από το χωριό, για να επιστρέφουνε τα νέα στο χωριό τα δικά τους από την Αθήνα στο χωριό εεε ήταν δηλαδή για να υπάρχει μια αλληλεγγύη μεταξύ των χωριανών που έφυγαν για την Αθήνα».

ΕΡ.: «Πιστεύετε ότι η Αδελφότητα βοήθησε τους συγχωριανούς που έφτασαν στην Αθήνα και εάν ναι με ποιους τρόπους»;

ΑΠ.: «Ναι βέβαια οι παλαιότεροι εφόσον η Αδελφότητα δημιουργείται το 1929 υπήρχαν χωριανοί Μπραβιάτες εκείνη την εποχή δημιούργησαν την Αδελφότητα επομένως με το πέρασμα του χρόνου η Αδελφότητα δυνάμωνε. Τα μέλη αυξάνονταν και φυσικά οι χωριανοί που ζούσαν στην Αθήνα εεε ήταν υποδοχείς των νέων που ερχόντουσαν από το χωριό στην Αθήνα. Λειτουργήσε σαν ένας συνδετικός κρίκος των ανθρώπων που επρόκειτο να φύγουν από το χωριό και να έρθουν να ζητήσουν μια καλύτερη ζωή στην Αθήνα. Τους βοήθησαν να βρουν σπίτια, τους βοήθησαν στο να μείνουνε, στα θέματα της διαβίωσης, εεε αρχικά να σταθούν στα ποδιά τους, τους έδωσαν και τροφή. Ήταν πολύ δύσκολη η κατάσταση τους εεε μέχρι να βρουν δουλειά και να μπορέσουν, να ορθοποδήσουν, να προχωρήσουν μόνοι τους δηλαδή έπαιξε σημαντικό ρόλο η Αδελφότητα που λειτουργούσε στην Αθήνα για τους χωριανούς που έφταναν σταδιακά από το χωριό στην Αθήνα».

ΕΡ.: «Πως δέχτηκαν οι χωριανοί την δημιουργία της Αδελφότητας»;

ΑΠ.: «Εεε από ότι θυμάμαι δεν υπήρξε κάποια αντίδραση, δεν έχω στην μνήμη μου κάποια αντίδραση κάποιο αρνητικό μάλλον θετικά το δέχτηκαν. Γιατί οι Αδελφότητες, ίσα ίσα ήταν και τιμητικό για το χωριό να έχει Αδελφότητα σε ένα μέρος ξένο σε ένα άγνωστο μέρος, σε μια μεγαλούπολη όπως ήταν η Αθήνα την εποχή εκείνη σε σχέση με τα χωριά. Εεε ήτανε λοιπόν κάτι το πολύ θετικό, εεε διότι μόνο να προσφέρει είχε η Αδελφότητα και όχι να ζημιώσει το χωριό ή να υποτιμήσει και την ζωή των κατοίκων εκεί αλλά και την παράδοση. Ίσα ίσα ήρθε να ενισχύσει την παράδοση, να την ενδυναμώσει και να δώσει και λύσεις στα προβλήματα του χωριού».

ΕΡ.: «Έχετε υπάρξει μέλος στο διοικητικό συμβούλιο»;

ΑΠ.: «Εγώ ναι υπήρξα μέλος του διοικητικού συμβουλίου για πέντε χρόνια. Έχω περάσει από αρκετές θέσεις σημαντικές. Ήμουν και πρόεδρος αρά έχω θητεύσει στο διοικητικό συμβούλιο της. Αλλά και συγγενείς μου θήτευσαν. Μπορούμε να πούμε ότι σχεδόν αν όχι όλοι, οι περισσότεροι χωριανοί πέρασαν από τα οικίστηκα συμβούλια της Αδελφότητας και προσέφεραν και ένα γερό σημαντικό έργο. Και εγώ έβρισκα την Αδελφότητα σαν μέσο επαφής του χωριού με τους ανθρώπους που έμεναν στην Αθήνα από τα μικρά μου χρόνια».

ΕΡ.: «Εσείς το επιλέξατε ή σας το πρότεινε κάποιος χωριανός;»

ΑΠ.: «Μου το προτείναν τότε ο Πρόεδρος και εγώ το δέχτηκα. Εκείνη την εποχή ήμουν τρομερά απασχολημένος με τα επαγγελματικά μου, δεν είχα πολύ χρόνο αλλά επειδή μου το πρότεινε τότε εεε το δέχτηκα και έμεινα για πέντε χρόνια. Μου ζήτησε να ασχοληθώ ποιο ενεργά στα θέματα της Αδελφότητας. Δηλαδή η προσωπική μου συμμετοχή στην Αδελφότητα ήταν πέντε χρόνια. Μην ξεχνάμε κάπως ότι άργησα να μπω ενεργά στις δραστηριότητες της Αδελφότητας σαν μέλος γιατί σαν χωριανός και σαν πολίτης του χωριού ήμουν πάντα κοντά στην Αδελφότητα συμμετείχα από τα μαθητικά μου και φοιτητικά μου χρόνια είχα μια πολύ κοντινή επαφή. Ο λόγος που μπήκα αργά ήταν ότι λόγω επαγγελματικών υποχρεώσεων ήμουν υπάλληλος και δεν υπήρχε ο απαραίτητος χρόνος να ασχοληθώ με τα κοινά. Πιστεύω ότι βοηθούσα την Αδελφότητα».

ΕΡ.: «Εσείς και η οικογένεια σας συμμετέχετε στις δράσεις της Αδελφότητας;»

ΑΠ.: «Η σχέση μου ήταν πολύ κοντινή διότι ο πατέρας μου ήταν κοντά στην Αδελφότητα και συμμετείχε ενεργά και συνέδραμε μέχρι το τέλος της ζωής του και ηθικά και οικονομικά στο μετρό των δυνατοτήτων του. Επομένως ήμουν πολύ κοντά στην Αδελφότητα και γνώριζα όλα τα παλιά μέλη των συμβουλίων, όλους τους χωριανούς που συμμετείχαν ενεργά στα δρώμενα του χωριού. Ναι είχα κάποια ενασχόληση όχι όμως σε τακτική βάση αλλά όταν υπήρχε ανάγκη. Οι δράσεις της Αδελφότητας ήταν κυρίως χοροεσπερίδες στην Αθήνα. Εθιμοτυπικά έκανε εκείνη την εποχή την έκανε Χριστούγεννα 25 Δεκεμβρίου εεε έκανε κάθε χρόνο αυτήν την εκδήλωση την Ηπειρώτικη με τα παραδοσιακά τραγούδια, υπήρχε μεγάλη προσέλευση και ενδιαφέρον από τον κόσμο. Αυτή ήταν από τις αρχικές δράσεις που θυμάμαι εγώ όταν ήμουνα μικρός. Αλλά δεν ήταν μόνο οι εκδηλώσεις οι παραδοσιακές, έκανε εκδρομές, έκανε συνεστιάσεις, έκανε εκδηλώσεις κοπής πίτας. Μάζευε χρήματα για να κάνει διάφορα έργα στο χωριό. Έκανε πάρα πολλά έργα στο χωριό. Ήθελαν να βελτιώσουν τις συνθήκες διαβίωσης στο χωριό. Συμμετείχα στις εκδηλώσεις που έκανε η Αδελφότητα εδώ στην Αθήνα κυρίως στη μεγάλη εκδήλωση που έκανε η Αδελφότητα το χειμώνα και την έκανε

Χριστούγεννα. Υπήρχε παράδοση στο χωριό μας να πραγματοποιεί την κεντρική εκδήλωση στην Αθήνα την ημέρα των Χριστουγέννων. Οπού γιόρταζαν και οι δικοί μου και φεύγαμε από την γιορτή και πηγαίναμε σύσσωμο το σόι στο γλέντι. Έχω πολλές τέτοιες μνήμες από όταν μέναμε στην Αθήνα και τα Χριστούγεννα του 1963 και του 1964 και 1965 και του 1966 και αλλά Χριστούγεννα τα θυμάμαι πολλή έντονα. Επομένως η συμμετοχή των γονέων μου και εμού προσωπικά ήταν πιστεύω αρκετή και μεγάλη τηρουμένων των αναλογιών που υπήρχαν και οι επαγγελματικές υποχρεώσεις».

ΕΡ.: «Η συμμετοχή σας κάνει να νιώθετε πιο κοντά με το τόπο καταγωγής σας»;

ΑΠ.: «Βέβαια εεε έτσι και αλλιώς εγώ νιώθω με τον τόπο καταγωγής είχα την τύχη να ζήσω τα παιδικά μου χρόνια και να πάω και στο σχολείο του χωριού να τελειώσω τις πρώτες τάξεις του δημοτικού. Εεε επομένως είμαστε δεμένοι με το χωριό και την Ήπειρο και είμαστε και τακτικοί επισκέπτες στο χωριό εδώ και πολλά χρόνια. Άλλοτε περισσότερο άλλοτε λιγότερο πάντως μέσα στην χρονιά κάνουμε επισκέψεις στο χωριό έστω και σύντομες ακόμα και τώρα».

ΕΡ.: «Πιστεύετε ότι αυξάνεται ή μειώνεται η συμμετοχή των χωριανών και γιατί»;

ΑΠ.: «Σήμερα και λόγω της κρίσης υπάρχει μια μικρότερη συμμετοχή των χωριανών στην Αδελφότητα αλλά αυτό κατά καιρούς συνέβαινε πάντοτε υπήρχανε περίοδοι κατά την οποία η Αδελφότητα ήτανε σε λανθάνουσα κατάσταση δεν λειτουργούσε, δεν υπήρχε διοικητικό συμβούλιο. Δηλαδή κάποιες περιοχές νέκρες ή κενές περιεχομένου ήτανε πάρα πολύ μικρά τα διαστήματα αυτά και μετά από λίγο καιρό πάλι υπήρχε κάποιος που έδινε τον έναυσμα και κινητοποίησε τους χωριανούς και η Αδελφότητα ήτανε στο προσκήνιο και στις επάλξεις».

ΕΡ.: «Βοηθάτε στην διοργάνωση του πανηγυριού»;

ΑΠ.: «Παλαιότερα ναι. Όταν ήμουν πρόεδρος βοηθούσα σε άλλες θέσεις βέβαια. Τα τελευταία χρόνια που ερχόμουν το βράδυ του πανηγυριού δεν προλαβαίναμε να ασχοληθούμε. Αλλά η οικογένεια μου βοηθούσε. Για παράδειγμα σε ένα γιαχνί που ζούσε ο πατέρας μου εγώ δεν ήμουν τότε είχα γυρίσει Αθήνα, μαγείρευε το γιαχνί αυτός».

ΕΡ.: «Σας συνδέει η Αδελφότητα με τους χωριανούς»;

ΑΠ.: «Βεβαίως και με συνδέει. Γιατί βλέπω χωριανούς που έχω καιρό να τους δω, λέμε τα νέα μας τα σχέδια μας για μελλοντική επίσκεψη στο χωριό. Σίγουρα παίζει μεγάλο ρόλο η

Αδελφότητα. Όμως και το χωριό μου με συνδέει με τους χωριανούς. Ο τόπος καταγωγής μου γιατί εγώ τον έχω ζήσει. Έκανα κάποιες τάξεις του δημοτικού και ξέρω τι ζούσαν».

ΕΡ.: «Πιστεύετε ότι το ετήσιο πανηγύρι που διοργανώνει η Αδελφότητα βοηθά στην διαφύλαξη της ταυτότητας σας»;

ΑΠ.: «Φυσικά και βοηθά είναι ένα έθιμο. Κρατά ζωντανή την ταυτότητα μας και δεν μας αφήνει να ξεχάσουμε το χωριό και όσα περάσαμε εκεί είτε και ακόμα όσα περάσαμε στην Αθήνα και είχαμε στο μυαλό μας τους χωριανούς, τους συγγενείς. Μέσα και από το πανηγύρι δημιουργούμε και σχέσεις. Το πανηγύρι έχει ένα πολύ οικογενειακό και προσωπικό χαρακτήρα που και με χωριανούς που δεν έχουμε τρομερές σχέσεις μέσα από εκεί ερχόμαστε πιο κοντά. Εκτός από την προσπάθεια να διαφυλάσσει την ταυτότητα μας, ενισχύει τον αγώνα της Αδελφότητας αλλά και μας ψυχαγωγεί. Παίρναμε καλά πώς να το κάνουμε. Βλέπω τα παιδιά μου να χορεύουν και χαίρομαι. Πέρασε μέσα τους ένα στοιχείο του χωριό. Που νομίζεις ότι έμαθαν χορό είτε πάνω στην πλατεία είτε στις εκδηλώσεις της Αδελφότητας».

ΕΡ.: «Εάν σταματήσει το πανηγύρι να γίνεται τι θα συμβεί στο χωριό»;

ΑΠ.: «Μμμμ νομίζω θα μαραζώσει, δεν θα μείνει τίποτα πλέον μόνο οι μνήμες μας. Για το πώς ζούσαν οι δικοί μας για το πώς το χωριό είχε ζωή, για τους αγώνες που δώσαμε σαν Αδελφότητα. Θα χαθεί κάτι από εμάς. Χάθηκε το πατροπαράδοτο γιαχνί αλλά πιστεύω ότι δεν θα γίνει και σε αυτό. Εάν και έχει χάσει το παραδοσιακό στοιχείο του. Όμως μην ξεχνάμε ότι η αλλαγή ημέρας έγινε μόνο για την οικονομική ενίσχυση του πανηγύρι αρά της Αδελφότητας αρά του χωριού. Πιστεύω όμως ότι δεν θα χαθεί, υπάρχουν άτομα που το παλεύουν. Μην σου πω ότι το γιαχνί θα επιστρέψει ο κόσμος το ήθελε του έλειψε. Έχουμε τόσες μνήμες από αυτό που θα γυρίσει».

ΕΡ.: «Νιώθετε ότι ταυτίζεστε με την Αδελφότητα»;

ΑΠ.: «Το νιώθω και για αυτό το στηρίζω όσο μπορώ. Δεν θα έτρεχα τόσο τότε, βέβαια λιγότερο τώρα αλλά ήρθαν νέα παιδιά που θα τρέξουν όπως εγώ».

ΕΡ.: «Ποια είναι τα έργα που έκανε στο χωριό»;

ΑΠ.: «Αυτή την στιγμή υπάρχουνε πάρα πολλά έργα της Αδελφότητας στο χωριό, βέβαια με την οικονομική στήριξη των χωριανών. Καταρχήν έγινε αναπαλαίωση του σχολείου. Το χωριό μας είχε την τύχη παρότι ήταν πολύ μικρό χωριό να έχει σχολείο δημοτικό εξατάξιο, μονοθέσιο μεν αλλά είχε και τις έξι τάξεις. Δούλευε και πρωί και απόγευμα τα χρόνια εκείνα.

Έγινε λοιπόν αναπαλαίωση σαν πολιτιστικό κέντρο. Έγινε το καφενείο στην πάνω πλατεία, το οποίο λειτουργεί τα καλοκαίρια και προσφέρει τις υπηρεσίες του στους χωριανούς που κάνουν τις διακοπές τους το καλοκαίρι στους επισκέπτες. Εεε εκεί στην πλατεία γίνονται και οι εκδηλώσεις οι καλοκαιρινές της Αδελφότητας τα παλιά χρόνια εεε εκτός από τα πανηγύρια που έκαναν τα παραδοσιακά την τρίτη μέρα μετά την ανάσταση δηλαδή την τρίτη του Πάσχα, είχαμε έξω από την εκκλησία πανηγύρι. Το είχαμε εθιμοτυπικό, σε αυτήν την γιορτή εεε γινόντουσαν εκδηλώσεις με κλαρίνα, με Ηπειρώτικη παραδοσιακή μουσική εεε είχαμε το πανηγύρι της Αγίας Μαρίνας, που είναι το μοναστήρι δίπλα στο χωριό μας και αυτό ήταν ας πούμε ένα παραδοσιακό πανηγύρι εεε που είχε βέβαια και θρησκευτικό χαρακτήρα. Εεεε για να φύγουμε από τις εκδηλώσεις που ήτανε πολλές έκανε και εκδρομές εεε σε διαφορά μέλη της Ελλάδας επίσης έκανε πολλές ενέργειες για την ασφαλτόστρωση του κεντρικού δρόμου προς την Λεπτοκαρυά –Μπράνια. Ο οποίος περνά μέσα από ένα πολύ ωραίο δάσος και είναι το τοπίο ειδυλλιακό με μεγάλη βλάστηση. Τώρα έκανε τον εσωτερικό δρόμο του χωριού από εκεί που τελειώνει ο κοινοτικός μέχρι την εκκλησία αυτός είναι έργο της Αδελφότητας εεε έφτιαξε το σύστημα ύδρευσης στο χωριό. Με ενέργειες της Αδελφότητας και συνδρομές χωριανών έγινε βέβαια. Εντάξει δεν μπορούμε να αγνοήσουμε την συνεισφορά του Δήμου και της Κοινότητας τότε της Λεπτοκαρυάς γιατί τότε πριν γίνει ο Καλλικράτης και ο Καποδίστριας ήτανε οι κοινότητες. Εμείς είμαστε μια Κοινότητα με την Λεπτοκαρυά. Αρά λοιπόν με ενέργειες της Αδελφότητας και της Κοινότητας έγινε το σύστημα ύδρευσης το εσωτερικό το οποίο υπάρχει μέχρι σήμερα. Επίσης έχουμε την κατασκευή της νέας εκκλησίας αυτό είναι κύριο έργο της Αδελφότητας είχαμε την ατυχία η παλαιά εκκλησία να πέσει, υποχώρησε η σκεπή. Αυτό δεν αντιμετωπίστηκε έγκαιρα και η ζημιά να είναι ανεπανόρθωτη και να χρειαστεί να κατεδαφιστεί η παλαιά εκκλησία και να χτιστεί μια καινούργια που υπάρχει μέχρι σήμερα. Εεε είναι η διάνοιξη δρόμων από το χωριό προς άλλες κοντινές περιοχές, προς τον Μύλο να πούμε. Έχουμε την τύχη να έχουμε στο χωριό μας Μύλο. Εεε που υπήρχε μια οικονομική άνθηση στο χωριό εεε και υπήρχε κόσμος και υπήρχε παραγωγή γεωργικών και κτηνοτροφικών προϊόντων υπήρχε μύλος, υπήρχε ο μυλωνάς ο οποίος άλεθε το σιτάρι και το καλαμπόκι. Και μάλιστα μπορούμε να πούμε ότι ο Μύλος της Μπράνιας ήτανε ο μοναδικός στην περιοχή, ερχόντουσαν από άλλα χωριά για να αλέσουνε τα σιτάρια ή τα καλαμπόκια».

ΕΡ.: «Συνεχίζει και σήμερα να κάνει έργο»;

ΑΠ.: «Θα πω ότι κάνει πάντα βέβαια σε αναλογία με τα οικονομικά της. Αν ασχοληθούν κιάλας και ζητήσουν βοήθεια από εμάς όλα θα γίνουν. Έγινε το παγκάκι της Ουράνιας, έγινε ο δρόμος προς τον Μύλο. Δύσκολα έργα και σε περιόδους κρίσης. Γίνονται βέβαια και έργα

συντήρησης που είναι σημαντικά. Στο παρελθόν έγιναν πολλά έργα και πρέπει και αυτά να συντηρηθούν. Υπάρχουν και κάποια που πρέπει να λυθούν όπως το θέμα του νερού. Με πήρε ο πρόεδρος τηλέφωνο για συνδρομή και του έδωσα αμέσως πενήντα ευρώ όπως και όλοι».

ΕΡ.: «Διαφωνείτε σε ενέργειες της Αδελφότητας και αν ναι θα σταματούσατε την να συμμετέχετε»;

ΑΠ.: «Η αλήθεια είναι ότι πάντα θα υπάρχουν διαφωνίες. Είμαστε τόσοι πολλοί που δεν αρέσουν σε όλους όλα. Όπως και σε εμένα. Εντάξει πολλές φορές θα βρεθούν άτομα που θα πουν και κάτι παραπάνω είτε θα κρίνουν το συμβούλιο. Εμένα με έχουν κρίνει πολλές φορές. Όπως είπα και εγώ διαφωνώ αλλά δεν μπορώ να σταματήσω να συμμετέχω. Όταν μπορώ πηγαίνω στις εκδηλώσεις, συνεισφέρω οικονομικά και επισκέπτομαι και το χωριό όποτε μπορώ».

ΕΡ.: «Πιστεύετε ότι είναι σημαντική η ύπαρξη της Αδελφότητας»;

ΑΠ.: «Η προσφορά και η συμβολή όλων κρίνεται θετική. Η Αδελφότητα περιλαμβάνει την λέξη αδελφός αδελφοσύνη, είναι μια έκφραση που ενώνει δεν διχάζει. Επομένως όταν μια Αδελφότητα πορεύεται έστω με κάποιες δυσκολίες αυτό είναι ένα θετικό στο γεγονός ότι υπάρχει αυτή η Αδελφότητα ζωντανή αρά τι κάνει; Διαιωνίζει, μεταλαμπαδεύει την παράδοση τον πολιτισμό του χωριού και τα δρώμενα στο χωριό. Αρά το ότι υφίσταται ενεργή μια Αδελφότητα αυτό είναι ένα θετικό σημάδι είναι θετικό ιδιαίτερα στις μέρες μας όπου πολλές Αδελφότητες έχουν καταρρεύσει, δυσκολεύονται να συγκροτήσουν το διοικητικό συμβούλιο και μάλιστα Αδελφότητες όχι του μεγέθους του χωριού μας που θεωρείτε από τα μικρότερα χωριά της περιοχής μας. Έχει ιδιαίτερη σημασία σήμερα».

ΕΡ.: «Λένε ότι οι γυναίκες τους χωριού έχουν βοηθήσει ισχύει κάτι τέτοιο;»

ΑΠ.: «Το θεωρώ άξιο θαυμασμού και σεβασμού που έκαναν τον τόπο μας δικό τους. Βλέπεις σε πολλά χωριά να μην θέλουν οι νύφες τα χωριά των συζυγών και πολλές φορές να τα λοιδороύν και να τα χαρακτηρίζουν ως βλάχικα, απολίτιστα. Όταν ήρθαν στο χωριό που δεν υπήρχε τίποτα το αγκάλιασαν και βοήθησαν να αναπτυχθεί. Ένας ξάδελφος μου λέει έγιναν πιο Μπρανώτισσες και από εμάς που γεννηθήκαμε εδώ εεε το πιστεύω και εγώ αυτό. Και μπράβο στους χωριανούς που τους το αναγνωρίζουν αυτό».